

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROGRAMI

137459

ŞAİR, BÜYÜK MECMUA VE GÜNEŞ DERGİLERİ
(İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST VE SEÇİLMİŞ METİNLER)

T.O. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

137459

Mustafa HACIOSMANOĞLU

TEMMUZ - 2003

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI PROGRAMI

ŞAİR, BÜYÜK MECMUA VE GÜNEŞ DERGİLERİ

(İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST VE SEÇİLMİŞ METİNLER)

Mustafa HACIOSMANOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü’nce

Bilim Uzmanı (Türk Dili ve Edebiyatı)

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tez’dir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21. 07. 2003

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 08. 08. 2003

Tezin Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Bilâl KIRIMLI

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Nazan BEKİROĞLU

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ahmet Hilmi İMAMOĞLU

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Alâaddin YALÇINKAYA

Temmuz – 2003

TRABZON

0. SUNUŞ

00. Önsöz

Diğer milletlerin edebiyatlarında olduğu gibi Türk edebiyatında da basın-yayının, bilhassa dergi ve gazetelerin, önemli rolü vardır. Gazete ve dergilerin ülkemizde yayımlanmaya başladığı XIX. asrın ortalarından beri edebiyat, gazete ve dergilerle iç içe olmuş, birçok önemli edebî eser evvelâ bu yayın organları vasıtasıyla okuyucuya iletilmiştir. Böylelikle gazete ve dergiler Türk edebiyatı tarihinin önemli kaynakları hâline gelmiştir.

1928 yılındaki harf inkılâbıyla, daha önceki yıllarda yayımlanmış olan birçok dergi ve gazete, Arap menşeli Türk alfabesini bilmeyenler için önemli; fakat yararlanılamayan kaynaklar hâline gelmiştir. Biz de çalışma konumuzu bu düşüncelerle belirlerken, daha önce üzerinde çalışılmamış ve farklı tarihlerde yayımlanmış üç dergiyi seçerek hem bu kaynaklara ulaşip bunları diğer araştırmacıların istifadesine sunabilmeyi hem de bu tarihler arasında dil ve edebiyatta meydana gelmiş olabilecek değişimleri dergiler çerçevesinde tespit etmeyi amaçladık.

Tutarlı bir metot olduğuna inandığımız için metinlerin çevrilmesi sırasında TDK İmlâ Kılavuzu(2000) esas alınmıştır. Kılavuzda yer almayan sözcükler ise Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgatindeki biçimleriyle yazılmıştır.

Tez danışmanlığımı üstlenen ve her fırsatta tecrübe, bilgi ve fikirlerini benimle paylaşan Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Bilâl KIRIMLI'ya, gerek lisans gerekse yüksek lisans süresince yardımlarını esirgemeyen ve yolumu aydınlatan hocalarıma, tez boyunca usanmadan yardım eden dostlarım Muzaffer, Süleyman ve Ensar'a teşekkürlerimi sunarım.

Trabzon, Temmuz 2003

Mustafa HACIOSMANOĞLU

01. İçindekiler

Sayfa Nr.

0. SUNUŞ	III
00. Önsöz.....	III
01. İçindekiler.....	IV-VII
02. Özet.....	VIII
03. Summary.....	IX
04. Tablolar Listesi.....	X
05. Grafikler Listesi.....	XI
06. Seçilmiş Metinler Listesi.....	XII-XIV
07. Kısaltmalar Listesi.....	XV
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞAİR, BÜYÜK MECMUA, GÜNEŞ DERGİLERİ.....	3-23
10. Şair.....	3
100. Süre, Dönem, Teknik Özellikler.....	3
101. Yayın Amacı ve Yayın Politikası.....	4
102. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu.....	5
103. Kapanış.....	8
11. Büyük Mecmua.....	9
110. Süre, Dönem, Teknik Özellikler.....	9
111. Yayın Amacı ve Yayın Politikası.....	11
112. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu.....	12
113. Kapanış.....	15
12. Güneş.....	16
120. Süre, Dönem, Teknik Özellikler.....	16

121. Yayın Amacı ve Yayın Politikası.....	17
122. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu.....	19
123. Kapanış.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

2. TAHLİLİ FİHRİST.....	24-69
20. Şair Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi.....	24
21. Büyük Mecmua Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi.....	33
22. Güneş Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi.....	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. EDEBÎ YAZILARIN ALFABETİK İNDEKSİ.....	70-98
30. Şair Dergisi.....	70
300. Şairine Göre Şiirler.....	70
301. Şiir Adına Göre Şiirler.....	73
302. Yazarına Göre Hikâyeler.....	75
303. Hikâye Adına Göre Hikâyeler.....	76
304. Yazarına Göre Tiyatrolar.....	77
305. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar.....	78
306. Yazarına Göre Makaleler.....	78
307. Makale Adına Göre Makaleler.....	79 —
31. Büyük Mecmua Dergisi.....	80
310. Şairine Göre Şiirler.....	80
311. Şiir Adına Göre Şiirler.....	82
312. Yazarına Göre Hikâyeler.....	83
313. Hikâye Adına Göre Hikâyeler.....	84
314. Yazarına Göre Tiyatrolar.....	85
315. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar.....	85
316. Yazarına Göre Makaleler.....	85
317. Makale Adına Göre Makaleler.....	87 —
32. Güneş Dergisi.....	88

320. Şairine Göre Şiirler.....	88
321. Şiir Adına Göre Şiirler.....	91
322. Yazarına Göre Hikâyeler.....	95
323. Hikâye Adına Göre Hikâyeler.....	95
324. Yazarına Göre Tiyatrolar.....	96
325. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar.....	96
326. Yazarına Göre Makaleler.....	96
327. Makale Adına Göre Makaleler.....	97

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ŞAİR(1918-1919), BÜYÜK MECMUA(1919) VE GÜNEŞ(1927) DERGİLERİ ÇERÇEVESİNDE DİLDE MEYDANA GELEN DEĞİŞMELERE GENEL BİR BAKIŞ.....	99-105
---	--------

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. DERGİLERDE YER ALAN ŞİİRLERE GENEL BİR BAKIŞ.....	106-120
50. Teknik Özellikler.....	106
500. Vezin, Kafiye ve Nazım Şekilleri.....	106
51. Tematik İnceleme.....	110
510. Aşk ve Sevgili.....	112
511. Ölüm.....	117

ALTINCI BÖLÜM

6. SEÇİLMİŞ METİNLER.....	121-277
60.Şair Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	121
600. Şiirler.....	121
601. Düz Yazılar.....	136
602. Manzum Tiyatrolar.....	160
61. Büyük Mecmua Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	163
610. Şiirler.....	163

611. Düz Yazılar.....	178
62. Güneş Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	217
620. Şiirler.....	217
621. Düz Yazılar.....	234
622. Manzum Tiyatrolar.....	248
7. SONUÇ.....	278-279
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	280-281
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

02. Özet

Türk kültür ve edebiyat tarihi için önemli olduğu düşünölen Şair (1918-1919), Büyük Mecmua (1919) ve Güneş (1927) dergilerinin okunup incelenmesinin ve araştırmacıların istifadesine sunulmasının amaçlandığı bu çalışmada, dergilerin tanıtımı yapıp tahlilî fihristleri çıkarılmıştır. Fihristten de anlaşılacağı üzere dergilerde Ömer Seyfettin, Ali Canip, Mehmet Emin ve Ziya Gökalp gibi Millî Edebiyat Akımının önde gelen şahsiyetlerinin yanında; Cenap Şehâbettin, Abdölhak Hâmit ve Nazım Hikmet gibi diğör bazı önemli edebiyatçıların da yazılarını görmek mümkündür.

Bir diğör bölümde, makale ve başka edebî türler hem yazar hem de eser adına göre listelenmiş ve dergilerde hangi yazarın veya hangi eserlerin bulunduğunun kolayca görölebilmesi sağlanmıştır.

Dergide yer alan yazılardan seçilen pasajlara dayalı olarak yapılan dil incelemesiyle 1918 – 1919 ve 1927 yılları arasında yazı dilindeki sadeleşme tespit edilmiş, konuşulan Türkçenin yazı dili hâline gelmekte olduğu anlaşılmıştır. Seçilen pasajlardaki 8020 kelimenin kökenleri tespit edilmiş ve ulaşılan sonuçlar grafikler hâlinde gösterilmiştir. Ayrıca, Türkçenin sadeleşmesi açısından önemli görölen, Arapça ve Farsça tamlama oranları yine seçilen pasajlardan hareketle belirlenmeye çalışılmıştır. Dergilerdeki 287 şiir tek tek vezin, kafiye, nazım şekilleri ve tema açısından incelenmiş ve sonuçlar tablolar hâlinde gösterilmiştir.

Son bölümde, her üç dergiden seçilen edebî ağırlıklı metinler Lâtin menşeli Türk alfabesine çevrilmiştir. Günümüz alfabesine aktarılırken metinlerin aslına sadık kalınmış, anlatımla ve noktalamayla ilgili yanlışlıklar orijinal şekliyle gösterilmiştir. Bu metinler şiir, hikâye, tiyatro, sohbet ve makale türlerinde olup yayımlandıkları dönemin edebiyat ve fikir dünyasını yansıtabilecek yazılardır.

03. Summary

In this study aimed at reading, analysing the magazines of Şair, Büyük Mecmua, Güneş and submitting them to the use of researches, which are supposed to be important for the History of Turkish Culture and Literature, those magazines have been introduced and their detail content sorted out. As can be understood from the content, it is also possible to encounter the writings of some other eminent writers such as Cenap Şehâbettin, Abdülhak Hâmit and Nazım Hikmet besides the leading figures of National Literature like Ömer Seyfettin, Ali Canip, Mehmet Emin, and Ziya Gökalp.

In another chapter, articles and other literary kinds are listed according to both the writer and name of work so that readers are provided with the knowledge that they could easily realize which writers and works of literature are available.

With language analysis based on the passages selected from the writings in the magazines, a simplification in written English between 1918 – 1919 and 1927 has been noticed and realized that spoken Turkish began to have the form of written language. The roots of 8020 words selected from the passages have been found out and the results achieved have been shown with graphics. In addition, the propositional of noun phrases, in Arabic and Persian, which is considered important in terms of simplifying Turkish, have been tried to be determined through selected texts. The 287 poems in those magazines have been reviewed in terms of metre, rhyme, poetry forms, theme and the outcomes shown with tables.

In the last chapter, high proportional literary texts selected from each of the three magazines have been translated into Latin oriented Turkish alphabet. While translating them into today's alphabet, the original passages are carefully reserved and applied, mistakes concerning definition and spelling have been shown with their original forms. These passages are in the form of poem, narration, theatre, conversation and article and are supposed to be writings that could reflect the world of literature and opinion of the era in which they were published.

04. Tablolar Listesi

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Şair’de Yer Alan Türlerin Dağılımı.....	6
2	Şair’de Yer Alan Yazarlar.....	7
3	Büyük Mecmua’da Yer Alan Türlerin Dağılımı.....	13
4	Büyük Mecmua’da Yer Alan Yazarlar.....	14
5	Güneş’te Yer Alan Türlerin Dağılımı.....	20
6	Güneş’te Yer Alan Yazarlar.....	21
7	Dergilere ve Türlere Göre Arapça, Farsça Tamlamalar.....	105
8	Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Sayısı.....	106
9	Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Vezinleri.....	107
10	Şair’de Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri.....	108
11	Büyük Mecmua’da Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri.....	108
12	Güneş’te Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri.....	109
13	Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Temaları.....	110

05. Grafikler Listesi

<u>Grafik Nr.</u>	<u>Grafiğin Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Şair’de Yer Alan Düz Yazılardaki Kelimelerin Kökenleri.....	101
2	Şair’de Yer Alan Şiirlerdeki Kelimelerin Kökenleri.....	101
3	Büyük Mecmua’da Yer Alan Düz Yazılardaki Kelimelerin Kökenleri.....	102
4	Büyük Mecmua’da Yer Alan Şiirlerdeki Kelimelerin Kökenleri.....	102
5	Güneş’te Yer Alan Düz Yazılardaki Kelimelerin Kökenleri.....	103
6	Güneş’te Yer Alan Şiirlerdeki Kelimelerin Kökenleri.....	103

06. Seçilmiş Metinler Listesi

Sayfa Nr.

60. Şair Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	121-163
600. Şiirler.....	121
Şikâyet, İhsan Mukbil.....	121
Gözlerin, Sedat Salim.....	122
Ayinden Sonra, Halit Fahri.....	122
Yâd, Sedat Salim.....	123
Hicran Gecesi, Hıfzî Tefvîk.....	123
Hicret, Şukûfe Nihâl.....	124
İster Misin?, Sedat Salim.....	125
Kim Dedi?, Ahmet Nazım.....	126
Geçen Sevgi, Selâmi İzzet.....	126
Bülbülüm, Hüseyin Suat.....	127
Kimsesiz, Yusuf Ziya.....	128
Dönüş, Mehmet Behçet.....	129
Sevda İlleri, Ahmet Nazım.....	130
Kartal, Sezâ.....	130
Gözlerin, Yusuf Ziya.....	131
Koşma, Tahsin Nahit.....	132
Sevdikten Sonra, Nüzhet Ahmet.....	133
Özlenti, Ali Mükrim.....	134
Gazel, Hıfzî Tefvîk.....	134
Bir Meçhuleye, Rıza Tefvîk.....	135
Sensiz, Nüzhet Ahmet.....	135
601. Düz Yazılar.....	136
Türk Edebiyatında İran Tesiri, Köprülüzâde Mehmet Fuat.....	136
Psikoloji ve Edebiyat-1-2, İbrahim Alâattin.....	139
Edebiyatımızda Aşk, Yusuf Ziya.....	146

Tehlike, Yusuf Ziya.....	148
Delinin Defterinden, Celâl Sâhir.....	150
Akşamcı, F. Celâlettin.....	152
Borç, Selâmi İzzet.....	157
602. Manzum Tiyatrolar.....	160
Düğünden Sonra, Yusuf Ziya.....	160
61. Büyük Mecmua Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	163-216
610. Şiirler.....	163
Tanrıya, Mehmet Emin.....	163
Semaî, Tosunzâde.....	164
Ümit, Mehmet Emin.....	165
Millî Ruh, Mehmet Emin.....	166
Şehitlerimize, M. F.	166
İstanbul, Yusuf Ziya.....	167
Hisarda Akşam, Faruk Nafiz.....	168
Günah, Yusuf Ziya.....	168
Sancağa, Orhan Seyfi.....	169
Türk'ün İlâhisi, Kâmrân Kâmî.....	169
Kara Bayrak, Orhan Seyfi.....	170
İstanbul'un Fethi, Âkil Koyuncu.....	171
En Sevgiliye, Avni Şadi.....	172
Bugün, Faruk Nafiz.....	173
Şehzadebaşı, Çimdik.....	174
Nişanlıya, Faruk Nafiz.....	175
Gönül, Yusuf Ziya.....	175
Gönül, Orhan Seyfi.....	176
Solgun Gül, Faruk Nafiz.....	177
Hicrana Dönerken, Halit Fahri.....	177
611. Düz Yazılar.....	178
Yapma Edebiyat, Köprülüzâde Mehmet Fuat.....	178
Yarınki Maarif Programı, İsmail Hakkı.....	182
Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları-1-2-3, Halide Edip.....	185
Rakibe'den Bir Parça, Tahsin Nahit.....	205

Cinayet Mahkemesinde, Ömer Kâmil.....	211
Harp ve Edebiyat, Karaosmanoğlu Yakup Kadri.....	214
62. Güneş Dergisinden Seçilmiş Metinler.....	217-277
620. Şiirler.....	217
Özlediğim Aşk, Yusuf Ziya.....	217
Diyorlar..., Orhan Seyfi.....	217
Tesadüf, Mithat Cemal.....	218
Kitap-ı Mukaddes, Nazım Hikmet.....	219
Son Aşkına, Enis Behiç.....	221
Tamburla Beraber, Necdet Rüştü.....	223
Ne İstiyorum?, Fazıl Behiç.....	223
Mersiye, Ali Hâdî.....	224
Ağlayan Keman, Emin Recep.....	224
Çoban Kızı, Ekrem Reşit.....	225
İçimden Kopan, Necdet Rüştü.....	226
Bir Genç Kıza, Celâl Sâhir.....	226
Libido, İbrahim Alâattin.....	227
Çaldın, Şükûfe Nihâl.....	228
Ayla Ruhun Hasbîhâli, Fuat Hulûsî.....	229
Bahçemde İlk Gül Açtı, Sabri Esat.....	230
Anne, Ali Hâdî.....	230
Memba, Emin Recep.....	231
Kıt'a, Halil Nihat.....	232
Başkasının Sevdığı, Fazıl Behiç.....	233
621. Düz Yazılar.....	234
Şimendifer Kazası, Selâmi İzzet.....	234
Çoban Çeşmesi, Yusuf Ziya.....	240
Mevzuun Rolü, Ali Canip.....	243
Türklüğe Hakaret, (.....).....	245
Gazinin Nutku, (.....).....	247
622. Manzum Tiyatrolar.....	248
Ocak Başında-1-2-3-4, Nazım Hikmet.....	248

07. Kısaltmalar Listesi

Age	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
Nr.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
KT�	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri, ve benzerleri

GİRİŞ

Siyaset, edebiyat, teknik gibi konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayınlara mecmua, dergi denir.¹

Yayımlandıkları dönemin sanat, edebiyat ve kültür birikimini yansıtabilme özelliği bakımından yayın türleri içinde önemli bir yere sahip olan dergiler, tüm bu özellikleri ile mühim araştırma konularındandır.

Şair(1918-1919), Büyük Mecmua(1919) ve Güneş(1927) dergileri hem edebî içeriklerinin zenginliği hem de yazar kadrolarının genişliği bakımından, yayımlandıkları dönemin kültürel ve edebî birikimine ışık tutmakla kalmamış aynı zamanda o dönem Türk edebiyatının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Türk edebiyatı tarihi incelendiğinde birçok edebî cereyanın ve sanatla ilgili yeniliklerin dergi ve gazetelerde şekillendiği görülür. Tercümân-ı Ahvâl, Servet-i Fünûn ve Genç Kalemler bu özellikleri ile Türk edebiyatında dikkat çeken gazete ve dergilerdir.

Şair, Büyük Mecmua ve Güneş dergilerinin tahlil, inceleme, çeviri ve dil özelliklerinin tespitinin amaçlandığı çalışmamızın ilk bölümünde dergiler çeşitli yönleriyle tanıtılmıştır. Tahlilî fihrist bölümünde dergilerde yer alan tüm metinleri içeren detaylı bir inceleme yapılmıştır. Fihristin hazırlanmasında şu hususlara dikkat edilmiştir:

- 1- Metinlerin türünü gösteren bilgiler parantez () içinde verilmiştir.
- 2- Metinlerin içeriğiyle ilgili açıklayıcı bilgiler köşeli parantez [] içinde verilmiştir.
- 3- Yazarı bulunmayan metinlerde yazar adının yerine sıra noktalar kullanılmıştır.
- 4- Tarihleri bulunmayan dergilerin tarihlerinin yerine sıra noktalar ve soru işareti? kullanılmıştır.

¹ Türkçe Sözlük – 1, 9. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları Nr. 549, Ankara, 1998.

Üçüncü bölümde, dergilerden daha kolay ve verimli yararlanılabilmesi için makaleler ve diğer edebî türler yazar adına ve eser adına göre listelenmiştir. Dördüncü bölümde, dergilerde bulunan metinlerden hareketle 1918-1919 ve 1927 yılları arasında dilde meydana gelen değişimler tespit edilmiş ve ulaşılan sonuçlar grafikler eşliğinde değerlendirilmiştir. Beşinci bölümde, dergilerde yer alan şiirlerin tümü vezin, kafiye, nazım biçimleri bakımından ve tematik bakımdan incelenmiş, sonuçlar tablolarla gösterilmiştir. Altıncı bölümde; Şair, Büyük Mecmua ve Güneş'te bulunan makalelerin ve diğer edebî metinlerin bir kısmı Lâtin menşeli Türk alfabesine aktarılmıştır. Bu işlem yapılırken mümkün olduğunca günümüz fonetiği esas alınmış, anlatım bozuklukları ve imlâ hatalarına dokunulmamıştır. Yanlış okunmuş olma olasılığı bulunan kelimeler parantez içinde soru işareti (?) ile belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞAİR, BÜYÜK MECMUA, GÜNEŞ DERGİLERİ

10. Şair

100. Süre, Dönem, Teknik Özellikler

“Şair” 12 Kânunuevel (Aralık) 1918 tarihinde yayın hayatına başlamış, 20 Mart 1919 tarihli 15. sayısı ile da yayını sona ermiş “Haftalık Edebî Mecmua” dır. Yaklaşık dört ay süren ve haftalık olan yayın periyodunda herhangi bir aksama yaşanmamıştır.

İlk sayıdan son sayıya dek derginin mes’ul müdürü Yusuf Ziya’dır. “Mecmuaya ait bütün muamelât için” gösterilen isim Sedat Salim Beydir. Sekizinci sayıyla birlikte bu sorumluluğu da Yusuf Ziya üstlenmiştir.

İlk sayısı Ahmediye Matbaacılık Şirketi’nce basılan dergi, altı haftada dört farklı matbaa şirketi değiştirdikten sonra yedinci sayıdan kapanana kadar Hilâl Matbaası tarafından basılmıştır.

Dergide yazışma adresi olarak “Babıâli Caddesi’nde Hattat Arif Beyin Yazı Yurdu Dahili” gösterilmiştir. Mecmuanın ilk sayısı 5 kuruşa satılırken onuncu sayıdan itibaren fiyat 7,5 kuruşa yükseltilmiştir.

27,6cm x 19cm ebadında olan derginin ayrıca bir kapak sayfası vardır. Kapağın üst, orta kısmında büyük sülüs harflerle “Şair” yazmaktadır. Bu ismin hemen altında “Haftalık Edebî Mecmua” ibaresi yer alır. Daha alt kısmında “Mes’ul Müdür : Yusuf Ziya” ibaresi vardır. “Mündericat” bölümü kapağın hemen ortasında tek sütun hâlinde bulunmaktadır. Kapağın orta en alt kısmında, mündericatin hemen aşağısında, sırasıyla derginin basıldığı

matbaanın adı, yıl ve derginin fiyatı yer alır. Kapağın sağ üst köşesinde sayının tarihi, üst orta kısmında sayı numarası ve üst sol köşede derginin kaçınıcı senesinde olduğunu gösteren ifade bulunmaktadır.²

Ön kapağın iç kısmında yazışma adresi, abonelik ve ilân şartları, telefon numarası yer almaktadır. Arka kapağın iç ve dış kısmında edebî müsabaka şartlarını ve sonuçlarını açıklayan ilânlar ve muhtelif reklâmlar bulunur.

Gazete kâğıdına basılı olan derginin sayfaları çift sütun olarak düzenlenmiştir. Dergide 10 civarında renksiz resim vardır. Her sayıda 16 sayfa bulunmaktadır. Bu sayfalar her bir sayıda müstakil biçimde numaralandırılmayıp bir önceki sayının son sayfasından devam ettirilmiştir. Derginin son sayısının son sayfasında yer alan numara 228'dir.

101. Yayın Amacı ve Yayın Politikası

Şair, haftalık edebiyat dergisi olarak yayımlanmıştır. 1918-1919 yıllarına tesadüf eden ve yaklaşık dört aylık zaman diliminde varlığını sürdüren mecmua, Milli Edebiyat Akımının da etkili olduğu bu dönemde ilk sayısından itibaren edebiyat camiası içinde net bir duruşla yerini almıştır.

Yayın amacıyla ilgili olarak, derginin 12 Kânunuevvel 1918 tarihli ilk sayısındaki “Şair’in Yolu” başlıklı takdim yazısında şunlar söylenmektedir:

“Bazı mecmuaların tuttuğu bir yol var: Siyasî, bir şimşegin çakışı kadar kısa bile olsa yine gök gürültüsünü andıran bir velvele ile meydana çıkmak!

Hep bâlâ-pervazlık, hep malûmatfuruşluk, hep vaat... Hâlbuki ayrı ayrı yollardan giden bütün bu nev’i risaleler aynı uçurumun karanlık derinliğinde toplanıyorlar: Sükût!...

Şair bu derbeder seyyahlardan değildir. Biz az vadetmek, çok iş yapmak emelindeyiz. Mecmuamızın bakir sahifelerinde, sanat aşkıyla titreyen kalplerin çarpıntısı yaşayacaktır. Eski bir saltanatın debdebeleriyle yorulan ihtiyar imzalardan yardım beklemiyoruz. Eserin altındaki isme değil, ismin üstündeki esere itibar ve hürmetimiz var!

² Bkz : Ek 1

Gazetemiz, tecvitli bir lisan ile konuşan köhneperestlerin mecmuası olmadığı gibi siyasî müesseselerin doğurduğu propaganda vasıtalarından da değildir. Biz, bediiyat âlemindeki ıssızlıktan, öksüzlükten çok üzülp içleniyorduk. Ruhumuzu inciten ıstırap o kadar çoğaldı ki nihayet, emelimizi fiiliyat sahasına geçirmek için, daha sakin ve müsterih bir istikbali bekleyemedik. Sükûn ve asayişten uzak düşen edebiyatımıza pürüzsüz, ulvî bir cereyan vermek için bütün gayretimizi sarf edeceğiz.

Hatır, gönül mecmuamızın tanımadığı kelimelerdir. Hususî muhabbetler, şahsî dostluklar, zevkimizin, bilgimizin verdiği hükümlere tesir edemeyecektir. Tenkit, sahibi aleyhinde de kullanılması pek kolay olan fettan bir silahtır. Fakat Şair, sanat aşkından aldığı mukaddes bir cesaretle bu yolda yürüyecektir.

Biz, fikirlerinde hür, hareketlerinde serbest gençleriz, mecmuamız bir kanaat, bir iman mahsulüdür. Artık eminiz ki, lâyemut Tevfik Fikret'in sihirli kalemıyla, kemalin sonuna ermiş örnekler gösteren aruz yaşayamaz. Asırlarca, nihayetsiz kalplerin elemelerini, neşelerini ihtiraslarını inleyen bu eski rûbabın telleri artık yıprandı. Yeni bir saza ihtiyacımız var ki, bu da: millî vezindir.

İşte, Şair'in sahifeleri ancak bu yeni ahenkler için bir terennüm sahası olacaktır.

Aramızda, sanatın bütün şubelerine mensup olanlar var. Kendi samimî ufuklarından hisler ve sesler toplayan kalemlerimiz esasta birleşiyor: İbdâ-i edebiyat.”³

102. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu

Daha önce de belirtildiği gibi bir "Edebiyat Mecmuası" olarak yayımlanan Şair'in bütün sayıları göz önüne alındığında edebiyat ağırlıklı bir dergi olduğu görülür. Derginin her sayısında mutlaka birkaç şiir, en az bir hikâye neşredilmiş; ayrıca Tablo 1'de görüldüğü gibi diğer edebî türlere de sıkça yer verilmiştir.

Edebiyat dışı konulara hemen hiç yer verilmemiş diyebiliriz. Dergide neşredilmiş ve birçoğu uzun soluklu makalelerde işlenen konular da edebiyatla ilgilidir: "Psikoloji ve Edebiyat", "Türk Esatiri", "Temaşa Tarihi" ...

Kısaca şiir, hikâye, tiyatro, deneme, sohbet, anı türünden yazılarıyla; hatta içeriklerine bakıldığında birçok reklâm ve ilânlarıyla bile Şair tam bir edebiyat mecmuasıdır.

³ "Şair'in Yolu", Şair, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.1

Tablo : 1
Şair’de Yer Alan Türlerin Dağılımı

Tür	Sayı	Çeviri
Şiir	89	
Hikâye	29	2
Sohbet	15	
Makale	4	1
Tiyatro	3	
Mektup	3	
Deneme	3	
Biyografi	2	
Tanıtma Yazısı	2	
Anı	1	
Fıkra	1	
Takdim Yazısı	1	
Röportaj	1	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şair’de 51 farklı ismin yazıları bulunmaktadır. Tablo 2’de görüldüğü gibi bu isimlerin 26’sı en az iki eserle dergide yer almış kişilerdir.

Derginin en velût ismi 15 şiiri, 1 tiyatro eseri, 10 sohbet yazısı, 1 mektubu ve bir tanıtma yazısıyla Yusuf Ziya’dır. Dört farklı sayıda yer alan, “Çimdik” müstearıyla yazılmış, zamanın matbuat âlemini ve bazı sanatkârları mizahî bir üslupla yeren şiirler de Yusuf Ziya’ya aittir.

Şair’de Batı dillerinden çevrili yazıların sayısı çok değildir. Maupassant’a ait iki hikâye, Radloff ve Siyerozevsky’e ait birkaç ilmî yazı dışında tercüme yazı bulunmamaktadır.

Halk edebiyatından alıntı diyebileceğimiz eserler 4., 6., 8., 9. sayılardaki “Anadolu Türküleri” başlıklı türküler; 8., 9., 10., 11. sayılardaki Dertli’ye ait koşmalar ve Âşık Kerem’e ait iki koşmadan ibarettir.

Dergide, klâsik Türk edebiyatının nazım biçimleriyle kaleme alınmış yalnızca 13 şiir yer alır.

Tablo: 2
Şair’de Yer Alan Yazarlar

Yazar	Şiir	Hikâye	Tiyatro	Sohbet	Deneme	Mektup	Anı	Biyografi	Makale	Fıkra	Tanıtmı	Çeviri	Toplam
Ahmet Hidayet		2					1						3
Ahmet Nazım	3												3
Aka Gündüz	1												1
Ali Mükrim	1												1
Âşık Kerem	2												2
Celâl Sâhir	1	1											2
Dertli	3												3
Elif Galip				1									1
Enis Behiç	1												1
F. Ahmet-M. Cemalettin		1											1
F. Celâlettin		3											3
F. Sâmih		1											1
Falih Rıfki		1											1
Faruk Nafiz	8									1			9
Gülsüm Niyazi	1												1
Güzide Osman	1												1
Hakkı Tahsin		1											1
Halit Fahri	1												1
Hıfzî Tevfik	3												3
Hüseyin Suat	1												1
İbnü’r-Refik Ahmet Nuri		1											1
İbrahim Alâattin									1				1
İhsan Mukbil	2												2
İsimsiz	13							1				2	16
Kâzım Nâmî	1												1
Kemal Emin			1										1

Yazar	Şiir	Hikâye	Tiyatro	Sohbet	Deneme	Mektup	Anı	Biyografi	Makale	Fıkra	Tanıtma	Çeviri	Toplam
Köprülüzâde M. Fuat	1			1		1			2				5
Maupassant		2										2	2
Mehmet Behçet	1												1
Mehmet Emin	1												1
Mirat-ı Hüsn					1								1
Necdet Nuri		1											1
Nezihe Rikkat				2									2
Nüzhet Ahmet	2												2
Orhan Seyfi	5	1		1				1					8
Ömer Seyfettin		2											2
Radloff									1			1	1
Reşat Nuri		4											4
Rıza Tevfik	1												1
Salih Fuat									1				1
Sedat Salim	3												3
Selâhattin Enis		2			2								4
Selâmi İzzet	1	5											6
Sermet Muhtar			1										1
Sezâ	3												3
Siyerozevsky									1			1	1
Süleyman Nazif	4					1							5
Şükûfe Nihâl	2												2
Tahsin Nâhit	3												3
Yahya Kemal	5												5
Yusuf Ziya	15	1		10		1					1		28

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

103. Kapanış

12 Kânunuevvel 1918 tarihinde ilk sayısı basılan Şair, aralıksız olarak, haftalık periyotlarını hiç aksatmadan 20 Mart 1919 tarihli 15. sayısına kadar yayımlanmıştır.

Derginin kapanış nedeniyle ilgili olarak son sayı olan 15. sayıdaki “Çokluk ve Yokluk” başlıklı yazıda bazı ipuçları vardır. Yusuf Ziya’ya ait bu yazıda özetle; gazete ve dergi sayısının gereğinden fazla olduğu, birçoğunda yer alan isimlerin aynı olduğu anlatılarak bu

durumun Şair'in satışlarını oldukça olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Diğer mecmuaların idarecilerine seslenen Yusuf Ziya, yazısını şöyle bitirir:

“... Eğer hep bir araya gelinerek bütün manasıyla hem bizi hem de okuyanları memnun edecek bir eser yapmak için el birliğiyle çalışmayacak olursak, pek yakın bir atide, birbirimizin arkasından:

‘Allah taksiratını affeylesin, o da rahmete karıştı, fena mecmua değildi’ diyeceğiz!’⁴

Bu ifadelerden de çıkarılabileceği gibi Şair için satışta ve yazı bulmada güçlükler yaşanmış, bunun doğurduğu maddî imkânsızlıklar sebebiyle de dergi kapanmıştır. Diğer birçok edebiyat ve sanat dergisinde olduğu gibi, büyük bir istekle başlanan yayın dönemi 4 ay gibi kısa bir süre sonunda “sükût”la neticelenmiştir.

11. Büyük Mecmua

110. Süre, Dönem, Teknik Özellikler

“Büyük Mecmua” 6 Mart 1919 tarihinde “Edebî ve İlmî Haftalık Mecmua” olarak yayın hayatına başlamış, 25 Kânunuevvel (Aralık) 1919 tarihinde çıkan 17. sayısı ile de yayını noktalanmış bir dergidir.

Her ne kadar yayın hayatına haftalık mecmua olarak başlamış olsa da dergi, düzenli sayılabilecek bir yayın periyodu takip edememiştir. Beşinci sayıda yer alan bir ilânla okuyuculara derginin artık haftalık değil, muvakkat bir dönem için on beş günde bir çıkarılacağı duyurulmuştur; fakat bu sayıdan sonraki sayılarda da düzenli bir periyot izlenememiş, bazen yirmi gün bazen bir ay bazen de üç aylık aksamalar yaşanmıştır. 10. sayıdan sonraki üç aylık aranın nedeni 11. sayıda sansür olarak açıklanmıştır. Sansürün sebebi kesin olarak belirtilmemekle birlikte, 10. sayıda yer alan ve İzmir’in işgaliyle ilgili neşredilen yazılara işaret edilmiştir.

Büyük Mecmua Diken Neşriyat Şirketi’nce basılmıştır. Bununla beraber derginin 3., 5., 8., 12., 13., 15., 16. sayılarında herhangi bir matbaanın ismi yer almamaktadır.

⁴ Yusuf Ziya, “Çokluk ve Yokluk”, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.217

Dergide yer alan “idarehanesi” ibaresinin karşısında farklı adresler bulunmaktadır. 1., 2., 3., 4., 5. sayılarda gösterilen adres: Cağaloğlu’nda İctihat Evinde 1 Numaralı Daire-i Mahsusa’dır. 12. sayıda “İdarehanesi: Türk Dünyası Matbaası’dır” biçiminde bir adres verilir. Derginin 4., 6., 7., 8., 9., 10. sayılarında ise herhangi bir adres yoktur.

Büyük Mecmua’nın yayın periyodu sürekli değişse de fiyatı hiç değişmemiş, ilk sayının fiyatı olan 10 kuruş 17 sayı boyunca aynı kalmıştır.

Dergi 32,6cm x 24cm ebadındadır ve gazete kâğıdına renksiz olarak basılmıştır. Kapak sayfasına sahip derginin ön kapağında çoğunlukla aynı resim yer alır. Toplam 10 sayfada bulunan ve derginin sembolü sayılabilecek bu resmin haricinde kapakta, tanınmış birkaç ismin portresine, fotoğrafına da yer verilir.⁵

Bütün sayıları için geçerli olmasa da dergi bir kapak mizanpajına sahiptir. Derginin ismi büyük talik harflerle kapağın en üst ve orta kısmında yazılıdır. Sol üst köşede dergi numarası yer alır. Hemen her sayıda kapağa hâkim bir resim vardır ve bu resmin üzerine, kapağın orta alt kısmına yerleştirilmiş çift sütunlu mündericat kısmı bulunur. Kapağın sol alt köşesinde matbaa şirketinin adı ve adresi, sağ alt köşesinde ise abonelik ve ilân şartlarının derginin ikinci sayfasının baş kısmında olduğunu bildiren ibare yer alır.

Derginin 28 Mayıs 1335 tarihli sekizinci sayısının kapağı, İzmir’in işgaline tepki olarak tamamıyla siyaha boyalıdır.

Ön kapağın iç kısmında karikatürler yer alır ve bunların hemen altında abonelik ve ilân şartlarını bildiren açıklamalar bulunur. Ayrıca kapağın iç ve dış kısmında çoğunluğu resimli reklâmlara, ilânlara yer verilir.

Her sayının ilk sayfasının üst orta kısmında büyük puntolarla derginin ismi yazılıdır. Onun hemen altında “Perşembe Günleri Çıkar, Edebî ve İlmî Haftalık Mecmuadır.” ibaresi yer alır. Sayfanın sağ üst köşesinde sırasıyla dergini numarası, tarihi ve müdürünün ismi vardır; sayfanın sol üst köşesinde ise derginin fiyatı ve adresi bulunur.

⁵ Bkz: Ek 2

Sayfalar üç sütun olarak düzenlenmiştir. Resim ve fotoğrafa da yer verilen Büyük Mecmua'da zamanın sanat camiasının tanınan simalarının fotoğraflarını görmek mümkündür.⁶

Büyük Mecmua 17 sayıdan oluşan bir dergidir ve her sayısında 16 sayfa bulunur. Toplam 271 sayfaya sahip derginin sayfa numaralandırılması bir önceki sayının son sayfasının devamı olarak düzenlenmiştir.

111. Yayın Amacı ve Yayın Politikası

Büyük Mecmua 6 Mart 1919 tarihinde yayın hayatına “Edebî ve İlmî Haftalık Mecmua” olarak başlamış, ilk beş hafta düzenli olarak yayımlandıktan sonra zamanın ağır ekonomik şartlarının da tesiriyle, beşinci sayıdan sonra on beş günde bir çıkarılan dergi hâline gelmiştir.

İlk sayısı 6 Mart 1919, son sayısı 25 Aralık 1919 tarihini taşıyan derginin, varlığını sürdürdüğü bu zaman dilimi Türk insanının en zor şartları yaşadığı bir döneme rastlamaktadır. Osmanlı, I. Dünya Savaşı sonrası kaybedenlerle aynı saftadır ve başkenti işgal altındadır. Savaşta oldukça fazla yıpranan halk ise ümidini kaybetmek üzeredir. İşte böyle bir dönemde halkın karşısına çıkan Büyük Mecmua, Türk insanını saran kötümser bulutları dağıtmak, ona ümit aşılamak için sanatın gücünü kullanma yoluna gitmiş; olup bitenlere bîhaber kalmaması için halkı bilgilendirme gayreti içinde olmuştur.

Derginin 6 Mart 1919 tarihli ilk sayısında yer alan ve “Büyük Mecmuanın Gayesi” başlığını taşıyan takdim yazısında yayın amacı ile ilgili olarak şunlar söylenmektedir:

“Mütarekeden beri ruhlarda nihayetsiz bir bedbinî var. Henüz mefkûresini aramakla meşgul olan temiz gençlik birdenbire yine derin ve karanlık bir geceye girdi. Ruhlar serseri, mütezzî, ve nevmî kaldı. Ne tarafa baksanız gençliği nevmîdiye, bedbinîye sürükleyen sihir-kâr ve meş’um bir elin mütemadiyen çalışmakta olduğunu görürsünüz. Hâlbuki asıl endişe edilecek şey, hepimizi bedbin yapan hâdisat değil, gençliğin nevmî ve meyus olmasıdır. İşte ilk vazifemiz bu ye’s ve nevmîdinin önüne geçmektir.

⁶ Bkz: Ek 3

Biz millet olarak ya varız, ya yokuz. Var isek bedbinîye hiç mahal yoktur. Çünkü var olan ve yaşamak hakkına malik bulunan bir millet ne kadar büyük felâketlere maruz kalırsa kalsın, onu kimse öldüremez. Yok millet olarak var değilsek o vakit de hepimize düşen vazife bir millet olmaya çalışmak ve bir millet olarak yaşayabilmek için neyimiz noksan ise onu ikmal eylemektir. Birinci şıkka göre bedbin olmaya mahal yoktur. İkinci şıkka göre de hepimize düşen mukaddes vazifeler var demektir. Nevmit olup etrafa zehir saçacağımıza, yahut herkese milletin atisinden ümit kalmadığını neşredeceğimize, oturup el birliğiyle çalışmak ve milletin hırs itibariyle yükselmesini ve hakikî bir millet olmasını temine gayret etmek icap eder.

İşte ‘Büyük Mecmua’ ortaya bu maksatla atılıyor. Mündericatinin bu maksada uygun olmasına çalışacak ve muhteviyatının hayattan muktebes olmasına itina edilecektir. Memleket ve millet en felâketli dakikalarını geçirirken bu dünyada yaşamıyormuş gibi Lâle Devrine yakışan hafifmeşrepliklerle sahifelerini doldurmayacaktır. Bundan maada tabanın nefasetine ve resimlerle tespitine de dikkat olunacaktır. Her hâlde (Büyük Mecmua), hacmi itibariyle değilse bile muhteviyat ve zarafet noktasından bu isme lâayık olmaya çalışacaktır.”⁷

112. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu

Haftalık edebî ve ilmî bir mecmua olarak yayımlanan Büyük Mecmua, yayın amacına uygun biçimde her sayısında yer alan hikâye, şiir, sohbet, makale, fıkra türünden yazılarla edebî bir mecmua olmanın gereklerini yerine getirmeye çalışmış, aynı zamanda okuyucularına, hayatı daha iyi tanıyıp olup bitenlerden haberdar olma fırsatı sunmuştur.

Her sayının son sayfasında yer alan “Haftanın Tarihi” başlıklı bölümde yurt içinde ve dışında cereyan eden önemli hadiseler, sanat etkinlikleri vs. okuyuculara iletilmiştir.

Dergide Batı edebiyatından çevrilen eser sayısı yalnızca ikidir. Her ikisi de hikâye olan bu eserlerin biri Jack London’a aittir ve 12., 13. sayılarda tefrika edilmiştir. Son sayıda yer alan ve yazarı belli olmayan hikâye tamamlanamamıştır. İki hikayede de mütercim adı bulunmamaktadır.

Dertli’ye ait 3 koşma ve “Halk Edebiyatı Numuneleri” başlığını taşıyan birkaç şiirden başka, dergide halk edebiyatı ürünlerine pek rastlanmaz.

⁷ “Büyük Mecmua’nın Gayesi”, Büyük Mecmua, S.1, 6 Mart 1919, s.1

Büyük Mecmua'da klâsik Türk edebiyatından alınan herhangi bir şiir bulunmamaktadır, bu döneme özgü nazım biçimine de yalnız 2 şiirde rastlanmaktadır.

Yazdıkları hikâye ve romanlarla kendilerine Türk edebiyatında önemli yer edinen Ömer Seyfettin, Reşat Nuri, Halide Edip gibi isimlerin hikâyelerinin yer aldığı "Büyük Mecmua"da Tablo 3'te de görüldüğü gibi, 14 hikâye mevcuttur ve bunların 6'sı Ömer Seyfettin imzalıdır.

Tablo: 3
Büyük Mecmua'da Yer Alan Türlerin Dağılımı

Tür	Sayı	Çeviri
Şiir	62	
Fıkra	46	
Sohbet	27	
Diğer	27	2
Makale	25	
Hikâye	14	2
Anı	7	
Tenkit	7	
Biyografi	6	
Deneme	5	
Mektup	3	
Tanıtma Yazısı	2	
Tiyatro	1	
Takdim Yazısı	1	
Efsane	1	
Gezi Yazısı	1	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Büyük Mecmua'da 57 farklı ismin yazısı bulunmaktadır. Dergide en az iki yazısı yayımlanan yazar sayısı ise 22'dir. Tablo 4'ten de görüldüğü gibi, yazılarına en sık rastlanan isimler Halide Edip, Yusuf Ziya, Köprülüzâde Mehmet Fuat ve Faruk Nafiz'dir.

İlk yedi sayıda “Müdürü ve İmtiyaz Sahibi” ibaresinin karşısında M. Zekeriya ismi vardır. Sonraki sayılarda “Sahip-i İmtiyaz” olarak Sabiha Zekeriya ismi gösterilir. On birinci sayıda yapılan bir duyuruyla derginin idaresi Halide Edip, Sabiha Zekeriya, Ömer Seyfettin, Köprülüzâde Mehmet Fuat, Nebizâde Hamdi, Süleyman Sâip ve M. Zekeriya’dan oluşan bir yazı kuruluna devredilmiştir. Bu sayıdan sonra “Büyük Mecmua”nın başyazarlığını Halide Edip sürdürmüştür.

Tablo: 4

Büyük Mecmua’da Yer Alan Yazarlar

Yazar	Efsane	Şiir	Hikâye	Tiyatro	Sohbet	Deneme	Mektup	Anı	Gezi	Biyografi	Makale	Fıkra	Tanıtma	Takdim	Tenkit	Diğer	Çeviri	Toplam
Adnan												1						1
Ahmet Emin					1			1			1							3
Ahmet Rasim			1			1		1										3
Âkil Koyuncu		1																1
Ali Canip											3							3
Avni Şadi		1																1
Avram Galanti											1							1
Besim Atalay											1							1
Celâl Sâhir					1													1
D. A.					1													1
Dertli		3																3
Doktor Abdulvahap											1							1
Doktor H. Fikret											1							1
Doktor İhsan Sami											1							1
Doktor Reşit Galip							1											1
Faik Sabri													1					1
Falih Rıfkı					4			3	1			1						9
Faruk Nafiz		12																12
Galip Ata							1			1		1						3
Halide Edip			2		8		1				1	1			1	1		15
Halit Fahri		1																1
Hamdullah Suphi												1						1
Hâmit												1						1
Hüseyin Ragıp												1						1
İsimsiz		4	2		8					4	4	12		1		21	3	55
İsmail Hakkı												3						3
Jack London			1															1

Yazar	Efsane	Şiir	Hikâye	Tiyatro	Sohbet	Deneme	Mektup	Anı	Gezi	Biyograf	Makale	Fıkra	Tanıtma	Takdim	Tenkit	Diğer	Çeviri	Toplam
Karaosmanoğlu Y. K.						1						1						2
Kâzım Nâmî					1													1
Köprülüzâde M. Fuat		1									3	2	1		4			11
Kul Mahmut		1																1
M.										1					1	1		3
M. Cevdet											1							1
M. F.		1																1
M. Z.												2						2
M. Zekeriya		1			1						2	4						8
Mehmet Asım					1													1
Mehmet Baha		1																1
Mehmet Emin		5									1							6
Mehmet İzzet											1	2						3
Mehmet Ziya											1							1
Musa Süreyya		2									1							3
Münir Tevfik						1												1
Niyazi Tayyip												1						1
Oğlan		1																1
Orhan Seyfi		7																7
Ömer Kâmil			1															1
Ömer Seyfettin			6															6
Reşat Nuri			1									1			1			3
Rûşen Eşref								1										1
S. Rızazâde Şafak											1							1
Sabiha Zekeriya						2		1				6	1			4		14
Süleyman Sırrı											1							1
Tahsin Nahit				1														1
Tekin Alp												1						1
Tosunzâde		1																1
Yahya Kemal		1																1
Yusuf Ziya	1	12			1													14
Z. M.												4						4

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

113. Kapanış

Türk insanının zor şartlar içinde olduğu; İstanbul'un, İzmir'in ve Anadolu'nun birçok yerinin işgal altında bulunduğu bir dönemde yayın hayatını sürdüren Büyük Mecmua, ilk

sayısının yayımlandığı tarih olan 6 Mart 1919'dan 25 Aralık 1919 tarihli 17. ve son sayısına kadar Türk halkına ümit ışığı saçmanın gayreti içinde olmuştur.

17 sayı boyunca Türk edebiyatındaki önemli isimleri bir arada tutabilmeyi başaran dergi, düzenli sayılamayacak bir yayın periyodundan sonra 25 Aralık 1919 tarihli son sayısıyla yayın hayatını noktalamıştır. Dergide yer alan yazıların hiçbirinde kapanacağına dair bir işaret bulunmamaktadır. Bununla birlikte dönemin ekonomik şartlarının oldukça elverişsiz oluşu ve buna rağmen yayımlanmakta olan çok sayıdaki mecmua düşünüldüğünde Büyük Mecmua'nın yayın hayatının neden daha uzun sürmediğini anlamak zor değildir.

12. Güneş

120. Süre, Dönem, Teknik Özellikler

“Güneş” 1 Kânunusani (Ocak) 1927 tarihinde, on beş günde bir çıkan “Sanat ve Edebiyat Mecmuası” olarak yayın hayatına başlamış, 1 Teşrinievvel (Ekim) 1927 tarihli 17. sayısıyla da yayını son bulmuş bir dergidir. Derginin neşredildiği bu on aylık süre içerisinde on beş günlük yayın periyotlarında 11. sayıya kadar hiçbir aksama yaşanmamış, dergi bu sayıdan sonra üç kez birer aylık arayla yayımlanmıştır.

Orhan Seyfi, ilk sayısından kapanana dek derginin mes’ul müdürü olan isimdir. İlk dört sayısı Vatan Matbaası’nca basılan Güneş’in diğer bütün sayıları Matbaa-i Ebüzziyâ tarafından neşredilmiştir.

Derginin idarehane adresi “Babıâli Caddesi’nde Daire-i Mahsusa” olarak gösterilmiştir. Ayrıca dergide “İstanbul-Güneş” biçiminde bir de telgraf adresi yer almaktadır.

Güneş mecmuasının fiyatı ilk sayısından kapanana dek hiç değişmemiş, 15 kuruş olarak kalmıştır. Takdim yazısında bu fiyatla ilgili yapılan açıklamada şöyle denmiştir:

“... İhtimal bazıları tarafından yegâne bir kusur olmak üzere ‘Güneş’in pek ucuz bir mecmua olmadığı söylenecektir. Bu itiraz belki doğrudur, fakat ne kâğıdını ne

matbaasını bedava temin etmek ihtimali olmayan ‘Güneş’ için bu fiyattan daha ucuz olmaya madden imkân yoktur...”⁸

Güneş 31cm x 23cm ebadındadır. Gazete kâğıdına basılı derginin yalnızca kapak sayfası renklidir. Hemen bütün sayıların mizanpajı aynıdır. Ön kapağın orta kısmında çerçeve içerisine yerleştirilmiş renkli bir resim ya da fotoğraf bulunur. Kapağın üst orta kısmında büyük puntolu talik harflerle “Güneş” ismi yer alır. Bu ismin hemen altında “Sanat ve Edebiyat Mecmuası” ibaresi mevcuttur. Sağ üst köşede derginin sayısı, sol üst köşede ise fiyatı bulunur. Mündericat kısmı kapağın ortasındaki resmin hemen altında üç sütun olarak yer alır. Bu kısmın da altında “On beş günde bir neşrolunur” ibaresi bulunur. Kapağın sağ alt köşesinde müdürün ismi, sol alt köşesinde de tarih vardır.⁹

Derginin arka kapağı da renklidir ve birçoğu matbuat âlemiyle ilgili reklâmları içerir. Her sayının son sayfasında, üst orta kısımda büyük puntolarla derginin ismi yazılıdır. Sağ üst köşede derginin adresi, sol üst köşede de abonelik şartları ve mes’ul müdürün ismi yer alır.

Toplam 17 sayıya sahip Güneş mecmuasının her sayısında 16 sayfa bulunmaktadır. Sayfaların numaralandırma işlemi her sayı için müstakil olarak düzenlenmiştir.

121. Yayın Amacı ve Yayın Politikası

Güneş, on beş günde bir çıkarılan “Sanat ve Edebiyat Mecmuası” olarak 1 Kânunusani 1927 tarihinde yayın hayatına başlamış, yaklaşık on aylık bir dönem boyunca varlığını sürdürüp 1 Teşrinievvel 1927 tarihli 17. sayısıyla yayın hayatı son bulmuş bir dergidir.

Güneş mecmuasının amacı, takdim yazısında da belirtildiği gibi, edebî güzellik taşıyan her türden eseri kime veya hangi döneme ait olduğuna aldırmaksızın neşredip halkla paylaşmaktır. Bu itibarla dergi, sayfalarında farklı sanat anlayışlarına sahip birçok sanatçıya yer vermiştir.

⁸ “Güneş’e Dair”, Güneş, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.1

⁹ Bkz: Ek 4

1 Kânunusani 1927 tarihli 1. sayısında yer alan “Güneş’e Dair” başlıklı takdim yazısında derginin yayın amacı ile ilgili olarak şunlar söylenmektedir:

“Güneş’i karilerimize takdim ederken birkaç sözle maksadımızı anlatmak istiyoruz:

İlk önce şunu söylemeliyiz ki ‘Güneş’ kendisini eski veyahut yeni hiçbir edebî mektebe mensup addetmiyor. Sanat ve edebiyat hayatımızdaki uzun senelerin bu müziç çoraklığını gidermek için hangi devre ve hangi nesle mensup olursa olsun sanatkâr kalemlerin eserlerini bir arada bulundurmaya çalışacağız. Bu itibarla ‘Güneş’ en hür düşünceli bir sanat ve edebiyat mecmuasıdır. ‘Güneş’in aile-i tahririyesi daima şunlardan mürekkep olacaktır: Dünün üstatları ile yarının genç istidatları ve bugünün güzide sanatkârları.

Biz, güzel olan her nev’i esere aynı derecede hürmet etmeyi kendimize şiar edinmek emelindeyiz. Edebî nezahetini muhafaza etmek ve edebiyat hududunu tecavüz etmemek şartıyla yekdiğerine zıt olan her türlü fikirleri ve telâkkileri aynı hürmetle neşredeceğiz.

Bununla beraber ‘Güneş’i iptidâî bir sanat ve edebiyat mecmuası olmaktan uzak bulunduracağız. Tekrar edilmiş, cansız fikirleri, bir devrin veya bir nev’in usaresi olan, taklit eserleri sahifelerimize geçirmemekte itina edeceğiz. O derece ki ‘Güneş’in mutena mündericatı arasında eserini bulundurmak her genç kalem için güç, fakat şerefli bir iş olacaktır. ‘Güneş’ kuru, yavan, cansız, nim-resmî bir ilim ve ihtisas mecmuası değildir. Mevzû’unu kavramak ve kıymet-i ilmiyesini anlamak mümkün olmayan mütesellikâne makalelerle karilerimizin canını sıkınamaya gayret edeceğimizi şimdiden vadederiz. ‘Güneş’te canlı, heyecanlı yazılar, içinde bir kalp parçası taşıyan nazım ve nesirler, hafif mevzulara dair zarif musahabeler, karilerimizi alâkadar edebilecek kadar sanat ve edebiyat şûunu bulunduracağız.

İhtimal bazıları tarafından yegâne bir kusur olmak üzere ‘Güneş’in pek ucuz bir mecmua olmadığı söylenecektir. Bu itiraz belki doğrudur, fakat ne kâğıdını ne matbaasını bedava temin etmek ihtimali olmayan ‘Güneş’ için bu fiyattan daha ucuz olmaya madden imkân yoktur. Güneş ancak, karilerinin yardımına intizar ve iftikâr ediyor.

İtiraf ederiz ki: Güzel yazmak sanatının büsbütün unutulduğu, yüksek sanat ve edebiyat zevkinin adî bir tarzda uydurulmuş zabıta vakalarına mevkiini terk ettiği böyle bir zamanda ‘Güneş’i neşretmek bir cürettir. Fakat biz bu cüreti gösterecek kadar kalbimizde sanat ve edebiyat aşkı taşıyoruz.”¹⁰

¹⁰ “Güneş’e Dair”, Güneş, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.1

122. Genel Muhteva Özellikleri ve Yazar Kadrosu

Bir “Sanat ve Edebiyat Mecmuası” olarak yayımlanan Güneş’in bütün sayıları incelendiğinde gerçekten de edebiyat ve sanat ağırlıklı bir dergi olduğu gözden kaçmaz. Sayfaları arasında edebî türlerin hemen hepsini rahatlıkla bulabileceğimiz Güneş, takdim yazısında da belirtildiği gibi , edebî güzelliğe sahip her türden eseri hangi döneme ve şahsa ait olduğuna aldırmadan okuyucusuna ulaştırma gayreti içinde olmuştur.

Derginin her sayısının son sayfasında yer alan “Yeni Eserler” başlıklı bölümde matbuat âleminde yaşanan yenilikler, yerli ve yabancı yazarlara ait kitaplar tanıtılarak okuyucunun bilgi sahibi olması sağlanmıştır.

Güneş mecmuasında yerli ve yabancı toplam 82 farklı ismin eserine yer verilmiştir. Tablo 6’dan da görüldüğü gibi bu isimlerin 38’inin dergide en az iki eseri yayımlanmıştır.

Yazar kadrosuna bakıldığında takdim yazısında belirtilen amacın gerçekleştirildiği, “dünün üstatları ile yarının genç istidatlarının ve bugünün güzide sanatkârlarının” bir araya getirildiği görülmektedir. Bu kadroda Cenap Şehâbetin, Abdülhak Hâmit, Yusuf Ziya, Orhan Seyfi, Nazım Hikmet, Sabri Esat, Reşat Nuri, Faruk Nafiz gibi Türk edebiyatına yön vermiş önemli isimlere rastlamak mümkündür.

Dergide Edgar Allen Poe, Oscar Wilde, Yan Neruda, Gustave Le Bon gibi Batılı yazar ve düşünörlere ait eserler de mevcuttur. Bununla beraber Kâmrân Şerif’in kaleminden çıkmış uzun soluklu makalelerle de Batı edebiyatı tarihi incelenmiştir.

Dergide yayımlanan 14 hikâyenin 6’sı Batı dillerinden çevrilidir. Yine Güneş’te tefrika edilen 2 tiyatro eserinin 1’i Oscar Wilde’a aittir ve tamamlanamamıştır.

Güneş’te, farklı sanat anlayışlarına sahip birçok şairden çok sayıda şiir bulunmaktadır. Toplam sayısı 128 olan bu şiirlerin 15’inde halk şiiri nazım biçimleri, 45’inde divan şiiri nazım biçimleri, 68’inde ise yeni nazım biçimleri kullanılmıştır.

Her sayıda yayımlanan sohbet, makale ve fıkra türünden yazılarla toplumu ilgilendiren olaylar yorumlanmış, okuyucu aydınlatılmıştır. Toplam sayısı 49 olan bu tür yazılarda ayrıca sanat dünyasında yaşanan gelişmeler, tartışmalar da değerlendirilerek okuyucunun bu konularda da fikir sahibi olması sağlanmıştır.

Tablo: 5
Güneş'te Yer Alan Türlerin Dağılımı

Tür	Sayı	Çeviri
Şiir	136	21
Diğer	43	
Sohbet	23	1
Tanıtma Yazısı	19	
Makale	17	
Hikâye	15	5
Anı	14	
Nükte	13	
Felsefe Yazısı	12	3
Biyografi	10	
Deneme	9	3
Fıkra	9	
Gezi Yazısı	7	1
Mektup	5	
Dil Bilgisi	3	
Tiyatro	2	1
Takdim Yazısı	1	
Tenkit	1	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

[illegible]

Yazar	Şiir	Hikâye	Sohbet	Tiyatro	Deneme	Anı	Gezi	Biyografi	Tanıtma	Takdim	Tenkit	Mektup	Makale	Fıkra	Felsefe	Nükte	Dil Bilgisi	Diğer	Toplam	Çeviri
Yusuf Ziya		4							1										5	
Ziya Gökalp	1																		1	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

123. Kapanış

İlk sayısı 1 Kânunusani 1927’de yayımlanan Güneş mecmuasının yaklaşık 10 ay sonra basılan 17. ve son sayısının üzerindeki tarih 1 Teşrinievvel 1927’dir.

O dönemde yayımlanmış diğer sanat ve edebiyat mecmuaları göz önünde bulundurulduğunda Güneş’in 17 sayılık yayın hayatının kısa sayılamayacağı görülür.

Dönemin diğer mecmuaları için söylenebilecek kapanış nedenlerini Güneş için de söylemek mümkündür. Ekonomik şartların elverişsizliği ve yayımlanmakta olan dergilerin sayısındaki çokluk derginin satışını oldukça etkilemiştir.

Çok önemli bir yazar kadrosunu 10 ay boyunca bir arada tutmayı başaran Güneş mecmuası 1 Teşrinievvel 1927 tarihli 17. sayısı ile yayın hayatını noktalamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TAHLİLÎ FİHRİST

20. Şair Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi

Sayı 1, 12 Kânunuevvel 1918

....., "Şair'in Yolu", (Takdim Yazısı), [Derginin takip edeceği yayın politikası ve amacı anlatılıyor], s.1

Köprülüzâde Mehmed Fuad, "Türk Edebiyatında İran Tesiri", (Makale), [Türk-Acem ilişkilerinin tarihinden, Acem edebiyatının tesiriyle yazılan Türkçe eserlerden bahsediliyor], s.2-4

Yusuf Ziya, "Senden Sonra", (Şiir), s.5

Faruk Nafiz, "Mevut Sevgili", (Şiir), s.5

Orhan Seyfi, "Bir Zifaf İçin", (Şiir), s.6

Enis Behiç, "Rumen Güzeli", (Şiir), s.6

İhsan Mukbil, "Şikâyet", (Şiir), s.6

Tahsin Nâhid, "Tahmis Gazel", (Şiir), s.7

Sedad Sâlim, "Gözlerin", (Şiir), s.7

Ahmed Hidâyet, "Pire", (Anı), s.7-9

....., "Berceste Mısralar", (Şiir), s.9

Ömer Seyfeddin, "Yemin", (Hikâye), s.10-13

Maupassant, "Andre'nin Hastalığı - 1", (Hikâye), s.14-16

Sayı 2, 19 Kânunuevvel 1918

Nezihe Rikkat, "Kış İçin", (Sohbet), [Batıdaki ile bizdeki kent hayatı karşılaştırılıyor, şehirlerimizdeki eksiklikler dile getiriliyor.], s.17-18

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Süleyman Fakîh ve Mevlid-i Şerif”**, (Makale), [Mevlid-i Şerif'in yazıldığı dönemde Türk edebiyatında başı çeken eserlerden, Mevlid-i Şerif'in dilinin halkın diline yakın olmasından ve ulaştığı başarıdan bahsediliyor.], s.18-20

Faruk Nafiz, **“Unutulmuş”**, (Şiir), s.21

Ahmed Nazım, **“Köy Geceleri”**, (Şiir), s.21

Sedad Sâlim, **“Yâd”**, (Şiir), s.21

Yusuf Ziya, **“Kalbimin Masalı”**, (Şiir), s.22

Halid Fahri, **“Ayinden Sonra”**, (Şiir), s.23

İbrahim Alâaddin, **“Psikoloji ve Edebiyat - 1”**, (Makale), [Edebiyatın ve psikolojinin ruhu ifade ettiği, psikoloji ilminden önce iptidâî devirlerden beri insanların edebiyat vasıtasıyla ruhlarını rahatlatmaları anlatılıyor.]

Orhan Seyfi, **“Horlama”**, (Hikâye), s.25-31

....., **“Edmond Rostand”**, (Biyografi), [Edmond Rostand'ın ölümünden, sanatı ve eserlerinden bahsediliyor.], s.31

Maupassant, **“Andre'nin Hastalığı - 2”**, (Hikaye), s.32

Sayı 3, 26 Kânunuevvel 1918

Nezihe Rikkat, **“Ah İstanbul”**, (Sohbet), [İstanbul'un güzelliklerinden, sanatımızdaki yerinden bahsediliyor; İstanbul, Avrupa'daki başkentlerle karşılaştırılıyor.], s.33

Orhan Seyfi, **“Vâsıf Enderunî - 1”**, (Biyografi), [Bir şairi ve sanatını gerçek anlamda tanıyıp tanıtabilmekten bahsediliyor, Vâsıf Enderunî'nin hayatındaki önemli kesitler aktarılıyor.], s.34-36

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Yamaçlarda Kaval”**, (Şiir), s.36

Yusuf Ziya, **“Aşk Yaratılırken”**, (Şiir), s.37-38

Faruk Nafiz, **“Gurbet Akşamı”**, (Şiir), s.38-39

İbrahim Alâaddin, **“Psikoloji ve Edebiyat - 2”**, (Makale), [Sanatçının, eserini oluştururkenki psikolojisinin eserine yansıması anlatılıyor.], s.39-42

Tahsin Nâhid, **“Tahmis Gazel”**, (Şiir), s.43

Selâmi İzzet, **“Zavallı Kocalar”**, (Hikâye), s.43-45

Maupassant, **“Bir Hayal”**, (Hikâye), s.43-45

Sayı 4, 2 Kânunusani 1919

Yusuf ziya, “Siyaset ve Edebiyat”, (Sohbet), [Milli edebiyat akımıyla ilgili, muhtelif gazetelerde çıkan ve olumsuz değerlendirmelerde bulunan yazılardan, bu yazıların yanlışlığından bahsediliyor.], s.49

Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Bugünkü Edebiyat”, (Sohbet), [Klâsik Türk edebiyatı ile son dönem edebiyatı karşılaştırılarak kaybedilen birtakım değerler dile getiriliyor.], s.50-53

Güzide Osman, “Aşkın Sarayı”, (Şiir), s.53

İhsan Mukbil, “Kıskançlık”, (Şiir), s.53

Faruk Nafiz, “Sevgili”, (Şiir), s.54

....., “Anadolu Türküleri”, (Şiir), s.54

Yahya Kemal, “Refakat”, (Şiir), s.55

Reşad Nuri, “Karakolda”, (Hikâye), s.55-58

Orhan Seyfi, “Vâsıf Enderunî - 2”, (Biyografi), [Vâsıf Enderunî'nin hayatından, sanatından, dilinden ve eserlerinden bahsediliyor.], s.58-62

Kemal Emin, “İkram - 1”, (Tiyatro), s.62-64

Sayı 5, 9 Kânunusani 1919

Orhan Seyfi, “Eski Şairler”, (Sohbet), [Yeni neslin eski Osmanlı şairlerini-Fikret, Naci, Remzi Baba-tanımadıkları dile getiriliyor, bu şairlerle ilgili anekdotlar aktarılıyor.], s.65-66

Hıfzî Tevfik, “Hicran Gecesi”, (Şiir), s.66

Radloff, “Türk Esatiri - 1”, (Makale), [Altay Türklerinde evrenin yaradılışıyla ilgili efsanelerden bahsediliyor.], s.67-68

Yahya Kemal, “İthaf”, (Şiir), s.69

Süleyman Nazif, “Gazel”, (Şiir), s.69

Falif Rıfkı, “Bir Meczupla Tanıştım”, (Hikâye), s.70-72

Şükûfe Nihâl, “Hicret”, (Şiir), s.72

Orhan Seyfi, “Bir İzdivaçtan Sonra”, (Şiir), s.72

Yusuf Ziya, “Düğünden Sonra”, (Tiyatro), s.73-74

Sedad Sâlim, “İster Misin?”, (Şiir), s.74

Selâmi İzzet, “Fare”, (Hikâye), s.74-75

İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat - 3”, (Makale), [Ruh tahlillerinde kullanılan psikolojik yöntemlerden bahsediliyor.], s.75-77

Çimdik, “Gazetecilerin Kavgası”, (Şiir), s.77-78

Kemal Emin, “İkram - 2”, (Tiyatro), s.78-80

Sayı 6, 16 Kânunusani 1919

Y. Z., “Eserine Eser”, (Sohbet), [Edebiyat-ı Cedide’den, Fecr-i Âtî’den ve Milli edebiyattan bahsediliyor; tüm bunların herhangi bir yenilik getirmediği iddia ediliyor.], s.81

....., “Türk Esatiri - 2”, (Makale), [Altay Türklerinde insanın doğumu ve ölümüyle ilgili inanışlar anlatılıyor.], s.82-83

Yahya Kemal, “Şarkılar”, (Şiir), s.83

Ahmed Nazım, “Kim Dedi?”, (Şiir), s.83

Celâl Sâhir, “Kitabe”, (Şiir), s.83

Reşad Nuri, “Eski Hatıra”, (Hikâye), s.84-87

Selâhaddin Enis, “Yağmur”, (Deneme), s.87

Hıfzî Tevfik, “Benim Derdim”, (Şiir), s.88-89

Orhan Seyfi, “Ölüm”, (Şiir), s.89

Yusuf Ziya, “Aylardan Beri”, (Şiir), s.89

Ahmed Hidâyet, “Elektrik Heyecanı”, (Hikâye), s.90-92

Çimdik, ¹¹ “Mecmualara Dair-Şair, Nedim”, (Şiir), s.92-93

Kemal Emin, “İkram - 3”, (Tiyatro), s.93-96

Sayı 7, 23 Kânunusani 1919

Y. Z., “Tornistan”, (Sohbet), [Cihan Harbinin sosyal hayata ve sanat hayatına yaptığı etkilerden bahsediliyor, şiirlerin tersten okunması durumunda oluşan neticeler aktarılıyor.], s.97

¹¹ Yusuf Ziya’ya ait müstear

....., **“Türk Esatiri - 3”**, [Altay Türklerinin inanışına göre Dünyanın sonu şamanların diliyle ifade ediliyor.], s.98-99

Yahya Kemal, **“Şarkılar”**, (Şiir), s.100

Süleyman Nazif, **“Gazel”**, (Şiir), s.100

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Hüseyin Daniş Beyefendiye”**, (Mektup), s.100-102

İbnü'r Refik Ahmed Nuri, **“İntizar Fırkası”**, (Hikâye), s.103-104

Faruk Nafiz, **“Bir Kitabe”**, (Şiir), s.105

Yusuf Ziya, **“Divan”**, (Şiir), s.105

Selâmi İzzet, **“Geçen Sevgi”**, (Şiir), s.105

Selâhaddin Enis, **“Gece”**, (Deneme), s.106

Reşad Nuri, **“Şiire Tövbe Eden Adam”**, (Hikâye), s.106-110

Sâlih Fuad, **“Temaşa Tarihi - 1”**, (Makale), [Yunan-ı Kadim’de, Fransa’da ve bazı diğer Batılı ülkelerde tiyatronun doğuşu, geçirdiği değişimler anlatılıyor.], s.110-111

....., **“Hüseyin Suad Beyle Mülâkat”**, (Röportaj), s.111-112

Kemal Emin, **“İkram - 4”**, (Tiyatro), s.112

Sayı 8, 30 Kânunusani 1919

Yusuf Ziya, **“Aruzdan Heceye, Heceden Aruza...!”**, (Sohbet), [Önce hece veznini savunup sonra aruzun ateşli savunucusu olan ve heceyi aşağılayan Halit Fahri’ye cevaplar veriliyor, eleştiriler sunuluyor.], s.113-114

Siyerozevsky, **“Türk Esatiri - 4”**, (Makale), [Yakut Türklerinin mitolojisinde yer alan tanrılar arasındaki ilişkiler anlatılıyor.], s.114-115

Yahya Kemal, **“Viran Bağ”**, (Şiir), s.115

Süleyman Nazif, **“Gazel”**, (Şiir), s.115

Sâlih Fuad, **“Temaşa Tarihi - 2”**, (Makale), [Eski Yunan tiyatrosu ve mitolojisi anlatılıyor.], s.116-117

Faruk Nafiz, **“Başkasını Seven”**, (Şiir), s.117

Yusuf Ziya, **“Mersiye”**, (Şiir), s.117

Fâzıl Ahmed-Mahmut Cemaleddin, **“Tımarhanede”**, (Hikâye), s.118-120

Dertli, **“Koşma”**, (Şiir), s.120-121

İbrahim Alâaddin, **“Psikoloji ve Edebiyat - 4”**, (Makale), [Ruh tahlillerinde kullanılan psikolojik yöntemler anlatılıyor.], s.121-122

....., **“Anadolu Türküleri”**, (Şiir), s.122-123

F. Celâleddin, **“Koltuk”**, (Hikâye), s.123-125

Orhan Seyfi, **“Fırtına ve Kar”**, (Şiir), s.125-127

Kemal Emin, **“İkram - 5”**, (Tiyatro), s.127-128

Sayı 9, 6 Şubat 1919

Yusuf Ziya, **“Edebiyatımızda Aşk”**, (Sohbet), [Şiir-şair-aşk ilişkisinden, klâsik Türk edebiyatı şairlerinden, Tanzimat sonrası Türk şiirinden genel olarak bahsediliyor.], s.129-130

Sâlih Fuad, **“Temaşa Tarihi - 3”**, (Makale), [Eski Yunan’da din-felsefe-devlet ilişkisi anlatılıyor.], s.130-131

Hüseyin Suad, **“Bülbülüm”**, (Şiir), s.131

Aka Gündüz, **“Vistül”**, (Şiir), s.132

Yusuf Ziya, **“Kimsesiz”**, (Şiir), s.132

Ömer Seyfeddin, **“Acaba Ne İdi?”**, (Hikâye), s.132-137

Mehmed Behçet, **“Dönüş”**, (Şiir), s.137

....., **“Halk Edebiyatı - Koşma”**, (Şiir), s.137

Selâhaddin Enis, **“Şaheser”**, (Hikâye), s.138-142

Çimdik, **“İki Mektup”**, (Şiir), s.143

....., **“Anadolu Türküleri”**, (Şiir), s.143

Kemal Emin, **“İkram - 6”**, (Tiyatro), s.144

Sayı 10, 13 Şubat 1919

Yusuf Ziya, **“İflâs”**, (Sohbet), [Yaşanmakta olan aruz-hece tartışmaları değerlendiriliyor.], s.145-146

Sâlih Fuad, **“Temaşa Tarihi - 4”**, (Makale), [Eski Yunan’daki dinî inanışların şehirler üzerindeki etkisi anlatılıyor.], s.146-147

Kâzım Nâmî, **“Name”**, (Şiir), s.147-148

Faruk Nafiz, **“İthaf”**, (Şiir), s.148

Reşad Nuri, **“Küçük İhsan”**, (Hikâye), s.148-154

Sezâ, **“Nil”**, (Şiir), s.154

Hakkı Tahsin, “**Bayram Sabahı**”, (Hikâye), s.154-155

Ahmed Nazım, “**Sevda İlleri**”, (Şiir), s.155

Yusuf Ziya, “**Büyü**”, (Şiir), s.156-157

F. Celâleddin, “**Bir Mektup**”, (Hikâye), s.157-159

Süleyman Nazif, “**Kübalılar-Endülüs Şühedasına**”, (Şiir), s.160

Dertli, “**Koşma**”, (Şiir), s.160

Kemal Emin, “**İkram - 7**”, (Tiyatro), s.160

Sayı 11, 20 Şubat 1919

Yusuf Ziya, “**Tehlike**”, (Sohbet), [Sosyal alanda ve sanat çevrelerinde yaşanan değişimlerden; millî bilincin, millî edebiyatın yokluğundan bahsediliyor.], s.161-162

Mehmed Emin, “**Şiirimin Perisine**”, (Şiir), s.162

Süleyman Nazif, “**İki Mektup**”, (Mektup), [Süleyman Nazif’in vaktiyle Hüseyin Cahit’e yazdığı 4 Kânunuevvel 1314 tarihli iki mektup.], s.162

Faruk Nafiz, “**Dinle Neyden**”, (Şiir), s.163-164

Sezâ, “**Kartal**”, (Şiir), s.164

Selâmi İzzet, “**Sakız Leblebisi**”, (Hikâye), s.164-166

Ahmed Hidâyet, “**Kırpık Kılıbık**”, (Hikâye), s.166-168

Yusuf Ziya, “**Binnaz**”, (Tiyatro), s.169-170

Çimdik, “**Dârülbedayi**”, (Şiir), s.170

Sâlih Fuad, “**Temaşa Tarihi - 5**”, (Makale), [Eski Yunan’daki dinî inanışlardan bahsedilip Sophokles’in ‘Cedipe a Colonne’ adlı piyesinden alıntı yapılıyor.], s.171-172

Dertli, “**Koşma**”, (Şiir), s.172

....., “**Âşık Kerem**”, (Biyografi), [Âşık Kerem’in hayatıyla ilgili kısa bir değerlendirme yapıp bir de şiiri aktarılıyor.], s.173

Gülsüm Niyazi, “**İlk Baharda**”, (Hikâye), s.173-176

Kemal Emin, “**İkram - 8**”, (Tiyatro), s.176

Sayı 12, 27 Şubat 1919

Yusuf Ziya, “**Curcuna**”, (Sohbet), [Aruz-hece karşılaştırması yapılıyor ve klâsik Türk şiirinin miadını doldurduğu, artık pek değer ifade etmediği iddia ediliyor.], s.177-178

Mehmed Emin, “Şair”, (Şiir), s.178

Celâl Sâhir, “Delinin Defterinden”, (Hikâye), s.178-179

Tahsin Nâhid, “Koşma”, (Şiir), s.180

Yusuf Ziya, “Gözlerin”, (Şiir), s.180

Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi - 6”,(Makale), [Eski Yunan’daki dinî inanışlardan, Atina’da düzenlenen dinî merasimlerden, merasimlerde yer alan tiyatrolardan bahsediliyor.], s.180-181

Selâmi İzzet, “Yorgan”, (Hikâye), s.185

Nüzhet Ahmed, “Sevdikten Sonra”, (Şiir), s.185

İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat - 5”, (Makale), [Fizikî görünüşten hareketle ruh tahlilleri yapabilmenin yolunu gösteren ilm-i sima ve ilm-i kıyafetten bahsediliyor. Erzurumlu İbrahim Hakkı’nın Marifetnâme adlı eserinden alıntılar yapılıyor.]

Mirat-ı Hüsn, “Sâfi İçin”, (Deneme), [Rıdvan Paşanın torunu olan ve on dört yaşında ölen Sâfi isimli kız çocuğuna ithafen kaleme alınmış.], s.188-189

Sermed Muhtar, “Ev İlâcı - 1”, (Tiyatro), s.189-192

Sayı 13, 6 Mart 1919

Yusuf Ziya, “Efendiler ve Köleler”, (Sohbet), [Sosyal hayatta olduğu gibi, sanat hayatında da efendi ve kölelerin var olduğu ifade ediliyor. Zamanın, gerçek sanatçıları hak ettikleri yere ulaştıracağı söyleniyor.], s.193-194

Faruk Nafiz, “Lisan Meselesi”, (Fıkra), [Selanik’te ortaya çıkan Genç Kalemler adlı edebî topluluktan, bu topluluğun lisanla ilgili düşüncelerinin yanlışlığından bahsediliyor.], s.194-195

Orhan Seyfi, “Serseri”, (Şiir), s.195-196

Sezâ, “Korku”, (Şiir), s.196

Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi - 7”, (Makale), [Eski Yunanlıların ölüm ve kabirle ilgili inanışlarından, Atina’da yapılan şenliklerden bahsediliyor.], s.196-197

Necdet Nuri, “Büyülü Kâğıt”, (Hikâye), s.197-199

F. Celâleddin, “Akşamcı”, (Hikâye), s.199-202

Âşık Kerem, “Sultan Dağı”, (Şiir), s.202

Sermed Muhtar, “Ev İlâcı - 2”, (Tiyatro), s.203-204

Sayı 14, 13 Mart 1919

Yusuf Ziya, **“Mektubuma Dair”**, (Mektup), [Yusuf Ziya’dan habersiz Nedim mecmuasında yayımlanan Yusuf Ziya’ya ait eski bir mektuptan bahsediliyor, Halit Fahri ile hece-aruz tartışması yapılıyor.], s.205-206

Elif Gâlib, **“Temaşa Musahabesi”**, (Sohbet), [Tiyatroda lisan ve kadın üzerinde duruluyor, bu hususlarda yenilikler yapılması gerektiğinden bahsediliyor.], s.206-208

Şükûfe Nihâl, **“Sustum”**, (Şiir), s.208-209

Yusuf Ziya, **“Kandil Tebriği”**, (Şiir), s.209

F. Sâmih, **“Alo! Alo!”**, (Hikâye), s.209-213

Sermed Muhtar, **“Ev İlâcı – 3”**, (Tiyatro), s.213-216

Sayı 15, 20 Mart 1919

Yusuf Ziya, **“Çokluk ve Yokluk”**, (Sohbet), [Gazete ve mecmua sayısının gereğinden fazla olduğundan bahsedilerek bu durumun Şair’in satışlarını oldukça olumsuz etkilediğinin altı çiziliyor.], s.217

Rıza Tevfik, **“Bir Meçhuleye”**, (Şiir), s.218

Ali Mükrim, **“Özlenti”**, (Şiir), s.218

Nüzhet Ahmed, **“Sensiz”**, (Şiir), s.218

Hıfzî Tevfik, **“Gazel”**, (Şiir), s.218

Selâhaddin Enis, **“Buhran”**, (Hikâye), s.219-221

Selâmi İzzet, **“Borç”**, (Hikâye), s.221-222

Yusuf Ziya, **“Siyah”**, (Şiir), s.222-223

....., **“Geçmiş Günler – Cenab Şehâbeddin”**, (Tanıtma Yazısı), [Ruşen Eşref’in ‘Geçmiş Günler’ adlı edebiyat tarihiyle ilgili kitabının tanıtımı yapılıyor ve Cenap Şehâbettin’le ilgili kısımdan alıntı yapılıyor.], s.223-226

Sermed Muhtar, **“Ev İlâcı – 4”**, (Tiyatro), s.226-228

21. Büyük Mecmua Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi

Sayı 1, 6 Mart 1919

....., **“Büyük Mecmua’nın Gayesi”**, (Takdim Yazısı), [Derginin izleyeceği yayın politikasından, ümidi tükenmekte olan genç nesle ümit aşılacağından bahsediliyor.], s.1

....., **“Mefkûre”**, (Sohbet), [Savaş sonrası oluşan ümitsiz havadan, kaybedilen mefkûrelerden bahsedilerek Türkçü akımların canlanması gerektiği üzerinde duruluyor.], s.1

....., **“Asrî Cemiyetler Hangileridir?”**, (Makale), [Modern bir toplumu oluşturan başlıca nitelikler anlatılarak iş bölümü ve eğitimin gerekliliği vurgulanıyor.], s.2-3

Tekin Alp, **“Yeni Osmanlılık”**, (Fıkra), [Mütarekeden sonra değişen Osmanlılık anlayışından bahsediliyor ve Meşrutiyet sonrası ortaya çıkmış olan Osmanlılık ile yeni Osmanlılık karşılaştırılıyor.], s.3

Fâlih Rıfkı, **“Hicaz’daki Son Türk”**, (Anı), s.4

....., **“Büyüklerimiz – Fahri Paşa”**, (Biyografi), [Haziran 1916’da muhasara edilen Medine’yi savunmakla görevli Fahri Paşanın yaptığı fedakârlıklardan, kahramanlıklardan bahsediliyor.], s.5

Yusuf Ziya, **“Beyaz Bulut”**, (Manzum Efsane), s.6

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Yapma Edebiyat”**, (Fıkra), [Edebiyat-tarih-cemiyet ilişkisi üzerinde duruluyor, sanatçının ve sanatının yaşadığı muhitten ne derece etkilenebileceği anlatılıyor.], s.7-8

Faruk Nafiz, **“Annemin Dizde”**, (Şiir), s.9

İsmail Hakkı, **“Yarınki Muarif Program”**, (Röportaj), [Eğitimin ne olduğu anlatılıyor ve ülke olarak bu alanda yapılabilecek çalışmalar dile getiriliyor.], s.8-9

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Fırak-ı Irak”**, (Tanıtma Yazısı), [Süleyman Nazif’in Fırak-i Irak adlı eseri tanıtılıyor ve kitaptan alıntılar yapılıyor.], s.10

Mehmed Emin, **“Millî Ruh”**, (Şiir), s.11

Mehmed Emin, **“Mefkûre”**, (Şiir), s.11

Mehmed Emin, **“Ümit”**, (Şiir), s.11

Mehmed Emin, **“Tanrıya”**, (Şiir), s.11

Sabiha Zekeriya, **“Kadınlık Hayatı”**, (Aktüalite), s.12

Reşad Nuri, **“Azerbaycan Tiyatrosu”**, (Fıkra), [İstanbul’da iki ay süreyle sahne almış Azerbaycan tiyatrosunun sergilediği performans değerlendiriliyor, tiyatro sanatının toplum üzerindeki etkisi anlatılıyor.], s.13-14

Tosunzâde, **“Semaî”**, (Şiir), s.14

Ömer Seyfeddin, **“Forsa”**, (Hikâye), s.14-15

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.16

Sayı 2, 13 Mart 1919

....., **“Asrî Adamlar Kimlerdir?”**, (Makale), [Aydın bir insanın vasıfları anlatılıyor. Yalnızca bir alanda ihtisas sahibi olmanın aydın olmaya yetmeyeceği belirtilerek toplumun değerlerini bilip onlara sahip çıkmanın da gerekliliği üzerinde duruluyor.], s.18

Ahmed Emin, **“Ahlâk Telâkkisinde Asrîlik”**, (Makale), [Farklı asırlarda da yaşamış olsalar âlimlerin, filozofların, kısaca topluma yön veren insanların toplum değerlerine saygılı, ahlâklı kişiler olduğu vurgulanıyor.], s.19

Tekin Alp, **“Yeni Osmanlılık – 2”**, (Fıkra), s.20

....., **“Mecmuamızın Mühim Bir Anketi – 1”**, (Röportaj), [Wilson Prensipleri, millî cereyanlar ve Türkçülük cereyanıyla ilgili, Mahmut Sadık ve Yunus Nadi ile yapılan bir röportaj.], s.21-22

Halide Edib, **“Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 1”**, (Makale), [19. ve 20. asırda Türk edebiyatına yön veren Namık Kemal, Refik Halit, Yakup Kadri gibi edebiyatçılardan ve Servet-i Fünûn, Fecr-i Âtî gruplarından bahsediliyor.], s.22-24

Yusuf ziya, **“Mefkûre”**, (Şiir), s.24

....., **“Büyüklerimiz – Salih Zeki Bey”**, (Biyografi), [Dârülfünun müderrislerinden olan Salih Zeki Beyin hayatından bahsedilip eserleri tanıtılıyor.], s.25

....., **“Sanatkârlarımız – Ertuğrul Muhsin Bey”**, (Biyografi), [Türk tiyatrosunun önemli ismi Ertuğrul Muhsin’in hayatı, sanatı ve eserleri anlatılıyor.], s.26

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Aydemir”**, (Tenkit Yazısı), [Müfide Ferid Hanımın millî bir romanı ‘Aydemir’in eleştirisi yapılıyor.], s.27-28

Sabiha Zekeriya, **“Kadınlığa Dair – Kadınlığın Hukukî Bahsi”**, (Aktüalite), [Feminizmden ve kadının toplumdaki yerinden bahsediliyor, ailenin öneminin altı çiziliyor.], 29

Ömer Seyfeddin, **“Memlekete Mektup”**, (Hikâye), s.30-31

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.32

Sayı 3, 20 Mart 1919

....., **“Türkçülük Hakkında Yanlış Düşünceler”**, (Sohbet), [Ahmet Cevdet Beyin Yeni Gazete’de Türkçülükle ilgili ‘Meş’um Mefkûre’ başlıklı yazısına cevaben Türkçülüğün gerçek tanımı yapılmaya çalışılıyor.], s.33

İsmail Hakkı, **“Yarınki Hayatın Programı”**, (Fıkra), [Sağlıklı, güçlü temellere dayalı bir toplumun ne şekilde oluşturulabileceği ve bu noktada siyasetin rolü aktarılıyor.], s.34-35

M. Zekeriya, **“Yaşamak Hak ve Kabiliyeti”**, (Fıkra), [Savaş sonrası oluşan yeni şartlar içinde Türk devletinin ekonomik konumunun ne şekilde devam edebileceğinden ve mütareke şartlarından bahsediliyor.], s.35-36

Fâlih Rıfkı, **“İlk Şeyler”**, (Anı), s.36-37

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Adaptasyon Merakı”**, (Fıkra), [Türkçeye adapte edilen Batılı tiyatro eserleri ve bunları adapte edenlerle ilgili eleştiriler yapılıyor, böyle bir şeyin sanat olarak kabul göremeyeceği ifade ediliyor.], s.37-38

Mehmed Emin, **“Millî Ruh”**, (Şiir), s.38

Mehmed Emin, **“Ümit”**, (Şiir), s.38

Mehmed Emin, **“Mefkûre”**, (Şiir), s.39

Mehmed Emin, **“Tanrıya”**, (Şiir), s.39

Faruk Nafiz, **“Ocak Başında”**, (Şiir), s.39-40

Sabiha Zekeriya, **“Hilâl-i Ahmer Kadınlar Cemiyeti”**, (Tanıtım Yazısı), [Hilâl-i Ahmer’in savaştaki ve savaş sonrası faaliyetleri anlatılıyor, cemiyette yer alan kadınların fedakârlıkları dile getiriliyor.], s.41-42

M. F., **“Şehitlerimize”**, (Şiir), s.42

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Yıldızlar ve Gölgeleler”**, (Tenkit Yazısı), [Şükûfe Nihâl’in ‘Yıldızlar ve Gölgeleler’ adlı ilk şiir kitabı tanıtılıyor, eserin eski dille ve aruzla yazılmış olması eleştiriliyor.], s.42

.....”**Mecmuamızın Mühim Bir Anketi - 2”**, (Röportaj), [Doktor Abdullah Cevdet, savaş sonrası oluşan tabloyu değerlendiriyor; Wilson Prensipleri ve milliyetçi akımlarla ilgili soruları cevaplıyor.], s.43

M. Z., **“Mustafa Kemal Paşa”**, (Fıkra), [Milletlerin kaderini tayin edebilecek büyük kişiliklerden bahsediliyor, Mustafa Kemal’in de gösterdiği kahramanlıklarla onlardan biri olduğu ifade ediliyor.], s.44

....., **“Sulh Kongresinde Takvim Meselesi”**, (Fıkra), [Dünya milletlerinin ortak bir takvime geçmekte olduğu, Türk devletinin de bu hususta gerekli değişiklikleri yapması gerektiği dile getiriliyor.],s.44-45

Ömer Seyfeddin, **“Niçin Zengin Olmamış?”**, (Hikâye), s.45-47

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.48

Sayı 4,?

....., **“Teceddüt Adımları”**, (Sohbet), [Dârülfünunda kadınlar için yapılan yeniliklerden, yirminci asrın ideal ve tahsilli kadınından bahsediliyor.], s.49

....., **“İçtimâî Sahada Hayat Kelimesinin Manası”**, (Makale), [Fransız düşünür ve şair Guyau’nun hayatla ilgili düşünceleri anlatılıyor, cemiyet hayatını oluşturan dinamikler sıralanıyor.], s.50-51

M. Zekeriya, **“Asrî Cemiyetlerde Dinin Mevkii”**, (Makale), [Büyük dinlerin gelişim süreçlerinde yaşadıkları iktisadî, hukukî,bedî devirlerden söz ediliyor.], s.51-52

Z. M., **“Sosyalizm Nokta-i Nazarından Devletlerin Son Harpten Mütevellit Borçlarının Suret-i Tasfiyesi”**, (Fıkra), [Savaş sonrası, Japonya ve Amerika hariç, savaşa katılmış tüm ülkelerin sorunu olan borçlar meselesinin ne şekilde halledilebileceğinden ve bu konuda Batıda yapılan çalışmalardan bahsediliyor.], s.52

Halide Edib, **“Edebiyatımızın Son Sımaları ve Safhaları – 2”**, (Makale), [Yakup Kadri’nin edebî kişiliği üzerinde duruluyor ve eserlerindeki dil ve üslup özellikleri inceleniyor.], s.53-54

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Fırtına ve Kar”**, (Tenkit Yazısı), [Orhan Seyfi’nin ‘Fırtına ve Kar’ adlı şiir kitabı tanıtılıp şairin edebî kişiliği üzerinde duruluyor.], s.55

Mehmed Fuad, **“Kış”**, (Şiir), s.56

Yusuf Ziya, **“Ölü Evinde Düğün”**, (Şiir), s.56

Faruk Nafiz, **“Hisar”**, (Şiir), s.57

Tahsin Nâhid, **“Rakibe”**, (Tiyatro), [Belçika asıllı yazar Henry Kistemaekers’in oyunundan adapte.], s.57-58

Ali Canib, **“Epope Asrî Bir Nev‘ Midir?”**, (Makale), [Destan türünün asrî bir tür olmayacağı, çünkü artık yazılamayacağı ifade ediliyor.], s.58-59

Ömer Seyfeddin, **“Beynamaz”**, (Hikâye), s.59-62

Sabiha Zekeriya, **“Türk Feminizmi”**, (Fıkra), [Kadının toplumda hak ettiği yeri alamadığından bahsedilerek bu sorunun ancak bilinçlenmeyle çözülebileceği üzerinde duruluyor.], s.63

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.64

Sayı 5,?

....., **“Maarifte Islahat Varmış”**, (Sohbet), [Maarif Nazırı Ali Kemal Beyin Dârülfünunda yabancı dilde eğitim yapma plânları eleştiriliyor ve gerçek manada ıslahatlar yapması isteniyor.], s.65-66

....., **“Dârülfünün Islahatı ve Tıbbiye”**, (Röportaj), [Tıbbiyede hocalık yapmakta olan Doktor Esad Paşa ile eğitim dilinin Fransızca olmasının değerlendirildiği bir röportaj.], s.66

Sabiha Zekeriya, **“Kız Dârülfünunu Meselesi”**, (Fıkra), [Dârülfünunda karma eğitimin yapılması gerektiği savunulup gerekçeler sıralanıyor.], s.67

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Epope Meselesi”**, (Makale), [Destan türünün millî olabileceğinden ve farklı milletlere ait destanlardan bahsediliyor.], s.68-69

Fâlih Rıfkı, **“İki Klişe”**, (Fıkra), [Ülkede uygulanmakta olan kanunlar, kanunlarda yaşanan değişimler ve yaptırım gücündeki zayıflık dile getiriliyor.], s.69-70

Yusuf Ziya, **“İstanbul”**, (Şiir), s.70

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Binnaz”**, (Tenkit Yazısı), [Yusuf Ziya’nın ‘Binnaz’ adlı üç perdelik manzum oyunu değerlendiriliyor.], s.72

M. Zekeriya, **“Garp Şuûnu”**, (Fıkra), [Harpten sonra Batıda, özellikle Fransa ve İngiltere’de, yaşanan toplumsal ve siyasal değişimler anlatılıyor.], s.73

Z. M., **“Devletlerin Harpten Mütevellit Borçlarının Sevr Tasfiyesi”**, (Fıkra), [Harbin neden olduğu borçların ne şekilde ödenebileceği üzerinde fikir yürütülüyor.], s.74

M., **“Eliza Binemeciyan Hanım”**, (Biyografi), [Tiyatro oyuncusu Eliza Binemeciyan’ın hayatı ve sanat dünyası anlatılıyor.], s.75-76

M., **“Eliza Binemeciyan’la Mülâkat”**, (Röportaj), s.76

Cevdet, **“İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahiler Müessesesi – 1”**(Makale), [Ahi teşkilâtının kuruluş amacı açıklanıp teşkilât yapısı hakkında bilgi veriliyor.],s.77-78

Reşad Nuri, **“Kıyas-i Maksim”**, (Hikâye), s78-79

“Halk Edebiyatı Numuneleri”, (Şiir), [Murabba-Kul Mahmud, Türkü-Oğlan.], s79

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.80

Sayı 6, 24 Nisan 1335

....., **“Bir Timsal”**, (Sohbet), [Vefat eden Maliye Bakanı Atâ Beyin son günlerini bile tercüme yaparak geçirdiği bildiriliyor, bu örnekten hareketle gençlere fedakârlık tavsiye ediliyor.], s.82

İsmail Hakkı, **“Bir Hamle”**, (Fıkra), [Kaybedilen harpten sonra Türk milletinin ancak millî değerlerine bağlanmakla, geçmişe saplanıp kalmayıp gelecek için çalışmakla büyük bir devlet kurabileceği anlatılıyor.], s.82

Z. M., **“Devlet ile Efrat Arasındaki İktisadî Alâkalar – Duyûn-ı Harbiye’nin İstimlâk Suretiyle Tasfiyesi”**, (Fıkra), [Harpten doğan borçların ödenebilmesi için fertlere ait bir kısım arazinin istimlâk edilebileceği bildiriliyor.], s.82-83

Cevdet, **“İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahi Ocaklarında Teşkilât – 2”**, (Makale), [Ahi Ocaklarının teşkilât yapısı anlatılıyor ve çalışanlarında aranan niteliklerden bahsediliyor.], s.83

Ali Canib, **“Yine Epopeye Dair”**, (Makale), [Destanın neden modern bir tür olamayacağının sebepleri sıralanıyor.], s.84-85

Faruk Nafiz, **Hisarda Akşam”**, (Şiir), s.85

Yusuf Ziya, **“Bahar”**, (Şiir), s.85

Halide Edib, **“Ateş ve Güneş Münasebetiyle”**, (Tenkit Yazısı), [Fâlih Rıfkı’nın, Türk askerinin savaştaki fedakârlığı ve kahramanlığını anlatan ‘Ateş ve Güneş’ adlı eserinin değerlendirmesi yapılıyor.], s.86-87

Yahya Kemal, **“Deniz”**, (Şiir), s.87

“Türk Ocağı İdare Heyetinin Raporu”, (İlân), [Türk Ocağı’nın dördüncü kongresinde idare heyetince okunan ve yapılan çalışmaları anlatan rapor.], s.87

....., **“Pierre Loti”**, (Fıkra), [Figaro gazetesinde yayımladığı makalelerle harp boyunca ve sonrasında Türkleri savunan Pierre Loti’den övgüyle bahsediliyor.],s.88

Sabiha Zekeriya, **“Dârülfünun’da Kadın”**, (Fıkra), [Dârülfünunda karma eğitime geçilmesinin yenilikçiler ve muhafazakârlarca ne şekilde karşılanabileceğinden bahsediliyor.], s.89

“Büyük Mecmua Müdüriyetine”, (Mektup), [Dârülfünunda karma eğitime geçilmesiyle ilgili Halide Edip, Müfide Ferit, Köprülüzâde Mehmet Fuat, Abdullah Cevdet, Kâzım Nâmî ve Rauf Ahmet gibi tanınmış şahsiyetlerin düşünceleri bildiriliyor.], s.89-92

....., **“İkdam’dan”**, (Fıkra), [İkdam gazetesinden alınan ve Dârülfünunla ilgili olan bir yazı.], s.92

Reşad Nuri, **“Yamalar”**, (Tenkit Yazısı), [Dârülbeyide sahnelenen ve Hüseyin Suat’a ait olan ‘Yamalar’ adlı tiyatro eseri yorumlanıyor.], s.93-95

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.97

Sayı 7, 8 Mayıs 1335

....., **“Tesettür Meselesi”**, (Fıkra), [Tesettürün ahlâkî, içtimâî, dinî, fennî, bedîî açıdan izahı yapılıyor ve devletin bu konuyu ne şekilde ele alabileceği üzerinde duruluyor.], s.98-100

Halide Edib, **“Türk Edebiyatının Son Safhaları ve Simaları – 3”**, (Makale), [Türk edebiyatında görülen değişimler, Millî edebiyatın yapmak istediği değişiklikler anlatılıyor. Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Mehmet Emin’in sanatçı kişilikleri ve Türk edebiyatında yaptıkları değişiklikler eserlerinden örnekler verilerek izah ediliyor.], s.100-102

Cevdet, **“Ahi Ocakları – Zaviyeler – 3”**, (Makale), [Ahi Ocaklarının teşkilât yapısı içinde bir birim olarak yer alan zaviyelerin yapısı ve çalışma biçimleri İbni Batuta’dan yapılan alıntılarla izah ediliyor.], s.102-103

Orhan Seyfi, **“Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi”**, (Şiir), s.103

Faruk Nafiz, **“Yaralı Arslan”**, (Şiir), s.103

Yusuf Ziya, **“Gurûba Doğru”**, (Şiir), s.103

“Mahkeme-i Şer’iye Meselesi”, (Röportaj), [Mahkeme-i Şer’iye’nin şeyhülislâmlık makamına iadesi hakkında Vakıf gazetesinde çıkan ve Şeyhülislâm Sabri Efendinin görüşlerini içeren yazı iktibas ediliyor. Konuyla ilgili R. Tevfik, Necmettin Sadık, Celâl Derviş, Rauf Ahmet’in görüşlerine yer veriliyor.], s.104-105

Mûsâ Süreyyâ, **“Musikinin Başlangıcı”**, (Makale), [İlk insanların müziği buluşları ve onu kullanma amaçları ifade ediliyor.], s.105-107

Ömer Seyfeddin, **“İlkbaharın Tesiri”**, (Hikâye), s.108-110

M., **“Binnaz’ın Temsili”**, (Tenkit Yazısı), [Dârülbedayide oynanmakta olan, Yusuf Ziya’nın ‘Binnaz’ adlı oyununun eleştirisi yapılıyor, yapılan tenkitler yorumlanıyor ve oyuncuların performansları değerlendiriliyor.], s.111

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.112

Sayı 8, 28 Mayıs 1335

Sabiha Zekeriya, **“Şehrin Sesi”**, (Deneme), [İzmir’in işgali ile İzmirli annelere ithafen kaleme alınmış, annelerin savaş boyunca gösterdikleri fedakârlıkları anlatan bir yazı.], s.114

Fâlih Rıfki, **“Sevgili İzmir”**, (Gezi Yazısı), s.115-116

Yusuf Ziya, **“Günah”**, (Şiir), s.116

Rûşen Eşref, **“Bıraktığım İstanbul – Bulduğum İstanbul”**, (Anı), s.116-117

Yusuf Ziya, **“Asker Mektubu”**, (Şiir), s.117

“Tahsin Nâhid Beyin Vefatı”, (Biyografi), [Zamanın edebiyatçılarından Tahsin Nâhid ile ilgili düşünce ve anılarına yer veriliyor.], s.118-120

Fâlih Rıfki, **“Eski Yoldaşım”**, (Anı), s.121

“Mahkeme Ayrılıyor”, (Fıkra), [Mahkeme-i Şer’iye’nin Şeyhülislâmlık makamına iadesi ile ilgili görüşler aktarılıyor.], s.121-122

Cevdet, **“Ahilerde Ocak Teşkilâtı - 4”**, (Makale), [Ahi Ocaklarının teşkilât yapısı içinde yer alan birimler anlatılıyor.], s.122-123

Doktor H. Fikret, **“Terbiyevî Tedris”**, (Makale), [Terbiyevî tedrisle kastedilen açıklanıyor, muhtelif filozofların konuyla ilgili düşüncelerinden alıntılar yapılıyor.], s.123-124

Z. M., **“Kadir Sermaye, Âciz Sermaye”**, (Fıkra), [Harbin doğurduğu borçların tasfiyesinin ne şekilde olması gerektiği izah ediliyor.], s.124-125

Kâzım Nâmî, **“Yeni İstidatlar, Nefis Sanatlar”**, (Sohbet), [Henüz isimleri duyulmamış genç edebiyatçıların yazılarının neşrolunabileceğinden bahsediliyor ve Dârülmuaallimâtın öğrencilerinden Remziye Hanımın bir yazısına yer veriliyor.], s.125

Ömer Kâmil, **“Cinayet Mahkemesinde”**, (Hikâye), s.126

Sabiha Zekeriya, “Süt Nine ve Dadı Mektebi”, (Fıkra), [Kadınların çocuk yetiştirmede eğitilmiş olmadıkları belirtilerek devletin de bu konuda ilgisiz olduğu vurgulanıyor.], s.127

....., “Haftanın Tarihi”, (Haber), s.129

Sayı 9, 5 Haziran 1335

Celâl Sâhir, “Hafta Musahabesi”, (Sohbet), [Ramazan ayının gelmesiyle duyulan sevinç anlatılıyor ve ondan ümit edilen şeyler sıralanıyor.], s.130

Halide Edib, “Türk’ün Hitabı-İtilaf Devletlerine”, (Hitabet), [Türk devletinin savaşa bir oldu bitti ile girdiği anlatılıyor ve Türk halkının basireti dile getiriliyor.], s.130

Fâlih Rıfkı, “Facianın İki Tarafı”, (Sohbet), [Harbin perişan ettiği Türk halkının, İzmir’in işgaliyle de iyice bunaldığı anlatılıyor.], s.131

Faruk Nafiz, “Münacat”, (Şiir), s.132

Yusuf Ziya, “Ramazan Gecesinde”, (Şiir), s.132

Orhan Seyfi, “Sancağa”, (Şiir), s.9

Kâmân Kâmî, “Türk’ün İlâhisi”, (Şiir), s.133

Sabiha Zekeriya, “Son Dua”, (Dua), s.134

Münir Tevfik, “Gençlik Ne Hissediyor Sen Hasta İken İstanbul?”, (Deneme), s.134

Sabiha Zekeriya, “Tevekkül”, (Deneme), s.135

Mehmed Asım, “Tarihi Bir Söz”, (Sohbet), [Osmanlı’nın, altı asırlık bir geçmişe sahipken neden kötü duruma düştüğünün sebepleri sorgulanıyor.], s.135

....., “İzmir Türk’tür ve Türk Kalmalıdır”, (Fıkra), [İzmir’in tarihî geçmişî hatırlatılarak bu şehrin Türk şehri olduğuna işaret ediliyor.], s.136

....., “Millî Şura Mı Saltanat Şurası Mı?”, (Fıkra), [Yıldız Sarayı’nda toplanan yüz kişilik Şura-yı Saltanat’tan ve bu şuranın halkı tam olarak temsil edemiyor olmasından bahsediliyor.], s.137

Hüseyin Râgıb, “Harp-i Umumide Sosyalistler”, (Fıkra), [Harp boyunca değişen ve gelişen sosyalist akımlardan ve bu akımların farklılıklarından söz ediliyor.], s.138

....., “Emperyalizmin İflâsı”, (Fıkra), [Emperyalizmin savaş öncesi geçmişinden söz ediliyor ve özellikle savaş sonrası bu düşüncenin tüm Dünyada kınandığı, Türk devletinin de sömürülemeyeceği anlatılıyor.], s.139

Ahmed Rasim, “Mahya Derdi”, (Anı), s.139-140

Cevdet, **“Ahilerde Tedris – Terbiye”**, (Makale), [Ahi Ocaklarında çalışacak kişilerde aranan niteliklerden bahsedilerek Ocak içi tedrisat izah ediliyor.], s.140-141

M. Zekeriya, **“Tarikatların Felsefesi”**, (Makale), [Türkiye’deki tarikatların genel durumundan ve Avrupalıların bu konudaki çalışmalarından bahsediliyor.], s.141-143

Niyazi Tayyib, **“Millî Cereyan”**, (Fıkra), [İzmir’in işgaline karşı Türk halkının tepkisi dile getiriliyor.], s.144

Orhan Seyfi, **“Kara Bayrak”**, (Şiir), s.144

Yusuf Ziya, **“Eğil Dağlar Eğil”**, (Şiir), s.144

Faruk Nafiz, **“İzmir”**, (Şiir), s.144

Sayı 10, 19 Haziran 1335

....., **“Tarih Karşısında”**, (Sohbet), [Fatih’in İstanbul’u fethetmesi hatırlatılıyor, Türk insanının içinde bulunduğu zor şartları yenebilecek karakterde olduğu ifade ediliyor.], s.145

....., **“Manda, Himaye, İstiklâl”**, (Fıkra), [Yaşanmakta olan kötü günlerde bile ülkede fikir anlamında bir birlik sağlanamamasından, çıkar yolun tespitinin yapılamamasından bahsediliyor. Başka bir ülkenin himayesine girmenin yok olmak anlamına geldiği düşüncesi savunuluyor.], s.146

Z., **“Gençlik Niçin Fedakâr Olamıyor?”**, (Fıkra), [Münevver Türk gençlerinin, devletin ve milletin içinde bulunduğu zor şartlar karşısında çokça müteessir olmamaları eleştiriliyor ve buna neden olabilecek şeyler üzerinde duruluyor.], s.146-147

Ahmed Rasim, **“Oruç – Ramazanda”**, (Deneme), s.147

Fâlih Rıfkı, **“Faciadan Sonra”**, (Sohbet), [Beş yıl boyunca harbin yıprattığı Anadolu insanının ruh hâli anlatılıyor.], s.148

Sabiha Zekeriya, **“Ferda’nın Rüyası”**, (Anı), s.148

Halide Edib, **“İstanbul’da Türkler”**, (Fıkra), [İstanbul’un fethinin 460. yıl dönümünde eski ve yeni İstanbul karşılaştırılıyor, fetih boyunca yaşananlar hikâye ediliyor.], s.149-151

Âkil Koyuncu, **“İstanbul’un Fethi”**, (Şiir), s.151

Orhan Seyfi, **“Tehlike”**, (Şiir), s.152

Faruk Nafiz, **“Bugün”**, (Şiir), s.152

Avnî Şâdî, **“En Sevgiliye”**, (Şiir), s.152

Besim Atalay, **“İçel Türk’tür”**, (Makale), [İçel’in tarihî geçmişi anlatılarak bir Türk şehri olduğu ispat edilmeye çalışılıyor.], s.153-154

....., **“Fransa’da Kadınların İntihap Hakkı”**, (Fıkra), [Kadınların toplum hayatında ve siyasette hak ettikleri yeri almaya başladıklarından, Avrupa ve Amerika’da konuyla ilgili çalışmalar yapıldığından bahsediliyor.], s.154

M. Cevdet, **“Ahi Ocaklarında Ahlâk ve Adap Dersleri – 6”**, (Makale), [Ahi Ocaklarında verilen ahlâk eğitiminden ve öğrencilerin çalışma programından detaylı biçimde bahsediliyor.], s.156

Çimdik, **“Şehzadebaşı”**, (Şiir), s.156

Ömer Seyfeddin, **“Yalnız Efe – 1”**, (Hikâye), s.157-159

....., **“Haftanın Tarihi”**, (Haber), s.160

Sayı 11, 18 Eylül 1919

Halide Edib, **“Fatma Kadın Bana Kaç!”**, (Sohbet), [Halide edip çocukluğunda yaşadığı bir anılarından bahsediyor ve ülkedeki azınlıklarla Türkler arasındaki ilişkiye değiniyor.], s.161

M. Zekeriya, **“Mihri Hanım ve Sanatı”**, (Sohbet), [Ressam Mihri Hanımın hayatından, sanatından ve bir sergide yer alan tablolarından bahsediliyor.], s.162-163

Avram Galanti, **“Tenvinin Menşei”**, (Makale), [Tenvinin Arapçadaki işlevinden, ilk kullanımından ve zaman içindeki seyrinden bahsediliyor.], s.163-164

Halide Edib, **“Tanıdığım Çocuklardan”**, (Hikaye), s.164-165

Faik Sabri, **“Güzel Anadolu, Periler Memleketi”**, (Sohbet), [Ülkede yer alan Pamukkale, Kapadokya, Peri Bacaları gibi tarihî ve coğrafi güzelliklerden bahsedilip bunları yeterince tanıtamadığımız dile getiriliyor.], s.166-168

Kâmrân Kâmi, **“Türk’ün İlâhisi”**, (Şiir), s.167

Fâlih Rıfkı, **“Türk Efendileri”**, (Sohbet), [Fâlih Rıfkı, Büyükağa’da dostlarıyla yaptığı sohbetlerden kesitler aktarıyor ve eski İstanbul beyefendilerini tanıtıyor.], s.168-169

“En Güzel Esri Kim Yazdı?”, (Anket), [Fikret’in ölümünden sonraki dönem içinde en güzel şiirin kime ait olduğuna dair yapılan bir anket.], s.169

Sabiha Zekeriya, **“Kadınlara Çalışma Hakkı”**, (Fıkra), [Harple beraber ülkedeki iş gücünün azaldığı vurgulanıyor ve bu durumun kadınların da çalışma hayatına atılmasıyla

düzelebileceği, böylelikle kadınların toplum içinde hak ettikleri konuma gelebilecekleri ifade ediliyor.], s.170

....., **“Haftanın Dedikodusu”**, (Sohbet), [Türk halkının tarih boyunca sergilediği birtakım cahillikler anlatılıyor.], s.171

Ahmed Emin, **“Avrupa ve Amerika”**, (Sohbet), [Avrupa ve Amerika arasındaki tarihî, kültürel, ekonomik farklılıklardan bahsediliyor, iki kıtanın tarihî geçmişine değiniliyor.], s.172

Mehmed Fuad, **“Lisan ve Edebiyat Birliği”**, (Makale), [Türk birliğinin kurulabilmesinin yolunun lisan birliğinden geçtiği ifade ediliyor.], s.173-174

Orhan Seyfi, **“Annemin Duası”**, (Şiir), s.174

Ömer Seyfeddin, **“Yalnız Efe – 2”**, (Hikâye), s.175-176

Sayı 12, 2 Teşrinievvel 1919

Halide Edib, **“Halka Doğru”**, (Sohbet), [Halkçılığın anlamı üzerinde duruluyor, Amerikan ve Rus halkçılığı karşılaştırılıyor.], s.178

Mehmed İzzet, **“Kin Devri”**, (Fıkra), [Dünya milletleri arasında, özellikle içinde bulunulan dönemde, barışın bir türlü sağlanamadığından bahsedilip nedenleri üzerinde duruluyor.], s.178-179

Dertli, **“Koşma”**, (Şiir), s.179

Ahmed Emin, **“Kırmızı Derililer Arasında – 1”**, (Anı), [Amerikan toplumunun parçası olan Kızılderililerin yaşamına dair izlenimler aktarılıyor ve farklı kabilelerin beraber neşrettikleri bir Kızılderili kitabından alıntılar yapılıyor.], s.180-181

Hâmid, **“İstikbâl”**, (Fıkra), [Harbin çaresiz kıldığı halktan bahsediliyor ve barışı sağlamak adına yapılan çalışmaların yetersizliği vurgulanıyor.], s.182

....., **“Yangın Komisyonu”**, (Haber), [İstanbul’da sıkça yaşanan yangın vakalarını azaltmak ve gereken tedbirleri almak için toplanan yangın komisyonlarının pek verimli olamadığı anlatılıyor, son toplanan komisyonun halktan temsilci içermiş olmasının farklılık yaratabileceği üzerinde duruluyor.], s.183-184

Halide Edib, **“Fesler, Çarşafılar”**, (Sohbet), [Dârülfünunda yapılan bir merasimden bahsediliyor ve kızlı erkekli yüzlerce öğrencinin Türk milletinin geleceğine ışık tutacağı söyleniyor.], s.184

Jack London, **“John Harter’in Cenneti – 1”**, (Hikâye), s.185-187

“En güzel Eseri Kim Yazdı?”, (Anket), [Süleyman Nazif, Ahmet Hikmet, Refik Halit, Ali Ekrem, Orhan Seyfi, Kâzım Nâmî, F. Celâlettin, Hüseyin Ragıp, Faruk Nafiz’den oluşan katılımcılar en beğendikleri eseri belirtiyorlar.], s187

Faruk Nafiz, **“Gönül”**, (Şiir), s.188

Yusuf Ziya, **“Gönül”**, (Şiir), s.188

Orhan Seyfi, **“Gönül”**, (Şiir), s.188

Gâlib Atâ, **“Hanımların Tıp Tahsili”**, (Fıkra), [Dârülfünunda bayanlara tıp öğrenimi hakkının sağlanmasının sonuçları değerlendiriliyor, meslekte kadınların yaşayabilecekleri güçlükler anlatılıyor.], s.188-190

Ömer Seyfeddin, **“Yalnız Efe – 3”**, (Hikâye), s.190-192

Sayı 13, 16 Teşrinievvel 1919

Halide Edib, **“Tarihin Köşe Başında”**, (Sohbet), [Türklerin mazideki başarılarına değiniliyor, Türk insanının artık geleceğe bakmak durumunda olduğunun altı çiziliyor. Asrîleşmek, Garbîleşmek, İslâmlaşmak ve Türkleşmek cereyanlarına değiniliyor.], s194

Adnan, **“İçkiye Karşı”**, (Fıkra), [İçkinin üretildiği ilk medeniyetlerden, zamanla geçirdiği değişimlerden bahsediliyor. Amerika ve Avrupa’da içki aleyhtarı cemiyetlerin çalışmaları anlatılıyor, ülkemizde de sorun büyümeden içki aleyhtarı cemiyetlerin kurulması gerektiği iletiliyor.], s.195-196

Halide Edib, **“Anket Hakkında”**, (Sohbet) [En Güzel Eseri Kim Yazdı? Başlıklı anketle ilgili bir açıklama yapılıyor.], s.196

Halide Edib, **“Dağa Çıkan Kurt”**, (Hikâye), s197-198

....., **“Erenler Aşkı”**, (Şiir), s.198

Dertli, **“Koşma”**, (Şiir), s.198

Ali Canib, **“Edebiyatta Mevzu”**,(Makale), [Eseri önemli kılan şeyin mevzu değil, yazarın inkisafı olduğu söyleniyor ve mevzu denen şeyin hayatın ta kendisi olduğunun altı çiziliyor.], s.199

Hamdullah Subhî, **“Manevî Mirasımız”**, (Fıkra), [Harbin Türk el sanatları üzerindeki olumsuz etkisi anlatılıyor. Türk Kadınları Esirgeme Derneği’nin yaptığı çalışmalar özetleniyor.], s.200-201

Mehmed İzzet, **“Kurtuluş Kılavuzları”**, (Fıkra), [Türk insanının kurtuluşunu sağlamak ve yeni Türkiye’yi kurmak için ortaya atılan Türkçülük ve Sosyalizm gibi farklı

cereyanlardan bahsediliyor. Yeni Türkiye'nin; sanatçıların, bilim adamlarının halkla birlikte hareket etmeleriyle kurtulabileceği vurgulanıyor.], s.202-203

“Vebaya Dair”, (Röportaj), [Bir müddetten beri İstanbul'da da görülmekte olan vebayla ilgili bilgiler aktarılıyor. Hastalıktan korunma yolları ve tedavisi Dr. Nihat Reşat tarafından izah ediliyor.], s.203

Jack London, **“John Harter'in Cenneti – 2”**, (Hikâye), s.204-206

Yusuf Ziya, **“Peri Kızıyla Çoban ”**, (Sohbet), [Orhan Seyfi'nin ‘Peri Kızıyla Çoban’ adlı şiir kitabının Peyam’da tenkidini yapan Şair ve Doktor Reşid Süreyyâ'nın eleştirisinin ne kadar yanlış olduğundan bahsediliyor ve özellikle eserin diliyle ilgili açıklamalar yapılıyor.], s.206-207

Ömer Seyfeddin, **“Yalnız Efe – 4”**, (Hikâye), s.208

Sayı 14, 30 Teşrinievvel 1919

Halide Edib, **“Haftanın Zihniyetleri”**, (Sohbet), [Harbin ardından Yeni Türkiye'yi kurmak için ortaya atılan cereyanlar üzerinde duruluyor. Osmanlıcılık değerlendiriliyor. Süleyman Nazif ile ilgili bazı anılara yer veriliyor.], s.209-210

Gâlib Atâ, **“Medine Müdafii Fahreddin Paşa”**, (Biyografi), [Kuşatma altındaki Medine'yi kahramanca müdafaa eden Fahreddin Paşanın kişiliğinden, vatanperverliğinden ve iki buçuk yıl süren müdafaada yaşanan sıkıntılardan bahsediliyor.], s.210-211

....., **“Erenler Nasihati”**, (Şiir), s.211

....., **“Erenler Aşkı – 2”**, (Şiir), s.211

Ahmed Emin, **“Kırmızı Derililer Arasında – 2”**, (Anı), [Amerika'nın Boston eyaletinde yaşayan Kızılderililerin günlük yaşayışından kesitler sunuluyor ve bir Kızılderili okulundaki faaliyetler aktarılıyor.], s.212

Ahmed Rasim, **“Eski İstanbul Kadınlığı”**, (Hikâye), s.213-214

Faruk Nafiz, **“Solgun Gül”**, (Şiir), s.214

“En Güzel Eseri Kim Yazdı?”, (Anket), [Köprülüzâde Mehmet Fuat ve Yusuf Ziya anketle ilgili düşüncelerini bildiriyorlar.], s.214

S. Rızazâde Şafak, **“Farisî Edebiyatında Gönül”**, (Makale), [İran edebiyatında gönül temi anlatılıyor, bu temle ilgili İran şiirlerinden örnekler sunuluyor.], s.215

Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“İran Sanatına Dair”**, (Makale), [İran'ın sanat tarihinden, özellikle de tezyin sanatının zamanla şekillenişinden bahsediliyor.], s.216-217

Sabiha Zekeriya, **“Kadınlar ve İntihabat”**, (Fıkra), [Sürmekte olan seçimlere kadınların katılamamasından bahsediliyor. Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesi gerektiği vurgulanarak Batılı örnekler gösteriliyor.], s.218-219

Doktor Abdulvahab, **“Dicle’de Mağruk Asuristan Âb-dânı”**, (Makale), [Mezopotamya civarında kurulan eski medeniyetlerden bahsediliyor, Avrupalı araştırmacıların Dicle Nehri’nde tarihî bir su kabı buldukları bildiriliyor.], s.219-222

M. Zekeriya, **“Dünya Değişiyor mu?”**, (Fıkra), [Harpten sonra tüm Dünyada oluşmakta olan yeni şekillenmelerden, Emperyalizm ve Militarizmin bitmekte olduğundan bahsediliyor. Fransız düşünür ve yazarı Gustave Le Bon’un düşüncelerine yer veriliyor.], s.222-223

Ömer Seyfeddin, **“Yalnız Efe – 5”**, (Hikâye), s.223-224

Sayı 15, 13 Teşrinisani 1919

Halide Edib, **“Türk Kadınları Hakkında”**, (Sohbet), [Türk kadınının sahip olduğu yüce vasıflardan, vatanına millete bağlılığından bahsediliyor. Avrupa insanının Türk kadınıni tam olarak tanımadığı dile getiriliyor.], s.226

Karaosmanoğlu Yakub Kadri, **“Erenlerin Bağından - 1”**, (Deneme), s.227

Mehmed İzzet, **“Tanzimat’a Dair”**, (Makale), [Tanzimat’ın ilânının 80. yılında Osmanlı devletinin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum değerlendiriliyor.], s.227-229

Karaosmanoğlu Yakub Kadri, **“Harp ve Edebiyat”**, (Fıkra), [Harbin Dünya edebiyatı üzerindeki olumsuz etkileri anlatılıyor, 20. asrın hem bilim hem de sanat adına başarısızlıklarla dolu olduğu iddia ediliyor. Harbin ardından edebiyatın nasıl şekillenebileceği konusunda tahminlerde bulunuluyor.], s.230-231

....., **“İhtilâl”**, (Hikâye), s.231-232

Yusuf Ziya, **“Kışın Tekyesi”**, (Şiir), s.234

Dertli, **“Koşma”**, (Şiir), s.234

Faruk Nafiz, **“Bir Gönül Hikâyesi - 1”**, (Şiir), s.235

Mehmed Bahâ, **“İlâhi”**, (Şiir), s.236

Sabiha Zekeriya, **“Pamuk Ayşe Hanımla Mülâkat”**, (Röportaj), [Pamuk Ayşe adlı seksen yaşında bir bayanın Türk kadınının iş hayatına atılması, tahsil yapması gibi konulardaki düşünceleri aktarılıyor.], s.236-237

Mehmed Ziya, **“Medeniyet-i İslâmiye, Nakış ve Minyatür”**, (Makale), [İslâm dünyasında resim, minyatür ve nakış sanatının doğuşu üzerinde duruluyor; zaman içinde bu sanatlarda başarıya ulaşmış sanatkârlardan, meydana getirdikleri eserlerden bahsediliyor.], s.237-238

....., **“Mesken Buhranı ve Seyyar Evler”**, (Fıkra), [İstanbul’un en büyük sorunu olarak nitelendirilen evsizliğe çözüm olması için Amerika’dan seyyar evler sipariş edildiği bildiriliyor ve bu evlerin yapılması, kurulmasıyla ilgili bilgiler aktarılıyor.], s.239

Sayı 16, 11 Kânunuevvel 1919

Halide Edib, **“Türkler, Ruslar”**, (Sohbet), [Rusya’da yakın geçmişte yaşanan değişikliklerden, Rusya merkezli siyasî cereyanlardan bahsediliyor. Rusya ve Osmanlı’nın yaşadıkları değişim karşılaştırılıyor.], s.241

Karaosmanoğlu Yakub Kadri, **“Erenlerin Bağından – 2”**, (Deneme), s.242

....., **“Cemaat Hayatı”**, (Makale), [Cemaatin tanımı yapılarak oluşumu için gerekli öğeler sıralanıyor.], s.242-243

Doktor Reşid Gâlib, **“Anadolu Mektubu”**, (Mektup), [Büyük Mecmuanın 12. sayısında ‘Hanımların Tıp Tahsili’ başlıklı yazısında doktorluk mesleğinin hanımların yapamayacağı kadar zor bir iş olduğunu savunan ve memlekette gereğinden fazla doktor bulunduğunu söyleyen Dr. Gâlib Atâ’ya cevaben kaleme alınmış ve bu fikirlerin ne derece yanlış olduğu izah ediliyor.], s.243-244

....., **“Alafrangaya Dair Bir Musahabe”**, (Sohbet), [Alafranga kelimesinin doğuşu anlatılıyor. Avrupalılığın alafrangalıktan farklı olduğunun halk tarafından da bilindiği söyleniyor. Batıyı taklide çalışan alafranga tiplerin toplumda adeta bir karikatür kahramanı gibi değerlendirildikleri ifade ediliyor. Millî değerlere daha çok sahip çıkılmasının altı çiziliyor.], s.224-245

Faruk Nafiz, **“Bir Gönül Hikâyesi – 2”**, (Şiir), s.245-246

....., **“Hani”**, (Şiir), s.246

Orhan Seyfi, **“Bir Kış Masalı”**, (Şiir), s.246

Halid Fahri, **“Hicrana Dönerken”**, (Şiir), s.247

Mehmed Emin, **“Cenge Giderken”**, (Şiir), s.248

....., **“Anadolu’dan Bir Ses”**, (Şiir), s.249

Süleyman Sırrı, **“Rumeli’nin Makedonya Kısımında Düğün Âdetleri – 1”**, (Makale), [Makedonya’da yaşayan Türk halkının tarihî geçmişi anlatılıyor. Anadolu’dan bu bölgeye yerleştirilen Türklerden bahsediliyor. Bölge insanının geçmişten beri süregelen düğün âdetleri, kına gecesi vs. etraflıca anlatılıyor.], s.250-251

M. Z., **“Fransa’da Molière – Corneille Davası”**, (Fıkra), [Fransa’da Pierre Loti tarafından ortaya atılan ve Molière’in eserlerinin Corneille’in eserlerinin taklidinden başka bir şey olmadığını, Molière’in bir sahtekâr olduğunu savunan iddiadan bahsediliyor. Bu durumun Fransız edebiyatçıların ikiye böldüğü açıklanıyor.], s.251

....., **“İhtilâl – 2”**, (Hikâye), s.252-255

Sayı 17, 25 Kânunuevvel 1919

D. A.,¹² **“Kış Hastalıkları”**, (sohbet), [Avrupa ve İstanbul’da baş gösteren , İspanyol nezlesi olarak adlandırılan hastalığın belirtileri ve bu hastalıktan korunabilme yöntemleri anlatılıyor. İstanbul’daki hastane sayısının yetersizliğine değiniliyor.], s.258

Karaosmanoğlu Yakub Kadri, **“Erenlerin Bağından – 3”**, (Deneme), s.259

Gâlib Atâ, **“Anadolu Mektubuna İstanbul’dan Cevap”**, (Mektup), [Büyük Mecmua’nın 16. sayısında yayımlanan ve Gâlib Atâ’nın 12. sayıda ‘ Hanımların Tıp Tahsili’ adlı yazısındaki fikirleri eleştiren Dr. Reşit Gâlib’in yazısına cevaben kaleme alınmış. 12. sayıdaki fikirler ispatlanmaya çalışılıyor.], s.259-261

Fâlih Rıfkı, **“Hatimeler”**, (Sohbet), [Eski İstanbul’un ticaret hayatı anlatılıyor. Çarşılarından, dükkânlardan, terzilerden, kunduracılarından, tüccarlardan ve zamanın kılık kıyafetinden bahsediliyor.], s.261

Halide Edib, **“Zeynep’im, Zeynep’im...”**, (Hikâye), s.262-264

....., **“İngiltere’de İlk Kadın Mebus”**, (Fıkra), [İngiltere’deki son seçimleri başarıyla geçip Avam Kamarası’na girmeyi başaran ilk kadın mebus Leydi Astor’un başarısından ve biyografisinden bahsediliyor. Almanya’da yapılan ve kadınlara yeni haklar tanıyan kanunlar tanıtılıyor.], s.265-266

....., **“Türk Ocağı Haberleri”**, (Haber), [Türk Ocağı’nın çalışmalarıyla ilgili haberler veriliyor, yenilenen idare heyetinin mensupları tanıtılıyor. İstanbul’daki veba

¹² Doktor Adnan

salgını dolayısıyla Dr. İhsan Sâmî'nin verdiği konferansta bu hastalıkla ilgili aktarılan önemli bilgiler , hastalıktan korunma yolları özetleniyor.], s.267

Doktor İhsan Sâmî, “**Veba – Taun**”, (Makale), [Vebanın tarihi seyri anlatılıyor. Tarih boyunca bu hastalıkla ilgili yapılan çalışmalar dile getiriliyor. Vebanın nedenleri ve bu hastalıktan korunabilme yolları anlatılıyor.], s.268-269

Süleyman Sırrı, “**Makedonya’nın Rumeli Kısımında Düğün Âdetleri – 2**”, (Makale), [Makedonya’da yaşamakta olan Türk halkının düğün merasimleriyle ilgili âdetleri detaylı olarak anlatılıyor.], s.269-270

....., “**Adam Öldürmek**”, (Hikâye), s.271

22. Güneş Dergisinin Sayı Numarasına Göre Tahlilî Fihristi

Sayı 1, 1 Kânunusani 1927

....., “**Güneş’e Dair**”, (Takdim Yazısı), [Derginin maksadı ve yayın politikası anlatılıyor. Güneş’in herhangi bir mektebe mensup olmayacağı , herkese açık olacağı ve hür düşünceye sahip bir edebiyat mecmuası olacağı ifade ediliyor.], s.1

Cenab Şehâbeddin, “**Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi**, (Tenkit Yazısı), [İsmail Habib’in yazdığı ve yedi yüz sayfadan oluşan ‘Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi’ adlı eserle ilgili değerlendirmeler yapılıyor. Eserin Türk edebiyatı için oldukça gerekli olduğu söyleniyor, bununla beraber İsmail Habip Beyin daha objektif olması gerektiği belirtiliyor. Bazı önemli şairlerden bahsedilmemiş olması da bir eksiklik olarak vurgulanıyor.], s.2-5

Yusuf Ziya, “**Özlediğim Aşk**”, (Şiir), s.3

Orhan Seyfi, “**Diyorlar...**”, (Şiir), s.4

Midhat Cemal, “**Tesadüf**”, (Şiir), s.6

Loussie Bouyye(?), “**Bir Kadına**”, (Deneme), s.6

“**Felsefe Parçaları – Gustave Le Bon’dan**”, (Felsefe Yazıları), s.6

....., “**Meşâhire Dair Nükteler**”, (Nükte), [İsmail Safa, Tevfik Fikret, Alexandre Dumas gibi tanınmış edebiyatçıların hayatlarından kısa, komik kesitler aktarılıyor.], s.7

Faruk Nafiz, “**Mustarıpler**”, (Şiir), s.8

“**Vecizeler**”, (Özdeyiş), [Avrupalı bazı düşünür ve edebiyatçılara ait sözler.], s.8

Necdet Rüşdü, “**Yüz Bir Sene**”, (Şiir), s.9

....., “**Bir Borç Hikâyesi**”, (Hikâye), s.9

Faik Ali, “**Mermere’ye Karşı**”, (Şiir), s.10-11

Ahmed Refik, “**Bayezid Köşkü**”, (Makale), [Topkapı Sarayı’nın aksamından Bayezid Köşkü’nün yapılışı anlatılıp tarih içinde geçirdiği değişimlere değiniliyor.], s.12-13

Fâzıl Behiç, “**Şarkı**”, (Şiir), s.13

Muhibbî Sâim, “**İtiraf**”, (şiir), s.13

Selâmi İzzet, “**Bir Şimendifer Kazası**”, (Hikâye), s.14-15

“**Yeni Eserler**”, (Tanıtma Yazısı), [Ahmet Haşim’in ‘Piyale’ adlı şiir kitabı çıkarmak üzere olduğu bildiriliyor, Haşim’in şiirlerinden kısaca bahsediliyor.], s16

Sayı 2, 15 Kânunusani 1927

....., “**Şaire Yol Gösterenler**”, (Sohbet), [Edebî kabiliyetten uzak oldukları hâlde bir süredir edebiyat ve bilim dünyasına yol göstermeye çalışan, eski fikirleri tekrar gündeme getirmekten başka bir şey yapmayan eleştirmenler yeriliyor. Bu tip insanların sanatçıları etkilememesi gerektiği vurgulanıyor.], s.1

Faik Ali, “**Semavîler**”, (Şiir), s.2

Recaizâde Ercümend Ekrem, “**Bir Safha-i Mazi**”, (Anı), [İstanbul Boğazı’nın eski güzelliklerini kaybetmekte olduğu belirtiliyor. Yazar, babasının boğaza nazır evlerinde edebiyata meraklı gençlerle yaptığı edebî sohbetlerden bahsediyor.], s.2-3

Midhat Cemal, “**Ben Değilim**”, (Şiir), s.3

Nazım Hikmet, “**Kitap-ı Mukaddes**”, (Şiir), s.4

“**Vecizeler**”, (Özdeyiş), [Yabancı düşünörlere ait özlü sözler], s.4

“**Felsefe Kırıntıları**”, (Felsefe Yazıları), [Gustave Le Bon’un farklı mevzulardaki düşöncelerini özetleyen iktibaslar.], s.5

Ziya Gökalp, “**Ali Kemal’e**”, (Şiir), s.5

Semiha Cemal, “**Zeliha**”, (Hikâye), s.6-7

Yusuf Ziya, “**Ölüm**”, (Şiir), s.7

....., “**Meşâhire Dair Nökteler**”, (Nökte), [Süleyman Nazif’in hayatından bazı küçük, komik kesitler sunuluyor.], s.8

Enis Behiç, “**Bir Kıt’a**”, (Şiir), s.8

Abdullah Cevdet, “**Şair**”, (Şiir), s.9

....., “**Meşâhire Dair Nökteler**”, (Nökte), [Seyranî’nin ve Abdullah Cevdet’in hayatından bazı komik diyaloglar aktarılıyor.], s.9

Enis Behiç, “**Son Aşkına**”, (Şiir), s.10

S. Esad, “**Yılbaşı Hediyesi**”, (Şiir), s.10

Osman Cemal, “**Sanmayın Ki Karga Delmiş**”, (Deneme), s.11

Necdet Rüşdü, “**Tamburla Beraber**”, (Şiir), s.11

Ahmed Refik, “**Yalı Köşkü**”, (Makale), [Topkapı Sarayı’nın aksamından olan Yalı Köşkü’nün yapılışı, mimarî yapısı, zaman içinde geçirdiği değişimler anlatılıyor.], s.12-13

Sâlih Zeki, “**Leylâk Fidanı**”, (Şiir), s.13

Sabahaddin Ali, “**Babam İçin**”, (Şiir), s.13

Fevzi Lütfi, “**Son Şöhretler – 1**”, (Makale), [Son devrin edebî şahsiyetleri ve onların sanat dünyalarını anlatan ‘Son Şöhretler’ adlı eserle ilgili olarak bilgi veriliyor. Ahmet Haşim’in Türk edebiyatına kattığı yenilikler anlatılıyor, Haşim’in bazı eserleri üzerinde değerlendirmeler yapılıyor. Ahmet Haşim’in sanatında bilimin yeri inceleniyor.], s.14-15

Fâzıl Behiç, “**Ne İstiyorum?**”, (Şiir), s.15

“**Yeni Eserler**”, (Tanıtım Yazısı), [Ömer Bedrettin adlı genç şairin ‘Deniz Sarhoşları’ adlı şiir kitabı tanıtılıyor. Şair Hüseyin Rıfat’ın tercüme ettiği Hayyam rubaîlerini içeren ‘Rubaîyât-ı Hayyam’ adlı kitabın tanıtımı yapılıyor, şiirlerden birkaç örnek veriliyor.], s.16

Sayı 3, 1 Şubat 1927

....., “**Süleyman Nazif’in Ölümü**”, (Sohbet), [Süleyman Nazif’in Türk edebiyatına yaptığı katkılar dile getiriliyor, vatanperverlik yönü vurgulanıyor.], s.1

Samî Paşazâde Sezai, “**Süleyman Nazif**”, (Sohbet), [Süleyman Nazif’in ölümünün yarattığı üzüntüden, Nazif’in bir ömür boyu savunduğu fikirlerinden, cesaretinden, vatansever kişiliğinden bahsediliyor.], s.2-3

Abdülhak Hâmid, “**Süleyman Nazif İçin**”, (Şiir), s.2

Ercümen Ekrem, “**Süleyman Nazif İle Dostluğumuz**”, (Anı), [Süleyman Nazif’in Tepebaşı’nda devrin genç edebiyatçılarıyla yaptığı sohbetler anlatılıyor.], s.4-5

Midhat Cemal, “**Süleyman Nazif’e**”, (Şiir), s.4

Süleyman Nazif, “**Türk ilâhisi**”, (Şiir), s.5

Ercümen Ekrem, “**Süleyman Nazif’e Nazire**”, (Şiir), s.5

Cenab Şehâbeddin, “**Nazif’in Ahenk-i Nesri**”, (Makale), [Süleyman Nazif’in, nesirlerinde ahenği oluşturma çabası ve eserlerindeki ahenk unsurları anlatılıyor.], s.6-7

“Süleyman Nazif’e Dair Müşâhedeler ve Tahsisler”, (Sohbet), [Necmi Nurettin ve Tokadizâde Şekip’in Süleyman Nazif ile ilgili duygu ve düşünceleri belirtiliyor.], s.8

....., **“Süleyman Nazif’e Dair Nükteler ve Fıkralar”**, (Nükte), [Süleyman Nazif’in dostları ve bazı edebiyatçılarla yaşadığı birtakım komik olaylar, diyaloglar aktarılıyor.], s.9

Doktor Abdullah Cevdet, **“Süleyman Nazif’e Dair”**, (Sohbet), [Süleyman Nazif’in vatanperver, cesur kişiliği anlatılıyor. Türk edebiyatına katkıları dile getirilip Victor Hugo ile kıyası yapılıyor.], s.10-11

Ali Hâdî, **“Mersiye”**, (Şiir), s.10

Osman Cemal, **“Merhum Üstada Dair Bazı Hatıralar”**, (Anı), [Süleyman Nazif’le yapılan birtakım sohbetlerden bahsediliyor.], s.12-13

Fâzıl Ahmed, **“Süleyman Nazif Bey’e”**, (Mektup), s.14

Tokadizâde Şekib, **“Elemlî Sânihalar”**, (Şiir), s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Halit Fahri’nin ‘Sönen Kandiller’ adlı üç perdelik manzum bir piyesini içeren kitabı ve Ercüment Ekrem’in ‘Müşhid İle Devr-i Âlem’ adlı mizahî seyahat romanının tanıtımı yapılıyor.], s.16

Sayı 4, 15 Şubat 1927

....., **“Allâme-i Mukallitler”**, (Sohbet), [Zamanın edebiyat camiasındaki münekkit gençler eleştiriliyor. Edebî bilgiden ve zevkten yoksun olan ve her şeyi bilimden ibaret sanan münekkitlerin edebiyata zarar verdikleri söyleniyor.], s.1

İsmail Habib, **“Cenab Şehabeddin Bey Üstadımıza”**, (Mektup), [Güneş’in birinci sayısında İsmail Habib’in ‘Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi’ adlı eserini eleştiren Cenap Şehâbettin’e cevaben yazılan mektupta eserle ilgili farklı değerlendirmelere yer veriliyor ve öz eleştiri yapılıyor.], s.2-5

Süleyman Nazif, **“Şarkı”**, (Şiir), s.2

Süleyman Nazif, **“Bir Güfte”**, (Şiir), s.2

Necmi Nureddin, **“Eski Bir Aşınaya”**, (Şiir), s.4

Celâl Esad, **“Fırtına”**, (Gezi Yazısı), s.6-7

....., **“Meşâhire Dair Nükteler”**, (Nükte), [Alexandre Dumas’nın hayatından küçük, komik kesitler aktarılıyor.], s.7

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazısı), [Türk milletinin geleceğinin parlak olabilmesi için gerekli fikirlerden, yapılması gerekenlerden bahsediliyor.], s.7

Yusuf Ziya, **“Çoban Çeşmesi”**, (Tanıtma Yazısı), [Faruk Nafiz’in ‘Çoban Çeşmesi’ adlı şiir kitabı tanıtılıyor. Şairin edebi geçmişinden, Türk edebiyatındaki yerinden bahsediliyor. Faruk Nafiz’in şiirindeki özgünlük ve şairin hece veznini kullanmaktaki başarısı dile getiriliyor.], s.8

Midhat Cemal, **“Vatan Hisleri”**, (Şiir), s.9

Ömer Hayyam, **“Ömer Hayyam’dan”**, (Şiir), s.10-11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.10-11

Faik Ali, **“Bu da Bir Kaside”**, (Şiir), s.12

Orhan Seyfi, **“Yeni Allâmelerimizden Ali Canib Beye”**, (Sohbet), [Ali Canip’in ‘Hayat’ mecmuasında çıkan ve bilimin sanat karşısındaki üstünlüğünü savunan bir yazısı eleştiriliyor.], s.13

Rafet Avni, **“Jean Richepin”**, (Makale), [Ünlü düşünür, Fransız şair ve yazarı Jean Richepin’in hayatından önemli kesitler sunuluyor. Fransız ve Dünya edebiyatındaki yeri anlatılıyor. Başta şiirleri olmak üzere eserleri değerlendiriliyor.], s.14-16

Leconte De Lisle, **“Hamlikar’ın Kalbi”**, (Hikâye), s.16

Emin Receb, **“Ağlayan Keman”**, (Şiir), s.17

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.17

Sabri Esad, **“Sel ve Göl”**, (Şiir), s.17

Fevzi Lütfi, **“Son Şöhretler – 2”**, (Makale), [Haşim’in şiirlerinde estetiği sağlayan unsurlar anlatılıyor. İstanbul’un Haşim’in sanatındaki yerine değiniliyor.], s.18-19

Ekrem Reşid, **“Çoban Kızı”**, (Şiir), s.18

Necdet Rüşdü, **“İçimden Kopan”**, (Şiir), s.19

“Matbuat Âlemi”, (Tanıtma Yazısı), [‘Hayat’ isimli edebî mecmua tanıtılıyor ve ‘Yeni Mecmua’nın yerini doldurabileceğine değiniliyor.], s.20

Sayı 5, 1 Mart 1927

“Canlı Mevzular”, (Sohbet), [Edebiyat-ı Cedide’nin sanatçılarından Halit Ziya, Tevfik Fikret, Cenap Şehâbetin ve ‘Finten’in yazarı Hâmit gibi şahıslar varken Tetkikat-ı Edebiye ile uğraşanların çok eski dönemlere saplanıp kalmaları eleştiriliyor.], s.1

Sabri Edhem, **“Sanatkâra İlim Aşısı**, (Fıkra), [Sanatçının tanımı yapıyor ve ondan diploma sorulamayacağını, sanatın ilimden farklı bir değer olduğunu altı çiziliyor. Zamanın edebiyat münekkitleri insafsız tavırlarından dolayı eleştiriliyor.], s.2-3

Midhat Cemal, **“Kahpeler”**, (Şiir), s.2

Ercümen Ekrem, **“Hümâpervâz”**, (Anı), s.4-5

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.5

Celâl Sâhir, **“Bir Genç Kıza”**, (Şiir), s.5

Celâl Esad, **“Siyah ve Kırmızı”**, (Gezi Yazısı), s.6-7

İbrahim Alâaddin, **“Libido”**, (Şiir), s.6

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazıları), s.7

Emin Receb, **“Siz de Bir Çiçeksiniz”**, (Şiir), s.7

Rıfat Ahmed, **“Gönlüm”**, (Şiir), s.7

Faik Ali, **“İlk İtiraf”**, (Şiir), s.8

Ekrem Reşid, **“Gurbet Eşiğinde”**, (Şiir), s.8

“Halk Edebiyatı”, (Şiir), [Karacaoğlu’na ve Âşık Hasan’a ait birer türkü, Gevherî’ye ait bir tecnis yer alıyor.], s.9

Ali Canib, **“Nef’î’nin Gazelleri”**, (Makale), [Nef’î’nin gazellerinin de en az kasideleri kadar başarılı olduğu ifade ediliyor, şairin gazellerinden birkaç örnek verilerek Yahya Efendi ve Bâkî’nin gazelleriyle karşılaştırma yapılıyor.], s.10-11

Belma Suad, **“Nekâhet”**, (Deneme), s.11

Nazım Hikmet, **“Eski Anadolu”**, (Şiir), s.12-13

“Kadınlara Dair”, (Özdeyiş), s.13

“Saadete Dair”, (Özdeyiş), s.13

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.14

Enis Behiç, **“Millî Neşide”**, (Şiir), s.14

....., **“Meşâhire Dair Nükteler”**, (Nükte), [Hayret Efendiye, Şair Eşref’e, Muallim Naci’ye, Balzac ve Alexandre Dumas’ya ait kısa, komik anekdotlar aktarılıyor.], s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Erkek Muallim Mektebi Müdürü İbrahim Alâaddin Beyin ‘İlk Gençlik’ adlı eseri tanıtılıyor. ‘İctihâd’ isimli ilmî, edebî, içtimaî mecmuanın reklâmına yer veriliyor ve abonelere duyurular iletiliyor.], s.16

Sayı 6, 15 Mart 1927

“Edebiyat-ı Cedide Bahsi”, (Sohbet), [Edebiyat-ı Cedide Topluluğunun Türk edebiyatında inkılap sayılabilecek birçok yeniliğe imza attığı ifade ediliyor, fakat kullandıkları dilin ağır olmasından ve tercih ettikleri vezinden dolayı uzun ömürlü olamamalarının da doğal olduğu vurgulanıyor.], s.1

Cenab Şehâbeddin, **“İsmail Habib Beye”**, (Mektup), [İsmail Habip’in ‘Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi’ adlı eseriyle ilgili değerlendirmeler yapıyor. Edebiyatın anlamı ve işlevi üzerinde duruluyor. Bir eleştirmede olması gereken nitelikler anlatılıyor.], s.2-6

Abdülhak Hâmid, **“Yâran-ı Safaya”**, (Şiir), s.3

Abbdülhak Hâmid, **“Malûl Gaziler”**, (Şiir), s.3

Midhat Cemal, **“Adem”**, (Şiir), s.5

Sabri Esad, **“Soytarı”**, (Şiir), s.6

Suûd Kemaleddin, **“Bulutlar”**, (Şiir), s.6

Reşad Nuri, **“Hippolyte Taine Mizah Muharriri”**, (Makale), [Ahmet Şuayp’in ‘Hayat ve Kitaplar’ adlı eserinde Taine’in mizahî yönünün eksik bırakıldığı ifade ediliyor. H. Taine’in mizahî yönünden bahsediliyor ve sosyeteye dair söylediği nükteli sözler iktibas ediliyor.], s.7

Doktor Cemil Süleyman, **“Kanarya”**, (Anı), s.8

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazıları), s.8

Şükûfe Nihâl, **“Çaldın”**, (Şiir), s.9

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.9

Celâl Esad, **“Pompei”**, (Gezi Yazısı), [İtalya’nın ‘Pompei’ adlı bölgesinin tarihindeki felâketler anlatılıyor, coğrafi ve kültürel özellikleri tanıtılıyor.], s.10

Faik Ali, **“Hep O Sevda, O İhtiyak, O Emel”**, (Şiir), s.11

Emin Receb, **“Tabiatın Şiirleri”**, (Şiir), s.11

Cenab Şehâbeddin, **“Lûgaviyât – Müteradifler - 1”**, (Dil Bilgisi), [Eş anlamlı kelimelerle ilgili izahlar yapıyor, Türkçeye Batıdan giren kelimelere ne şekilde karşılık bulunabileceğinin yolları gösteriliyor.], s.12

Hakkı Sühâ, **“Sürek Avı”**, (Hikâye), s.13-15

Rıfat Ahmed, **“Aşkım”**, (Şiir), s.14

“Yeni Eserler”, (Tanıtım), [İbrahim Alâaddin’in ‘Çocuk Ruhu’ adlı, eğitimle ilgili kitabı tanıtılıyor.], s.16

Sayı 7, 1 Nisan 1927

....., **“Sadece Rücu”**, (Sohbet), [Zamanın muharrirlerine sesleniliyor ve yazılmak istenen şeyin, verilmek istenen mesajın sade dille ve net olarak yazılması gerektiği üzerinde duruluyor. Okuyucu sayısının azalmakta olduğu vurgulanıyor.], s.1

Cenab Şehâbeddin, **“İlim ve Sanat Münazarası”**, (Fıkra), [Son günlerde sıkça yapılan ilim-sanat ilişkisiyle ilgili tartışmalara değiniliyor. Bu iki farklı değerın karşılaştırılmasının yanlışlığı vurgulanıyor. Sanatçıya bu anlamda düşen görevin sadece etrafında ve dünyada olup biten şeyleri takip etmek olduğu anlatılıyor.], s.2-4

Midhat Cemal, **“Vatan Hisleri”**, (Şiir), s.3

Sabri Esad, **“(Şiir), (Şiir), s.4**

Fuad Hulûsî, **“Ayla Ruhun Hasbîhâli”**, (Şiir), s.4

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.4

Celâl Esad, **“Nermin’le Fikret”**, (Hikâye), s.5

Kâmran Şerif, **“Hamlet Temsili Münasebetiyle”**, (Fıkra), [Dârübedayide Muhsin Ertuğrul’un rejisörlüğünde sahnelenen ‘Hamlet’ oyunundan bahsediliyor. Shakespeare’in hayatına dair önemli kesitler sunuluyor ve eserleriyle ilgili kısa bilgiler veriliyor.], s.6-7

Ali Hâdî, **“Kahpe”**, (Şiir), s.6

Faik Ali, **“Udunun Yâd-ı Hasret Efsâsı”**, (Şiir), s.7

....., **“Meşâhire Dair Nükteler”**, (Nükte), [Mehmet Akif, Alexandre Dumas ve Victor Hugo’nun hayatından kısa, komik kesitler sunuluyor.], s.8

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazıları), s.9

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.9

Mehmed Rauf, **“Servet-i Fünûn’da Sansür”**, (Anı), [Servet-i Fünûn Dönemindeki ağır sansürden bahsediliyor. Sansür işlemlerinin ne şekilde yapıldığı ve ne tür yazıların sansüre uğradığı bildiriliyor. Sanatçıların yazdıkları eserleri sansürden kurtarabilmek için yaptıkları oyunlar anlatılıyor.], s.10-11

Emin Receb, **“Bir Genç Kıza Mersiye”**, (Şiir), s.11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.11

Ali Canib, **“Seyid Nesîmî ve Tuyuğları”**, (Makale), [Nesîmî’nin hayatı, yaşadığı dönem anlatılıyor. Türk edebiyatındaki yeri, yaptığı yenilikler ifade ediliyor. Nesîmî’yle ilgili yapılan araştırmalara değiniliyor ve şiirlerinden örnekler sunuluyor. Eserlerinin orijinallerinin bulunduğu yerler bildiriliyor.], s.12-13

Cenab Şehâbeddin, “Lûgaviyât – Mûtaradifler – 2”, (Dil Bilgisi), [Eş ve yakın anlamlı kelimeler tanıtılıyor; Türkçeden, Batı dillerinden, Arapçadan örnekler verilerek kelimelerin kökenleri ve anlam farklılıkları anlatılıyor.], s.14

Alphonse Daudet, “Fransa’nın Peri Kızları”, (Hikâye), s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [İbrahim Alâaddin’in idaresindeki bir heyet tarafından hazırlanan; Doğulu ve Batılı bazı önemli düşünürlerin biyografilerini, eserlerini içeren ‘Büyük Adamlar’ adlı kitap serisi tanıtılıyor. ‘İctihâd’ dergisinden bahsediliyor ve abonelere duyurular yapılıyor.], s.16

Sayı 8, 15 Nisan 1927

İsmail Habib, “İkinci Cevap”, (Mektup), [İsmail Habib’in ‘Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi’ adlı eseriyle ilgili ‘Güneş’in 1. ve 6. Sayısında iki eleştiri kaleme alan ve kitabın bazı eksikleri, yanlışları üzerinde duran Cenab Şehâbettin’e cevap olarak yazılmış. Kitapla ilgili yapılmış eleştirilere cevap veriliyor.]

Celâl Sâhir, “Hayat”, (Şiir), s.3

Yusuf Ziya, “Kalbim”, (Şiir), s.5

Ali Hâdî, “Sefil”, (Şiir), s.5

Mehmed Rauf, “Hüseyin Cahid’le Hayret Efendi”, (Anı), [Servet-i Fünûn Dönemi edebiyatçılarının sohbetlerinden, mecmua ve gazete sayfalarında yapılan atışmalardan ve yine bu dönemin sanatçılarından Hüseyin Cahit ve Hayret Efendinin edebî sohbetlerinden bahsediliyor.], s.6-7

Sabri Esad, “Bahçemde İlk Gül Açtı”, (Şiir), s.7

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.7

....., “Meşâhire Dair Nükteler”, (Nükte), [Victor Hugo ve Alexandre Dumas’ya ait komik, kısa diyaloglar aktarılıyor.], s.8

Halil Nimetullah, “Felsefî Düşünceler”, (Felsefe Yazıları), s.9

“Kadımlara Dair”, (Özdeyiş), s.9

Celâl Esad, “Tivoli”, (Gezi Yazısı), [Danimarka’nın Kopenhag kentindeki Tivoli adlı eğlence merkezi tanıtılıyor. Buradaki gece hayatından, gün batımından bahsediliyor.], s.10

Cenab Şehâbeddin, “Lûgaviyât – Mûteradifler – 3”, (Dil Bilgisi), [Eş anlamlılıkla ilgili bilgiler veriliyor, eş anlamlı kelimelerin kullanıldığı şiirlerden alıntı yapıp örnekler sunuluyor.], s.11

Kâmrân Şerif, **“Romantizm Nedir? Nasıl Doğdu?”**, (Makale), [Romantizmin Fransa’da doğuşu, sanat dünyası üzerindeki etkisi anlatılıyor. Bu edebî cereyanın Avrupalı edebiyatçılar arasında yayılması üzerinde duruluyor ve Fransa’daki temsilcileri tanıtılıyor.], s.12-13

Orhan Seyfi, **“Müderrisler Kavgasına Dair Hüseyin Ali Beyle Mülâkat”**, (Röportaj), [Köprülüzâde Fuat ile Yusuf Ziya arasında Türk tarihiyle ilgili yaşanmakta olan tartışma ele alınıyor. Hüseyinzâde Ali’nin konuya bakışı iletiliyor.], s.14-15

Emin Receb, **“Yalak”**, (Şiir), s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Ömer Seyfettin’in çıkarmayı plânladığı, fakat ömrünün kifâyet etmediği ‘Bahar ve Kelebekler’ adlı hikâye kitabından bahsediliyor. Yazarın ölümünden sonra yayımlanan ve hikâyelerinin toplandığı bu kitabın tanıtımı yapılıyor. Hüseyin Avni’nin ‘Manzum ve Resimli Masallar’ adlı çocuk kitabı tanıtılıyor.], s.16

Sayı 9, 1 Mayıs 1927

Sırrı Edhem, **“Esersizlik”**, (Fıkra), [Türk fikir ve sanat hayatının kısır bir döneme girdiğinden, yeterince sayıda eser verilemediğinden bahsediliyor. Sanatçı ya da mütefekkirin eserini oluşturma esnasında izleyebileceği yol izah ediliyor.], s.1

Ercüment Ekrem , **“İlk Ders”**, (Anı), [Yazar, çocukların okula başlamalarıyla ilgili eski gelenekleri kendi çocukluğundan aktardığı örneklerle dile getiriyor.], s.2-3

Recâizâde Mahmud Ekrem, **“Yakışmadı”**, (Şiir), s.3

Celâl Esad, **“Venedik”**, (Gezi Yazısı), [Venedik’in tarihî geçmişi kısaca anlatılıyor ve şehrin mimarî, coğrafi, tarihî özellikleri tanıtılıyor.], s.4-5

Abdullah Cevdet, **“Mefkûreye”**, (Şiir), s.5

Mehmed Rauf, **“Yeşil Yurt Hikayesi”**, (Anı), [Servet- i Fünûn sanatçılarının istibdada karşı mücadeleleri anlatılıyor. Tevfik Fikret’in ve Hüseyin Cahit’in istibdat idaresi karşısında sergiledikleri direniş dile getiriliyor.], s.6-7

Ali Hâdî, **“Anne”**, (Şiir), s.6

“Bir Nükte” (Fıkra), s.7

Emin Receb, **“Memba”**, (Şiir), s.7

....., **“Meşâhire Dair Nükteler”**, (Nükte), [Paul Tristan Bernard ve Victor Hugo’nun hayatlarından kısa, komik kesitler aktarılıyor.], s.8

Yahya Kemal, **“Açık Deniz”** (Şiir), s.9

Ali Canib, **“Hâletî ve Rubaîleri”**, (Makale), [Hâletî’nin hayatından kesitler sunuluyor, yaşadığı dönemin ve sonraki dönemlerin şairleri üzerindeki etkisi anlatılıyor. Şairlerin Hâletî ile ilgili düşünceleri aktarılıyor, ona ait rubaîlere örnekler veriliyor.], s.10-11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.11

Şükufe Nihâl, **“Hicran Ne Kelimedir”**, (Şiir), s.11

Ercümen Ekrem, **“Boğazda Gurup”**, (Şiir), s.11

Doktor Cemil Süleyman, **“Dudakların Zehri”**, (Hikâye), s.12-13

“Aşka ve Kadınlara Dair”, (Özdeyiş), s.13

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazıları), s.13

Kâmrân Şerif, **“Alman Romantizmi”**, (Makale), [Romantizmin Almanya’da doğuşu, Alman edebiyatı üzerindeki tesirleri anlatılıyor. Alman edebiyatının meşhur romantikleri tanıtılıyor.], s.14-15

Sabri Esad, **“Tufan”**, (Şiir), s.15

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Fazıl Ahmet’in ‘Şeytan Diyor Ki’ adlı manzum mizah kitabı tanıtılıyor ve kitabın bu türde önemli bir açığı kapadığı vurgulanıyor.], s.16

Sayı 10, 15 Mayıs 1927

Ahmed Haşim, **“Edebî Bir Seyahat”**, (Sohbet), [Bir süre önce Suat Derviş Hanımın Alman gazetelerinde seri biçimde yayımlanan ve Türk edebiyatıyla ilgili olan makalelerinin Türk basınına gündeme getirilmemesi eleştiriliyor. Türk basınının edebî hareketlere kayıtsız kaldığı, görevini tam olarak yerine getiremediği vurgulanıyor.], s.1

Mehmed Rauf, **“Dostluklar”**, (Anı), [Edebiyat-ı Cedide sanatçılarından Tevfik Fikret, Hüseyin Cahit, Cenap Şehâbettin ve Halit Ziya’nın muhtelif mekânlarda yaptıkları dost sohbetleri, edebî münakaşalar anlatılıyor.], s.2

Kâmrân Şerif, **“Victor Hugo Âşık”**, (Biyografi), [Victor Hugo’nun aşkı ne şekilde tarif ettiğine değiniliyor, yaşamı boyunca âşık olduğu kadınlar tanıtılıyor ve Hugo’nun aşklarının, eserlerine yansıması üzerinde duruluyor.], s.3-4

Emin Receb, **“Köyde Sabah”**, (Şiir), s.4

....., **“Cadı”**, (Hikâye), s.5-6

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.6

Oscar Wilde, **“Haset”**, (Şiir), s.7

“Kadınlara Dair”, (Özdeyiş), s.7

....., **“Meşâhire Dair Nükteler”**, (Nükte), [Paul Tristan Bernard ve Alexandre Dumas ile ilgili küçük, komik hikâyeler anlatılıyor], s.8

“Garp Edebiyatından”, (Deneme), [Muhtelif Batılı eserlerden alınan küçük diyaloglar sunuluyor.], s.9

Reşad Nuri, **“Japon Romanından Bir Numune”**, (Tanıtım Yazısı), [Kiko Yamaşa adlı Japon romancının ‘Marako’ isimli romanından alıntı yapılarak eser tanıtılmaya çalışılıyor.], s.10-11

Ali Hâdî, **“Yol Verin Dağlar”**, (Şiir), s.10

Fâzıl Behîç, **“Ümitsiz”**, (Şiir), s.11

Halil Nimetullah, **“Felsefî Düşünceler”**, (Felsefe Yazıları), s.11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.11

Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 1”**, (Tiyatro), s.12-14

Kâmârân Şerif, **“İngiliz Romantizmi”**, [Romantizmin İngiltere serüveni anlatılıyor. Meşhur İngiliz romantikleri tanıtılıyor, İngiliz romantizmi Alman ve Fransız romantizmiyle karşılaştırılıyor.], s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Fransız şair Contesse De Nuay(?) tarafından yazılan ‘İstirap Çekmek Şerefi’ adlı şiir kitabı tanıtılıyor. Şairin şiir anlayışına yer veriliyor. Çinli yazar Liyo Kivejo’nun Avrupa’da ilk kez sahnelenen Çin oyunu olan ‘Kırık Yakut’ adlı eseri tanıtılıyor.], s.16

Sayı 11, 1 Haziran 1927

....., **“Ahmed Hikmet’in Ölümü”**, (Sohbet), [Ahmet Hikmet ve Süleyman Nazif’in ölümlerinin neden olduğu üzücü ortamdan, her iki sanatçının da hayatından bahsediliyor. Ahmet Hikmet’in Türkçü kişiliğine işaret ediliyor, bu uğurda yaptığı çalışmalar anlatılıyor.], s.1

Ercüment Ekrem, **“Ahmed Hikmet’e Dair”**, (Anı), s.2-3

“Ahmed Hikmet’in Vecizeleri”, (Özdeyiş), s.3

....., **“Ahmed Hikmet Beyin Tercüme-i Hâli”**, (Biyografi), [Ahmet Hikmet’in hayatından önemli kesitler sunuluyor. Tahsiline dair detaylar veriliyor, edebiyatçı kişiliği anlatılıyor.], s.4-5

“Ahmed Hikmet Beyin Vecizeleri”, (Özdeyiş), s.5

Mehmed Rauf, **“Ahmed Hikmet’i Nasıl Tanıdım?”**, (Anı), [Servet-i Fünûn Dönemi edebî sohbetlerinden ve zaman zaman bu sohbetlere iştirak eden Ahmet Hikmet’in edebî kişiliğinden, özellikle Tevfik Fikret’le yapılan sohbetlerden bahsediliyor.], s.6

“Telsiz Telefonda”, (Duyuru), [İstanbul Türk Ocağı tarafından 21 Mayıs Cumartesi akşamı saat 10’da telsiz telefon ile cihana neşredilen konferans metninde yer alan ve Ahmet Hikmet’in ölümünden bahsedilen yazıda memleketin muhtelif yerlerinde bulunan iki yüz yetmiş Türk Ocağına baş sağlığı dleniyor.], s.7

“Ahmed Hikmet Hakkında İhtisaslar”, (Röportaj), [Ahmet Hikmet’in sanatçı dostlarından Abdülhak Hâmit, Halit Ziya, Hüseyin Rahmi, Celâl Sâhir ve Yusuf Ziya’nın A. Hikmet’le ilgili düşüncelerine yer veriliyor.], s.8-9

Hüseyin Rahmi, **“Ahmed Hikmet ve Hususiyetleri”**, (Biyografi), [Ahmet Hikmet’in kişiliğini oluşturan birtakım özelliklerden, Türk edebiyatına kattığı eserlerden bahsediliyor. Edebiyatın dışındaki diğer bazı uğraşları ve bu alanlardaki başarıları anlatılıyor.], s.10-11

....., **“Ahmed Hikmet’in Nüktesi”**, (Nükte), [Ahmet Hikmet’in hayatından komik, kısa kesitler sunuluyor.], s.11

Ahmed Hikmet, **“Üzümcü”**, (Deneme), s.12-13

Ahmed Hikmet, **“Ahmed Hikmet Beyin Mektubu”**, (Mektup), [Ahmet Hikmet’in, yeğeni Hâmid Refik’e gönderdiği bir mektup.], s.13

Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 2”**, (Tiyatro), s.14-15

“Yeni Eserler – Rönesans Mükâfatı”, (Tanıtma Yazısı), [Rönesans Komitesi tarafından her yıl tertip edilen edebî müsabakada birinci olan Paul Sack(?)’ın ‘Denizde Vuruşur’ adlı hikâye kitabı tanıtılıyor.], s.16

Sayı 12, 30 Haziran 1927

Abdülhak Hâmid, **“Büyük Gazi’ye”**, (Şiir), s.1

Ali Canib, **“Mevzuun Rolü”**, (Sohbet), [Edebî bir eserde mevzuun önemine değiniliyor. Divan edebiyatının çok başarılı olmasına rağmen hep aynı konuları işlemiş olmasının kendi sonunu getirdiği belirtiliyor. Genç şair ve yazarlara seslenilerek masalların, menkıbelerin, tarihin ve âdetlerin bakir konular olarak işlenmeyi beklediği bildiriliyor.], s.2

Halil Nihad, **“Gazi Hazretlerine Kudûmiye”**, (Şiir), s.3

Kâmrân Şerif, “Çekoslovakya’nın Muasır Romancıları”, (Makale), [H. Jelinek tarafından Fransızca neşredilen ve son dönem Çekoslovak edebiyatını anlatan ‘Çekoslovakya Muasır Edebiyatı’ adlı kitap tanıtılıyor. Kitapta yer alan Çağdaş Çekoslovak edebiyatının önemli temsilcileri, romancıları tanıtılıyor. Cihan Harbinden en çok Çekoslovak edebiyatının etkilendiğinin altı çiziliyor.], s.4-5

Kadir Can, “Veriniz”, (Şiir), s.4

M. Fikret, “Sarayburnu’ndan”, (Şiir), s.5

H. Sürûrî, “Duyduğum Zevke Bakın”, (Şiir), s.5

Celâl Esad, “Pamuk Hanım”, (Hikâye), s.6-7

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.7

Emin Receb, “Kahramanlar”, (Şiir), s.7

Faruk Nafiz, “Büyük Misafir”, (Şiir), s.8

Yusuf Ziya, “Gazimize Tarih”, (Şiir), s.8

Orhan Seyfi, “Gazimize”, (Şiir), s.9

Mehmed Rauf, “Kına Gecesi Eseri”, (Tanıtma), [Fahri Celâl’in ‘Kına Gecesi’ adlı, tüm hikâyelerinin yer aldığı eseri tanıtılıyor. Kitabın çok başarılı olduğu bildiriliyor ve kitapta yer alan birkaç hikâyeye değiniliyor. Zamanın münekkitlerinin ve basımevlerinin yalnızca parayla ilgileniyor olmalarından şikâyet ediliyor. Edebî değer taşımayan pek çok romanın sırf reklâmla sattığı iddia ediliyor.], s.10

....., “Deli”, (Hikâye), s.11-13

Refik Fikret, “Büyük Sevgilime”, (Şiir), s.11

Nazım Hikmet, “Ocak Başında – 3”, (Tiyatro), s.14-15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Fransız Romancı Victor De Sames(?)’in ‘Kahinor’ adlı romanı tanıtılıyor, romancıyla ilgili bilgiler veriliyor. ‘Çakıl Taşları’ adlı şiir mecmuası tanıtılıyor.], s.16

Sayı 13, 1 Ağustos 1927

....., “Türkçeye Hürmet”, (Sohbet), [Millî bir şuura ulaşabilmenin yolunun millî lisandan geçtiği vurgulanarak ilk zamanlar züppelik olarak algılanan Fransızca konuşma eyleminin artık iyice yaygınlaştığı, konuşma dilinde birçok kişinin sıkça Fransızca kelimeler kullandığı söyleniyor. Bu durumun mutlaka önüne geçilmesi gereken bir sorun olduğu vurgulanıyor.], s.1

Mehmed Rauf, **“Kıymetsiz Muvaffakiyetler”**, (Sohbet), [Son zamanlarda edebiyatta ilginin şiirden romana kaydığı belirtiliyor. Gazetelerde sıkça tefrika edilen, bazen çok satan bu romanların aslında edebî değerlerinin pek olmadığı, ısmarlama konular etrafında kaleme alındıkları ve halka hitap edemedikleri vurgulanıyor. Çok satsalar da reklâmla ayakta durabilen bu tür eserlerin başarılarının gerçek olmadığı söyleniyor.], s.2

Abdülhak Hâmid, **“Şiir Değil Nazım”**, (Şiir), s.3

Ercüment Ekrem, **“Bir Ceza”**, (Anı), s.4

Faruk Nafiz, **“Suda Halkalar”**, (Şiir), s.5

Kâmrân Şerif, **“Sinema Sanat Mıdır, Değil Midir?”**, (Fıkra), [Tüm dünyada itibar gören ve insanları etkisi altına alan sinemanın sanat olup olmadığı sorgulanıyor, konuyla ilgili farklı düşüncelere sahip Avrupalı düşünürlerin tartışmalarından alıntılar yapılıyor.], s.6-7

Emin Receb, **“Dağlı Kız”**, (Şiir), s.7

Gustave Le Bon, **“Fikir Kırıntıları”**, (Felsefe Yazıları), [Avrupalı düşünür ve edebiyatçılara ait felsefi sözlerle yer veriliyor.], s.9

Ali Canib, **“Edebî Lisanda İnkılap Meselesi”**, (Fıkra), [İzmir’de yayımlanan ‘Fikirler’ adlı bir mecmua tanıtılıyor. Mecmuadaki makalelerden alıntılar yapılarak lisanımızı millileştirme adına yapılan çalışmaların tarihi seyri anlatılıyor.], s.10-11

Şükûfe Nihâl, **“Bülbülüm”**, (Şiir), s.11

Sabri Esad, **“Çınlayan Ev”**, (Şiir), s.11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.11

Yan Neruda, **“Yarasa”**, (Gezi Yazısı), [İstanbul’a yapılan bir geziden notlar aktarılıyor.], s.12

....., **“Büyük Bir Ziya”**, (Biyografi), [Henüz pek genç yaşta ölen Mimar Kemalettin Beyin hayatının önemli kesitleri aktarılıyor.], s.12

Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 4”**, (Tiyatro), s.14-15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Necmettin Halil’in ‘Çakıl Taşları’ adlı şiir Kitabı tanıtılıyor. Kitapta yer alan şiirlerin bazıları alıntı yapılıyor, şiirlerin genel bir değerlendirmesi yapılıyor.], s.16

Sayı 14, 15 Ağustos 1927

....., **“Edebiyatta da Tesir ve Taklit”**, (Sohbet), [Son zamanlarda tüm dünya edebiyatında kendini gösteren taklitçilikle ilgili, bir Fransız edebiyat mecmuasında çıkan ve Paul Morand adlı meşhur Fransız muharririyle yapılan röportaj aktarılıyor. Taklitçiliğin nedenleri sorgulanıyor ve aynı yolda ilerlemenin mukallitleri taklit etmek anlamına geldiği söyleniyor.], s.1

Ali Canib, **“Liselerde Edebiyat Tedrisatı”**, (Fıkra), [Liselerde uygulanmakta olan edebiyat dersleriyle ilgili programın tamamıyla edebiyat tarihi ağırlıklı olduğu vurgulanıyor. Durumun Avrupa ve Amerika’da farklı olduğu tespiti yapılarak edebiyat tarihinin ancak üniversite müfredatında bulunması gereken bir alan olduğunun altı çiziliyor. Liselerdeki edebiyat derslerinde yapılması gereken şeyin edebî tarihle uğraşmak olmadığı anlatılarak öğrencilere, seçilmiş eserlerin direkt sunulması gerektiği, doğrudan edebî eserden hareketle edebî zevkin sağlanabileceği iddia ediliyor.], s.2-3

Halil Nihad, **“Kıt‘a”**, (Şiir), s.2

Hamdi Ali, **“Gülüm”**, (Şiir), s.3

Ercümen Ekrem, **“Ada Beyi”**, (Anı), s.4-5

Şinasi Gündoğdu, **“Nal Sesleri”**, (Şiir), s.5

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.5

Celâl Esad, **“Söz Söylemek Sanatı”**, (Sohbet), [Söz söylemenin, topluluk karşısında konuşmanın tıpkı bir müzik aleti çalabilmek gibi sanat ve yetenek olduğu, eğitimle geliştirilebileceği vurgulanıyor. Başarılı bir konuşmacının sahip olması gereken özellikler sıralanıyor ve iyi bir konuşmanın ne şekilde yapılabileceği söyleniyor.], s.6-7

....., **“Felsefe Kırıntıları”**, (Felsefe Yazısı), s.7

Emin Receb, **“Köylerde Akşam”**, (Şiir), s.7

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.7

Fernand Van Deren(?), **“Gençler”**, (Sohbet), [Fernand Van Deren’in ‘Notlar ve Hikmetler’ adlı kitabının gençlerle ilgili kısmından bir alıntı.], s.8-9

Mehmed Rauf, **“Edebiyatımızın Bir Noksanı da...”**, (Sohbet), [Türk edebiyatının en büyük eksiklerinden birinin eleştirmen sayısındaki azlık olduğu söyleniyor. Gazete köşelerinde münekkitleme yer verilmezken birçok malayani şeylerle meşgul olduğu dile getiriliyor. Eleştirinin sanatçılar ve okuyucular açısından önemi vurgulanıyor, edebiyat dünyasının eleştirmensiz olamayacağı ifade ediliyor.], s.10

-, **“İki Küçük Çukur”**, (Alman Mitolojisi), s.11
- Neyzen Tevfik, **“Koşma”**, (Şiir), s.11
- Edgar Allen Poe, **“Müstetîl Sandık”**, (Hikâye), s.12-15
-, **“Julien Garien”**, (Biyografi), [Julien Garien(?) adlı Amerikalı Fransız romancı tanıtılıyor, kendisiyle yapılmış bir röportajdan alıntılar yapılıyor.], s.16

Sayı 15, 1 Eylül 1927

....., **“Türklüğe Hakaret”**, (Sohbet), [Bir hafta önce öldürülen bir Yahudi kızdan bahsediliyor. Yahudi vatandaşların Türkiye’de Türkçe konuşmamakta direktmelerinin anlamsız ve yanlış olduğu vurgulanıyor.], s.1

Kâmrân Şerif, **“Fikret’in Rahlesi Karşısında”**, (Anı), s.2-3

Ali Canib, **“Edebiyat Dersi Yoluna Girdi”**, (Fıkra), [Liselerde uygulanmakta olan programın edebiyat dersleriyle ilgili kısmında müspet değişiklikler yapıldığı söyleniyor ve liseli öğrencilerin artık ağırlıklı olarak edebiyat tarihi görmeyecekleri, bunun yerine Türk ve Batı edebiyatından seçilmiş, güzide eserleri işleyecekleri bildiriliyor. Konuyla ilgili ‘Güneş’te çıkan yazıların da etkili olduğu söyleniyor.], s.4

Celâl Esad, **“Pompei ve Serçe”**, (Deneme), [Pompei’de binlerce yıl önce yaşanan yanardağ felâketinin şehir halkı ve şehir üzerindeki etkisi anlatılıyor.], s.5

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.5

Selim Sırrı, **“Molière Nasıl Bir Adamdı?”**, (Biyografi), [Bazı Batılı sanatkârların Molière hakkındaki düşünceleri naklediliyor, hayatı ve eserlerinden bahsediliyor. Molière’in özellikle oyunculuk yanı üzerinde duruluyor ve sanatçının yaşadığı dönemdeki Fransa’nın sanat camiası tanıtılıyor.], s.6-7

“Bernard Shaw’dan Vecizeler”, (Özdeyiş), s.8

“Oscar Wilde’dan Vecizeler”, (Özdeyiş), s.9

....., **“Rabindranath Tagore”**, (Biyografi), s.10-11

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.11

Sabri Esad, **“Coşan Kaynak”**, (Şiir), s.11

Sabahaddin Ali, **“Çakır”**, (Şiir), s.11

Vahir(?), **“Sınâatte Güzellik Nedir?”**, (Makale), [Güzelliğin ne olduğu, mahiyeti sorgulanıyor ve sanatın güzelliği ne şekilde değerlendirip şekillendirdiği, ona yüklediği anlam açıklanıyor. Sanatçı-eser-güzellik ilişkisi üzerinde duruluyor.], s.12

Karoly Kisfaludy **“Görünmeyen Yara”**, (Hikâye), s.13-15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [John Stuart Mill adlı İngiliz filozofunun ‘Hürriyet’ adlı felsefe kitabı ve Budelaire’in ‘Elem Çiçekleri’ adlı şiir kitabı tanıtılıyor.], s.16

Sayı 16, 1 Teşrinievvel 1927

....., **“Vatanın Güzellikleri”**, (Sohbet), [İstanbul’un en güzel yerlerinden biri olan adaların son devir Türk edebiyatında önemli bir mekân haline geldiğinden bahsediliyor. Geçmiş tarihlerde İstanbul’un güzelliklerine değinen şairlerden ve onlara ait eserlerden söz ediliyor. Adaların Yahudi vatandaşlarca pek rağbet görmeye başladığı ve buralarda Türkçe konuşanların sayısının azalmakta olduğu, bunun bir tehlike anlamına geldiği vurgulanıyor.], s.1

Ali Canib, **“Tâlihsiz Bir Ada Şairi: Mehmed Celâl”**, (Makale), [Mehmet Celâl’in hayatından önemli kesitler sunuluyor, sanatçıya ait eserlerden bahsediliyor. Etkilendiği şairler ve sanatına etki eden öteki faktörler üzerinde duruluyor. Birkaç şiirinden alıntılar yapılarak sanatçının şiir anlayışı yorumlanıyor.], s.2-3

Orhan Seyfi, **“Ada Şairleri”**, (Sohbet), [Adaların-Büyükada, Heybeli, Burgaz, Kınalı-tarih boyunca sanatçılar üzerindeki etkisi ve bu mekânların etkisiyle kaleme alınan eserler anlatılıyor. Adaların güzelliklerini konu edinen şiirlerden örnekler sunuluyor.], s.4-5

Ahmed Refik, **“Bizanslılar Devrinde Büyükada”**, (Makale), [Büyükada’nın Bizanslılara ait olduğu dönemde ne amaçla kullanıldığından, burada bulunan manastırda eğitim gören saray mensuplarından ve Osmanlıların burayı ele geçirmelerinden bahsediliyor.], s.6-7

Celâl Esad, **“Bir Temmuz Günü”**, (Deneme), s.10

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.10

....., **“Dante Gabriel Rosetti”**, (Biyografi), [İtalyan asıllı İngiliz şair Rosetti’nin hayatı, eserleri ve sanatçı kişiliği anlatılıyor.], s.11-12

F. Celâleddin, **“Tokat”**, (Hikâye), s.13-14

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.14

Sabri Esad, **“Kandil Akşamları”**, (Şiir), s.14

Fâzıl Behiç, **“Başkasının Sevdığı”**, (Şiir), s.15

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Genç şairlerden Mehmet Faruk’un ‘Çocukların Şiir Kitabı’ adlı eseri tanıtılıyor. Çocuk şiiri yazmanın zorluğu üzerinde duruluyor, çocuk şiiri yazabilmek için önemli ölçüde tecrübe sahibi olmanın gerektiği ifade ediliyor. Mahmut Yesarî’nin ‘Pervin Abla’ adlı romanının Tanıtımı yapılıyor.], s.16

Sayı 17, 15 Teşrinievvel 1927

....., **“Gazi’nin Nutku”**, (Sohbet), [Reis-i Cumhur Mustafa Kemal’in Halk Fırkası Konferansında okuduğu ve Millî Mücadele Dönemini özetleyen, Türk gençliğine rehber olacak eseri hakkındaki ifadelere yer veriliyor.], s.1

Ali Canib, **“Akademi Meselesine Dair”**, (Fıkra), [Türkçenin dil bilgisi kaidelerini ve imlâsını saptayıp bu alanda yetkili bir kurum olacağı düşünülen ‘Akademi’ ile ilgili farklı düşüncelere yer veriliyor. Böyle bir kurumun var olması durumunda Türk diline ne gibi katkısı olabileceği üzerinde duruluyor.], s.2

Celâl Esad, **“Bahr-i Muhitte”**, (Gezi Yazısı), s.3

Mehmed Rıfat, **“Dere”**, (Şiir), s.3

Kâmârân Şerif, **“Emile Zola Elim Bir Kaza Neticesinde Nasıl Öldü?”**, (Fıkra), [Emile Zola’nın şömineden sızan gaz neticesinde zehirlenerek öldüğü haberinin gazetelerde yayımlanmasının ardından yapılan tahkikatlardan, doktor raporlarından, polis kayıtlarından bahsediliyor. Sanatçının ölümü üzerindeki esrar perdesinin tam olarak kaldırılamadığı, zamanın gazetelerinden yapılan alıntılarla dile getiriliyor.], s.4-5

Enis Behiç, **“Gazi Hazretlerine”**, (Şiir), s.5

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.5

Mehmed Rauf, **“Edgar Allen Poe”**, (Biyografi), [Edgar Allen Poe’nun hayatından önemli kesitler sunuluyor, sanatçı kişiliği anlatılıyor. Yazarın, yaşadığı dönemde hak ettiği değeri göremediğinin altı çiziliyor.], s.6-7

Emin Receb, **“Ada Kızları”**, (Şiir), s.7

Rabindranath Tagore, **“Kitanyalı”**, (Deneme), s.8

“Meşâhirin Sözleri”, (Özdeyiş), s.9

Herman Zoderman, **“Sene Başı Arefesinde Bir İtiraf”**, (Hikâye), s.10-12

“Vecizeler”, (Özdeyiş), s.12

....., **“Turgenyev”**, (Biyografi), [Ünlü Rus romancı İvan Turgenyev hakkında Amerika’da Yarmolensky tarafından neşredilen biyografi kitabı tanıtılıyor, sanatçının hayatına ve eserlerine dair bilgiler aktarılıyor.], s.13

Oscar Wilde, **“Salome- 1”**, (Tiyatro), s.14-15

“Yeni Eserler”, (Tanıtma Yazısı), [Fransız düşünür Emile Butro tarafından kaleme alınan ve Hüseyin Cahit’in tercüme ettiği ‘İlim ve Din’ adlı felsefe kitabı tanıtılıyor.], s.16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. EDEBÎ YAZILARIN ALFABETİK İNDEKSİ

30. Şair Dergisi

300. Şairlerine Göre Şiirler

- Ahmed Nazım, “Köy Geceleri”, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21
Ahmed Nazım, “Kim Dedi?”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
Ahmed Nazım, “Sevdâ İlleri”, S.10, 13 Şubat 1919, s.155
Aka Gündüz, “Vistül”, S.9, 6 Şubat 1919, s.132
Ali Mükrim, “Özlenti”, S.15, 20 Mart 1919, s.218
Âşık Kerem, “Koşma”, S.11, 20 Şubat 1919, s.173
Âşık Kerem, “Sultan Dağı”, S.13, 6 Mart 1919, s.202
Celâl Sâhir, “Kitâbe”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
Çimdik¹³, “Gazetecilerin Kavgası”, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.77-78
Çimdik, “Mecmualara Dair – Şair, Nedim”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.92-93
Çimdik, “İki Mektup”, S.9, 6 Şubat 1919, s.143
Çimdik, “Dârülbedayi” S.11, 20 Şubat 1919, s.170
Dertli, “Koşma”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.120-121
Dertli, “Koşma”, S.9, 6 Şubat 1919, s.137
Dertli, “Koşma”, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
Dertli, “Koşma”, S.11, 20 Şubat 1919, s.172
Enis Behiç, “Rumen Güzeli”, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
Faruk Nafiz, “Mevut Sevgili”, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.5
Faruk Nafiz, “Unutulmuş”, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21

¹³ Yusuf Ziya’nın müstearı

- Faruk Nafiz, **“Gurbet Akşamı”**, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.38-39
- Faruk Nafiz, **“Sevgili”**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.54
- Faruk Nafiz, **“Bir Kitabe”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- Faruk Nafiz, **“Başkasını Seven”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.117
- Faruk Nafiz, **“İthaf”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.148
- Faruk Nafiz, **“Dinle Neyden”**, S.11, 20 Şubat 1919, s.163-164
- Güzide Osman, **“Aşkın Sarayı”**, S.4, 2 Kanunusani 1919, s.53
- Halit Fahri, **“Ayinden Sonra”**, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23
- Hıfzî Tevfik, **“Hicran Gecesi”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.66
- Hıfzî Tevfik, **“Benim Derdim”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.88-89
- Hıfzî Tevfik, **“Gazel”**, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- Hüseyin Suad, **“Bülbülüm”**, S.9, 6 Şubat 1919, s.131
- İhsan Mukbil, **“Şikâyet”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
- İhsan Mukbil, **“Kıskançlık”**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.53
- Kâzım Nâmî, **“Name”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.147-148
- Köprülüzâde Mehmed Fuad, **“Yamaçlarda Kaval”**, S.3 26 Kânunuevvel 1918, s.36
- Mehmed Behçet, **“Dönüş”**, S.9, 6 Şubat 1919, s.137
- Mehmed Emin, **“Şiirimin Perisine”**, s.11, 20 Şubat 1919, s.162
- Mehmed Emin, **“Şair”**, S.12, 27 Şubat 1919, s.178
- Nüzhet Ahmed, **“Sevdikten Sonra”**, S.12, 27 Şubat 1919, s.185
- Nüzhet Ahmed, **“Sensiz”**, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- Orhan Seyfi, **“Bir Zifaf İçin”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
- Orhan Seyfi, **“Bir İzdivaçtan Sonra”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.72
- Orhan Seyfi, **“Ölüm”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.89
- Orhan Seyfi, **“Fırtına ve Kar”**, S.8, 30 Kânunusani, s.125-127
- Orhan Seyfi, **“Serseri”**, S.13, 6 Mart 1919, s.195-196
- Rıza Tevfik, **“Bir Meçhuleye”**, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- Sedad Sâlim, **“Gözlerin”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.7
- Sedad Sâlim, **“Yâd”**, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21
- Sedad Sâlim, **“İster Misin?”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.74
- Selâmi İzzet, **“Geçen Sevgi”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- Sezâ, **“Nil”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.154
- Sezâ, **“Kartal”**, S.11, 20 Şubat 1919, s.164

- Sezâ, **“Korku”**, S.13, 6 Mart 1919, s.196
- Süleyman Nazif, **“Gazel”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.69
- Süleyman Nazif, **“Gazel”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.100
- Süleyman Nazif, **“Gazel”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.115
- Süleyman Nazif, **“Kübalılar – Endülüs Şühedasına”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
- Şükûfe Nihâl, **“Hicret”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.72
- Şükûfe Nihâl, **“Sustum”**, S.14, 13 Mart 1919, s.208-209
- Tahsin Nâhid, **“Tahmis Gazel – Yahya Kemal”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.7
- Tahsin Nâhid, **“Tahmis Gazel – Yahya Kemal”**, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.43
- Tahsin Nâhid, **“Koşma”**, S.12, 27 Şubat 1919, s.180
- Yahya Kemal, **“Refakat”**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.55
- Yahya Kemal, **“İthaf”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.69
- Yahya Kemal, **“Şarkılar- 3”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
- Yahya Kemal, **“Şarkılar- 4”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.100
- Yahya Kemal, **“Viran Bağ”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.115
- Yusuf Ziya, **“Senden Sonra”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.5
- Yusuf Ziya, **“Kalbimin Masalı”**, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.22
- Yusuf Ziya, **“Aşk Yaratılırken”**, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.37-38
- Yusuf Ziya, **“Aylardan Beri”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.89
- Yusuf Ziya, **“Divan”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- Yusuf Ziya, **“Mersiye”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.117
- Yusuf Ziya, **“Kimsesiz”**, S.9, 6 Şubat 1919, s.132
- Yusuf Ziya, **“Büyü”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.156
- Yusuf Ziya, **“Gözlerin”**, S.12, 27 Şubat 1919, s.180
- Yusuf Ziya, **“Kandil Tebriği”**, S.14, 13 Mart 1919, s.209
- Yusuf Ziya, **“Siyah”**, S.15, 20 Mart 1919, s.222-223
-, **“Berceste Mısralar”**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.9
-, **“Anadolu Türküleri”**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.54
-, **“Anadolu Türküleri”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.90
-, **“Anadolu Türküleri”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.122-123
-, **“Anadolu Türküleri”**, S.9, 6 Şubat 1919, s.143

301. Şiir Adına Göre Şiirler

- “Anadolu Türküleri”, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.54
- “Anadolu Türküleri”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.90
- “Anadolu Türküleri”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.122-123
- “Anadolu Türküleri”, S.9, 6 Şubat 1919, s.143
- “Aşkın Sarayı”, Güzide Osman, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.53
- “Aşk Yaratılırken”, Yusuf Ziya, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.37-38
- “Ayinden Sonra”, Halit Fahri, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23
- “Aylardan Beri”, Yusuf Ziya, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.89
- “Başkasını Seven”, Faruk Nafiz, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.117
- “Benim Derdim”, Hıfzî Tevfik, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.88-89
- “Berceste Mısralar”, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.9
- “Bir İzdivaçtan Sonra”, Orhan Seyfi, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.72
- “Bir Kitabe”, Faruk Nafiz, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- “Bir Meçhuleye”, Rıza Tevfik, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- “Bir Zifaf İçin”, Orhan Seyfi, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
- “Bülbülüm”, Hüseyin Suad, S.9, 6 Şubat 1919, s.131
- “Büyü”, Yusuf Ziya, S.10, 13 Şubat 1919, s.156-157
- “Dârülbedayi”, Çimdik, S.11, 20 Şubat 1919, s.170
- “Dinle Neyden”, Faruk Nafiz, S.11, 20 Şubat 1919, s.163-164
- “Divan”, Yusuf Ziya, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- “Dönüş”, Mehmed Behçet, S.9, 6 Şubat 1919, s.137
- “Fırtına ve Kar”, Orhan Seyfi, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.125-127
- “Gazel”, Süleyman Nazif, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.69
- “Gazel”, Süleyman Nazif, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.100
- “Gazel”, Süleyman Nazif, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.115
- “Gazel”, Hıfzî Tevfik, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- “Gazetecilerin Kavgası”, Çimdik, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.77-78
- “Geçen Sevgi”, Selâmi İzzet, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105
- “Gözlerin”, Sedad Sâlim, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.7
- “Gözlerin”, Yusuf Ziya, S.12, 27 Şubat 1919, s.180
- “Gurbet Akşamı”, Faruk Nafiz, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.38-39

- “Hicran Gecesi”**, Hıfzî Tefvîk, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.66
- “Hicret”**, Şükûfe Nihâl, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.72
- “İki Mektup”**, Yusuf Ziya, S.9, 6 Şubat 1919, s.143
- “İster Misin?”**, Sedad Sâlim, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.74
- “İthaf”**, Yahya Kemal, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.69
- “İthaf”**, Faruk Nafiz, S.10, 13 Şubat 1919, s.148
- “Kalbimin Masalı”**, Yusuf Ziya, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.22
- “Kandil Tebriği”**, Yusuf Ziya, S.14, 13 Mart 1919, s.209
- “Kartal”**, Sezâ, S.11, 20 Şubat 1919, s.164
- “Kıskançlık”**, İhsan Mukbil, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.53
- “Kim Dedi?”**, Ahmed Nazım, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
- “Kimsesiz”**, Yusuf Ziya, S.9, 6 Şubat 1919, s.132
- “Kitâbe”**, Celâl Sâhir, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
- “Korku”**, Sezâ, S.13, 6 Mart 1919, s.196
- “Koşma”**, Dertli, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.120-121
- “Koşma”**, Dertli, S.9, 6 Şubat 1919, s.137
- “Koşma”**, Dertli, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
- “Koşma”**, Dertli, S.11, 20 Şubat 1919, s.172
- “Koşma”**, Âşık Kerem, 20 Şubat 1919, s.173
- “Koşma”**, Tahsin Nâhid, S.12, 27 Şubat 1919, s.180
- “Köy Geceleri”**, Ahmed Nazım, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21
- “Kübahlar – Endülüs Şühedasına”**, Süleyman Nazif, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
- “Mecmualara Dair – Şair, Nedim”**, Çimdik, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.92-93
- “Mersiye”**, Yusuf Ziya, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.117
- “Mevut Sevgili”**, Faruk Nafiz, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.5
- “Name”**, Kâzım Nâmî, s.10, 13 Şubat 1919, s.147-148
- “Nil”**, Sezâ, S.10, 13 Şubat 1919, s.154
- “Ölüm”**, Orhan Seyfi, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.89
- “Özlenti”**, Ali Mükrim, S.15, 20 Mart 1919, s.218
- “Refakat”**, Yahya Kemal, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.55
- “Rumen Güzeli”**, Enis Behiç, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
- “Senden Sonra”**, Yusuf Ziya, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.5
- “Sensiz”**, Nüzhet Ahmed, S.15, 20 Mart 1919, s.218

- “Serseri”, Orhan Seyfî, S.13, 6 Mart 1919, s.195-196
- “Sevda İlleri”, Ahmed Nazım, S.10, 13 Şubat 1919, s.155
- “Sevdikten Sonra”, Nüzhet Ahmed, S.12, 27 şubat 1919, s.185
- “Sevgili”, Faruk Nafiz, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.54
- “Siyah”, Yusuf Ziya, S.15, 20 Mart 1919, s.222-223
- “Sultan Dağı”, Âşık Kerem, S.13, 6 Mart 1919, s.202
- “Sustum”, Şükûfe Nihâl, S.14, 13 Mart 1919, s.208-209
- “Şair”, Mehmed Emin, S.12, 27 Şubat 1919, s.178
- “Şarkılar – 3”, Yahya Kemal, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83
- “Şarkılar – 4”, Yahya Kemal, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.100
- “Şiirimin Perisine”, Mehmed Emin, S.11, 20 Şubat 1919, s.162
- “Şikâyet”, İhsan Mukbil, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.6
- “Tahmis Gazel – Yahya Kemal”, Tahsin Nâhid, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.7
- “Tahmis Gazel – Yahya Kemal”, Tahsin Nâhid, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.43
- “Unutulmuş”, Faruk Nafiz, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21
- “Viran Bağ”, Yahya Kemal, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.115
- “Vistül”, Aka Gündüz, S.9, 6 Şubat 1919, s.132
- “Yâd”, Sedad Sâlim, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21
- “Yamaçlarda Kaval”, Köprülüzâde Mehmed Fuad, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.36

302. Yazarına Göre Hikâyeler

- Ahmed Hidayet, “Elektrik Heyecanı”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.90-92
- Ahmed Hidayet, “Kırpık Kılıbık”, S.11, 20 Şubat 1919, s.166-168
- Celâl Sâhir, “Delinin Defterinden”, S.12, 27 Şubat 1919, s.178-179
- Fazıl Ahmed – Mahmud Cemaleddin, “Tımarhanede”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.118-120
- Fâlih Rıfkı, “Bir Meczupla Tanıştım”, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.70-72
- F. Celâleddin, “Koltuk”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.123-125
- F. Celâleddin, “Bir Mektup”, S.10, 13 Şubat 1919, s.157-159
- F. Celâleddin, “Akşamcı”, S.13, 6 Mart 1919, s.199-202
- F. Sâmi, “Alo!... Alo!...”, S.14, 13 Mart 1919, s.209-213
- Gülsüm Niyazi, “İlk Baharda”, S.11, 20 Şubat 1919, s.173-176

- Hakkı Tahsin, **"Bayram Sabahı"**, S.10, 13 Şubat 1919, s.154-155
- İbnü'r-Refik Ahmed Nuri, **"İntizar Fırkası"**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.103-104
- Maupassant, **"Andre'nin Hastalığı – 1"**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.14-16
- Maupassant, **"Andre'nin Hastalığı - 2"**, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.32
- Maupassant, **"Bir Hayal"**, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.45-48
- Necdet Nuri, **"Büyülü Kâğıt"**, S.13, 6 Mart 1919, s.197-199
- Orhan Seyfi, **"Horlama"**, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.25-31
- Ömer Seyfeddin, **"Yemin"**, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.10-13
- Ömer Seyfeddin, **"Acaba Ne İdi?"**, S.9, 6 Şubat 1919, s.132-137
- Reşad Nuri, **"Karakolda"**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.55-58
- Reşad Nuri, **"Eski Hatıra"**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.84-87
- Reşad Nuri, **"Şiire Tövbe Eden Adam"**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.106-110
- Reşad Nuri, **"Küçük İhsan"**, S.10, 13 Şubat 1919, s.148-154
- Selâhaddin Enis, **"Şaheser"**, S.9, 6 Şubat 1919, s.138-142
- Selâhaddin Enis, **"Buhran"**, S.15, 20 Mart 1919, s.219-221
- Selâmi İzzet, **"Zavallı Kocalar"**, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.43-45
- Selâmi İzzet, **"Fare"**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.74-75
- Selâmi İzzet, **"Sakız Leblebisi"**, S.11, 20 Şubat 1919, s.164-166
- Selâmi İzzet, **"Yorgan"**, S.12, 27 Şubat 1919, s.185
- Selâmi İzzet, **"Borç"**, S.15, 20 Mart 1919, s.221-222

303. Hikâye Adına Göre Hikâyeler

- "Acaba Ne İdi?"**, Ömer Seyfeddin, S.9, 6 Şubat 1919, s.132-137
- "Akşamcı"**, F. Celâleddin, S.13, 6 Mart 1919, s.199-202
- "Alo!... Alo!..."**, F. Sâmi, S.14, 13 Mart 1919, s.209-213
- "Andre'nin Hastalığı - 1"**, Maupassant, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.14-16
- "Andre'nin Hastalığı – 2"**, Maupassant, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.32
- "Bayram Sabahı"**, Hakkı Tahsin, S.10, 13 Şubat 1919, s.154-155
- "Bir Hayal"**, Maupassant, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.45-48
- "Bir Meczupla Tanıştım"**, Fâlih Rıfkı, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.70-72
- "Bir Mektup"**, F. Celâleddin, S.10, 13 Şubat 1919, s.157-159
- "Borç"**, Selâmi İzzet, S.15, 20 Mart 1919, s.221-222

- “Buhran”**, Selâhaddin Enis, S.15, 20 Mart 1919, s.219-221
- “Büyülü Kâğıt”**, Necdet Nuri, S.13, 6 Mart 1919, s.197-199
- “Delinin Defterinden”**, Celâl Sâhir, S.12, 27 Şubat 1919, s.178-179
- “Elektrik Heyecanı”**, Ahmed Hidayet, S.6 16 Kânunusani 1919, s.90-92
- “Eski Hatıra”**, Reşad Nuri, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.84-87
- “Fare”**, Selâmi İzzet, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.74-75
- “Horlama”**, Orhan Seyfi, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.25-31
- “İlk Baharda”**, Gülsüm Niyazi, S.11, 20 Şubat 1919, s.11
- “İntizar Fırkası”**, İbnü’r-Refik Ahmed Nuri, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.103-104
- “Karakolda”**, Reşad Nuri, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.55-58
- “Kırpık Kılıbık”**, Ahmed Hidayet, S.11, 20 Şubat 1919, s.166-168
- “Koltuk”**, F. Celâleddin, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.123-125
- “Küçük İhsan”**, Reşad Nuri, S.10, 13 Şubat 1919, s.148-154
- “Sakız Leblebisi”**, Selâmi İzzet, S.11, 20 Şubat 1919, s.164-166
- “Şaheser”**, Selâhaddin Enis, S.9, 6 Şubat 1919, s.138-142
- “Şiire Tövbe Eden Adam”**, Reşad Nuri, 23 Kânunusani 1919, s.106-110
- “Tımarhanede”**, Fazıl Ahmed – Mahmud Cemaleddin, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.118-120
- “Yemin”**, Ömer Seyfeddin, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.10-13
- “Yorgan”**, Selâmi İzzet, S.12, 27 Şubat 1919, s.185
- “Zavallı Kocalar”**, Selâmi İzzet, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.43-45

304. Yazarına Göre Tiyatrolar

- Kemal Emin, **“İkram – 1”**, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.62-64
- Kemal Emin, **“İkram – 2”**, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.78-80
- Kemal Emin, **“İkram – 3”**, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.93-96
- Kemal Emin, **“İkram – 4”**, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.112
- Kemal Emin, **“İkram – 5”**, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.127-128
- Kemal Emin, **“İkram – 6”**, S.9, 6 Şubat 1919, s.144
- Kemal Emin, **“İkram – 7”**, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
- Kemal Emin, **“İkram – 8”**, S.11, 20 Şubat 1919, s.176
- Sermed, Muhtar, **“Ev İlâcı – 1”**, S.12, 27 Şubat 1919, s.189-192

- Sermed Muhtar, “Ev İlâcı – 2”, S.13, 6 Mart 1919, s.203-204
 Sermed Muhtar, “Ev İlâcı – 3”, S.14, 13 Mart 1919, s.213-216
 Sermed Muhtar, “Ev İlâcı – 4”, S.15, 20 Mart 1919, s.226-228
 Yusuf Ziya, “Düğünden Sonra”, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.73-75

305. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar

- “Düğünden Sonra”, Yusuf Ziya, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.73-74
 “Ev İlâcı – 1”, Sermed Muhtar, S.12, 27 Şubat 1919, s.189-192
 “Ev İlâcı – 2”, Sermed Muhtar, S.13, 6 Mart 1919, s.203-204
 “Ev İlâcı – 3”, Sermed Muhtar, S.14, 13 Mart 1919, s.213-216
 “Ev İlâcı – 4”, Sermed Muhtar, S.15, 20 Mart 1919, s.226-228
 “İkram – 1”, Kemal Emin, S.4, 2 Kânunusani 1919, s.62-64
 “İkram – 2”, Kemal Emin, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.78-80
 “İkram – 3”, Kemal Emin, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.93-96
 “İkram – 4”, Kemal Emin, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.112
 “İkram – 5”, Kemal Emin, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.127-128
 “İkram – 6”, Kemal Emin, S.9, 6 Şubat 1919, s.144
 “İkram – 7”, Kemal Emin, S.10, 13 Şubat 1919, s.160
 “İkram – 8”, Kemal Emin, S.11, 20 Şubat 1919, s.176

306. Yazarına Göre Makaleler

- İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat – 1”, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23-25
 İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat – 2”, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.39-42
 İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat – 3”, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.75-77
 İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat – 4”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.121-122
 İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat – 5”, S.12, 27 Şubat 1919, s.186-188
 Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Türk Edebiyatında İran Tesiri”, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.2-4
 Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Süleyman Fakîh ve Mevlid-i Şerif”, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.18-20
 Radloff, “Türk Esatiri – 1”, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.67-68

- Radloff, “Türk Esatiri – 2”, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.82-83
 Radloff, “Türk Esatiri – 3”, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.98-99
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 1”, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.110-111
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 2”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.116-117
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 3”, S.9, 6 Şubat 1919, s.130-131
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 4”, S.10, 13 Şubat 1919, s.146-147
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 5”, S.11, 20 Şubat 1919, s.171-172
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 6”, S.12, 27 Şubat 1919, s.180-181
 Sâlih Fuad, “Temaşa Tarihi – 7”, S.13, 6 Mart 1919, s.196-197
 Siyerozevsky, “Türk Esatiri – 4”, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.114-115

307. Makale Adına Göre Makaleler

- “Psikoloji ve Edebiyat – 1”, İbrahim Alâaddin, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23-25
 “Psikoloji ve Edebiyat – 2”, İbrahim Alâaddin, S.3, 26 Kânunuevvel 1918, s.39-42
 “Psikoloji ve Edebiyat – 3”, İbrahim Alâaddin, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.75-77
 “Psikoloji ve Edebiyat – 4”, İbrahim Alâaddin, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.121-122
 “Psikoloji ve Edebiyat – 5”, İbrahim Alâaddin, S.12, 27 Şubat 1919, s.186-188
 “Süleyman Fakîh ve Mevlid-i Şerif”, Köprülüzâde Mehmed Fuad, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.18-20
 “Temaşa Tarihi – 1”, Sâlih Fuad, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.110-111
 “Temaşa Tarihi – 2”, Sâlih Fuad, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.116-117
 “Temaşa Tarihi – 3”, Sâlih Fuad, S.9, 6 Şubat 1919, s.130-131
 “Temaşa Tarihi – 4”, Sâlih Fuad, S.10, 13 Şubat 1919, s.146-147
 “Temaşa Tarihi – 5”, Sâlih Fuad, S.11, 20 Şubat 1919, s.171-172
 “Temaşa Tarihi – 6”, Sâlih Fuad, S.12, 27 Şubat 1919, s.180-181
 “Temaşa Tarihi – 7”, Sâlih Fuad, S.13, 6 Mart 1919, s.196-197
 “Türk Edebiyatında İran Tesiri”, Köprülüzâde Mehmed Fuad, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.2-4
 “Türk Esatiri – 1”, Radloff, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.67-68
 “Türk Esatiri – 2”, Radloff, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.82-83
 “Türk Esatiri – 3”, Radloff, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.98-99

“Türk Esatiri – 4”, Siyerozevsky, S.8, 30 Kânunusani 1919, s.114-115

31. Büyük Mecmua Dergisi

310. Şairine Göre Şiirler

Âkil Koyuncu, **“İstanbul’un Fethi”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.151

Avnî Şâdî, **“En Sevgiliye”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.152

Çimdik, **“Şehzâdebaşı”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.156

Dertli, **“Koşma”**, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.179

Dertli, **“Koşma”**, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.198

Dertli, **“Koşma”**, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.234

Faruk Nafiz, **“Annemin Dizinde”**, S.1, 6 Mart 1919, s.9

Faruk Nafiz, **“Ocak Başında”**, S.3, 20 Mart 1919, s.39-40

Faruk Nafiz, **“Hisar”**, S.4,?, s.57

Faruk Nafiz, **“Hisarda”**, S.6, 24 Nisan 1335, s.85

Faruk Nafiz, **“Yaralı Arslan”**, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103

Faruk Nafiz, **“Münacat”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.132

Faruk Nafiz, **“İzmir”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.144

Faruk Nafiz, **“Bugün”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.152

Faruk Nafiz, **“Nişanlıya”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.156

Faruk Nafiz, **“Gönül”**, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188

Faruk Nafiz, **“Solgun Gül”**, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.214

Faruk Nafiz, **“Bir Gönül Hikâyesi – 1”**, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.235

Faruk Nafiz, **“Bir Gönül Hikâyesi – 2”**, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.245-246

Halid Fahri, **“Hicrana Dönerken”**, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.247

Kâmrân Kâmî, **“Türk’ün İlâhisi”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.133

Kâmrân Kâmî, **“Türk’ün İlâhisi”**, S.11, 18 Eylül 1919, s.167

Kul Mahmud, **“Halk Edebiyatı Numuneleri”**, S.5,?, s.79

Mehmed Baha, **“İlâhi”**, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.236

Mehmed Emin, **“Mefkûre”**, S.1, 6 Mart 1919, s.11

Mehmed Emin, **“Ümit”**, S.1, 6 Mart 1919, s.11

Mehmed Emin, **“Millî Ruh”**, S.1, 6 Mart 1919, s.11

- Mehmed Emin, **“Tanrıya”**, S.1, 6 Mart 1919, s.11
- Mehmed Emin, **“Millî Ruh”**, S.3, 20 Mart 1919, s.38
- Mehmed Emin, **“Ümit”**, S.3, 20 Mart 1919, s.38
- Mehmed Emin, **“Mefkûre”**, S.3, 20 Mart 1919, s.39
- Mehmed Emin, **“Tanrıya”**, S.3, 20 Mart 1919, s.39
- Mehmed Emin, **“Cenge Giderken”**, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.248
- Mehmed Fuad, **“Kış”**, S.4,?, s.56
- M. F., **“Şehitlerimize”**, S.3, 23 Şubat 1918, s.42
- Oğlan, **“Halk Edebiyatı Numuneleri”**, S.5,?, s.79
- Orhan Seyfi, **“Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi”**, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103
- Orhan Seyfi, **“Sancağa”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.132
- Orhan Seyfi, **“Kara Bayrak”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.144
- Orhan Seyfi **“Tehlike”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.152
- Orhan Seyfi, **“Annemin Duası”**, S.11, 18 Eylül 1919, s.174
- Orhan Seyfi, **“Gönül”**, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188
- Orhan Seyfi, **“Bir Kış Masalı”**, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.246
- Tosunzâde, **“Semaî”**, S.1, 6 Mart 1919, s.14
- Yahya Kemal, **“Deniz”**, S.6, 24 Nisan 1919, s.87
- Yusuf Ziya, **“Mefkûre”**, S.2, 13 Mart 1919, s.24
- Yusuf Ziya, **“Ölü Evinde Düğün”**, S.4,?, s.56
- Yusuf Ziya, **“İstanbul”**, S.5,?, s.70
- Yusuf Ziya, **“Bahar”**, S.6, 24 Nisan 1335, s.85
- Yusuf Ziya, **“Guruba Doğru”**, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103
- Yusuf Ziya, **“Günah”**, S.8, 28 Mayıs 1335, s.116
- Yusuf Ziya, **“Asker Mektubu”**, S.8, 28 Mayıs 1335, s.117
- Yusuf Ziya, **“Ramazan Gecesinde”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.132
- Yusuf Ziya, **“Eğil Dağlar Eğil”**, S.9, 5 Haziran 1335, s.144
- Yusuf Ziya, **“Gönül”**, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188
- Yusuf Ziya, **“Kışın Tekyesi”**, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.234
-, **“Erenler Aşkı – 1”**, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.198
-, **“Erenler Aşkı – 2”**, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.211
-, **“Erenler Nasihati”**, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.211
-, **“Hani”**, S. 16, 11 Kânunuevvel 1919, s.246

311. Şiir Adına Göre Şiirler

- “Annemin dizinde”, Faruk Nafiz, S.1, 6 Mart 1919, s.9
- “Annemin Duası”, Orhan Seyfi, S.11, 18 Eylül 1919, s.174
- “Asker Mektubu”, Yusuf Ziya, S.8, 28 Mayıs 1335, s.177
- “Bahar”, Yusuf Ziya, S.6, 24 Nisan 1335, s.85
- “Bir Gönül Hikâyesi – 1”, Faruk Nafiz, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.235
- “Bir Gönül Hikâyesi – 2”, Faruk Nafiz, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.245-246
- “Bir Kış Masalı”, Orhan Seyfi, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.246
- “Bugün”, Faruk Nafiz, S.10, 19 Haziran 1335, s.152
- “Cenge Giderken”, Mehmed Emin, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.248
- “Deniz”, Yahya Kemal, S.6, 24 Nisan 1335, s.87
- “Eğil Dağlar Eğil”, Yusuf Ziya, S.9, 5 Haziran 1335, s.144
- “En Sevgiliye”, Avnî Şâdî, S.10, 19 Haziran 1335, s.152
- “Erenler Aşkı – 1”,, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.198
- “Erenler Aşkı – 2”,, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.211
- “Erenler Nasihati”,, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.211
- “Gönül”, Yusuf Ziya, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188
- “Gönül”, Faruk Nafiz, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188
- “Gönül”, Orhan Seyfi, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188
- “Guruba Doğru”, Yusuf Ziya, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103
- “Günah”, Yusuf Ziya, S.8, 28 Mayıs 1335, s.116
- “Halk Edebiyatı Numuneleri”, Oğlan, S.5,, s.79
- “Halk Edebiyatı Numuneleri”, Kul Mahmud, S.5,, s.79
- “Hani?”,, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.246
- “Hicrana Dönerken”, Halid Fahri, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.247
- “Hisar”, Faruk Nafiz, S.4,, s.57
- “Hisarda Akşam”, Faruk Nafiz, S.6, 24 Nisan 1335, s.85
- “İlâhi”, Mehmed Baha, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.236
- “İstanbul”, Yusuf Ziya, S.5,, s70
- “İstanbul’un Fethi”, Âkil Koyuncu, S.10, 19 Haziran 1335, s.151
- “İzmir”, Faruk Nafiz, S.9, 5 Haziran 1335, s.144
- “Kara Bayrak”, Orhan Seyfi, S.9, 5 Haziran 1335, s.144

- “Kış”, Mehmed Fuad, S.4,?, s.56
- “Kışın Tekyesi”, Yusuf Ziya, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.234
- “Koşma”, Dertli, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.179
- “Koşma”, Dertli, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.198
- “Koşma”, Dertli, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.234
- “Mefkûre”, Mehmed Emin, S.1, 6 Mart 1919, s.11
- “Mefkûre”, Mehmed Emin, S.3, 20 Mart 1919, s.39
- “Mefkûre”, Yusuf Ziya, S.2, 13 Mart 1919, s.24
- “Millî Ruh”, Mehmed Emin, S.1, 6 Mart 1919, s.11
- “Millî Ruh”, Mehmed Emin, S.3, 20 Mart 1919, s.38
- “Münacat”, Faruk Nafiz, S.9, 5 Haziran 1335, s.132
- “Nişanlıya”, Faruk Nafiz, S.10, 19 Haziran 1335, s.156
- “Ocak Başında”, Faruk Nafiz, S.3, 20 Mart 1919, s.39-40
- “Ölü Evinde Düşün”, Yusuf Ziya, S.4,?, s.56
- “Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi”, Orhan Seyfi, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103
- “Ramazan Gecesinde”, Yusuf Ziya, s.9, 5 Haziran 1335, s.132
- “Sancağa”, Orhan Seyfi, S.9, 5 Haziran 1335, s.132
- “Semaî”, Tosunzâde, S.1, 6 Mart 1919, s.14
- “Solgun Gül”, Faruk Nafiz, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.214
- “Şehitlerimize”, M. F., S.3, 23 Şubat 1918, s.42
- “Şehzadebaşı”, Çimdik, S.10, 19 Haziran 1335, s.156
- “Tanrıya”, Mehmed Emin, S.1, 6 Mart 1919, s.11
- “Tanrıya”, Mehmed Emin, S.3, 20 Mart 1919, s.39
- “Tehlike”, Orhan Seyfi, S.10, 19 Haziran 1335, s.152
- “Türk’ün İlâhisi”, Kâmrân Kâmî, S.9, 5 Haziran 1335, s.133
- “Türk’ün İlâhisi”, Kâmrân Kâmî, S.11, 18 Eylül 1919, s.167
- “Ümit”, Mehmed Emin, S.1, 6 Mart 1919, s.11
- “Ümit”, Mehmed Emin, S.3, 20 Mart 1919, s.38
- “Yaralı Arslan”, Faruk Nafiz, S.7, 8 Mayıs 1335, s.103

312. Yazarına Göre Hikâyeler

Ahmet Rasim, “Eski İstanbul Kadınlığı”, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.213-214

- Halide Edib, “Tanıdığım Çocuklardan”, S.11, 18 Eylül 1919, s.164-165
- Halide Edib, “Dağa Çıkan Kurt”, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.197-198
- Halide Edib, “Zeynep’im, Zeynep’im!”, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.262-264
- Jack London, “John Harter’in Cenneti – 1”, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.185-187
- Jack London, “John Harter’in Cenneti – 2”, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.204-206
- Ömer Kâmil, “Cinayet Mahkemesinde”, S.8, 28 Mayıs 1335, s.126
- Ömer Seyfeddin, “Forsa”, S.1, 6 Mart 1919, s.14-15
- Ömer Seyfeddin, “Memlekete Mektup”, S.2, 13 Mart 1919, s.30-31
- Ömer Seyfeddin, “Niçin Zengin Olmamış?”, S.3, 20 Mart 1919, s.45-47
- Ömer Seyfeddin, “Beynamaz”, S.4,?, s.59-62
- Ömer Seyfeddin, “İlkbaharın Tesiri”, S.7, 8 Mayıs 1335, s.108-110
- Ömer Seyfeddin, “Yalnız Efe – 1”, S.10, 19 Haziran 1335, s.157-159
- Ömer Seyfeddin, “Yalnız Efe – 2”, S.11, 18 Eylül 1919, s.175-176
- Ömer Seyfeddin, “Yalnız Efe – 3”, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.190-192
- Ömer Seyfeddin, “Yalnız Efe – 4”, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.208
- Ömer Seyfeddin, “Yalnız Efe – 5”, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.223-224
- Reşad Nuri, “Kıyas-ı Maksim”, S.5,?, s.78-79
-, “İhtilâl – 1”, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.231-234
-, “İhtilâl – 2”, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.252-255
-, “Adam Öldürmek – 1”, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.271

313. Hikâye Adına Göre Hikâyeler

- “Adam Öldürmek – 1”, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.271
- “Beynamaz”, Ömer Seyfeddin, S.4,?, s.59-62
- “Cinayet Mahkemesinde”, Ömer Kâmil, S.8, 28 Mayıs 1335, s.126
- “Dağa Çıkan Kurt”, Halide Edib, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.197-198
- “Eski İstanbul Kadınlığı”, Ahmed Rasim, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.213-214
- “Forsa”, Ömer Seyfeddin, S.1, 6 Mart 1919, s.14-15
- “İhtilâl – 1”, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.231-234
- “İhtilâl – 2”, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.252-255
- “İlkbaharın Tesiri”, Ömer Seyfeddin, S.7, 8 Mayıs 1335, s.108-110
- “John Harter’in Cenneti – 1”, Jack London, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.185-187

“John Harter’in Cenneti – 2”, Jack London, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.204-206

“Kıyas-ı Maksim”, Reşad Nuri, S.5,?, s.78-79

“Memlekete Mektup”, Ömer Seyfeddin, S.2, 13 Mart 1919, s.30-31

“Niçin Zengin Olmamış?”, Ömer Seyfeddin, S.3, 20 Mart 1919, s.45-47

“Tanıdığım Çocuklar”, Halide Edib, S.11, 18 Eylül 1919, s.164-165

“Yalnız Efe – 1”, Ömer Seyfeddin, S.10, 19 Haziran 1335, s.157-159

“Yalnız Efe – 2”, Ömer Seyfeddin, S.11, 18 Eylül 1919, s.175-176

“Yalnız Efe – 3”, Ömer Seyfeddin, S.12, 2Teşrinievvel 1919, s.190-192

“Yalnız Efe – 4”, Ömer Seyfeddin, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.208

“Yalnız Efe – 5”, Ömer Seyfeddin, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.223-224

“Zeynep’im, Zeynep’im!”, Halide Edib, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.262-264

314. Yazarına Göre Tiyatrolar

Tahsin Nâhid, **“Rakibe”**, S.4,?, s.57-58

315. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar

“Rakibe”, Tahsin Nâhid, S.4,?, s.57-58

316. Yazarına Göre Makaleler

Abdolvahab, **“Dicle’de Mağruk Asuristan Âb-dânı”**, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.219-222

Ali Canib, **“Epope Asrî Bir Nev‘ Midir?”**, S.4,?, s.57-58

Ali Canib, **“Yine Epopeye Dair”**, S.6, 24 Nisan 1335, s.84-85

Ali Canib, **“Edebiyatta Mevzu”**, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.13

Avram Galanti, **“Tenvinin Menşei”**, S.11, 18 Eylül 1919, s.163-164

Besim Atalay, **“İçel Türk’tür”**, S.10, 19 Haziran 1335, s.153-154

Cevdet, **“İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahiler Müessesesi – 1”**, S.5,?, s.77-78

Cevdet, “İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahi Ocaklarında Teşkilât – 2”, S.6, 24 Nisan 1335, s.83

Cevdet, “Ahi Ocakları – Zaviyeler – 3”, S.7, 8 Mayıs 1335, s.102-103

Cevdet, “Ahilerde Ocak Teşkilâtı – 4”, S.8, 28 Mayıs, s.122-123

Cevdet, “Ahilerde Terbiye – Tedris – 5”, S.9, 5 Haziran 1335, s.140-141

Cevdet, “Ahi Ocaklarında Ahlâk ve Adap Dersleri – 6”, S.10, 19 Haziran 1919, s.155-156

Halide Edib, “Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 1”, S.2, 13 Mart 1919, s.22-24

Halide Edib, “Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 2”, S.4,?, s.53-54

Halide Edib, “Türk Edebiyatının Son Safha ve Simaları – 3”, S.7, 8 Mayıs 1335, s.100-102

H. Fikret, “Terbiyevî Tedris”, S.8, 28 Mayıs 1335, s.123-124

İhsan Sâmî, “Veba – Taun”, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.268-269

Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Epope Meselesi”, S.5,?, s.68-69

Köprülüzâde Mehmed Fuad, “İran Sanatına Dair”, s.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.216-217

Mehmed Emin, “Ahlâk Telâkkisinde Asrîlik”, S.2, 13 Mart 1919, s.19

Mehmed Fuad, “Lisan ve Edebiyat”, S.11, 18 Eylül 1919, s.173-174

Mehmed İzzet, “Tanzimat’a Dair”, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.227-229

M. Zekeriya, “Asrî Cemiyetlerde Dinin Mevkii”, S.4,?, s.51-52

M. Zekeriya, “Tarikatların Felsefesi”, S.9, 5 Haziran 1335, s.141-143

Mehmed Ziya, “Nakış ve Minyatür”, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.237-238

Mûsâ Serbâ, “Musikinın Başlangıcı”, S.7, 8 Mayıs 1335, s.105-107

S. Rızazâde Şefik, “Farisî Edebiyatında Gönül”, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.215

Süleyman Sırrı, “Rumeli’nin Makedonya Kısımında Düğün Âdetleri – 1”, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.250-251

Süleyman Sırrı, “Makedonya’nın Rumeli Kısımında Düğün Âdetleri – 2”, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.269-270

....., “Asrî Cemiyetler Hangileridir?”, S.1, 6 Mart 1919, s.2-3

....., “Asrî Adamlar Kimlerdir?”, S.2, 13 Mart 1919, s.18

....., “İçtimâî Sahada Hayat Kelimesinin Manası”, S.4,?, s.50-51

....., **“Cemaat Hayatı”**, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.242-243

317. Makale Adına Göre Makaleler

“Ahi Ocakları – Zaviyeler – 3”, Cevdet, S.7, 8 Mayıs 1335, s.102-103

“Ahilerde Ocak Teşkilâtı – 4”, Cevdet, S.S.8, 28 Mayıs 1335, s.8

“Ahilerde Terbiye – Tedris – 5”, Cevdet, S.9, 5 Haziran 1335, s.140-141

“Ahi Ocaklarında Ahlâk ve Adap Dersleri – 6”, Cevdet, S.10, 19 Haziran 1335, s.155-156

“Ahlâk Telâkkisinde Asrîlik”, Mehmed Emin, S.2, 13 Mart 1919, s.19

“Asrî Adamlar Kimlerdir?”,, S.2, 13 Mart 1919, s.18

“Asrî Cemiyetlerde Dinin Mevkii”, S.4,, s.51-52

“Asrî Cemiyetler Hangileridir?”,, S.1, 6 Mart 1919, s.2-3

“Cemaat Hayatı”,, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.242-243

“Dicle’de Mağruk Asuristan Âb-dânı”, Abdolvahab, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.219-222

“Edebiyatımızın Son Simaları – 1”, Halide Edib, S.2, 13 Mart 1919, s.22-24

“Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 2”, Halide Edib, S.4,, s.53-54

“Edebiyatta Mevzu”, Ali Canib, S.13, 16 Teşrinievvel 1919, s.199

“Epope Asrî Bir Nev‘ Midir?”, Ali Canib, S.4,, s.57-58

“Epope Meselesi”, Köprülüzâde Mehmed Fuad, S.5,, s.68-69

“Farisî Edebiyatında Gönül”, S. Rızazâde Şefik, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.215

“İçel Türk’tür”, Besim Atalay, S.10, 19 Haziran 1335, s.153-154

“İçtimai Sahada Hayat Kelimesinin Manası”,, S.4,, s.50-51

“İran Sanatına Dair”, Köprülüzâde Mehmed Fuad, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.216-217

“İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahiler Müessesesi – 1”, Cevdet, S.5,, s.77-78

“İslâm – Türk Teşkilât-ı Medeniyesinden Ahi Ocaklarında Teşkilât – 2”, Cevdet, S.6, 24 Nisan 1335, s.83

“Lisan ve Edebiyat”, Mehmed Fuad, S.11, 18 Eylül 1919, s.173-174

“Makedonya’nın Rumeli Kısımında Düğün Âdetleri – 2”, Süleyman Sırrı, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.269-270

“Musikinın Başlangıcı”, Mûsâ Serbâ, S.7, 8 Mayıs 1335, s.105-107

“Nakış ve Minyatür”, Mehmed Ziya, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.237-238

“Rumeli’nin Makedonya Kısımında Düğün Âdetleri – 1”, Süleyman Sırrı, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.250-251

“Tanzimat’a Dair”, Mehmed İzzet, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.227-229

“Tarikatların Felsefesi”, M. Zekeriya, S.9, 5 Haziran 1335, s.141-143

“Tenvinin Menşei”, Avram Galanti, S.11, 18 Eylül 1919, s.163-164

“Terbiyevî Tedris”, H. Fikret, S.8, 28 Mayıs 1335, s.123-124

“Türk Edebiyatının Son Safha ve Simaları – 3”, Halide Edib, S.7, 8 Mayıs 1335, s.100-102

“Veba – Taun”, İhsan Sami, S.17, 25 Kânunuevvel 1919, s.268-269

“Yine Epopeye Dair”, Ali Canib, S.6, 24 Nisan 1335, s.84-85

32. Güneş Dergisi

320. Şairine Göre Şiirler

Abdülhak Hâmid, **“Süleyman Nazif İçin”**, S.3, 1 Şubat 1927, s.2

Abdülhak Hâmid, **“Yâran-ı Safa”**, S.6, 15 Mart 1927, s.3

Abdülhak Hâmid, **“Malûl Gaziler”**, S.6, 15 Mart 1927, s.3

Abdülhak Hâmid, **“Büyük Gaziye”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.1

Abdülhak Hâmid, **“Şiir Değil Nazım”**, S.13, 1 Ağustos 1927, s.3

Abdullah Cevdet, **“Şair”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.9

Abdullah Cevdet, **“Mefkûreye”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.5

Ali Hâdî, **“Mersiye”**, S.3, 1 Şubat 1927, s.10

Ali Hâdî, **“Kahpe”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.6

Ali Hâdî, **“Sefil”**, S.8, 15 Nisan 1927, s.5

Ali Hâdî, **“Anne”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.6

Ali Hâdî, **“Yol Verin Dağlar”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.10

Âşık Hasan, **“Türkü”**, S.5, 1 Mart 1927, s.9

Celâl Sâhir, **“Bir Genç Kıza”**, S.5, 1 Mart 1927, s.5

- Celâl Sâhir, **“Hayat”**, S.8, 15 Nisan 1927, s.3
- Ekrem Reşîd, **“Çoban Kızı”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.18
- Ekrem Reşîd, **“Gurbet Eşiğinde”**, S.5, 1 Mart 1927, s.8
- Emin Receb, **“Ağlayan Keman”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.17
- Emin Receb, **“Siz de Bir Çiçeksiniz”**, S.5, 1 Mart 1927, s.7
- Emin Receb, **“Tabiatın Şiirleri”**, S6, 15 Mart 1927, s.11
- Emin Receb, **“Bir Genç Kıza Mersiye”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.11
- Emin Receb, **“Yalak”**, S.8, 15 Nisan 1927, s.15
- Emin Receb, **“Membra”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.7
- Emin Receb, **“Köyde Sabah”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.4
- Emin Receb, **“Kahramanlar”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.7
- Emin Receb, **“Dağlı Kız”**, S.13, 1 Ağustos 1927, s.7
- Emin Receb, **“Köylerde Akşam”**, S.14, 15 Ağustos 1927, s.7
- Enis Behiç, **“İstiğna”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.11
- Enis Behiç, **“Bir Kıt‘a”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.8
- Enis Behiç, **“Son Aşkına”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.10
- Enis Behiç, **“Millî Neşide”**, S.5, 1 Mart 1927, s.14
- Enis Behiç, **“Gazi Hazretlerine”**, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.5
- Ercümend Ekrem, **“Süleyman Nazif’e Nazire”**, S.3, 1 Şubat 1927, s.5
- Ercümend Ekrem, **“Boğazda Gurup”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.11
- Faik Ali, **“Semavîler”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.2
- Faik Ali, **“Bu da Bir Kaside”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.12
- Faik Ali, **“İlk İtiraf”**, S.5, 1 Mart 1927, s.8
- Faik Ali, **“Hep O Sevda, O İhtiyak, O Emel”**, S.6, 15 Mart 1927, s.11
- Faik Ali, **“Udunun Yâd-ı Hasret Efzâsı”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.7
- Faruk Nafiz, **“Mustarıpler”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.8
- Faruk Nafiz, **“Büyük Misafir”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.8
- Faruk Nafiz, **“Suda Halkalar”**, S.13, 1 Ağustos 1927, s.5
- Fâzıl Behiç, **“Şarkı”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.13
- Fâzıl Behiç, **“Ne İstiyorum?”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.15
- Fâzıl Behiç, **“Ümitsiz”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.11
- Fâzıl Behiç, **“Başkasının Sevdığı”**, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.15
- Fuad Hulûsî, **“Ayla Ruhun Hasbıhâli”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.4

- Gevherî, **“Tecnis”**, S.5, 1 Mart 1927, s.9
- Hamdi Ali, **“Gülüm”**, S.14, 15 Ağustos 1927, s.3
- Halil Nihad, **“Gazi Hazretlerine Kudûmiye”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.3
- Halil Nihad, **“Kıt‘a”**, S.14, 15 Ağustos 1927, s.2
- H. Sürûrî, **“Duyduğum Zevke Bakın”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.5
- İbrahim Alâaddin, **“Libido”**, S.5, 1 Mart 1927, s.6
- Kadir Can, **“Veriniz”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.4
- Karacaoğlu, **“Türkü”**, S.5, 1 Mart 1927, s.9
- Mehmed Celâl, **“Adadaki Peri”**, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.3
- Mehmed Rıfat, **“Dere”**, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.3
- Midhat Cemal, **“Tesadüf”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.6
- Midhat Cemal, **“Ben Değilim”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.3
- Midhat Cemal, **“Süleyman Nazîf‘e”**, S.3, 1 Şubat 1927, s.4
- Midhat Cemal, **“Vatan Hisleri - 1”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.9
- Midhat Cemal, **“Kahpeler”**, S.5, 1 Mart 1927, s.2
- Midhat Cemal, **“Adem”**, S.6, 15 Mart 1927, s.5
- Midhat Cemal, **“Vatan Hisleri – 2”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.3
- Muhibbî Sâim, **“İtiraf”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.13
- M. Fikret, **“Sarayburnu’ndan”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.5
- Nazım Hikmet, **“Kitap- ı Mukaddes”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.4
- Nazım Hikmet, **“Eski Anadolu”**, S.5, 1 Mart 1927, s.12-13
- Necdet Rüşdü, **“Yüz Bir Sene”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.9
- Necdet Rüşdü, **“Tamburla Beraber”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.11
- Necdet Rüşdü, **“İçimden Kopan”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.19
- Necmi Nureddin, **“Eski Bir Aşınaya”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.4
- Neyzen Tevfik, **“Koşma”**, S.14, 15 Ağustos 1927, s.11
- Orhan Seyfi, **“Diyorlar”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.4
- Orhan Seyfi, **“Gazimize”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.9
- Oscar Wilde, **“Haset”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.7
- Ömer Hayyam, **“Rubailer”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.10-11
- Recaizâde Mahmud Ekrem, **“Yakışmadı”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.3
- Refik Fikret, **“Büyük Sevgilime”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.11
- Rıfat Ahmed, **“Gönlüm”**, S.5, 1 Mart 1927, s.7

- Rıfat Ahmed, “Aşkım”, S.6, 15 Mart 1927, s.14
- Sabahaddin Ali, “Babam İçin”, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.13
- Sabahaddin Ali, “Çakır”, S.15, 1 Eylül 1927, s.11
- Sabri Esad, “Sel ve Göl”, S.4, 15 Şubat 1927, s.17
- Sabri Esad, “Soytarı”, S.6, 15 Mart 1927, s.6
- Sabri Esad, “Geçti”, S.7, 1 Nisan 1927, s.4
- Sabri Esad, “Bahçemde İlk Gül Açtı”, S.8, 15 Nisan 1927, s.7
- Sabri Esad, “Tufan”, S.9, 1 Mayıs 1927, s.15
- Sabri Esad, “Çınlayan Ev”, S.13, 1 Ağustos 1927, s.11
- Sabri Esad, “Coşan Kaynak”, S.15, 1 Eylül 1927, s.11
- Sabri Esad, “Kandil Akşamları”, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.14
- S. Esad, “Yılbaşı Hediyesi”, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.10
- Salih Zeki, “Leylâk Fidanı”, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.13
- Suud Kemaleddin, “Bulutlar”, S.6, 15 Mart 1927, s.6
- Süleyman Nazif, “Türk İlâhisi”, S.3, 1 Şubat 1927, s.5
- Süleyman Nazif, “Şarkı”, S.4, 15 Şubat 1927, s.2
- Süleyman Nazif, “Bir Güfte”, S.4, 15 Şubat 1927, s.2
- Şinasi Gündoğdu, “Nal Sesleri”, S.14, 15 Ağustos 1927, s.5
- Şükûfe Nihâl, “Çaldın”, S.6, 15 Mart 1927, s.9
- Şükûfe Nihâl, “Hicran Ne Kelimedir?”, S.9, 1 Mayıs 1927, s.11
- Şükûfe Nihâl, “Bülbülüm”, S.13, 1 Ağustos 1927, s.11
- Tokadizâde Şekib, “Elemli Sânihalar”, S.3, 1 Şubat 1927, s.15
- Yahya Kemal, “Açık Deniz”, S.9, 1 Mayıs 1927, s.9
- Yusuf Ziya, “Özlediğim Aşk”, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.3
- Yusuf Ziya, “Ölüm”, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.7
- Yusuf Ziya, “Kalbim”, S.8, 15 Nisan 1927, s.5
- Yusuf Ziya, “Gazimize Tarih”, S.12, 30 Haziran 1927, s.8
- Ziya Gökalp, “Ali Kemal’e”, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.5

321. Şiir Adına Göre Şiirler

- “Açık Deniz”, Yahya Kemal, S.9, 1 Mayıs 1927, s.9
- “Adadaki Peri”, Mehmed Celâl, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.3

- “Adem”**, Midhat Cemal, S.6, 15 Mart 1927, s.5
- “Ağlayan Keman”**, Emin Receb, S.4, 15 Şubat 1927, s.17
- “Ali Kemal’e”**, Ziya Gökalp, S., 15 Kânunusani 1927, s.5
- “Anne”**, Ali Hâdî, S.9, 1 Mayıs 1927, s.6
- “Aşkım”**, Rıfat Ahmet, S.6, 15 Mart 1927, s.14
- “Ayla Ruhun Hasbıhâli”**, Fuad Hulûsî, S.7, 1 Nisan 1927, s.4
- “Babam İçin”**, Sabahaddin Ali, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.13
- “Bahçemde İlk Gül Açtı”**, Sabri Esad, S.8, 15 Nisan 1927, s.7
- “Başkasının Sevdığı”**, Fâzıl Behiç, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.15
- “Ben Değilim”**, Midhat Cemal, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.3
- “Bir Genç Kıza”**, Celâl Sâhir, S.5, 1 Mart 1927, s.5
- “Bir Genç Kıza Mersiye”**, Emin Receb, S.7, 1 Nisan 1927, s.11
- “Bir Güfte”**, Süleyman Nazif, S.4, 15 Şubat 1927, s.2
- “Bir Kıt’a”**, Enis Behiç, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.8
- “Boğazda Gurup”**, Ercümen Ekrem, S.9, 1 Mayıs 1927, s.11
- “Bu da Bir Kaside”**, Faik Ali, S.4, 15 Şubat 1927, s.12
- “Bulutlar”**, Suud Kemaleddin, S.6, 15 Mart 1927, s.6
- “Bülbülüm”**, Şükûfe Nihâl, S.13, 1 Ağustos 1927, s.11
- “Büyük Gaziye”**, Abdülhak Hâmid, S.12, 30 Haziran 1927, s.1
- “Büyük Misafir”**, Faruk Nafiz, S.12, 30 Haziran 1927, s.8
- “Büyük Sevgilime”**, Refik Fikret, S.12, 30 Haziran 1927, s.11
- “Coşan Kaynak”**, Sabri Esad, S.15, 1 Eylül 1927, s.11
- “Çakır”**, Sabahaddin Ali, S.15, 1 Eylül 1927, s.11
- “Çaldım”**, Şükûfe Nihâl, S.6, 15 Mart 1927, s.9
- “Çınlayan Ev”**, Sabri Esad, S.13, 1 Ağustos 1927, s.11
- “Çoban Kızı”**, Ekrem Reşid, S.4, 15 Şubat 1927, s.18
- “Dağlı Kız”**, Emin Receb, S.13, 1 Ağustos 1927, s.7
- “Dere”**, Mehmed Rıfat, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.3
- “Diyorlar”**, Orhan Seyfi, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.4
- “Duyduğum Zevke Bakın”**, H. Sürûrî, S.12, 30 Haziran 1927, s.5
- “Elemli Sânihalar”**, Tokadizâde Şekib, S.3, 1 Şubat 1927, s.15
- “Eski Anadolu”**, Nazım Hikmet, S.5, 1 Mart 1927, s.12-13
- “Eski Bir Aşınaya”**, Necmi Nureddin, S.4, 15 Şubat 1927, s.4

- “Gazi Hazretlerine”**, Enis Behiç, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.5
- “Gazi Hazretlerine Kudûmiye”**, Halil Nihad, S.12, 30 Haziran 1927, s.3
- “Gazimize”**, Orhan Seyfi, S.12, 30 Haziran 1927, s.9
- “Gazimize Tarih”**, Yusuf Ziya, S.12, 30 Haziran 1927, s.8
- “Geçti”**, Sabri Esad, S.7, 1 Nisan 1927, s.4
- “Gönlüm”**, Rifat Ahmed, S.5, 1 Mart 1927, s.7
- “Gurbet Eşiğinde”**, Ekrem Reşid, S.5, 1 Mart 1927, s.8
- “Gülüm”**, Hamdi Ali, S.14, 15 Ağustos 1927, s.3
- “Haset”** Oscar Wilde, S.10, 15 Mayıs 1927, s.7
- “Hayat”**, Celâl Sâhir, S.8, 15 Nisan 1927, s.3
- “Hep O Sevda, O İhtiyak, O Emel”**, Faik Ali, S.6, 15 Mart 1927, s.11
- “Hicran Ne Kelimedir”**, Şükûfe Nihâl, S.9, 1 Mayıs 1927, s.11
- “İçimden Kopan”**, Necdet Rüşdü, S.4, 15 Şubat 1927, s.19
- “İstiğna”**, Enis Behiç, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.11
- “İtiraf”**, Muhibbî Sâim, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.13
- “İlk İtiraf”**, Faik Ali, S.5, 1 Mart 1927, s.8
- “Kahpe”**, Ali Hâdî, S.7, 1 Nisan 1927, s.6
- “Kahpeler”**, Midhat Cemal, S.5, 1 Mart 1927, s.2
- “Kahramanlar”**, Emin Receb, S.12, 30 Haziran 1927, s.7
- “Kalbim”**, Yusuf Ziya, S.8, 15 Nisan 1927, s.5
- “Kandil Akşamları”**, Sabri Esad, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.14
- “Kıt’a”**, Halil Nihad, S.14, 15 Ağustos 1927, s.2
- “Kitap-ı Mukaddes”**, Nazım Hikmet, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.4
- “Koşma”**, Neyzen Tevfik, S.14, 15 Ağustos 1927, s.11
- “Köyde Sabah”**, Emin Receb, S.10, 15 Mayıs 1927, s.4
- “Köylerde Akşam”**, Emin Receb, S.14, 15 Ağustos 1927, s.7
- “Leylâk Fidanı”**, Sâlih Zeki, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.13
- “Libido”**, İbrahim Alâaddin, S.5, 1 Mart 1927, s.6
- “Malûl Gaziler”**, Abdülhak Hâmid, S.6, 15 Mart 1927, s.3
- “Mefkûreye”**, Abdullah Cevdet, S.9, 1 Mayıs 1927, s.5
- “Memba”**, Emin Receb, S.9, 1 Mayıs 1927, s.7
- “Mersiye”**, Ali Hâdî, S.3, 1 Şubat 1927, s.10
- “Millî Neşide”**, Enis Behiç, S.5, 1 Mart 1927, s.14

- “Mustarıpler”**, Faruk Nafiz, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.8
- “Nal Sesleri”**, Şinasi Gündoğdu, S.14, 15 Ağustos 1927, s.5
- “Ne İstiyorum?”**, Fâzıl Behiç, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.15
- “Ölüm”**, Yusuf Ziya, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.7
- “Özlediğim Aşk”**, Yusuf Ziya, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.3
- “Rubailer”**, Ömer Hayyam, S.4, 15 Şubat 1927, s.10-11
- “Sarayburnu’ndan”**, M. Fikret, S.12, 30 Haziran 1927, s.5
- “Sefil”**, Ali Hâdî, S.8, 15 Nisan 1927, s.5
- “Semaviler”**, Faik Ali, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.2
- “Sel ve Göl”**, Sabri Esad, S.4, 15 Şubat 1927, s.17
- “Siz de Bir Çiçeksiniz”**, Emin Receb, S.5, 1 Mart 1927, s.7
- “Son Aşkım”**, Enis Behiç, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.10
- “Soytarı”**, Sabri Esad, S.6, 15 Mart 1927, s.6
- “Suda Halkalar”**, Faruk Nafiz, S.13, 1 Ağustos 1927, s.5
- “Süleyman Nazif İçin”**, Abdülhak Hâmid, S.3, 1 Şubat 1927, s.2
- “Süleyman Nazif’e”**, Midhat Cemal, S.3, 1 Şubat 1927, s.4
- “Süleyman Nazif’e Nazire”**, Ercümend Ekrem, S.3, 1 Şubat 1927, s.5
- “Şair”**, Abdullah Cevdet, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.9
- “Şarkı”**, Fâzıl Behiç, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.13
- “Şarkı”**, Süleyman Nazif, S.4, 15 Şubat 1927, s.2
- “Şiir Değil Nazım”**, Abdülhak Hâmid, S.13, 1 Ağustos 1927, s.3
- “Tabiatın Şiirleri”**, Emin Receb, S.6, 15 Mart 1927, s.11
- “Tamburla Beraber”**, Necdet Rüştü, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.11
- “Tecnis”**, Gevherî, S.5, 1 Mart 1927, s.9
- “Tesadüf”**, Midhat Cemal, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.6
- “Tufan”**, Sabri Esad, S.9, 1 Mayıs 1927, s.15
- “Türk İlâhisi”**, Süleyman Nazif, S.3, 1 Şubat 1927, s.5
- “Türkü”**, Karacaoğlan, S.5, 1 Mart 1927, s.9
- “Türkü”**, Âşık Hasan, S.5, 1 Mart 1927, s.9
- “Udunun Yâd-ı Hasret Efzâsı”**, Faik Ali, S.7, 1 Nisan 1927, s.7
- “Ümitsiz”**, Fâzıl Behiç, S.10, 15 Mayıs 1927, s.11
- “Vatan Hisleri – 1”**, Midhat Cemal, S.4, 15 Şubat 1927, s.9
- “Vatan Hisleri – 2”**, Midhat Cemal, S.7, 1 Nisan 1927, s.3

- “Veriniz”**, Kadir Can, S.12, 30 Haziran 1927, s.4
“Yakışmadı”, Recaizâde Mahmud Ekrem, S.9, 1 Mayıs 1927, s.3
“Yalak”, Emin Receb, S.8, 15 Nisan 1927, s.15
“Yâran-ı Safa”, Abdülhak Hâmid, S.6, 15 Mart 1927, s.3
“Yılbaşı Hediyesi”, S. Esad, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.2
“Yol Verin Dağlar”, Ali Hâdî, S.10, 15 Mayıs 1927, s.10
“Yüz Bir Sene”, Necdet Rüştü, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.9

322. Yazarına Göre Hikâyeler

- Alexandre Dumas, **“Bir Borç Hikâyesi”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.9
Alphonse Daudet, **“Fransa’nın Peri Kızları”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.15
Celâl Esad, **“Nermin’le Fikret”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.5
Celâl Esad, **“Pamuk Hanım”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.6-7
Cemil Süleyman, **“Dudakların Zehri”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.12-13
Edgar Allen Poe, **“Müstetîl Sandık”**, S.14, 15 Ağustos 1927, s.12-15
F. Celâleddin, **“Tokat”**, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.13-14
Hakkı Süha, **“Sürek Avı”**, S.6, 15 Mart 1927, s.13-15
Herman Zoderman(?), **“Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf”**, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.10-12
Karoly Kisfaludy, **“Görünmeyen Yara”**, S.15, 1 Eylül 1927, s.13-15
Mebrûre Hurşid, **“Cadı”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.5-6
Mebrûre Hurşid, **“Deli”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.11-13
Leconte De Lisle, **“Hamlikar’ın Kalbi”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.16
Selâmi İzzet, **“Şimendifer Kazası”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.14-15
Semiha Cemal, **“Zeliha”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.6-7

323. Hikâye Adına Göre Hikâyeler

- “Bir Borç Hikayesi”**, Alexandre Dumas, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.9
“Cadı”, Mebrûre Hurşid, S.10, 15 Mayıs 1927, s.5-6
“Deli”, Mebrûre Hurşid, S.12, 30 Haziran 1927, s.11-13
“Dudakların Zehri”, Cemil Süleyman, S.9, 1 Mayıs 1927, s.12-13

- “Fransa’nın Peri Kızları”**, Alphonse Daudet, S.7, 1 Nisan 1927, s.15
- “Görünmeyen Yara”**, Karoly Kisfaludy, S.15, 1 Eylül 1927, s.13-15
- “Hamlikar’ın Kalbi”**, Leconte De Lisle, S.4, 15 Şubat 1927, s.16
- “Müstetîl Sandık”**, Edgar Allen Poe, S.14, 15 Ağustos 1927, s.12-15
- “Nermin’le Fikret”**, Celâl Esad, S.7, 1 Nisan 1927, s.5
- “Pamuk Hanım”**, Celâl Esad, S.12, 30 Haziran 1927, s.6-7
- “Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf”**, Herman Zoderman(?), S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.10-12
- “Sürek Avı”**, Hakkı Süha, S.6, 15 Mart 1927, s.13-15
- “Şimendifer Kazası”**, Selâmi İzzet, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.14-15
- “Tokat”**, F. Celâleddin, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.13-14
- “Zeliha”**, Semiha Cemal, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.6-7

324. Yazarına Göre Tiyatrolar

- Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 1”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.12-14
- Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 2”**, S.11, 1 Haziran 1927, s.14-15
- Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 3”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.14-15
- Nazım Hikmet, **“Ocak Başında – 4”**, S.13, 1 Ağustos 1927, s.14-15
- Oscar Wilde, **“Salome”**, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.14-15

325. Tiyatro Adına Göre Tiyatrolar

- “Ocak Başında - 1”**, Nazım Hikmet, S.10, 15 Mayıs 1927, s.12-14
- “Ocak Başında – 2”**, Nazım Hikmet, S.11, 1 Haziran 1927, s.14-15
- “Ocak Başında – 3”**, Nazım Hikmet, S.12, 30 Haziran 1927, s.14-15
- “Ocak Başında – 4”**, Nazım Hikmet, S.13, 1 Ağustos 1927, s.14-15
- “Salome”**, Oscar Wilde, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.14-15

326. Yazarına Göre Makaleler

- Ahmed Refik, **“Bayezid Köşkü”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.12-13
- Ahmed Refik, **“Bizanslılar Devrinde Büyükada”**, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.6-7

- Ahmed Refik, **“Yah Köşkü”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.12
- Ali Canib, **“Nef’î’nin Gazelleri”**, S.5, 1 Mart 1927, s.10-11
- Ali Canib, **“Seyid Nesîmî ve Tuyuğları”**, S.7, 1 Nisan 1927, s.12-13
- Ali Canib, **“Hâletî ve Rubailerî”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.10-11
- Ali Canib, **“Talihsiz Bir Ada Şairi: Mehmed Celâl”**, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.2-3
- Cenab Şehâbeddin, **“Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi”**, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.2-5
- Cenab Şehâbeddin, **“Nazif’in Ahenk-i Nesri”**, S.3, 1 Şubat 1927, s.6-7
- Vahir(?), **“Sınaatte Güzellik Nedir?”**, S.15, 1 Eylül 1927, s.12
- Fevzi Lütî, **“Son Şöhretler – 1”**, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.14-15
- Fevzi Lütî, **“Son Şöhretler – 2”**, S.4, 15 Şubat 1927, s.18-19
- Kâmran Şerif, **“Romantizm Nedir? Nasıl Doğdu?”**, S.8, 15 Nisan 1927, s.12-13
- Kâmran Şerif, **“Alman Romantizmi”**, S.9, 1 Mayıs 1927, s.14-15
- Kâmran Şerif, **“İngiliz Romantizmi”**, S.10, 15 Mayıs 1927, s.15
- Kâmran Şerif, **“Çekoslovakya’nın Muasır Romancıları”**, S.12, 30 Haziran 1927, s.4-5
- Reşad Nuri, **“Hippolyte Taine Mizah Muharriri”**, S.6, 15 Mart 1927, s.7

327. Makale Adına Göre Makaleler

- “Alman Romantizmi”**, Kâmran Şerif, S.9, 1 Mayıs 1927, s.14-15
- “Bayezid Köşkü”**, Ahmed Refik, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.12-13
- “Bizanslılar Devrinde Büyükada”**, Ahmed Refik, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.6-7
- “Çekoslovakya’nın Muasır Romancıları”**, Kâmran Şerif, S.12, 30 Haziran 1927, s.4-5
- “Hâletî ve Rubailerî”**, Ali Canib, S.9, 1 Mayıs 1927, s.10-11
- “Hippolyte Taine Mizah Muharriri”**, Reşad Nuri, S.6, 15 Mart 1927, s.7
- “İngiliz Romantizmi”**, Kâmran Şerif, S.10, 15 Mayıs 1927, s.15
- “Nazif’in Ahenk-i Nesri”**, Cenab Şehâbeddin, S.3, 1 Şubat 1927, s.6-7
- “Nef’î’nin Gazelleri”**, Ali Canib, S.5, 1 Mart 1927, s.10-11
- “Romantizm Nedir? Nasıl Doğdu?”**, Kâmran Şerif, S.8, 15 Nisan 1927, s.12-13
- “Seyid Nesîmî ve Tuyuğları”**, Ali Canib, S.7, 1 Nisan 1927, s.12-13

“Sınaatte Güzellik Nedir?”, Vahir(?), S.15, 1 Eylül 1927, s.12

“Son Şöhretler – 1”, Fevzi Lütfi, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.14-15

“Son Şöhretler – 2”, Fevzi Lütfi, S.4, 15 Şubat 1927, s.18-19

“Talihsiz Bir Ada Şairi: Mehmed Celâl”, Ali Canib, S.16, 1 Teşrinievvel 1927,
s.2-3

“Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi”, Cenab Şehâbeddin, S.1, 1 Kânunusani 1927,
s.2-5

“Yalı Köşkü”, Ahmed Refik, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ŞAİR(1918-1919), BÜYÜK MECMUA(1919) VE GÜNEŞ(1927) DERGİLERİ ÇERÇEVESİNDE DİLDE MEYDANA GELEN DEĞİŞMELERE GENEL BİR BAKIŞ

Türkçenin tarihi gelişimi göz önüne alındığında özellikle başka dillerin tesirleri en önemli husus olarak karşımıza çıkmaktadır. İslâmiyet'in Türkler tarafından kabulünden sonra Arapça ve Farsçanın Türk dili üzerindeki etkisi bilhassa bazı dönemlerde ve bir kısım yazarların dilinde; geniş kitlelerin anlayabilmesi, dilin iletişim fonksiyonunu tam olarak yerine getirebilmesi açısından bir problem olmuştur. Bu problem, 19. asrın ortalarına gelinceye kadar zaman zaman daha da etkin biçimde varlığını sürdürmüş, halktan kopuk bilim ve sanat dilinin oluşmasına neden olmuştur. 1860'lardan sonra değişme ve yenileşme hareketi dilde de kendini göstermeye başlamış, halkın rahatlıkla anlayabileceği bir yazı dilinin oluşturulması adına ciddi gelişmeler olmuştur.

Özel gazeteciliğin Türkiye'deki kurucusu sayılan Şinasi, 1860'ta çıkardığı Tercüman-ı Ahvâl adlı gazetenin ilk sayısının ön sözünde:

“Tarife hacet olmadığı üzre, kelâm ifade-i meram etmeye mahsus bir mevhibe-i kudret olduğu misillû, en güzel icâd-ı akl-ı insanî olan kitabet dahi kalemle tasvir-i kelâm eylemek fenninden ibarettir; bu itibâr-ı hakikate mebni, giderek, umûm halkın kolaylıkla anlayabileceği mertebede, işbu gazeteyi kaleme almak mültezem olduğu dahi makam münasebeti ile şimdiden ihtâr olunur.”

(Tercüman-ı Ahvâl, 22 Ekim 1860)

diyerek, basın-yayın dilinde ve edebî dilde sadeleşmenin gereğini ortaya koymuştur. Şinasi'den sonraki dönemde Ziya Paşa, Namık Kemal, Ali Suavi, Ahmet Mithat Efendi, Muallim Naci, Şemsettin Sami gibi birçok yazar, halkı bilgilendirme ve aydınlatma amacını gütmüşlerdir. Amaçlarına ulaşabilmek için bu dönem sanatçıları tabii olarak sade bir dil kullanma çabası içindedirler.

Zikredilen yazarların bu genel temayüllerine rağmen gerek edebî dilde gerek basın-yayın dilinde, yaşayan Türkçeye ulaşmak kolay olmamıştır.

Yaşayan, konuşulan Türkçenin edebiyat ve matbuat dilinde de kullanılması meselesi 20. asrın başlarına kadar devam eden bir arayış olarak kalmıştır. Bu dönemde Selanik’te bulunan bazı genç yazarlar Türkçeyi sadeleştirmek, Türk dilindeki yabancı terkip ve kaideleri kaldırmak için iddialı bir hareket yaparlar. Ömer Seyfettin ve Ali Canip tarafından başlatılan bu hareket kısa süre sonra Ziya Gökalp’in de katılmasıyla daha da genişleyerek hem edebiyatta hem de dilde birçok yazarın benimsediği bir çığır hâline gelmiştir.

Ömer Seyfettin, yazarlara çağrı şeklindeki “Yeni Lisan” isimli makalesinde , temel olarak geniş kitlelerin anlayabileceği bir dil kullanılmasını tavsiye ediyor ve daha çok okuyucuya ancak böyle ulaşılabileceğini söylüyordu. Millî bir edebiyat oluşturabilmek için millî bir lisanın gerektiğini belirtiyor ve eski lisanı “hasta” olarak nitelendiriyordu.

Bu tarihten sonra yazarlar, Türkçedeki yabancı dil kurallarını yavaş yavaş terk etmişlerdir. Ziya Gökalp’in “Başka dile uymaz annenin sesi / Her sözün ararsan vardır Türkçesi” sözü o dönemin ve sonraki dönemlerin edebiyatçılarının düsturu olmuştur.

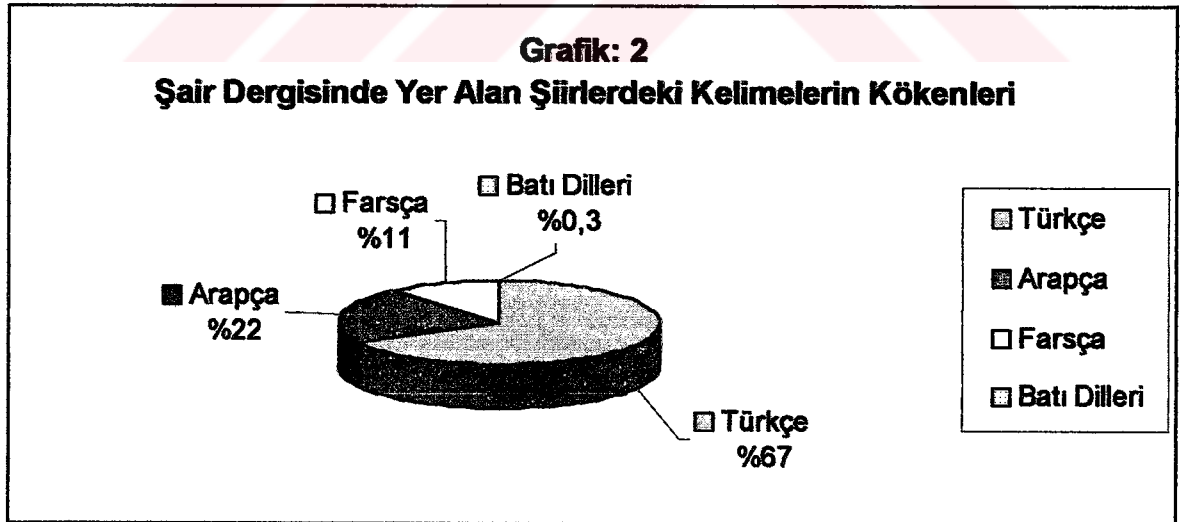
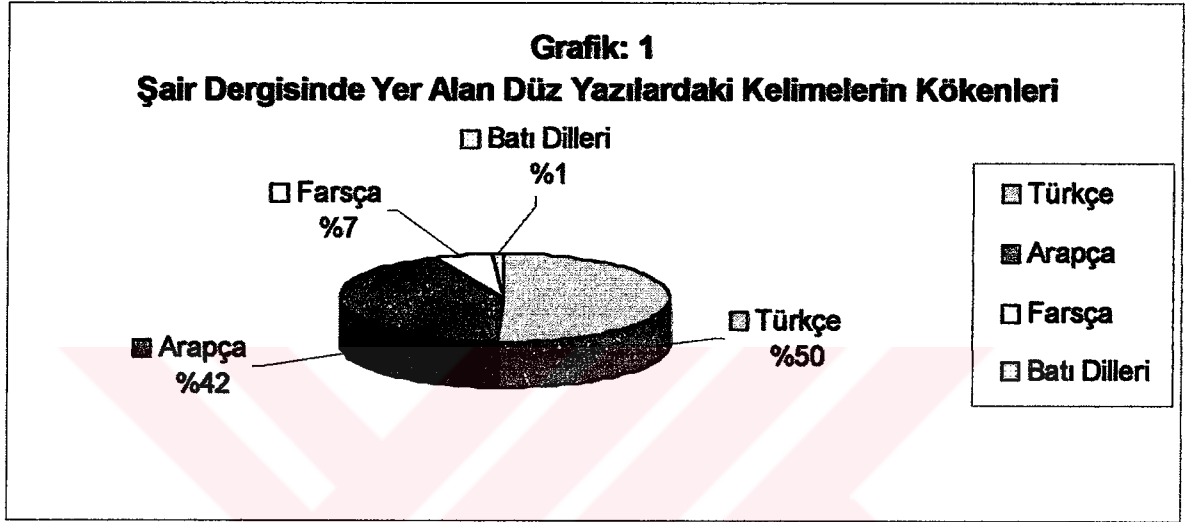
İşte bu anlayışın kabul görmeye başladığı bir dönemden sonra, 1918 ve 1919 yıllarında yayımlanan Şair ve Büyük Mecmua dergileri ve bu dergilerden dokuz yıl sonra, 1927’de yayımlanan Güneş dergisinde Millî Edebiyat Akımıyla başlayan anlayışın izlerini görmek mümkündür.

Her üç derginin de yazar kadrosunu oluşturan isimlerin birçoğu Millî edebiyat anlayışına sahip kimselerdir. Meselâ: Ömer Seyfettin, Ali Canip, Mehmet Emin, Yusuf Ziya, Köprülüzâde Mehmet Fuat, Faruk Nafiz, Reşat Nuri, Halide Edip, Orhan Seyfi, Rıza Tevfik ...

Her üç dergiden seçilen ve bütünü sağlıklı biçimde yansıtabilmesi için olabildiğince çok sayıda ismin yazılarından derlenen 8020 kelimelik dil çalışması; kelime kökenleri ve

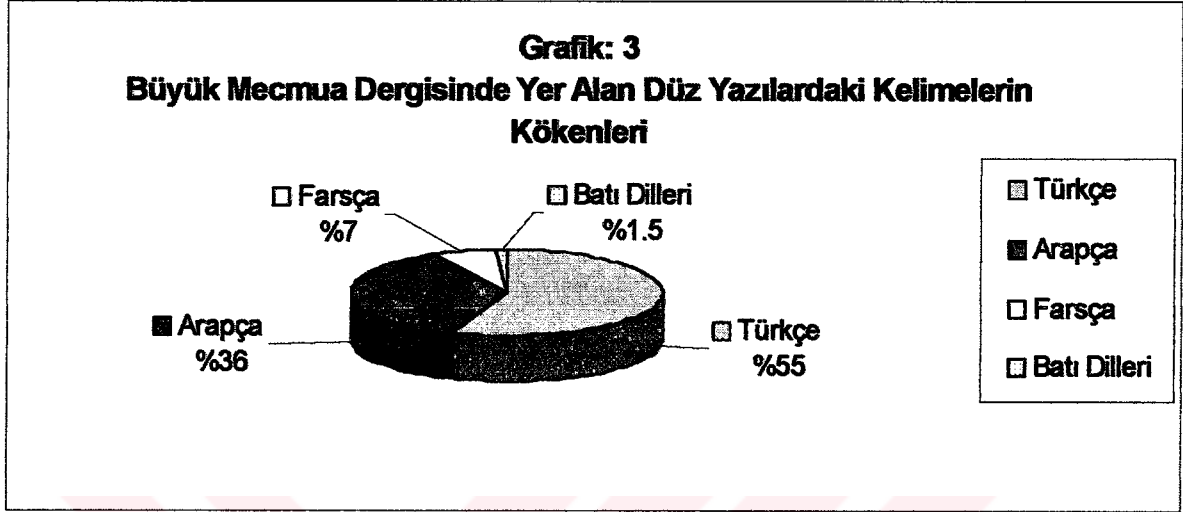
Arapça, Farsça terkipler bakımından 1918 yılında yayımlanan Şair ile 1927’de yayımlanan Güneş arasındaki sürede ciddi ölçüde bir sadeleşmeden bahsedilebileceğini göstermektedir.

Aşağıdaki grafiklerden de görüldüğü gibi Şair dergisinde, nesirde % 50 olan Türkçe oran 9 yıl sonra yayımlanan Güneş’te % 71’lere ulaşmıştır.

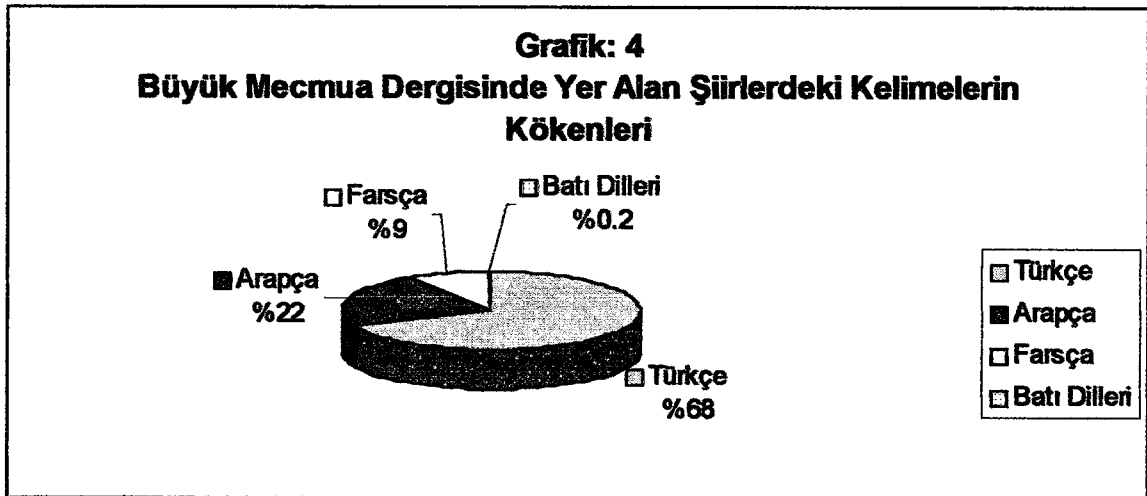

Her iki grafik karşılaştırıldığında şiirlerde kullanılan Türkçe kelimelerin oranının düz yazılara kıyasla fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ilk iki dergi için geçerli olmakla

birlikte, Güneş'te bulunan düz yazılardaki Türkçe kelimelerin oranı epey artarak şiirdeki oranı geride bırakmıştır.

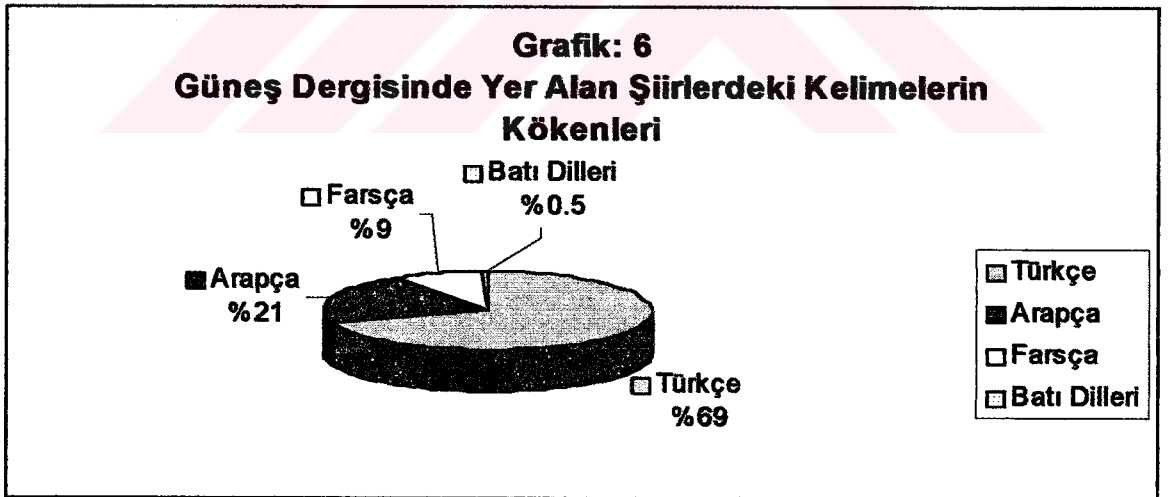
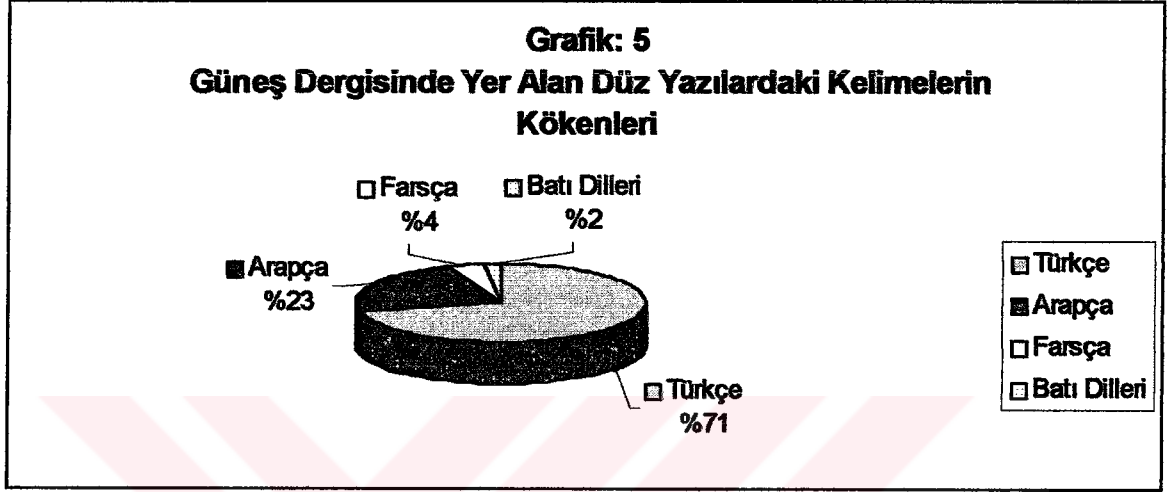

Şair'in kapanmakta olduğu günlerde yayın hayatına başlayan Büyük Mecmua, yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi, düz yazılarda kullanılan Türkçe kelime oranı bakımından Şair'deki % 50'lik değeri % 55'e çıkarmıştır.

Aşağıda yer alan ve Güneş dergisine ait grafikler incelendiğinde dikkati çeken ilk şey, daha önce de belirtildiği gibi, düz yazılarda kullanılan Türkçe kelime oranının Şair'e

kıyasla %21 gibi önemli oranda artarak % 71'lere ulaşmasıdır. Yaklaşık 9 yıllık bir sürede ulaşılan bu oran dilde sadeleşme çabalarının belirgin yansıması olarak değerlendirilmelidir. Şair'de yer alan düz yazılardaki Arapça kelime oranı % 42 iken Güneş'te bu oran % 23'e kadar düşmüştür.

Türkçe kelime oranlarındaki artış ve Arapça kelime oranlarındaki azalışın yanında grafiklerde dikkati çeken diğer bir husus Batılı dillere ait kelimelerin oranlarındaki artıştır. Şair'deki düz yazılarda % 1 olan bu oran Güneş'te iki katına çıkarak % 2 olmuştur.

Tanzimat'la birlikte yüzünü Batıya dönen Osmanlı, kaçınılmaz biçimde Batılı dillerden de etkilenmiştir. Özellikle Fransız edebiyatının etkili olduğu dönemde, 19. asrın sonları ve 20. asrın başları, Fransızca kelimeler Türkçede kendini göstermeye başlamıştır. Güneş'in 13. sayısında yer alan "Türkçeye Hürmet" başlıklı yazıda bu konuya dikkat çekilmiş ve Türkçeyi Arapça ve Farsçanın tesirinden kurtarmak için mücadele verilirken bir başka tehlike ile karşılaşıldığının, bunun da Fransızca olduğunun altı çizilmiştir. Altında herhangi bir adın bulunmadığı bu yazıda halka seslenilerek millî bilincin var olabilmesi için Türkçeye titizlikle sahip çıkılmasının gerekliliği vurgulanmıştır:

"Millî şuura sahip olmaya başlayalıdan beri devam eden bir mücadele ile ana lisanımızı Arap ve Acem istilâsı altından kurtarmaya çalışırken hiç hatırıma gelmeyen bir tehlike karşısında bulunuyoruz. Türkçeye Fransızca karışıyor. İlk evvelce çirkin bir züppelik hâlinde başlayan bu ihtilât, gayrişuûrî bir mukallitlikle yüksek tabakalara kadar nüfuz etti. Bir taraftan konuşma lisanımızda hemen her kelimeyi Fransızca söylemekle, Fransızca tabirler, darbimeseller kullanmakta bir nev'î zarafet sezmeye başlayanlar çoğalırken, diğer taraftan daha mazbut, daha dürüst olması lâzım gelen yazı lisanımızda lüzumlu lüzumsuz Fransızca kelimeler kullananlar ziyadeleşti. Bu birincinin tabii neticesi idi. Eğer biz, Türk gençliği, Türk münevver mütefekkirleri bunu hiç değilse çirkin ve iğrenç görmezsek neticenin nereye varacağını düşününüz. Her şeyden evvel şunu bilmeliyiz ki Türk lisanı Türk vatanının bir cüz'ü değil, bizzat kendisidir.

Onsuz Türk milleti mevcut bile addolunamaz. Onun istiklâli, bizim istiklâlimizdir. Türkçeyi sevmeyi ve ona hürmet ettirmeyi geri, iptidaî bir düşünce zannetmemeliyiz. İçimizde Avrupa'yı gezenler hür-endişliğin en ileri gittiği o memleketlerde millî lisana karşı şedit bir taassubun hükümrân olduğunu görmüşlerdir. Başka milletler, ecnebi misafirlerin bozuk bir telâffuzla sordukları suallere bile cevap vermezken, biz, Türkiye'nin payitahtında, yahut İstanbul gibi en mütekâsif bir şehrinde, Türk vatandaşlığı hakkını taşıyanların kulağımızın dibinde hiçbir mecburiyet olmadan ecnebi bir lisanla, Fransızca ile hitap etmelerini ve bunu bir şeref saymalarını hoş görmemeliyiz.

Maalesef İstanbul'da Büyükağa ve Şişli gibi yerlerde Türkçe söylemek için Fransızca bilmemekten başka bir sebep kalmadı. Bu gidişle galiba bir gün gelecek ki Türkçe "Molière"nin meşhur komedisinde olduğu gibi ancak umûr-ı âdiyede istimâl edilir bir lisan olacak!

Her Türk genci için bir ecnebi lisan öğrenmenin lüzum ve zarureti kabulde bir lâhza tereddüt etmemekle beraber öz lisanımızı asla hakir görmemeliyiz. Bazılarının pek haksız olarak zannettikleri gibi Türkçe konuşulması ayıp telâkki edilebilecek derecede mahdud, iptidaî bir lisan değildir. Bilakis onun çok eski, çok şerefli bir mazisi, çok derin bir edebiyatı vardır. Dünyanın en eski lisanlarından biri olan Türkçeye yalnız Osmanlı devletinin teşekkülünden sonra gelen dâhiler şeref vermeye kâfidir. Fuzulî gibi, Nefî gibi Nedim gibi, Bâkî gibi büyük şairleri olan bir lisan her millet için kıskanç bir muhabbetle sevilmeye lâyıktır.

Çok teessüf olunur ki kendi hakkımızda en yanlış, en cahilane hükümlere herkesten evvel kendimiz inanmak gafletini gösteriyor, başkalarının aleyhimize yaptığı tesirlere pek çabuk kapılıyoruz.

Bir müddetten beri ticaret işlerine daha uygun geldiği için İspanyolca'yı bırakıp aynı şive ile Fransızca konuşan bir kısım Musevilere bakarak aile arasında ana dilini Fransızca'ya çevirenleri hiç değilse ayıplamalıyız. Yolda, vapurda, şimendiferde, dans salonunda, mesirede bize Fransızca hitap edenlere cevap vermemekle mukabele etmeliyiz. Hâlbuki çok defa karşısında kendisi gibi serbestçe Türkçe konuşabilen bir Rum, bir Ermeni, bir Yahudi'ye bin hata ve bin ıstırapla Fransızca söyleyenleri gördüğümüz oluyor; eğer Türkçe söylemek ayıp ise, Türk olmak bu ayıptan kurtulamaz. Kendi milliyetinden utananlar ise insanların en düşkünleri, en şerefsizleridir.”

“Türkçeye Hürmet!”, Güneş, S.13, 1 Ağustos 1927, s.1

Dergilerden seçilen 8020 kelime üzerinde yapılan çalışmada Arapça ve Farsça toplam 72 tamlamaya rastlanmıştır. Bu tamlamaların dergilere ve türlere göre dağılımını aşağıdaki tablodan görmek mümkündür.

Tablo: 7
Dergilere ve Türlerle Göre Arapça, Farsça Tamlamalar

Dergi	Tür	Arapça Tamlama	Farsça Tamlama
Şair	Şiir	—	17
	Düz Yazı	3	27
Büyük Mecmua	Şiir	1	—
	Düz Yazı	2	7
Güneş	Şiir	—	8
	Düz Yazı	—	7

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablodan da görüldüğü gibi dergilerde Arapça ve Farsça terkipler çok sık olmamakla beraber kullanılmış, zamanla terkiplerin sayısında azalma olmuştur. Güneş dergisinde yer alan ve incelenen yazılarda, şiir ya da nesir, hiçbir Arapça tamlamanın bulunmayışı dikkat çekicidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. DERGİLERDE YER ALAN ŞİİRLERE GENEL BİR BAKIŞ

50. Teknik Özellikler

500. Vezin, Kafiye ve Nazım Şekilleri

Aşağıdaki tablodan da görüldüğü gibi her üç dergide de, başta Şair olmak üzere, şiir en önemli tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair dergisinde yer alan yazıların % 58'i, Büyük Mecmua'da yer alan yazıların % 26'sı ve Güneş'te yer alan yazıların % 40'ı şiirdir.

Tablo: 8
Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Sayısı

Dergi	Şiir	Diğer Türler
Şair	89	65
Büyük Mecmua	62	173
Güneş	136	205

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dergilerde yer alan şiirler vezinleri açısından incelendiğinde, 1918-1919 yıllarında yayımlanmış olan Şair ve Büyük Mecmua'daki şiirlerin ağırlıklı olarak hece vezniyle yazıldığı dikkat çekmektedir. Millî Edebiyat Akımının da etkisini devam ettirdiği bu yıllarda Mehmet Emin, Yusuf Ziya, Faruk Nafiz, Enis Behiç, Halit Fahri gibi şiirlerini bu anlayışla kaleme alan şairlerin de eserlerinin sıkça yer aldığı bu dergilerde ağırlıklı olarak “millî vezin” sayılan hece vezni kullanılmıştır. Aşağıdaki tablodan da görüldüğü gibi Büyük Mecmua'da yer alan şiirlerden yalnızca biri aruz vezniyle yazılmıştır.

Tablo: 9
Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Vezinleri

Dergi	Aruz	Hece	Serbest	Toplam
Şair	17	72	—	89
Büyük Mecmua	1	61	—	62
Güneş	62	69	5	136

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1927’de yayımlanan Güneş dergisinde de hece ile yazılmış şiirlerin sayısı aruzla yazılanlardan fazladır; fakat diğer iki dergi için söyleyebileceğimiz belirgin bir hece üstünlüğünü Güneş için söylemek güçtür. Tablo 9’da da görüldüğü gibi heceyle yazılan şiirlerin sayısı aruzla yazılanlardan sadece 7 fazladır. Bunun nedeni Güneş’in, yazar kadrosu bakımından diğer iki dergideki homojenliğe sahip olmayışındır. Ön sözünde de belirtildiği gibi Güneş, “kendisini eski veyahut yeni hiçbir edebî mektebe mensup addetmemiş, hangi devre ve nesle mensup olursa olsun sanatkar kalemlerin eserlerini bir arada barındırmaya” çalışmıştır. Dergide Yusuf Ziya, Faruk Nafiz ve Enis Behiç gibi hecenin temsilcileri sayılabilecek isimlerin yanında Cenap Şehâbettin, Süleyman Nazif, Recaizâde Ercüment Ekrem gibi aruzu tercih eden şairler ve bunların da yanında serbest veznin öncüsü diyebileceğimiz Nazım Hikmet ismi bir aradadır. Tabloda dikkat çeken diğer bir husus da Güneş’te serbest vezinle yazılmış 5 şiirin bulunmasıdır.

Dergilerdeki şiirler kafiyeleşim bakımından incelendiğinde en çok tercih edilen kafiye şeklinin çapraz kafiye ve düz kafiye olduğu görülür. Millî edebiyatın da etkisiyle birçok şiirin, halk edebiyatına özgü nazım biçimi olan koşma gibi kafiyeleştiği dikkati çeker. Yine âşık edebiyatı geleneğinin tesiriyle yarım kafiye ve tam kafiye şiirlerde sıkça kullanılmıştır.

Dergilerde yer alan şiirler nazım biçimleri bakımından değerlendirildiğinde halk şiiri nazım biçimlerinin, divan şiiri nazım biçimlerinin ve yeni Türk şiiri nazım biçimlerinin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Aşağıdaki tablolardan da anlaşılabileceği gibi en sık kullanılan nazım biçimleri koşma, çapraz uyak ve düz uyak olarak dikkat çekmektedir. Her üç dergi de nazım biçimlerinin farklılığı ve çeşitliliği bakımından zenginlik arz etmektedir.

Tablo: 10¹⁴**Şair'de Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri**

Koşma ve koşma gibi kafiyeli şiirler	17
Düz uyak	17
Çapraz uyak (Rimes croisees)	12
Sone	10
Türkü	9
Mısra	5
Gazel	4
Şarkı	4
Sarma uyak (Rimes embrassees)	3
Üçlü	3
Semaî	2
Tahmis	2
Dörtlü	2
Murabba	1
Muhammes	1
Örüşük uyak (Terza – Rima)	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo: 11**Büyük Mecmua'da Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri**

Düz uyak	15
Koşma	14
Çapraz uyak	11
Sone	9
Türkü	2
Semaî	2
Altılı	2
Serbest müstezat	2
Şarkı	1
Murabba	1
Dörtlü	1
Beşli	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

¹⁴ Nazım biçimlerinin tespitinde esas alınan kitap: Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, 6. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları Nr. 517, Ankara, 2000

Tablo: 12
Güneş'te Yer Alan Şiirlerin Nazım Biçimleri

Çapraz uyak	27
Rubai	20
Düz uyak	18
Koşma	12
Serbest nazım	10
Şarkı	7
Dörtlü	7
Mesnevî	6
Kıt'a	5
Türkü	3
Gazel	2
Murabba	2
Serbest Müstezat	2
Sarma uyak	2
Muhammes	1
Müseddes	1
Üçlü	1
Beşli	1
Altılı	1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

51. Tematik İnceleme

Tablo: 13
Dergilerde Yer Alan Şiirlerin Temaları

Tema	Şair	Büyük Mecnua	Güneş	Toplam
Sevgili	27	7	15	49
Aşk	19	7	19	45
Ölüm	7	5	15	27
Tabiat	5	1	7	13
Kader		1	12	13
Hüzün	3	1	8	12
Ayrılık acısı	5	4	1	10
Vatan sevgisi	2	4	2	8
Varlığı sorgulama			7	7
Arayış (felsefi)		1	6	7
Gurbet acısı	2	1	4	7
Geçmişe özlem	1	3	2	6
Atatürk sevgisi			6	6
Kayıtsızlık	1		5	6
Tanrıya yakarış, uhrevî coşku	1	3	2	6
Ümit		5		5
Özgürlük		4	1	5
Yalnızlık	3		2	5
Pişmanlık	1	2	2	5
Kıskançlık, nefret			5	5
Sanat	1		3	4
Basın hayatı	4			4
Türklük gururu			4	4
Savaş	1	1	1	3
Tanrı aşkı		3		3
İstanbul		3		3
Kadın	2		1	3
Sevgi, insan sevgisi			3	3
Anne özlemi		2		2
Yaşamdan şikâyet, kaçış	1		1	2
İzmir		2		2
İnanma arzusu		2		2
Düğün coşkusu	2			2
Kahramanlık			2	2
Vefasızlık	1			1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi Şair, Büyük Mecmua ve Güneş dergilerinde yer alan, sayıları 287’yi bulan şiirlerde birbirinden farklı birçok tema bulunmaktadır

Genel bir tematik değerlendirme yapıldığında başta “aşk” olmak üzere “sevgili” ve “ölüm” ile ilgili temaların sıkça işlendiğini söylemek mümkündür.

Dergilerin yayımlandığı tarihlerle dergilerde yer alan şiirlerdeki temalar arasında doğal sayılabilecek bir ilişkiden bahsedilebilir. Şöyle ki özellikle Millî Mücadele Döneminin en kötü ve karamsar günlerinde yayımlanan; İstanbul’un ve İzmir’in işgal altında bulunduğu, halkın ümidini kaybetmekte olduğu bir dönemde yayın hayatını sürdüren Büyük Mecmua; ümit, vatan sevgisi, özgürlük, inanç, Tanrıya yakarış gibi temaların işlendiği şiirlerle halkı karamsarlıktan kurtarmaya çalışmış, takdim yazısında da belirtildiği gibi “ye’s ve nevmidinin önüne geçmeye” gayret etmiştir.

.....

Milletin kalbinde yer etmez keder;
Asırlar değişir, seneler geçer ..
Ne kadar karanlık olsa geceler,
Mümkün mü sonunda sabah olmasın!

.....

Orhan Seyfi, “Sancağa”, Büyük Mecmua, S.9, 5 Haziran 1335, s.132

Şair bu şiirinde, açıkça görülebileceği gibi, halka umut aşılama ve şartlar ne kadar zor olursa olsun kötü günlerin sona ereceğini, gelecek günlerin aydınlık olacağını müjdelemektedir.

Sarmış matem buraları,
Saz benizli ovaları ..
Boynu bükük yuvaları
Sen himaye et, yarabbi! ..

.....

Bir gün sabah olur diye,
 Katlandık her işkenceye ..
 Bu felâketli geceye
 Ver bir nihayet .. yarabbi!..

Kâmrân Kâmî, “Türk’ün İlâhisi”, Büyük Mecmua, S.9, 5 Haziran 1335, s.133

Bu şiirde de, oldukça kötü şartlar içinde bulunan Türk vatani ve insanı tasvir ediliyor; ardından bu çaresizliğe son vermesi, Türk’ün yüzünü güldürmesi için Allah’tan yardım dileniliyor. Çaresizlik bu şiirde en aslî temadır ve tüm mısralarda kendini gösterir.

Ey İstanbul, şu mukaddes matemi dinle,
 Genç, ihtiyar ağlıyoruz senin derdinle!

Affet seni ihmal eden bu vefasızı;
 Bugün aşkın içimde bir edebî sızı!

.....

Biz kuvvetin mağlûbuyuz, alnımız açık;
 Beş vakitte ezanlarla zulme karşı çık!

.....

Yusuf Ziya, “İstanbul”, Büyük Mecmua, S.5.....?, s.70

Yusuf Ziya’ya ait bu şiirde İstanbul’un işgal altında olmasından ve buna karşın bir şey yapılamamasından duyulan üzüntü; matem, ağlamak, vefâsızlık, sızı, mağlûp, zulüm gibi kelimelerle ifade edilmektedir. Şiirde o dönem Türk insanının “çaresizlik”i bir tema olarak işlenmekte, bununla birlikte bir umut ışığı da aranmaktadır.

510. Aşk ve Sevgili

Dergilerde yer alan 287 şiirin 94’ünde ağırlıklı tema “aşk” ve “sevgili” dir. Bir başka deyişle Şair, Büyük Mecmua ve Güneş’te bulunan şiirlerin üçte biri aşkı ve sevgiyi anlatmaktadır.

Aşkın aslî tema olarak yer aldığı şiirlerde, birkaç istisna dışında, söz konusu olan aşk beşerî bir duygu alarak kendini göstermektedir. Aşklarda şikâyet, kavuşamama, hüznün vardır. Bu dönem şiirlerinde aşk, genellikle ye's hâlinde, ümitsizce yaşanan bir duyguyu ifade eder.

Ümidim kırıldı ye'sin eliyle,
Ey benim hulyalı krizantemim.
Dudağım unutmuş gülmeyi bile,
Bu gece benim en elemli demim.

Ağlıyor hayatın neşidesini
Denizden esen bir kederli rüzgâr.
Bu gece ararken senin sesini
Neredesin, neredesin .. Ey sevgili yâr?

.....

İhsan Mukbil, “Şikâyet”, Şair, S.1, 12 Kanunuevvel 1918, s.6

Bu şiirde aşk, genç bir insanın oldukça ümitsiz ve karamsar biçimde yaşadığı melânkolik bir duygu hâlinindedir. Ümidin kırılması, ye's, gülmeyi unutmak, elem, ağlamak, kederli rüzgâr türü ifadeler acı veren bir aşkı anlatmaktadır.

Bu dönem şiirlerinde sevgili çoğunlukla “elde edilemeyen”dir. Kavuşamamanın verdiği acı sürekli işlenen bir temadır.

Düştüm yâr ilinden ağyâr iline,
Dolaştım hicranla nice bin diyar,
Bir eş yok saçının bir tek teline,
Ne oldun sevgilim nerdesin ey yâr?

.....

Bir lâhza bir lâhza dinsin bu hicran
Ya sönsün ruhumda aşkının yâdı,

Anladım sevgilim bulamaz payan
Hicranda yaşayan kalbin feryadı! ...

Hıfzî Tevfik, “Hicran Gecesi”, Şair, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.66

Görüldüğü gibi yine kavuşulamayan bir sevgiliye duyulan aşk anlatılmakta ve bir lâhzalık beraberliğin bile hasreti dile getirilmektedir.

Elâ gözlerinden süzülen yaşa
Kanarak ruhumuz bahtiyar olsa ...
Geceler geçirsek böyle baş başa,
Ruhumuz duymadan sonbahar olsa! .

Gençliğin kayıtsız bir çağındayız
Gönlümüz susamış ezelden aşka,
İkimiz de bir zevk membaındayız,
Çare yok sevgilim içmeden başka!

.....

Faruk Nafiz, “Nişanlıya”, Büyük Mecmua, S.10, 19 Haziran 1335, s.156

Sevgiliye kavuşma, onunla beraber olma arzusu bu şiirde de oldukça karamsar duygularla ifade edilmektedir. Adeta liseli aşkı diyebileceğimiz ve oldukça pesimist duygularla yaşanan bu romantizm, bu dönem şiirlerinin birçoğunda aşağı yukarı aynıdır.

Bu dönemin edebiyat dergilerinde yer alan şiirlerdeki “aşk”, acı vermesi ve marazî bir karamsarlıkla yaşanması bakımından Servet-i Fünûncuları hatırlatmaktadır.

Özellikle Şair(1918-1919) ve Büyük Mecmua(1919) dergilerinde şiirleri yayımlandığında henüz yirmili yaşlarda olan; aralarında Yusuf Ziya, Faruk Nafiz, Halit Fahri ve Orhan Seyfi'nin de olduğu bu genç şairler hem yaşları gereği hem de dönemin yoran ve yıpratıcı şartlarının tesiriyle bu derece karamsarlık dolu, acı veren ve biraz da toyca denebilecek aşk şiirleri kaleme almışlardır.

.....

Bazı dem yalvarır sana, naz ister,
Bazı dem ağlatır, hep niyaz ister.
Bazı gün çok ister, bazı az ister,
Sevdayı kolay mı sandın ey gönül? ..

Yusuf Ziya, “Gönül”, Büyük Mecmua, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188

Bu şiirde de aşk yine acı veren tarafıyla işlenmekte, aşkın zorlukları ifade edilmektedir.

Yollarında bekledim boş yere seni,
Ufka doğan ay gibi doğarsın diye.
Derinleşen elemeler “sardıkça” beni,
Yollarında bekledim boş yere seni

.....

Ali Mükrim, “Özlenti”, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

Kavuşamamanın verdiği hüznle âşık, karamsar duygularını, “elem”lerini dile getirmektedir.

Yukarıda da değinildiği gibi bu şairler çoğunlukla gençtir ve şiirlerinde kökleşmiş, derinlik kazanmış bir aşk duygusundan bahsetmek oldukça güçtür.

Sevgili; şiirlerde genellikle kayıtsızlıkla, acı vermekle suçlanmış ve çoğu zaman da ulaşılamayan, kavuşulamayan olmuştur.

Karanlık gecelerde
Hicranınla inledim;
Sesin akseder diye
Boşlukları dinledim ...

.....

Bir damla nur istedim
Elinden, şifa için ...

Gülümsedin ...Karşımda

Kaya gibi sessizdin ...

.....

Şükûfe Nihâl, “Çaldın”, Güneş, S.6, 15 Mart 1927, s.9

Bu şiirde de âşık, sevgilinin umarsız tavrından ve ona kavuşamamanın verdiği acıdan bahsetmektedir. Şiire şikâyetle karışık karamsarlık duygusu hâkimdir.

Bu dönem şairlerinin birçoğunun şiirlerinde âşık şiirinin imajlarını görmek mümkündür.

.....

Devlet ki başında ey yosma dilber,
Sırma kâküllerin bir taca benzer,
N’ olurdu alnından öpüp her seher
Saçını ben çözüp ben bağlasaydım! ..

Matem-i hicrana saldın Rıza’yı,
Bilmezsin çektiğim cevri ü ezayı,
Ben sana nakledip o macerayı
Dizinde ağlasam, ah ağlasaydım! ..

Rıza Tevfik, “Bir Meçhuleye”, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

Halk şiirinden gelen etkilenmelerin rahatlıkla fark edilebildiği bu şiirde sevgilinin güzelliği, kavuşamamanın doğurduğu hüznün ve sitemle dile getirilmektedir.

Sevgilinin güzelliğinin anlatıldığı birçok şiirde tabiat bir benzetme aracı olarak sıkça kullanılmış, hem klâsik Türk edebiyatı hem de halk edebiyatına ait bu gelenek sürdürülmüştür.

.....

Yasemin gerdanlı gül yanaklıdır

Boynumu vurdursa şimdi haklıdır
 Koynunda bir demet gül mü saklıdır
 Dedim de kokladım oldum müptelâ

Tahsin Nâhid, “Koşma”, Şair, S.12, 27 Şubat 1919, s.180

.....
 Koynunda güllerin yeni mi açmış,
 Gökteki yıldızlar başında taçmış,
 Esen rüzgâr bile kapıp da kaçmış
 Saçından bir altın tel ey dağlı kız!

Emin Receb, “Dağlı Kız”, Güneş, S.13, 1 Ağustos 1927, s.7

511. Ölüm

Şair, Büyük Mecmua ve Güneş’te yer alan şiirlerde sıkça kullanılan temalardan biri de “ölüm”dür. Ölümün aslî bir tema olarak karşımıza çıktığı şiirlerin sayısı 27’dir ve bu sayı bütün şiirler içinde yaklaşık % 10’luk bir dilimi oluşturur.

Şiirlerin birçoğunda ölüm; sevileni kaybetme, ondan ayrı düşme şeklinde karşımıza çıkar. Ölüm, mahkûm olunan gerçek bir trajedidir ve çoğu kez zamansız gelmektedir. Ölümün gerçekliği; birçok defa kabullenememe ve bu gerçek karşısında duyulan çaresizlik, isyan duygularıyla terennüm edilir.

Ölüm, bazı şiirlerde “yok oluş” olarak düşünülmekte ve daha da fazla ıstırap yüklemektedir. Bazı şiirlerde ise dünyanın sıkıntılarından, yaşanan acılardan bir kurtuluş yolu olarak düşünülmüştür ölüm.

Kısacası ölüm; ağlatan, şaşırtan, kabullenilmesi zor olan bir dünya kuralı olarak karşımıza çıkmaktadır.

.....

Bir gün ağlayarak sordum: O nerde?
Dediler: Şu karşı serviliklerde! ..
Bilmem niçin gittin ? .. O ıssız yerde
Yollar dikenlidir, ağaçlar sıktır ...

Cihana kalmadı hiç iltifatım;
Benim de orada kaldı necatım ...
Doğrusu şu sessiz geçen hayatım
Tahammül olunmaz bir ayrılıktır!

Orhan Seyfi, “Ölüm”, Şair, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.89

Bu şiirde ölüm yine ayrılık acısıyla birlikte işlenmekte ve sevgilinin ölümüyle gelen hüznün artık tahammül sınırını zorlamaktadır. Buna karşın çare olarak yine ölüm arzulanmakta, sevgiliye bu yolla ulaşılabileceği düşünülmektedir.

.....

Ne kadar mükedder geçiyor bahar,
Hâlâ mateminle ağlayanlar var.
Bir haber vermiyor bu hain mezar
Ne dudaklarından ne ellerinden!

.....

Faruk Nafiz, “Bir Kitabe”, Şair, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105

Bu şiirde de, ölümle kaybedilmiş bir sevgiliye duyulan hasret dile getirilmektedir.

.....

Yorgun ayak sesleri aksedince derinden,
Hasta son ümit ile kımıldadı yerinden,
Anlaşılmaz bir sesle gizli bir şeyler dedi,
Fırtına vahşi vahşi dışarda inil dedi!

Ay battı, ocak söndü, karardı son yanan mum,
Uzaklarda bir baykuş haykırdı meş'um meş'um! ...

Yusuf Ziya, “Ölüm”, Güneş, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.7

Ölümün dakika dakika anlatıldığı bu şiirde tabiat da adeta bu ölüme eşlik etmektedir. Vahşice inilleyen fırtına, batan ay, sönen ocak, kararan mum ve son olarak da haykıran baykuş yaşanmakta olan bu trajediyi tabiatın diliyle anlatmaktadır.

.....
Kalbim oyuldu yer yer,
Aman yarabbi, meğer
Ne acıklıymış ölüm?

Daha birkaç gün evvel,
Yüzümü okşayan el,
Şimdi toprak oluyor ...

Kendi vücudum kadar,
Bana yakın olanlar,
Birden, uzak oluyor ...

.....

Sabahaddin Ali, “Babam İçin”, Güneş, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.13

Bu şiirde, ölüm karşısında duyulan şaşkınlık ve korkma duygusu oldukça sade ve içten bir dille ifade edilmektedir. Ölümün yakınlığı “birden” kelimesi kullanılarak anlatılmaktadır.

Kapkaranlıktır içim kendimi, baksam göremem,
Daima yüz yüzeyiz, işte adem ! İşte adem!
Ölüm uykuysa o rüya sezi, ferda sezidir,
Ah onun zulmeti bağrımda ne zalim sızıdır!

Ölmeden kendi cenazemle vücudum iki kat,
 Bari Rabbim, sen ademsiz bir ölüm bul da yarat!
 Kalbimin durduğu kâfi, niye bitsin hissim?
 Bu dudaklar çürüyorken yaşasın bari sesim.
 Belki taştan yumuşaktır ölümün hissiz eli,
 Göz ölür, kirpik ölür bari nigâh ölmemeli! ...

Midhat Cemal, “Adem”, Güneş, S.6, 15 Mart 1927, s.5

Bu şiirde ölüm “yok oluş” olarak kabul edilmekte ve sürekli onunla yüz yüze olmanın verdiği ıstırap yaşanan hayatı trajediye dönüştürmektedir. Şiirde, yok olmaktan duyulan korkuyla birlikte “ölümsüzlük”, “sonsuzluk” arzusu da dile getirilmektedir.

“Bari Rabbim, sen ademsiz bir ölüm bul da yarat !”

“Kalbimin durduğu yeter, niye bitsin hissim?
 Bu dudaklar çürüyorken yaşasın bari sesim.”

.....

Kırk yıldır neler çektim
 Bu insafsız kahpeden!
 Çoktan terk edecektim,
 Olsa bir imdat eden.

O, yalnız senden korkar,
 Ey kara gözlü ölüm!
 Beni elinden kurtar,
 Yok artık tahammülüm ...

Celâl Sâhir, “Hayat”, Güneş, S.8, 15 Nisan 1927, s.3

Bu şiirde ölüm; hayatın acıları, bunalıtları, sıkıntıları karşısında bunalan ve dayanma gücünü yitirmiş bir insanın kaçışı, sığınağı olarak karşımıza çıkmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

6. SEÇİLMİŞ METİNLER

60. Şair Dergisinden Seçilmiş Metinler

600. Şiirler

Şikâyet

Ümidim kırıldı ye'sin eliyle,
Ey benim hulyalı krizantemim.
Dudağım unutmuş gülmeyi bile,
Bu gece benim en elemli demim.

Ağlıyor hayatın neşidesini
Denizden esen bir kederli rüzgâr
Bu gece ararken senin sesini
Nerdesin, nerdesin .. Ey sevgili yâr?

Dışarda ne güzel mehtap bu gece
Her taraf bu nurla işleniyorken
Sıkıyor kalbimi bir siyah pençe,
İçimde hasretin acı bir deniz.

Gözlerin

Bir yıldızsız gece kadar karanlık, derin,
Kalbe, sıcak ürpermeler veren gözlerin!
Bir bakışta ta ruhuma doldu kederin,
Kalbe, sıcak ürpermeler veren gözlerin! ...

Durgun, neftî güller gibi süzülür bazı,
Ah onlardan öğrendim ben nazi, niyazi!
Karşısında âşıklar can vermeye razı!
Kalbe, sıcak ürpermeler veren gözlerin! ...

Sedad Sâlim, Şair, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.7

Ayinden Sonra

Bir derin cûşişle baygın döndüler,
Göçtü günden bir sükût-ı uhrevî.
Sisli kandiller nihayet söndüler,
Şimdi sessiz ağlıyor her mevlâvî.

Titriyor neyzenlerin destinde ney:
Ruha bir ses, musiki sun cana!
Ey bu dergâhın büyük banisi, ey
Pirimiz, ya Hazret-i Mevlâna!

Bir kırık, pejmürde neydir kalbimiz,
Ruhumuz metruk bir matem-sera.
Biz bu varlıktan usanmış nadimiz,
Ey nihayetsiz, karanlık mavera.

Halid Fahri, Şair, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23

Yâd

Bir sonbahar akşamıydı, kederli
Yorgun bir his çekti bizi sahile;
Ufuklardan sordum o şen güzeli,
Yâd ederek bir hüznü âh ile.

Bilmiyorum nerde şimdi o peri? ..
Sanki kuşlar bana hicran okuyor.
Bu sonbahar akşamının sisleri
Ufuklarda siyah tüller dokuyor.

İşte bugün sevgimizi anarak,
Tek başıma bu sahilde inledim.
Gülüşünü duyacakmış sanarak
Dalgalardan gizli bir ses dinledim.

Sedad Sâlim, Şair, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.21

Hicran Gecesi

Düştüm yâr ilinden ağyar iline,
Dolaştım hicranla nice bin diyar,
Bir eş yok saçının tek bir teline,
Ne oldun sevgilim nerdesin ey yâr?

Şafakta, goncada aradım seni,
Ayrılık derdiyle eridim, söndüm,
Benzettin ağlayan İshak'a beni,
Yusuf'u bekleyen Yakub'a döndüm ...

Saçlarım ağardı hâlâ o sevda,
Bu sönük gözlerde hâlâ hayalin,

Sevgilim kâfidir bu azap bana,
Biraz da ısıtsın elimde elin ...

Biraz da açılsın ruhumda bahar,
Bu hazan yılları yetişir bize,
Razıyım sonunda olsa da mezar.
Bir lâhza seninle kalsak diz dize! ...

Bir lâhza bir lâhza dinsin bu hicran
Ya sönsün ruhumda aşkının yâdı,
Anladım sevgilim bulamaz payan
Hicranda yaşayan kalbin feryadı! ...

Hıfzî Tevfik, Şair, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.66

Hicret

Sonbaharın gamları
Ürküttü mü pek sizi?
Terk edip bu diyarı
Ağlattınız hep bizi ..

Solgun gökten ince bir
Bulut gibi geçtiniz,
Altınızda titretir
Sizi coşkun bir deniz.

Çok uzak mı, nereye
Ey semavî yolcular?
Hangi ılık badiye
Yolunuzu karşılar?
Bu hicretin son izi
Sönüyorken ufukta,

Soldurmuştu her benzi
Sanki hazin bir sevdâ.

Siz giderken bir melâl
Ruhunuzdan uçardı,
Hasta, beyaz bir hilâl
Size yollar açardı.

Nerde şimdi baharın
Müterennim, şen sesi?
Gittiniz bu diyarın
Hiç kalmadı neşesi.

Şimdi تنها ve çıplak
Sizsiz kalan her bahçe
Yere düşen şu yaprak
Rüzgârlara eğlence!

Boş yuvalar artık gam
Doludur, yok bir zâir
Ağlar orda her akşam
Yalnız hasta bir şair ...

Şükûfe Nihâl, Şair, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.72

İster Misin?

Ey hüzünlü akşamların şen kızı,
Sen ey solgun gecelerin yıldızı,
Söyle neden yalnız bugün gamlısın,
Neden bugün içinde var bir sızı?

Bunu durgun gözlerinden anladım,

Unutma ki dudaklarında adım
 Tam üç yıldır mes'ut izler bıraktı.
 İncitmez mi seni şimdi feryadım?

İster misin sensiz gönlüm karanlık
 Sahillerde bir vefalı ve ılık
 Kadın göğsü arayarak inlesin?

İster misin ölümden zevk alayım?
 Servilerin gölgesinde kalayım?
 Ruhum baykuş çılgınlıkları dinlesin! ...

Sedad Sâlim, Şair, S.5, 9 Kânunusani 1919, s.74

Kim Dedi?

Kim dedi sana ey kız böyle gülşende, kırd
 Kelebekler gibi uç ... Bülbül gibi şakırd ...
 Kim dedi: Saçlarını dağıt da uçsun dursun
 Gözlerin her gönülde bir ateş tutuştursun?
 Kim dedi: Yanakların olsun kırmızı bir gül,
 İnce sakında açmış goncalar gibi bu gül?
 Kim dedi: Böyle narin, böyle fidan boylu ol,
 Bir edalı bakışla bin aşına kalbe dol?
 Kim dedi: Geçtiğin bir sihrinle dalgalansın,
 Her güzellik önünde şairler seni ansın! ...

Ahmed Nazım, Şair, S.6, 16 Kânunusani 1919, s.83

Geçen Sevgi

“İşittim ki benim için ağlıyormuşsun,
 Hâlâ adım düşmüyormuş dudaklarından!”

Y.Z.

İşittim ki beni hâlâ seviyormuşsun,
 Daha hâlâ kalbindeymiş o eski sevdâ,
 Benim için, bir gün gelir o diyormuşsun,
 Sonbaharın hüznü varmış bakışlarında!

Fakat bugün bilsen nasıl aldanıyorsun,
 Bir serabın gölgesidir kalan yâdında.
 Ölen eski sözlere inanıyorsan?
 Bir yalancı beste vardır aşk feryadında!

Hayır, bazı ne samimî ve ne derindir,
 Ne esirî ufuklarda gezdirir kalbi,
 Çiçeklerden kanatlanmış bir hayal gibi!

Bedbaht eden seni sahte heveslerindir ...
 Bugün artık bir saadet ufkundayım ben,
 Nefretime bile lâayık değil haraben! ...

Selâmi İzzet, Şair, S.7, 23 Kânunusani 1919, s.105

Bülbülüm

Şu kuytu çamların içinde yine
 Yanık bülbülümün figanı gelir
 Ruhumun aşına sanki hissine;
 Şiirime aşkının beyanı gelir.
 Ne mümkün dağlara derdin izharı,
 Hep böyle figandır gönül diyarı,
 Koynunda bulursun vefasız yâri
 Ağlama bülbülüm zamanı gelir.

Ay doğdu tepeden yayıldı koya,
 İşliyor sulara ziyalı oya.

Öt bülbülcağzım öt sen doya doya,
Bu bağın da bir gün hazanı gelir.

Öttükçe bülbülüm sa'd-âbâddasın
Ses verdikçe dağlar şeyda sesinden
Lâle Devri gelmiş sanırım da ben
Yâdıma "Nedim" in lisanı gelir.

Ne bir mest-i nazı ne şeh-levendi
Kalmadı, vatanın çözüldü bendi,
Sus bülbülcağzım sus, yâdıma şimdi
Yeşil yurtlarımın hicranı gelir! ..

Hüseyin Suad, Şair, S.9, 6 Şubat 1919, s.131

Kimsesiz

Karanlık, karanlık .. Nereye baksam,
Kalbimde esiyor bir zehirli sam,
Yalçın kayalarda kırıldı asam! ..

İçimde dağınık bir vesvese var,
Ne senden bir haber veren kimse var,
Ne de alnımda bir sıcak buse var!

Gönüller duygusuz bu fettan ilde,
Vefadan eser yok hiçbir güzelde,
Nerde ibadeti aşk olan belde? ..

Bu gurbet ufkunda bir kimsesizim,
Seneler geçtikçe sarardı benzim,
Rüzgârla bozuldu yollarda izim! ...

Yusuf Ziya, Şair, S.9, 6 Şubat 1919, s.132

Dönüş

Bir zamanlar neredeydin ey kuş
 Nerelerden geliyorsun? .. Bu uçuş,
 Bu uçuş hangi uzak illerden
 Düşünülmaz ve bilinmez yerden.
 Söyle ey ayrı uçan sevgili kuş
 Ne kadar çok seni yormuş bu uçuş?
 Bak, yeşil gözlerinin rengi donuk,
 Sarışın tüylerinin rengi soluk,
 Kanadın tozlu, sesin pek kurumuş
 Nice yıl söyle ne olduk ey kuş! ..
 Bir zamanlar biz sevişen kuşlardık;
 Ne güzel bir yuvamız vardı .. Yazık
 Ayrılıp uçtuk, o günden beri biz
 Dağınık bir yuvanın kuşlarıyız.
 Ayrılış demleri ateş gibidir
 Sevginin tellerini hep eritir
 Diyerek doldu içim korku,
 Değdi ta gönlüme sevdanın oku ...

En nihayet, dediler: Döndü o kuş,
 Pek sevindim buna .. Lâkin bu uçuş
 Ne kadar çok seni yormuş; artık
 Uçma ey sevgili kuş, uçma, yazık
 Sinen ateşli dikenler dolmuş,
 Kalbinin goncası birden solmuş,
 Kanadın tozlu ve gönlün kurumuş
 Uçma, ayrılma, yeter sevgili kuş ...

Sevda İlleri

O illerde yalvarır âşıklar cananlara,
O illerde her akşam sevdalılar sözleşir,
O illerde gönüller birbiriyle dertleşir,
O iller bir mabettir aşkı anlayanlara ...

Bazı çapkın güzeller âşıkını aldatır,
Saki bazı hicrandır neşe bekleyenlere;
Uzaklardan dalarken ahulu gülşenlere
O illerde her yolcu bir macera anlatır ...

O illerde güneşler, kalbe daha aşına,
O illerde akşamlar, daha yorgun hummalı,
O illerde çehreler, daha solgun hulyalı!

O illerde bir gülüş, teselli göz yaşına,
O illerde şairler sükûta daha meftun,
O illerde serseri gönüller daha mecnun! ...

Ahmed Nazım, Şair, S.10, 13 Şubat 1919, s.155

Kartal

Yalçın, yüksek bir kayada yerleşti kartal;
Tepesine çalılardan ördü bir yuva!
Akşamları yaylalara serpil en kumral

Günün saçı çözülürken karanlık ova
Kıvılcımlı nazarları altında titrer.
Uzaklarda uyuyorken şerefli Kosova

Uyanıyor vadilerde canlı tarihler;

Yeniçeri saflarında yükselen tekbir
Kayaların gövdesine çarparak inler;

Sipahiler, ellerinde şimşekten şimşir,
Uçuyorlar toz bulutu içinde; karşı
Tepelerden uğultulu tehfiller gelir;

Kişnemeler, nal sesleri çıldırtır arşı;
Sorguçlarda yamıyorken son pırıltılar
Nakkareler coşturuyor bir hücum marşı;

Her geçitte renk renk açmış birçok bayrak var;
Aksederken yalçınlara bir ezan sesi
Ovalarda yükselmeden her seda donar;

Ruha siner bu esnada bir cenk hevesi ...
Ufukları parlatırken meş'aleler al al
Kanadında göçen günün sönmüş nefesi

Yalçınlara tepesinde dinlenir kartal.

Sezâ, Şair, S.11, 20 Şubat 1919, s.164

Gözlerin

Bir daldan bir dala konan gönlümü
Bir kara sevdaya saldı gözlerin;
Bitirdi sabrımı, tahammülümü,
Saplanıp ruhumda kaldı gözlerin!

O şehlâ bakışlar sevda iksiri,
Gönül, ta ezelden beri esiri,
İçimden çıkmıyor asla tesiri

Bütün ilhamımı çaldı gözlerin!

Kalbim, hasretinle yanan bir çöldür,
Süzgün bakışların engin bir göldür,
Ya beni aşkınla yaşat, ya öldür,
Aklımı başımdan aldı gözlerin!

Yusuf Ziya, Şair, S.12, 27 Şubat 1919, s.180

Koşma

“Bir saç-ı Leylâ’ya Mecnun’dur deyü
Yazmışlar deftere divane beni”

Dertli

Ey gözümün nuru var mıdır eşin
Görür de kim etmez sana iptilâ
Peridir mutlaka anan kardeşin
Bulasın sevdiğim bulasın belâ

Meclise mestane mestane gelir
Aşkımı söylerim efsane gelir
Dinleyen derdimi dermana gelir
Sen gibi insafsız görmedim asla

Gözleri süzgündür kaşları ince
Yüz vermez önüne çıkan her gence
Bana bir kerecik gülümseyince
Unuttum derdimi buldum tesellâ

Yasemin gerdanlı gül yanaklıdır
Boynumu vurdursa şimdi haklıdır
Koynunda bir demet gül mü saklıdır

Dedim de kokladım oldum müptelâ

Mecnun'un alnına kara yazdıran
Vecd ile Ferhad'a dağlar kazdıran
Nâhid'i kaç yıldır böyle azdıran
O gözler şüphesiz senindir Leyla

Tahsin Nâhid, Şair, S.27 Şubat 1919, s.180

Sevdikten Sonra

Uhrevî bir hüzün ruhumu sardı
Göz yaşı bir şifa oldu derdime!
Bu ulvî matemini bitmiyor ardı.
Ağladım, ağladım kendi kendime! ..

Hulyasız, emelsiz bin yâr içinde
En sonra bir solgun hayale taptım!
"Bu sevda bilmeyen diyar içinde"
Uzleti ruhuma bir yuva yaptım ...

Duymadım ömrümün zevk ve şi'rini
Yıllarca inledim bir bakış için!
En sonra öldürdü bu sevda beni,
İçtikçe bu zehri ben için için ..

Ruhumun ezeli teranesine
Fasıla vermedi bir lâhza keder!
İnanmam, ne olsa, kadın sesine
Onlarda hiç yokmuş vefadan eser! ..

Nüzhet Ahmed, Şair, S.12, 27 Şubat 1919, s.185

Özlenti

Yollarında bekledim boş yere seni,
 Ufka doğan ay gibi doğarsın diye.
 Derinleşen elemeler “sardıkça” beni,
 Yollarında bekledim boş yere seni.

Yine andım derinden her sevişeni!
 Kalbe yalnız hayalin kaldı hediye;
 Yollarında bekledim, boş yere seni,
 Ufka doğan ay gibi doğarsın diye.

Ali Mükrim, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

Gazel

Nesimler gibi gülşende âh u zâr ederiz,
 Hezârı beste-leb ve bağı giryezâr ederiz

Yazar sahife-i dilde belâ-yı aşk u firak
 Mezâk-ı vuslatı bilsek de terk-i yâr ederiz

Safa-yı vusla değil derd-i hicre muhtacız
 O bülbüller ki küllî âşık hezâr ederiz

Sevâd u pervaneyiz bu şeb saki
 Görünce şem-i şebân-gâhı biz güzâr ederiz

O aşınalarınız macera-yı Ferhad'ın
 Hayal-i gamze-i Şirin'i derkenar ederiz

Düşürse dil leb-i Leylâ'ya lütfeder de ana

Kitap-ı kıssa-i Mecnun'u yadigâr ederiz

Diyar-ı hüsne şâhen-şâh olursak ey Hıfzî
Şerîr-i aşk-ı dil-i âzârı tarumar ederiz

Hıfzî Tevfik, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

Bir Meçhuleye

Seni ilk gördüğüm o günden beri
Gamla geçirdiğim demleri saydım;
Diyar diyar gezip ben şimden geri
Coşkun sular gibi hep çağlasaydım!

Devlet ki başında ey yosma dilber,
Sırma kâküllerin bir taca benzer,
N'olurdu alnından öpüp her seher
Saçını ben çözüp ben bağlasaydım!

Matem-i hicrana saldın Rıza'yı,
Bilmezsin çektiğim cevri ü ezayı,
Ben sana nakledip o macerayı
Dizinde ağlasam, ah ağlasaydım! ..

Rıza Tevfik, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

Sensiz

Bu akşam da gurbette ayrı kaldım dizinden,
Gözlerimde hasretin çiçekleri açıldı! ..
Bir sihirli kuvvetsin varlığında bugün sen,
Senin solgun gözlerin beni esirin kıldı ...

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Bir iştiyak içinde çırpınırdım her gece,
Yıldızlardan sorardım aşkıma dair haber! ..
Mehtap ufka inerken sanki bir ses gizlice;
“Her aşkın sonu hicran ... İnan ey zavallı! ..” der! .

Gurbette kimsesizim, her saadetten uzak!
Sensin benim zavallı, hasta ruhumun eşi! ..
Bazı bir dul hüznüyle yalnızca ağlayarak
Söndürüyorum kalbimde alevlenen ateşi! ...

Nüzhet Ahmed, Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.218

601. Düz Yazılar

Türk Edebiyatında İran Tesiri

Türkler, coğrafi mevkileri icabınca, pek eski zamanlardan beri Çin ve İran ile daimî münasebetlerde bulunmuşlardır. Çinlilerin mazbut ve mükemmel olan eski vakayinameleri bu münâsebâtı az çok vuzuh ile gösterdiği hâlde, Türklerin İran ile olan eski münâsebâtı – “Şehname” menkıbeleri istisna edilecek olursa – ancak Sâsânîlerin son hükümdarları zamanında, yani milâdî altıncı asır ortalarında tarihen tavih edebiliyor. Türkler uzun asırlar her iki medeniyet nüfuzu altında bulunduktan sonra, nihayet, İslâm dinini kabul eden İran onları yavaş yavaş kendi nüfuzu dairesine aldı. Çin tesirinin en kuvvetli bulunduğu Uygur inkişaf-ı medeniyesi zamanında bile sanatta, lisanda, efkârda kendisini gösteren İran medeniyetinin, yeni bir din ile kuvvetlendikten sonra Türkleri kendine cezp etmesi adeta zarurîydi.

Esasen İran medeniyeti, daha Türkleri kendine cezp etmeden evvel İslâmiyet üzerinde büyük tesirler yapmıştı. Abbasîler, saltanat telâkkisi ve devlet teşkilâtı itibariyle, hulefâ-i râşidînin eserine değil Sâsânî hükümdarlarının zihniyetlerine ittibâ etmiştiler; zaten bu İran tesiri kısmen Hazreti Ömer’in teşkilâtında da vuzuhla göze çarpar. İşte Horasan ve Mâverâ-ün-nehr hilâfet merkezine ismen merbut yerli – ve sonraları çok Acemleşen Türk –

sülâleler eline geçtikten sonra, İslâm istilâsı üzerine ortadan kaldıramadığı eski İran ruhu tekrar kendini gösterdi; ve dördüncü asırdan itibaren İran lisan ve edebiyatı İslâmî bir şekil altında inkişaf ve itilâya başladı. Bu İslâmî İran edebiyatı, fatihlerin edebiyatından epey vâsi bir nispette Araplardan alınmıştı. Eski İran'ın heceli vezninden, eski nazım şekillerinden, edebiyat telâkkilerinden hemen hiçbir şey kalmamış gibiydi.

Fakat çok eski bir medeniyete vâris olan Acemler, bu müthiş Arap nüfuzuna rağmen, edebiyatlarında kendi şahsiyetlerini aksettirdiler; aruz vezinlerinden yalnız kendi zevklerine uygun olanları aldılar, “rubai” şeklini icat veya belki de ihya ettiler; Arap edebiyatının en eski ve maruf şekli sayabileceğimiz “kaside” şekline ve gazele bir başkalık verdiler. Ve bunun hepsinin fevkinde olarak eski mitolojiyi ihya ile Arap edebiyatının külliye bîgâne bulunduğu bir “destan” devri” açtılar. O kadar ki, beşinci asır bütün ihtişamıyla yeni bir İran edebiyatının teşekkül etmiş olduğunu gördü.

Türkler İslâmiyet'in birçok anasını doğrudan doğruya Araplardan değil, Acemlerden bilvasıta aldılar. İslâm medeniyeti Türklere, İran harsının merkezi olan Horasan yoluyla Mâverâ-ün-nehr'den geçerek geliyordu; Mâverâ-ün-nehr'in birçok büyük merkezleri bile manen “Türk” olmaktan ziyade “İranî” idi. İşte bundan dolayıdır ki, İslâmiyet'ten evvel de tanıştıkları için Türklere yabancı gelmeyen İranîler, İslâm medeniyeti dairesine girmek için yine onlara rehber oldular, ve tabi bu hâl, Türk edebiyatının tekâmülü üzerinde asırlarca müessir oldu. Filhakika bize İran edebiyatının Türk edebiyatı üzerinde iptida nasıl ve ne derecede bir tesir icra ettiğini kat'î ve vazih olarak bilemiyoruz; lâkin İslâmiyet'ten sonraki devir mahsulü olarak ilim âlemince tanınmış en eski Türkçe eser – ki 462'de Kaşgar'da Buğrâlar zamanında yazılmış “Kutadgu Bilig”dir – birçok nikat-ı nazardan İran tesirini sarîh bir surette gösteriyor. Bu eski Türkçe manzume hakkında burada izahat ve tafsîlât vermek nâ-be-mahaldir; onda göze çarpan İran tesirâtı bilhassa lisanda, vezinde, şekildedir.

Lisan itibariye “Kutadgu Bilig” Arap ve Acem kelimeleriyle doludur; Türklerin Acemlerle olan eski münasebetleri ve yeni dinin kendisiyle beraber birçok yeni mefhumlar ve onları ifade edecek yeni kelimeler getireceği düşünülürse, bu fazlalık o kadar çok görülmez. Vezin meselesine gelince, bu manzume – bazı Avrupa müdekkiklerinin yanlış olmalarına rağmen – heceli bir vezinle değil doğrudan doğruya “Şehname” vezniyle yazılmış ve İran'ın bütün bu kabil eserlerinde olduğu gibi mesnevî şekli ihtiyar edilmiştir. O zamanki Türkçe, kendi bünyesine yabancı olan aruz vezniyle tabi birden bire imtizaç

edemeyeceği için, nazım çok sakat, kusurludur; ve işte birçoklarının onu hece vezniyle yazılmış addetmelerinin başlıca sebeplerinden biri de budur. Mevzu, fikirler, mecazlar itibariyle bu eserde aynı zamanda halk edebiyatının ve Çin edebiyatının da tesirlerine tesadüf olunuyor, fakat bilhassa “vezin” de İran edebiyatının kuvvetli tesiri derhâl kendini göstermektedir ki, bu tesir gitgide az zamanda diğerlerini ortadan kaldırmaya muktedir olmuştur.

“Kutadgu Bilig”in bütün Müslüman eserleri gibi tahmîd ve tasliyyeyi havi mensur bir mukaddimeyle başlar; muharriri olan “Yusuf Has Hacib” mukaddimede melekât-ı beşeriyyeyi “adalet, iktidar, idrak, kanaat”ten ibaret bularak bunları birer şahıs şeklinde canlandırır ve bunlar arasında uzun münazaralar ihdas eder. “Kuvvet”in oğlu “Ödgülmüş” hükümdara – o devirde Kaşgar’daki Türk heyet-i içtimaiyesini teşekkül eden – bütün memurlardan, esnaftan bahsederek onların ne gibi evsafı haiz olması lâzım geldiği, kendilerine nasıl muamele edilmesi icap ettiğini birer birer anlatır. “Tapukci: tapuci” yani mülkiye memuruyla “subaşı” yani askerî kumandan nasıl olmalı, ahaliye nasıl muamele etmeli, ekincilere, tüccarlara, hekimlere, efsunculara ne yapmalı, kadınlara karşı nasıl hareket etmeli, iyi bir zevcenin haiz olması lâzım gelen meziyetler nedir, hanedan risâlete nasıl hürmet etmeli, hulâsa bütün bu gibi meseleler kitabı baştan aşağı kaplamıştır. Mamafih gerek eserin mevzuu yani muhtelif melekelerin birer şahıs hâlinde canlandırılarak ortaya çıkarılması, gerek mecazât ve istiarâtta sadelik ve hususiyet İran edebiyatında mevcut olmayan bir şeydir. Bu cihetlerde kısmen Çin tesiri ve kısmen halk edebiyatından kalan bakiyeler daha kuvvetli göze çarpıyor. “Buğra Han” hakkındaki kaside, Acem numunelerinden ziyade, eski halk edebiyatı mahsullerine daha yakındır.

Hicrî 462’de Kaşgar’da yazılmış olan bu eser, hiçbir zaman münferit bir mahsul gibi telâkki edilmemelidir. Esasen onun mukaddimesinde de bu ciheti sarıh bir surette gösteren kayıtlara tesadüf olunuyor. Türklerin daha İslâmiyet’ten evvel yazıları ve o yazılarla yazılmış kitabeleri olduğu düşünülünce, eski bir Türk medeniyet merkezi olan “Kaşgar”da İslâmiyet’in kabulünden sonra İslâmî eserler yazılacağı ve bunun için asırlarca beklenmeyeceği derhâl anlaşılır. Türkler İslâmiyet’i kabul ettikleri zaman yazıya, kitaba, maarife bîgâne, barbar bir kavim değildiler. Bu nokta-i nazardan, hiç olmazsa beşinci asırdan itibaren Türkistan’da Türkçe İslâmî eserler yazılmaya başlandığı ve bunlarda İslâm-İran tesirine tesadüf olunabileceğini iddia edebilir. “Kaşgar” gibi eski Uygar

medeniyetinin merkezlerinden olan ve daima kuvvetli Çin tesiri altında bulunan şarkî bir muntıkada İran tesiri bu kadar kuvvetli bir surette kendini gösterirse “Horasan” merkezlerine daha yakın ve daha garbî muntikalarda vücuda gelen eserlerde bu tesire daha geniş bir nispette rast gelmek tabiidir. Fakat maatteessüf asırlarca, tahrip eden istilâlar, harpler ve daha bin türlü sebepler o eski devirlerin mahsullerini mahv u ifna etmiş ve elimizde hemen hiçbir şey bırakmamıştır. Yalnız şurasını tasrih edelim ki, İslâmî merkezlerde Acem edebiyatı tesiri altında yazılan bu gibi Acem taklidi Türkçe eserler geniş kitle arasına yayılamıyor, yalnız, medreselerde dinî tahsil görmüş danışmentler arasında intişar ediyordu.

Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Türk Edebiyatında İran Tesiri”, (Makale), Şair, S.1, 12 Kânunuevvel 1918, s.2-4

Psikoloji ve Edebiyat-1

Evvelce eserler, bilhassa manzum veya mensur şiirler; tahassüslerin, heyecanların ifadesi, daha toplu bir tabir ile ruhun lisanı olduğu için şiir ve edebiyatın psikolojiden ve psikoloji usullerinden istifade etmesi pek tabiidir. Zaten ilim ve fen olarak mevcut değil iken ruhî hadiselerin teşhis ve tebliğini en mükemmel bir surette ifa eden lisan şiir idi. Meselâ ruhun hayatî ve ezelî bir fırtınası olan aşk; en iptidaî insanlar tarafından bile terennüm ve tasvir edilmişti. Şark ve Garbın esatiri, kasâid ve hikâyâtı, birçok asrın mahsulü olan enâfis-i âsâr hatalı veya noksan olsa bile alelekser bu “vitre-i ruhiye – prcessns” psychologiguenin tahsil ve ifadesine münhasır gibidir. Yalnız iptidaî insanlar değil silsile-i hayvanatın az çok tekâmül etmiş aksamı bile ruhunu intak etmek hususunda belâgat-ı mahsusaya maliktir. Filhakika muhtelif evzâ‘ ve harekât, sedalar ve feryatlar dertli hadiselerin manidar birer vasıta-i tezahürü değil mi? Bütün bu vesaitin en mükemmel lisan ve lisanın en kavi ve müessir şekli âsâr-ı şiiriyedir. Binaenaleyh psikoloji için âsâr-ı edebiye – medar-ı hüküm olmasa bile – istifade bahsidir. Nitekim bir milletin âsâr-ı sanatı, bilhassa mevlûdât-ı edebiyesi; ruhî seviyesini, şecaatlerini, arzu ve ihtiraslarını bize en iyi bir surette naklettiği için cemaat-i ruhiyatı bir mecmua-i efradın seciyesini, harsını en ziyade bu vasıta ile tetkik ve tayin edebiliyor. Kadim İran ve Yunan’ın maddî hayatlarını değil fakat ruhlarını, maneviyatlarını Şehname’lerinden, İliada ve Odysseia’lerinden okumak en emin bir vasıta-i itlâ’dır.

Bu umumî mütalâattan sonra düşünelim ki bir sanatkâr hâlât-ı ruhiyeyi bütün vuzuh ve sadakatle tespit edebilmek için nasıl hareket etmelidir? Çünkü her eser-i edebîde az çok bir tahlil-i ruhî varsa da bu ruhî tahliller muvaffakiyet itibariyle pek çok tefâvüt arz ederler. İyi bir sanatkâr muhakkak biraz da psikolog olur. Fakat kendisine fazla merbut olmak, harici daha az görmek, tecrübelerden, tahkiklerden mestefid olmamak gibi noksanlarla eseri kıymet-i tahlil itibariyle zayıf olmak ihtimalindedir. Gerçi bir Fransız darbimeselinin dediği gibi “Büyük fikirler kalpten gelir.” Lâkin haricî müşahedenin kalbe vuzuh, fikre cilâ verdiği de inkâr olunamaz. Şu hâlde bir sanatkâr kendini ve muhitini daha iyi görmek ve göstermek için psikoloji metotları hakkında az çok bir fikir edinmelidir.

Ruhî hadiseleri tetkik, cem ve telif eyleyerek birtakım kanunlar elde etmek için ruhiyatın muhtelif ve son zamanlarındaki mesaiye nazaran hayli zengin usulleri arasında en ziyade maruf ve umumî olan teemmül veya tefahhus “**reflexion**” usulüdür ki hâdisatın tabiatı **nature** itibariyle tetkikini ihtiva eder. Ve teemmül dahilî ve haricî olmak üzere iki kısma ayrılır.

Âsâr-ı sanattaki ruhî tahliller suret-i umumiyyede teemmül dahilî **introspection** usulüyle yapılmış olduğu için bunda biraz ısrar etmeyi müfit buluyorum.

Aşikârdır ki bir ruhî hadise kimin üzerine icra-yı tesir etmiş ise onun tarafından meş’ûrdur yani onun saha-i şuuruna dahildir. Şu hâlde ruhî hadiselerin mahiyetini tayin için en muvafık usullerden biri ve belki birincisi budur. Nefsimizde geçen bir hadise-i ruhiyeye dikkat ederek onu izah etmek: İşte bu usulün esası. Bir sevinci, bir tesiri duyduğumuz zaman haletiruhiyemizin aldığı safahata dikkat ederek onları söylemek veya yazmak suretiyle tespit edersek tefahhus-ı dahilî veya derunî suretinde bir tetkik-i ruhî yapmış oluruz. Buna “usul-i enfüsî **méthode subjective**” unvanını veriyorlar. Herkes ruhunu vasıta ile tebliğ ediyor. Hele sanat eserlerinde enfüsî olmak adeta zarurettir. Çünkü onlarda “şahsiyet” unsurunun bulunması elzem ve şarttır.

Fransız bediiyatçılarından “Lussian Berey(?)” eser-i sanat için üç unsur tadat ediyor: İhtiras, şahsiyet, seciye .. “Sanatkâr -diyor- şahsî ve ibtikârî **originale** surette anlamak, hissetmek, tebliğ etmek mecburiyetindedir. Şahsiyeti olmayan mutavassıt sanatkârların üslupları da yoktur. Belki de nev’-i tarzları ve tarikleri bulunabilir. İnsanların birçoğu

yekdiğerinden az farklıdır. Hâlbuki sanatkâr ammeden ayrılmalı, tabiat itibariyle olmasa bile derinlik ve vuzuh itibariyle temayüz etmelidir; ihtirasın şahsiyeti ve ibtikâriyeti – eğer samimî ise – tabiatıyla tarz-ı tebliğ üzerine de icra-yı tesir eder. Elverir ki dogmatik bir terbiye sanatkârın tabîi evsafını ihlâl etmiş olmasın. Sanatın kopyadan ibaret olmaması, tabiatı taklit ettiğı zamanda bile bir şekil-i izahtan, bir **interprétation** dan ibaret bulunması şahsiyet unsurundan ileri gelmektedir. Yani “Bacon”un meşhur formülü mucibince insan sanatta ruhunu tabiata ilâve ve mezceder.

Güzellik Alman psikologlarından “Ebinhag Haves(?)” sanat için üç şart dermeyen etmektedir: Mevzu, şekil ve unsur-ı şahsiyet. Sanatkâra karşı hulâsaten diyor ki: “Mevzuunla beni alâkadar et; üslubunla o alâkayı idame ve beni meşgul eyle! Ve nihayet şahsiyetinle ne vücuda getirmeye muktedir olduğunu bana göster!” ve şahsiyet hakkında sanatkâra şu satırları tevcih ediyor: Mevzuun ve üslubunla olduğu kadar ve belki ondan daha fazla beni bizzat kendiliğınle de memnun et. Mevzuunda benim görmediğim, sezmediğim hususiyeti göster! Bana âlemin önünde teşhire lâıyk bir ferdiyet ispat et! İsyankâr mevzuya emniyetle ve külfetsizce nasıl hâkim olduğunu, ruhunla ona ne suretle nüfuz ettiğini irâe et! İktidar-ı beşerî ve onun tabiat üzerindeki hâkimiyetini görmek beni yükseltir. Çünkü seninle rekabete girişmesem bile ben de bir insanım. Ölgün renklerden güneşin ateşin hayatını nasıl parlatıyorsun. Bütün bunları bana anlat!”

Görölüyor ki şairden ve her türlü sanat sahibinden beklediğimiz en büyük lütuf bize ruhunu ifşa edebilmesidir. Demek ki tefahhus-ı şahsî veya usul-i enfüs dediğimiz tarz-ı tetkik âsâr-ı sanat için çok ehemmiyetlidir. “Freud” gibi bazı Alman müelliflerinin “tahlil-i ruhî **psychoanalyse**” unvanını verdikleri bu usul-i mâdûneşşuur geçen hâdisat hakkında nefsimizin bir teftişi mahiyetindedir.

Rüyalarımız - ki mâdûneşşuur olmak itibariyle pek bariz ahval-i ruhiyedendir – yine bu usul ile tahkik ve teftiş edilir.

Yeknazarda insan zanneder ki nefsimizde geçen hâdisata tercüman olmak pek basit bir iştir. Fakat enfüsî usul tatbik edilerek yapılan ruhî tahlillerde bazen ne kadar hata ve gaflete uğranıldığını da unutmamak lâzım gelir.

Bu hususta riâyeti lâzım olan nikat ve edebiyat için ruhiyatın şayan-ı istifade olan metotlarını diğer makaleye terk ediyorum.

İbrahim Alâaddin, “Psikoloji ve Edebiyat-1”, (Makale), Şair, S.2, 19 Kânunuevvel 1918, s.23-25

Psikoloji ve Edebiyat – 2

Eser-i sanatın en mühim şartlarından birisi “şahsiyet ve sıhhiye” olduğuna nazaran “enfûsî usûl-i tetkike” “**Introspection**” müracaat etmek zarurî ise de muvaffakiyet pek de kolay değildir. Filhakika bu usûlün tatbiki ince nazik, müşkül ve hayli ihtiyata muhtaçtır. Çünkü tetkike başlandığı zaman yani dikkat-i nefsimizde geçen herhangi haletiruhiyeyi teftişe matuf olduğu zaman o hâletiruhiye yavaş yavaş zail olur. Meselâ insan şiddetli bir hiddet esnasında bu haletiruhiyeyi tetkik edecek olsa gazap hâli zevale yüz tutar. Bundan dolayıdır ki bazı ruhbanşinaslar bu usûle fazla itimat edilmemek lâzım geleceğini söylerler. Zaten saha-i şuur mahdud olduğu için heyecanın tefekkürü ve bilmukabele muhakemenin tahsisi nehyedeceği aşikârdır. Lâkin tetkik esnasında haletiruhiyenin firar ve zevali hakkındaki bu itiraza “hafıza” dan bahsetmek suretiyle mukabele etmek mümkündür. Nitekim şiddetli bir korku ve tehlike içindi şuurumuz bizi tedhiş eden mefhum ile meşbu olur. Filhakika tahsisatı teftiş etmekten aciz kalır. Fakat o korku zail olduktan sonra saf ve müstakil kalan şuurumuz hafızamıza müracaat ederek intibaatı teftiş ve kayda imkân bulur. Meselâ ölüm tehlikesi karşısında kalındığı zaman bütün hayat-ı maziye sevgililerin simaları ve hatıraları birkaç saniye içinde fevkalâde seri bir sinema şeridi hâlinde insanın hayalinden geçermiş. Psikologların kaydettiği bu hâlet-i ruhiye şüphesiz hafızanın delâletine tecrübe olunmuştur. Nitekim sanatkar da esna-yı heyecanda tehyicini teşrih ve ifade edemez. Zaman-ı tahassüs geçtikten sonra hafızasının ianesiyle yaptığı tahliller eğer muvaffakiyetli ve samimî ise biz de aynı vaziyetteki tahassüsâtımızla bütün o tahlillere iştirak eder ve şairin heyecanlarını yaşarız. Meselâ “Lamartine”in “Musset” ve “Hâmid”in matemleri şüphesiz en asude zamanlarında tahlil edilmiştir. Bununla beraber hafızalarındaki kuvvetli intibaatı muvaffakiyetle naklettikleri için bizi sürüklemek kudretini haizdirler. Çocukluk hayatlarındaki ahval-i ruhiyeyi bize nakleden müellif ve muharrirleri eğer fitraten psikolog iseler yirmi otuz sene evvele ait tecessüslerini bile o kadar güzel naklederler ki sabavetimizde müşabih-i müessirât varsa o hayatı adeta tekrar

ederiz. Bilfarz “Alphonse Daudet” kendi çocukluk ve gençlik hayatına dair olan “Küçük Şey- Pelit Chose” ismindeki hikâyesini ne kadar tahlilkâr bir kudretle yazmıştır. Şüphesiz ki onlar derhâl tahlil edilmiş tahassüsât değil, canlandırılmış hatıratından ibaretti.

Bahsettiğimiz bu enfüsî tetkik usûlünün maruz olduğu diğer itirazlardan birisi de bu usûlde aynı şahsın hem mevzu hem müdekkik olması, hem manzur hem de nazır bulunmasıdır. Şahsiyetin tezâufu gayritabiî bir hâl addedildiği için bu tarzda yapılan tetkikat-ı ruhiyeye emniyet şüphelidir derler. Hâlbuki Amerikalı psikolog “William James”ın “şahsiyet” hakkındaki tetkikatında görüldüğü vecihle bizde her hâl ve vaziyet göre pek muhtelif benlikler mevcuttur ve bu müteaddit “enamlar” yekdiğerinin gıyabında birbirlerini tetkike imkân bulabilirler. Meselâ ben resmî ve mükellef bir mecliste irat-ı nutuk edecek bir mevkideyim, kendime ve sözlerime ehemmiyet verilmesini istiyorum. Bütün harekât ve etvârın, tefekkürât ve tecessüsâtın muhitimin telkinât ve icabâtı altında o zamanki benliğime uygundur. Birkaç saat sonra evime döndüğüm ve ailemin tabîliği ve lâubaliliği ile muhat bulduğum zaman yeni bir benlik iktisap ediyorum. Genellik evimde bile efrat-ı ailemin her biri bilarz çocuğum ve hizmetçim muvacehesinde yine ayrı benlikler taşıyorum. Ben ne kadar çok samimî ve ne kadar az calî olsam bu pek muhtelif benlikleri takınmak hususundaki mecburiyetim hayatın zarurî icabıdır. Şu hâlde muhtelif benlikler az çok yekdiğerinden münfekk olduğu için birbirini tetkik edebilirler.

Enfüs-i tetkik-i ruhiye tevcih edilen diğer bir itiraz da bu usûl ile bir hadise-i ruhînin mürekkep veya basit olduğunu bilmeye imkân olmaması suretindedir. Çünkü insan kendisini tahlil ettiği zaman üzerinde hâkim olan haletiruhiyenin heyet-i umumiyesini hisseder ve mürekkebâtını ayıramaz derler. Filhakika bir adamla yeni tanıştık. Bize hürmet veya nefrete benzer bir tesir ilkâ etmiş olsa birdenbire bu hissin mürekkebât ve sevâkını(?) ayırmak mümkün olmaz. Acaba o adamı simasından evzâından, sesinden veya sözlerinden veya bize ihsas ettiği herhangi hoş veya nahoş temayülünden dolayı mı sevdik veya sevmedik? Bunu yalnız enfüsî usûle münhasır kalarak tayin etmek cidden müşkül ve belki gayrikabildir. Nitekim birçok aşk romanlarında sevda mukaddimesi olarak tayin edilen gayrimuin ve maksatsız temayüller, tercihler ve incizaplar böyle mürekkebâtı ayırlamamış ve heyet-i umumiyesiyle icra-yı tesir etmiş haletiruhiyeye belîğ bir misal olur.

Kısmen varit ve muhakkak olan bu mahsurlar ve itirazlar da gösteriyor ki tefahhus-i derunî veya usûl-i enfûsî dediğimiz bu yol, ruhu anlamak hususunda pek mühim olmakla beraber bizi maksada isal için tamamıyla salim değil ve diğer delillerin, usûllerin ianesine muhtaçtır.

Bir de şurasını daima hatırdan çıkarmamak lâzım gelir ki enfûsî **subjective** olmak sanatın bir hususiyeti ve ilim ve fenden mâ-bih-it-tefrikî olmakla beraber eser sanatın hakikat-i nefsiyeye tamamî muvaffakatı ve ruhun haricî **objectif** hakikatleriyle taâruz etmemesi de şarttır. Binaenaleyh “Sanat enfûsîdir; ben böyle görüyor ve böyle hissediyorum” diyerek kudretsizliklerini mazur ve makbul göstermek isteyen acemi sanat müntesiplerinin mazeretleri elbette şayan-ı kabul değildir. Çünkü sanatkâr benden ne kadar ayrı ve ne derece yüksek olursa olsun nihayet ben de bir insanım ve benim görmediklerimi, hissedemediklerimi onda görülmüş ve hissedilmiş bulmak beni memnun eder. Şiirde, edebiyatta üslûbun, kelimelerin hatta veznin ve kafiye'nin uyandırdığı tedai ve teselsül-i efkâr ile asıl hissinden ayrılan ve tercüman olacağı haletiruhiyeyi kaybeden acemi şair kendini aldatmış olsa bile beni ikna edemez. Eğer sanatkâr şahsiyet ve seciyesini, heyecanını hakikaten tebliğ edebilmişse ben ondan ne kadar uzak olsam, hatta onu ne kadar anlamasam yine az çok mütelezziz ve müteheyyiç olmam lâzım gelir. Bu fikre bilfarz musikiden misal alarak itiraz etmek hatıra gelir ve meselâ denebilir ki “Musikiden mütehassis olduğumuz hâlde bilfarz “Vagner”den müteheyyiç olmuyorsanız bu noksan o dehâ-yı terennüme mi aittir?” Elbette hayır! Fakat burada benim sanatkâra karşı hissizliğime sebep onun ruhunu tebliğ etmekteki aczi değil benim ondaki vesaite ülfetsizliğimdir. Hâfız’dan, Fuzûlî ve Nedim’den mütehassis olup da Hâmid ve Fikret’e karşı lâkayt bulunan müze edebiyatı müntesipleri için hâl böyledir. Genellik “Seyfi, Enis, Yusuf Ziya, İhsan Mukbil:” gibi hece vezinli şiirlerinde pek muvaffak ruhî teşrihler bulunduranların yazılarından mütehassis olmadıklarını samimiyetle söyleyen aruz vezni muhibbân-ı muhafazakârânı da yeni vesaite ülfetsizlikleri ve ülfet etmek istemedikleri için lâkayt bulunuyorlar demektir. Yoksa satırlara bir his tevdi edilebilmişse elbette “Kalpten kalbe yol vardır.”

“Usûl-i enfûsî”yi sanat ve edebiyata tatbik ederken yani şair ve sanatkâr haletiruhiyesini tebliğ eylerken – bilerek veya bilmeyerek – riayeti lâzım olan bazı noktalar vardır ki ruhî tahlillerde esbap-ı muvaffakiyeti teşkil ederler:

Evvel emirde: İfade edilecek haletiruhiye evvelce veya hakikaten veya hayalen yaşanmış olmalıdır. Hakikaten yaşanmış olan vak‘ayi‘ ve teheyycât-ı cümle asabiyemiz üzerinde derin bir iz bırakacağı için sanatta pek kıymettar olan samimiyeti tevlit eder. Lâkin sanatkârın her tasvir edeceği mevzuu yaşamış olmasını istemek elbette mümkün değildir. Bunun için “Yahut hayalen yaşanmış olmalı” kaydını ilâveye lüzum görüyoruz. Hayalen teşhis veya îdâ‘ ettiğimiz hadisât yine parça parça yaşanmış hâllerin bir başka şekilde terkiibinden ibarettir. Meselâ bir tiyatro yazıyorsunuz. Mevzuunuz size ait bir sergüzeşt olmayabilir, genellik eşhasa iade ettiğiniz maneviyat zatî duygularınız veya kanaatleriniz bulunmayabilir. Lâkin o mevzu ve teferruatı üzerinde yapacağınız tahliller yine sizin maneviyatınızın parça parça bir eser inikasıdır.

Saniyen: Ruhun kabiliyet intibâ‘iyesi olmalı yani sanatkâr “hafıza-i hissiye”ye malik bulunmalıdır. Bu nev‘ hafızası bulunmayan bir adam geçirdiği haletiruhiyeyi etrafiyla muhafaza edemeyeceği için tahattur ve teşhis kabiliyetini haiz olmaz. Hafızanın ehemmiyeti yalnız müşâhedât-ı hariciyemiz hakkında değil, belki hâdisât-ı bâtiniye ve ruhumuz hakkında caridir. Hafızası kuvvetli olmayan bir sanatkâr îdâ‘ hususunda zayıf olur.

Salisen: Ruhumuzu tahlil ederken hâtırâtımızı iyice tecrit edecek, sevâikı(?) tefrik eyleyecek bir “dikkat”e malik bulunmalıyız. Zaten teemmül, murakabe ve teftiş-i nefis demek batına müteveccih bir “dikkat” demektir. Sanatkârların, mütefekkirlerin ekseriya dalgın olmaları kanıtlarının bulunmamasından değil belki bir bir cihette şiddetle mansûb ve mütemerkiz olmasındandır. Zaten yüksek bir zekâ veya deha bu nev‘den bir dikkatle daima müzeyyendir. “dikkat” hakkında Tedrisat mecmuasında münteşir bir makalede şu satırlar vardı:

“Erbap-ı dehanın dikkat-i iradiye hususunda herkese karşı bir tefevvuku bulunmadığına dair suret-i umumiyyede bir fikir vardır. Nitekim “Buffon” “Deha bir sabr-ı medîdden ibarettir.”, “Bergson” “Deha uzun ve devamlı bir dikkattir.” demiş ve “Newton” kanunlarını nasıl bulduğu hakkındaki suale “Daima düşünerek” şeklinde cevap vermiş olmasına bakılırsa bu umumî kanaat pek de yanlış değildir. Fakat zannoluyor ki dikkat ne kadar fazla olursa dehadaki azamet o nispette bulunur. Gerçi erbap-ı deha muayyen bir mevzu veya nokta üzerinde uzun müddet tevakkuf ve amal-ı zihin edebilirse de bu ısrar

iradî dikkatten dolayı değildir. Belki fikrin bir servet ve ibtikâr olması bizce varit olan bir mevzuda pek muhtelif nikât-ı nazarın, pek müteaddit köşelerin keşfine sebep olur ve dikkat yine doğru bir şekilde temâdî etmiş olur. “William James”ın dediği gibi “Dehayı halk eden dikkat olmayıp belki dikkati yaratan dehadır.”

Râbi‘an: Hafıza ve dikkat anasının yardımıyla hakikat ve samimiyeti temin edilen haletiruhiyenin tamamen muhafaza-i sadakat edilerek tebliği için sanatkâr elindeki “fırça, yay, kelime, üslûp...” gibi vesait-i kudret ve salâhiyetle kullanabilmelidir.

Bütün bu şartlar şüphesiz ki kuru olarak tahakkuk edemez. Yaratılışın, muhitin, terbiyenin mahsûlüdür. Bununla beraber sanatkâr bu hususta temrinler yaparak kudret tahlilini az çok inkişaf ettirebilir. Yani kendini dinlemek, ruhunu teftiş ve tefsire çalışmak öyle bir terbiye-i nefsiyedir ki terakki ettikçe bir itikat ve bütün âdetler gibi tabiat-i saniye hâline girer.

Enfüsî tahlil ve ruhî usûlün şair ve sanatkâr için kâfi olmayacağını yukarıda işaret etmiştim. Haricî tetkik ve müşâhîde tarzlarını ve bunun edebiyat ile münasebetlerini diğer makalede mevzuubahis edeceğim.

İbrahim Alâaddin, **Psikoloji ve Edebiyat – 2**, (Makale), Şair, S.3, 26
Kânunuevvel 1918, s.39-42

Edebiyatımızda Aşk

Aşk, kalbî bir ibadettir. Bahçelerden esen rüzgârlar gibi etrafımızda fışkırdayan muattar kadın eteklerinden değil, gözlerin derinliğinden doğar.

Şiir de aynı membadan sızan bir iksirdir. Tıpkı aşk gibi.

Her âşık, kalbinin en samimî köşesinde şiire de bir yer ayırmıştır. Ve her şair, aşka tapan bir kuldur.

Türklerin aşiret devrindeki edebiyatlarında aşkı ararken bulduğumuz örnekler, hep kahramanlıklar terennüm eden birer destandır. Bunu “Kitap-ı Dede Korkut” bize gösteriyor.

Dertlerini, diyar diyar dolaştıran saz şairlerinde ise daha ince ve coşkun hisler var. İslâmiyet’ten sonraki devre gelince, tasavvufla el ele yürüyen şiirimiz serapa rumuz ve kinaye ile doludur.

Eski vadilerin en bariz aşkını “Fuzûlî” ile bilhassa “Nedim”de buluruz.

Az eyleme inayetini ehl-i dertten

Yani ki çok belâlara kıl müptelâ beni

Diyen “Fuzûlî”nin maşukası, güzel bir kadından ziyade aşk mefhumudur. Bu şair “maraz-ı aşka âşık” olmuştur. Onun şiirlerinde, kapalı ve kıskanç bir hayatın zulümleri tamamen mahsustur. Kadınsız bir yaşayışın, hassas gönüller üstünde ne zehirli izler bıraktığını, Fuzûlî bize çok iyi gösteriyor. O, cidden sevmek için yanan bir adamdır. Fakat ne aşkı aşkımıza, ne ıstırapı ıstırabımıza, ne neşesi neşemize benzer. Visale düşman bir hasret âşığıdır. Hâlbuki muhabbetin bu türlü telâkkisi, ancak “plâtonik aşk” için doğru olabilir.

“Nedim” daha ziyade insanîdir. İbrahim Paşanın coşkun meclislerinden tat alan bu çapkın İstanbullu, Fuzûlî’ye nispetle pek çok hayatî şiirler yazmıştır. Eserlerinde, kalbin bütün tahassüs safhalarını bulabiliriz. Fuzûlî gibi, yaşlı gözlerle aynı siyah ufka bakan, yeknesak görüşlü bir şair değildir.

Tanzimat’tan sonra açılan yeni devre gelince, büyük bir esefle söyleyeyim ki, onların da bize bıraktıkları miras eskiyi aratacak kadar sun’î ve boştur.

Kadından bahsederken, yüzünün kızardığına kani olduğum ulvî Tevfik Fikret’in birkaç derunî kıtasıyla, Hüseyin Siret’in:

O parmağında duran gizli halkayı tanırım

Elin elimde iken başkasındadır sanırım

beyti gibi birkaç parçası ve Hüseyin Suad'ın bazı mısraları istisna edilirse, geri kalanlar, aşktan ziyade “zendostluk”a aittir!

Yeni neslin yazılarında da, içten gelen derin sesler titremiyor. Nazarlarımız, mazruftan ziyade zarf ile meşgul. Hiç şüphe yok, bunda, Halid Ziya Beyin romanlarından fıskırmış renksiz kadınlığın da çok tesiri var. Gördüklerimiz, konuştuklarımız, sevdiklerimiz hep içten ziyade dışa ehemmiyet veren oyali boyalı bebekler değil mi?

Şairler, muhit üzerinde büyük tesirler yapar. Fakat unutmamalı ki, muhit de sanatkârların ruhunda derin izler bırakır.

Nerede bize bir şiiriyle yeni, hassas kadınlar yaratacak şairler?. Nerede bir bakışıyla şairlere yeni hisler verecek hassas kadınlar? ..

Yusuf Ziya, “Edebiyatımızda Aşk”, (Sohbet), Şair, S.9, 6 Şubat 1919, s.129-130

Tehlike

Son zamanlarda, hayatın her şubesinde yeniliğe, başkalığa doğru vâsi bir temayül belirdi. Meselâ, ilk bakışta nazarı aldatan cicili bicili köşkler var ki, oymalı, sivri evzâ'ı, eski kibar binalarımızın sade ve yayvan kuruluşlarıyla alay eder gibi yükseliyor ... Başlarının üstünde, tavus tüyünden bir yelpaze germiş kadar çarşaflarını kabalayan kadınlarımız var ki, düz ve mağrur alınlarından kalın peçeler sarkan eski konak hanımefendilerine karşı müstehzi bir edayla kırıtıyor ...

Nihayet kısaca söyleyeyim ki, bir intikal devresindeyiz. Bütün canlı müesseseler marazî bir cereyana kapılmış, henüz yolunu bulamayan acemi seyyahlar gibi şaşkın şaşkın bir meçhule doğru koşuyor.

Hayatla el ele yürüyen edebiyatın da bu umumî salgından kurtulamayacağı pek şüphesizdi, işte bunun içindir ki, “efsane” namı altında türeyen “martaval” nev'i de geniş bir hız-ı feyz ile dal budak salıveriyor.

Efsane, her milletin edebiyatında en muhterem mevkiî işgal eder. Fakat bu çeşit yazılarda, millî rüyalardan, an'anevî hissiyattan, mahallî zevklerden alınmış bariz akisler yaşar. Hâlbuki, bizde tenebbüt eden bu son eserlerin yegâne esas vasfı serapa uydurma ve rabıtasız olmasıdır.

En genç istidatları uçuruma sürükleyen bu katil fırtınadan, şiiri, sanatı kurtarabilmek için çalışmak, edebiyatı mukaddes tanıyanlara düşen en büyük bir vazifedir. Geçen nüshalarımızın birinde çıkan “Tornistan” serlevhalı musahabe, bu düşüncenin mahsulüdür. Bugün, sevinçle görüyorum ki, temenni ettiğim tesirler hâsıl oluyor.

“Nedim” mecmuasında bundan bahseden Reşid Seryâ Bey kardeşimiz, büyük bir telâşla, bunun sadık bir mi'yâr olmadığını, en meşhur Garp şairlerinin eserlerinin de “tornistan” edilebileceğini, hatta “Leconte De Lisle”in bizzat bunu şiirlerinde yaptığını söylüyor. Muhterem muhibbemin sözlerinde korkak bir şaşkınlığın bariz izleri var:

Bir kere, mevzuubahis olan “Leconte De Lisle”in “Barbar Şiirleri” mecmuasındaki “Veranda” manzumesi, hissî olmaktan uzak, bu yüksek sanatkârın ekserî şiirleri gibi tasvirî bir manzumedir. Bu tasvir, küme küme levhaların yan yana getirilmesinden doğar. Üstündeki mısraı, kümenin altında “lirik” bir tekrarla nakarat teşekkül eden bu manzume şeklini, Yahya Kemal “İnkıraz” unvanlı gayrimatbû ve çok şayi manzumesiyle şiirimize tatbik etti:

Sicilya kızları üryan omuzlarında sebû
Alınlarında da çepeçevre gülden efserler
Yayar sinirleri zehriyle gevşeten bir bû
Ve gözleriyle derinden bakar gülümserler
Sicilya kızları üryan omuzlarında sebû

Şimdi söyleyiniz Reşide Seryâ Bey, bu parçayı, son mısraından yukarı doğru okumak mümkün müdür?

İşte “Leconte De Lisle”in “Veranda” manzumesi de, tıpkı böyle okunamaz. Çünkü manzume “tasvirî” olduğu hâlde yine sıkı sıkı “terkibî”dir. Değil yalnız Yahya Kemal'den gösterdiğim numunede olduğu gibi bir kümeyi teşekkül eden mısraları ters okumak, hatta

muhtelif parçalar kalıbı kalıbına alınarak mevkileri bile değiştirilemez. Çünkü kümenin sonunda tekrar ettiği görülen o mısra, Reşid Seryâ Beyin zan buyurduğu gibi “Leconte De Lisle” tarafından karilere ters okunmak için de bir sühulet olmak üzere yazılmamıştır! O mısraın tekriri ancak bir nev’i “lirizm” nişanesidir. Yine ısrar ediyorum, son mısraından ilk mısraına doğru okunabilecek kadar uzvî teşekkülden mahrum bir manzume, şiir namına muhakkak sahte bir eserdir. Halis şiirlerde “terkip” “fikrî” olmasa bile “hissî” olur. Lâkin, mutlaka ve mutlaka terkip olur.

Nihayet son söz olarak söyleyeyim ki, ben kanaatlerinde samimî, sadık bir kimseyim. Kalbimde, fikrimde ve kalemimde, imanı uğrunda çarpışacak engin bir kuvvet var. edebiyat, her aklına esenin girebileceği sahipsiz bir bağ değildir. Muhaliflerim, kendilerini ve muhitlerini avutmak için ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar. Hakikat, batıl itikatları tekzibinde gecikmez.

Yusuf Ziya, “Tehlike”, (Sohbet), Şair, S.11, 20 Şubat 1919, s.161-162

Delinin Defterinden

Yanımızdaki evde kopan bir çığlıkla birdenbire uyandım.

Bu ne zaman başlamış, ne kadar devam etmiş bir uykuydu? Bilmiyorum. Rüyalarımın pembe, kırmızı ve siyah levhaları vardı. Fakat onları şimdi vuzuh ile hatırlamıyordum. Yalnız başımda bir uğultu, omuzlarımda bir sızı, ellerimde titreme, kalbimde sıkın bir pençe yorgun ve takatsizdim.

Komşudaki çığlık devam ediyordu. Ve ben bunun ne olduğunu anlamaya vakit kalmadan odanın kapısı açıldı; Nigâr girdi. Ayaklarının ucuna basarak yatağıma doğru ilerledi. Mavi gözlerinde perişan bir bakış, kirpiklerinde bu mineler üstüne konmuş, göklerin elmas buseleri gibi, birkaç damla yaş .. İnce bir dal gibi vücudu titriyordu ... Benim uyanık olduğumu görünce koştu. Üzerime kapandı ve hıçkırıklarla kekeledi: Annem ...

- Nigâr, ne var, Nigâr? Anneme ne oldu, Nigâr?

O hiç cevap vermiyor, hıçkırıyordu. Beni kaldırmak için omuzlarımdan çekiyordu. Fakat vücuduma ne olmuş? Kimıldamak bile güç. Yaşlar niçin boşanmıyor, bilmem ki.

Kalktım, onun koluna dayanarak ve kudretim yettiği kadar atılarak odamdan çıktım .. Şimdi annemin odasının önündeyim. İçeride kalabalık sesler var. inleme, hıçkırık, feryat ... Nigâr beni odaya itti.

Haykırarak atıldım. Beni tuttular. Orada, köşede yatıyor. Fakat bu nasıl yatak, yarabbi? Örtülerin beyazı çamurlarla lekelenmiş; yazma yorganının şakayıkları solmuş .. Pamukları yırtıklarından fırlamış eski bir yastığın üzerinde beyaz bezlerle sarılı bir baş, düşen kapaklarının bir çizdiği kadar aralık bıraktığı gözleri bakmıyor; yüzü bir fulya gibi sarı, üzerinde ince tahrir gibi uzanan kırmızı kan izleri var; boynunun kenarından sarkan bir gece gibi karanlık saçlarının perişan bükümleri bir solgun çiçeği bağlayan bir kurdeleye benziyor ...

Yorganının üstüne uzatılmış kolları omuzlarına kadar beyaz bezlerle sarılı; yatağın kenarından çıkan bir ayağında da aynı sargılar ...

Yatağının ta yanında siyahlar giymiş adamlar, başlarını sallayarak, ağır ağır konuşuyorlar ... Daha beride iki üç kişi bir kavgaya benzeyen bir muhavere. Köşede birisi gülüyor. On iki on üç yaşında bir kız çocuğu yeni parlak renkli esvaplar giymiş. Gözlerim yanıyor, yaşlar niçin boşanmıyor, bilmem ki.

Damarlarım gevşiyor. Yüzümde şaşkın değişmeler dudaklarımda mukavemet olunmaz bir kahkaha istidadı, hazırlığı var.

Birisi Nigâr'ı çekti. Bu deliyi niçin getirdiniz? dedi. Ben işitiyorum. Bu kim? Yalnız o değil , bütün bu adamlar kim? Bazılarını hayal meyal tanıyorum.

Anneme ne olmuş? Kulağımın yakınında kırık cümleler birbirini kovalıyor:

- Bu beklenen bir şeydi; çünkü ...
- Ne feci, yarabbi, zavallı kadının ...
- Fakat vaktiyle ...

- Kurtulacağına hiç ...
- Bu aşağıdan gelen sesler ...

Evet, aşağıdan gelen sesler var: Yükseklerden dökülen sular gibi çınlayan kahkahalar, şen nağmeler ipek fıştırları; mücellâ bir parkeye sürülen köşelerin fısıldayan sesi, mest naralar ...

Nigâr'ın elinden kurtuldum. Yine odama kaçtım. Kapımı kilitledim. Aynaya baktım. Kendimi göremiyorum bu ben miyim? Niçin gülüyorum? Fakat bu korkunç bir gülüş. Gerçek değil miyim?

Anneme ne olmuş? Ölmüş mü? Can mı çekiyor? Öyle ise bu zavallı annemin evinde gülenler çalanlar ve oynayanlar kim?

Ben niçin başının ucunda durmuyorum; kurtarmak için uğraşmıyorum? Ve kaçtım, burada içerinin iniltisiyle, aşağısının kahkahasına kulaklarımı tıkayarak her şeyi unutmak istiyorum.

Gözlerim yanıyor, yaşlar niçin boşanmıyor, bilmiyorum ki.

Anneciğim, anneciğim ..

Celâl Sâhir, “**Delinin Defterinden**”, (Hikâye), Şair, S.12, 27 Şubat 1919, s.178-179

Akşamcı

Köşeyi dönerken birisi kolumdan tuttu; “Vay efendim vay! ...” diyordu. Kendini güç tanıdım; meğer bizim İrfan'mış ...

“İspirtolu nefesini yüzüme üfleyerek birçok ısrar etti; ille gidelim, diyordu, bu akşam beraber atalım, enfes bir rakım var, eh ... fakirane de olsa ağız temizleyecek meze de bulunur, ne olur canım? ..

Yolun ortasında uzun münakaşalar yaptık; ısrardan ibrama, ibramdan yalvarmaya geçti; nihayet koluma girdi.

- E, nereye devam buyuruluyor? ... Canım efendim, tuhaf tesadüf; vallah'ül-azim, yani bendeniz birden tanıdım, der-hatır buyurulur mu idadîde geçen hayatı? .. Ayrıldık ayrılalı şurada lâakal altı yedi sene var. O zamandan beri kaç defa görüşebildik? .. Canım o günler de bir şey idi. Mekâtib-i âliyye devam bize nasip olmadı; peder merhumun arzusu olsun, dedik, maliyede bir müsabaka açıldı, sühuletle kazandık ...

Karanlık sokaklardan tekerlek izlerinin akıttığı ırmaklardan geçtik. Orta katında kısılmış bir lamba yanan bir evin önünde durdu; tokmağı hususî bir usulle vurdu. Yukardan çekilen bir ip, kapıyı duvara gürültü ile çarptı.

- Destur! ... Misafir var ... diye karanlık taşlıkta bağırırken:

- Rica ederim, ne lâzım efendim, çıkarmayınız zaten tahta sileceklerdi. Diyordu.

Arkasından güç yetiştim; çıplak bir sofanın arkasında üstü muşamba örtülü küçük bir masanın üzerinde idare, tüylerini ürpertmiş bir gece kuşu gibi duruyordu.

Odanın kapısını şiddetle açtı; dışarıdaki idareden daha kuvvetli bir lamba ziyası ev sahibinin gölgesini sofanın ortalarına kadar götürdü.

Genç bir hanım, kucağında bezleri sarkık bir çocuk, açık göğsünü eliyle kapamaya çalışarak yandaki odaya kaçarken, ateş gibi gözleriyle bana baktı, ve kayboldu.

Tuhaf bir yemek kokusu, sobada yanan linyit kömürünün kokularına karışıyordu. Ve bir de bir minderlerin üstünde küçük bir el aynası parlıyor yanında buruşuk bir kırmızı gaz boyaması, kapağı açık bir pudra kutusu duruyordu; sürme tulumunu da aradım, fakat belki de konsülün üstünde idi.

Dışarıda yine aynı lâubalilikle mektep arkadaşım soruyor, bir kadın sesi yavaş yavaş cevap veriyordu. Münakaşa uzun sürdü, fısıltılardan anladım ki, küçük bir karı koca kavgası idi.

Kapı tekrar açıldı, elinde, her adımda şıkırdayan dolu bir tepsi, İrfan girdi,

- Kusura bakma Allah aşkına, diyordu; domates kalmamış vakıa, fakat âlâ soğan salatası var, fasulye piyazı sever misin? Bayılırim efendim sirkesiz rakı olmuyor vesselâm ...

Sonra karşıma geçti, kadehi doldurarak havaya kaldırdı. “Şerefimize efendim ...” diye bir yudumda içti.

- Efendim böyle meclisler samimiyeti artırır e, siz buyurmuyorsunuz? Canım ha ... Allah Allah akşam dört oldu mu bizde bir hararettir başlar ne cigara, cigaradan buyurmuyorsunuz. Bende de ne akıl? Ne diyordum? Ne su, ne tatlı, hiçbir şey yerini tutamıyor, kalem arkadaşlarından Allah selâmet versin, Nazmi Bey, vakt-i kerahat geldi der, e şöyle böyle dörtte dört buçukta jurnal gelir, imzalar imzalamaz, ver elini Eminönü, balık pazarı falan derken barbaya düşeriz eş dost ikramı elli dirhemi boylar, kâfire dudak değmesin, eve gelirim, iki tane şöyle böyle gider. Nihayet yetmiş beş dirhemi bulur. Ahval-i zaman, tesirât ... Canım bir şey değil, mübareğin okkası da yüz yetmiş boyladı. Aman geçen gün birisi, tanırırsınız mutlaka, bizim Nuri Bey, evrak kaleminde ... Ne ise, o söylüyordu, birader diyor. Rakıyı ısıtıp öyle içmeli, evvelâ tesiri müthiş, saniyen iki üç kadehin yapacağını bir tek yapıyormuş. Allah’a şükür tecrübesini daha yapmadım, e iki yüzü boylarsa çaresiz ...

Birden trak diye kapı açıldı. Yalın ayak, sapsarı, beş altı yaşında bir kız, koşarak babasının göğsüne sokuldu, karışık saçlarının arasından şıldır şıldır gözleriyle bana baktı.

Kızını şapırtılarla öptükten sonra bana takdim etti:

- Efendim, bizim birinci numara ...Beş yaşında, yaramaz mı yaramaz ... Akıllıdır.

Daha geçen gün çapkına “Mübeccel sana bebek alayım.” Dedim, “Hayır beybabacığım, kurdele alın daha iyi” demez mi? E parmağım ağızımda kaldı, canım çocukluğumuzda biz böyle şeyleri bilmezdik ...

- Çoktan mı evlisin İrfan?

- Tam yedi sene oldu. Dur sana anlatayım .. Fakat ikbal buyurulmuyor? ..

Kadehin içinde meçhul bir gaz gibi duran rakı, su ile dumanlandı.

- Mis ... mis ...

Ekmeğini soğan salatasının içinde çevirerek sol elinin tersiyle kır düşmüş bıyıklarını yanaklarına yapıştırır gibi sildi. Ve lokmasını şapırtılarla çiğnerken, yutkunmak için arada bir durarak devam etti.

- Peder merhum o zaman henüz berhayat ... Büyük valide mürüvvet ister, işte ölürsem gözüüm açık gidecektir falan derken evde iş büyüdü derken mahalleye kadar yayıldı, şu münasipti, bu değildi falan, bizim arkadaşlardan Ziya’ya ben çok giderdim, iyi görüşürüz, e o bana gelir ben de ona ... Bunu etrafta izam etmişler ... Ne imiş ben Ziya’nın kız kardeşini alacaktım ... Buna ben kızarken falan, Ziya’ya da birden selâmı sabahı kesmek olmaz ya ... Kız Mübeccel vereyim mi bir tane? .. Haydi haydi nazlanma ... Bey, amca kız ... Efendim arada bir ağzı mı sulanıyor, nedir bilmem, kolumu dürtükler, o zaman anlarım, haydi bir yudum falan derken yarım kadehi boyladı mı adeta keyifleniyor kahpe ...

Sonra saçlarını açarak, kadehi kızına içirdi.

- Seni çapkın seni ... Bak hele bak ... Allah aşkına? ... Gözleri parladı değil mi? Kız güzelleştin valla ...

Çocuk küçücük elleriyle yüzünü kapayarak “Eh ... Beyba” diyordu.

- Haydi siz de ... Ne utanıyorsun, ayyaş kızı ayyaş olur ... Hani diyorum? Meselâ

Ziya ile odada oturuyoruz, bir de bakarım, kapı vurulur; kahve gelir. Oturduğum yerden şöyle bir aranırım, giren mutlaka bizimkidir. Baktığımı görünce fıkırdarak kaçır ...

Kapının aralığından çatlak bir kadın sesi:

- Â ... â ... Bey! diye tekrar etti. İrfan uzun uzun gülerek:

- E ne olacak? ... Bundan mı utanacağım, o benim canım ciğerim be ...Değil mi Allah'ımı seversen? ... Dur yahu bu akşamın şerefine, fakirhaneye tenezzülün şerefine seni bir öpeyim ...

Saçlarımı bozarak boynuma atıldı.

- Ne dense beyhudedir, biz birbirimizden ayrılamayız. İç be ... Velhâsıl efendim, bir danışma, iki müzakere falan nikâhı kıydık ... Ama düğüne hiç yanaşır mıyım. Arkadaşlar ona da bir çare buldular. Bir gün evde oturuyordum. Bir de baktım lâye flehun güruhu bir hürya ettiler, ulan evi yıkacaksınız demeye kalmadı, odaya doldular. E oğlum seni evlendiriyoruzdan başladılar, sen hiçbir şeye karışma, biz otuza kırka bitiriyoruz falan derken Ziya razı oldu. Ama bakmasın ona, birader, âdettir. A ... ayol bu kadar da duvak düşkün mü ya, koltuk ister dediler, pekâlâ dedik. İlk mürüvvetimizde yüz görümlüğü olmaz olur mu hiç ... Derken efendim, iyi hatırımdadır, ağustosun on beşinci perşembe günü idi. Bir düğün, bir patırtı, İrfancağız lânet halkasını boğazına taktı. Dârülmusikiden arkadaşlar geldi, hayhaylar, yemekler, rakılar ... falan ne ise efendim, güveyi girdik. Bir hafta sonra bir hesap ... Allah seni inandırсын, tam iki yüz otuz yedi lira ... Bir sene geçti geçmedi, bu doğdu. Fakat buyurmuyorsunuz canım ...Aman Allah'ımı seversen nazlanma; haydi parlat ... Oh ... Şey kuzum, ut falan çalar mısın? Vah vah ... Biz arada bir bizim Köroğlu ile ahengi kurarız, o ut, ben keman ... Yallah ... E birader, bu uzun kış gecelerini başka nasıl geçirmeli ... Ha keman dedim. Hatırıma geldi, geçende bir şey oldu. Vallahi söylesem şaşarsın. Efendim ahhâdan bir Mustafa Bey var, geldi rica etti. Mahdum bendenize biraz keman talim buyurun falandan başladı. Pekâlâ dedik, haftada bir geliyor. İzgala(?) idi şuydu, buydu ders veriyorum, kalemden gelirim, bizim baldız Nazmiye, hem on iki on üçünde a efendim, masanın yanına, karyolanın kenarına, minderin önüne vav gibi kıvrılır, veryansın bir şeyler yazar durur. Merak ettim, bir gün üstüne birden bire atıldım;

kâğıdı kaptım”Vallah billâh enişte beyciğim, evlâdınızın başı için veriniz” diye yalvarır, yakarır, bu beni daha çok şüphelendirdi. Kız vallahi okumadan vermem dedim. Açtım, bir de ne göreyim? Bizim talebe Feyzi’ye mektup değil mi? .. Kan başıma sıçradı. Ablasına söyledim. Kayın valide işi haber aldı. Kıza bir tövbe ettirdik. Şimdi artık beş vakit namazını bırakmıyor ... Gelelim oğlana ... Cuma oldu bir de baktım Feyzi geldi. “Valla İrfan Bey dün bir yay çekiyordum, derken gerdaniye kopmasın mı?” falan derken mektubu çıkardım, “Oğlum Feyzi bu nedir?” Gösterir göstermez e ne oldu .. duvar gibi, bir temiz ağzının kayarını verdim ... Canım ne günlere kaldık efendim ...

Birden bitişik odadan ince bir çocuk sesi viyakladı. Sonra titrek bir kadın nefesi pişpişlerle ağlamalara ninni söyledi.

İrfan gülerek:

- Bu da ikinci numara efendim, diyordu; oğlan ...

Eski arkadaşım uzun yeminlerle beni kapıya kadar indirdiği zaman yağmur hiç durmadan şemsiyemde dökünüyor; olukların şariltılarına polis düdüklerinin sesleri cevap veriyordu.

F. Celâleddin, “Akşamcı”, (Hikâye), Şair, S.13, 6 Mart 1919, s.199-202

Borç

Cebinde kalan son beş liralık banknotu da kaybedince başı döndü, düşmemek için masaya dayandı.

Gözleri kararmış, ayakları gevşemiş olduğu hâlde kendini kanepelerden birinin üstüne attı. Birkaç dakika müphem bakışlarla, gençliğinin en iyi dakikalarını geçirdiği bu odayı, elektrik lambalarının aydınlattığı, yıpranmış başları, masaların üzerinde elden ele dolaşan fişirtisini duyduğu banknotları süzdü. Mahvolduğunu, iflâs ettiğini düşündü birden yatak odasında masasının üzerinde duran revolverini hatırladı sonra yorgunluktan bîtap derin bir uykuya daldı.

Uyandığı zaman saatine baktı. Ancak yarım saat uyumuştı. O zaman nefes almak için temiz bir havaya ihtiyacı olduğunu hissetti. Gerinerek kalktı. Dışarı çıktı. Fesiyle paltosunu giyerek merdivenleri indi.

Kar, yolları tamamiyle kaplamıştı. Her taraf bembeyazdı. Masanın üstündeki revolveri daha ziyade düşünerek hızlı hızlı yürüyordu birden acı bir manzara karşısında durdu. Büyük bir evin ıslak mermer basamakları üzerinde altı, yedi yaşında bir kız büzülmüş, dondurucu soğuşa rağmen uyuyordu.

Cebinde on paralar kalmadığını unutarak, elini cüzdanına götürdü sonra meyus bir nazarla kıza yaklaştı.

Para vermese bile hiç olmazsa evine götürüp bir gece olsun onu soğuktan muhafaza edebilirdi ya ...

Birden kızın omzundan sarkarak dizlerine düşen yırtık şalın ucunda parlak bir şey gördü.

Kim bilir hangi meçhul ve müşfik el oradan geçerken bu lirayı bırakmıştı. Bir altın lira onun için bir aylık istirahat demektir. Kızı uyandırmak için kolunu uzattı. Birden ani bir fikirle durdu ...

Demek yirmi üç sene namusuyla, şerefiyle yaşayan, temiz bir aile ismi taşıyan bu genç bu kadar iğrenç bir düşüncenin taht-ı tesirinde kalıyordu.

Tek bir nazarla تنها sokakta yapayalnız olduğuna kani oldu. O zaman yavaşça eğildi ve titreyen elleriyle lirayı aldı. Koşa koşa kumarhaneye döndü ve lirayı masanın üzerine bıraktı. Kazandı.

Bu sefer talihi yardım ediyordu. Bir saat sonra önü banknot dolu idi. Bu garip bir talihti. Bakara masasının hangi tarafına koysa o taraf kazanıyordu. Sanki kâğıtlar bu gece onun her emrine münkad onu kazandırıyorlardı. Birkaç saat içinde senelerden beri

kaybettiği bütün servetini kazandı. Ceplerinde para koyacak yer kalmamıştı. O yine oynamada devam ediyor, yine kazanıyordu.

Yalnız kalbinde kızgın bir demir vardı. Karların içinde uyuyan zavallı fakiri düşünüyordu: “O, herhâlde yerindedir. Birazdan kalkarım onu kollarımın arasına alarak evime götürürüm. Ona ölünceye kadar kızım gibi bakarım.”

Biraz zaman sonra kimsede verecek para kalmamıştı. Hepsini o kazanmıştı. Bir hamlede etrafındaki oyuncuları ite kaka kendini dışarı attı. Daha uzaktan kızı fark etti.

Çok şükür diye haykırdı. Daha orada. Yaklaştı. Kızın elini tuttu.

- Elleri ne soğuk. Zavallı kızcağız. -

Kızı kollarının arasına aldı. Kaldırdı. Çocuğun başı arkaya düştü. Uyanmadı.

Bu yaşta ne güzel uyunur.

Isıtmak için göğsüne doğru çekti. Nihayet merak ederek onu bu derin uykusundan uyandırmak için gözlerinden öptü.

O zaman korkarak baktı. Göz kapakları kapalı değildi. Kirpikleri arasından manasız iki sönük nazar gördü. Ağzını kızın ağzına yakınlaştırdı. Hiç nefes yoktu.

Çaldığı lira ile o bir servet kazanırken zavallı kızcağız burada ölmüş, soğuktan ölmüştü.

Gırtlığına basıyorlarmış gibi haykırmak istedi. O hızla kumarhanenin koltuğu üzerinde kâbusundan uyandı.

Kânunusaninin sisli bir mehtabı camları parlatmıştı. Titreye titreye sokağa çıktı ve sendeleye sendeleye uzaklaştı.

Bugün o, Hariciye Nezaretinde mühim bir memur. Yalnız aylığıyla geçiniyor, ve eline hiç iskambil kâğıdı almıyor.

Bir gün köşe başında dilenen fakir bir kıza sadaka diye bir sarı altın verdiğini gören arkadaşlarından biri onun cömertliğine şaşmış.

Selâmi İzzet, “**Borç**”, (Hikâye), Şair, S.15, 20 Mart 1919, s.221-222

602. Manzum Tiyatrolar

Düğünden Sonra

Eşhas

Nihâl.....	Yeni gelin
Nebîle.....	Nihâl’in arkadaşı bir genç kız
Hâdiye.....	“ “ “
Münevver.....	“ “ “
Leman.....	“ “ “

Sahne: Pek kibar döşenmiş bir oda. Dalgalana dalgalana sarkan koyu, karışık renkli perdeler. Yerde ince nakışlı yekpare bir halı. Ortada, üstünde mini mini heykeller duran bir masa. Duvarı, çapkın vaziyetleri baş döndüren, zarif çerçeveli tablolar.

Birinci Meclis

Nebîle, Hâdiye, Münevver

Münevver

Ne Düşünüyorsun yine Hâdiye?

Hâdiye

Korkuyorum inat ederse diye!

Münevver

Ben de senin gibi ...

Nebîle

Niçin Münevver?

Hâdiye

Hem, o seni bizden daha çok sever!

Münevver

Hayır, senin daha eski muhibben.

Nebîle

Doğrusu pek merak içindeyim ben!

“Birden kapı açılır, narin endamı, şahane gözleriyle Leman gelir.”

İkinci Meclis
Evvelkiler, Leman

Hâdiye

Maşallah ...

Münevver

Nerede kaldın a Leman?

Leman

Bu gece, gözümü yummadım bir an.

Yattığım zaman da vakit pek geçti;

Saatler düşünce içinde geçti!

Bir parça dalmıştım sabaha doğru,

Gözümü açınca, güneşin nuru

Bir sıcak neşeye bürüdü beni

Hâdiye

Ah bilsen, ne kadar bekledik seni!

“Bu aralık oda kapısı açılır; Nihâl, arkasında beyaz hafif bir elbise ile girer.”

Üçüncü Meclis

Evvelkiler, Nihâl

Nihâl

Sizi çok beklettim affedersiniz.

Kim bilir, arkamdan neler dersiniz!

Hâlbuki, hakkınız yok, emin olun ..

Görelim, sizler de bir gelin olun! ...

Dün bir, bugün iki hem de malûm ya! ...

Daha, gözlerimden gitmedi rüya! ...

Yarabbi, ne güç şey koltuktaki hâl! ...

Leman

Doğrusu, bir melek gibiydik Nihâl!

Nihâl

Kalbim, çarpıntılar içinde kaldı.

Yengenin telâşsı aklımı aldı!

Ya odada geçen bir iki lâhza;

Bir taze kız için ne tatlı ceza ...

Oturduk yan yana .. Hayır diz dize.

İlk defa kalınca böyle biz bize,

Sardı ruhumuzu coşkun bir sükut ..

Ben, ondan bahtiyar; o, benden mesut!

Nihayet bakıştık biraz yan gözle,

Sonra, veda etti bir iki sözle.

Derken akşam oldu karanlık çöktü.

Avizeler renk renk ışıklar döktü.

Geldi hazin hazin bir dua sesi,

İçimde, aşkımın ilk vesvesesi

Sonra

“Kızlar, kendilerinden geçmiş, dalgın dalgın dinlerlerken, Nihâl, çapkın bir kahkaha ile ellerini çırparak ayağa kalkar.”

Hâdiye

Hepsi bu mu?

Nihâl

Evet!

Nebîle

Ya gece? ..

Nihâl

“Gülmekten kıvrılarak”

Onu söyleyemem .. bu bir bilmece!

Yahut da sihirli, güzel bir kutu:

İçinde gizlidir aşkın yakutu! ...

Yusuf Ziya, “**Düğünden Sonra**”, (Manzum Tiyatro), Şair, S.5, 9
Kânunusani 1919, s.73-74

61. Büyük Mecmua Dergisinden Seçilmiş Metinler

610. Şiirler

Tanrıya

Ey beşikte adını işittiğim ulu Tanrı!

Ben bir masum çocukken bir mescide gidiyordum;

Kalkıyordu bir ak kuş gibi sana kanatlarım.

Burada küçük bir melek gibi dua ediyordum.

**Y.Ö. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İşte yine bu ruhla geldim senin mabedine;
 Anıyorum secdemde bir riyasız dille seni;
 Açıyorum lekesiz ellerimi sana yine;
 Kutluyorum sarsılmaz bir imanla mucizeni.

Zira ben bir hastaydım sen derdime şifa oldun;
 Bir alıldım sen benim gözlerime ziya oldun;
 Gösterdin ki sen dertli gönüllerin Rabbisin,

Kâinatın yıldızdan kuşa kadar sahibisin.
 Bir ilham ver çalayım bunu altın rübabımda?
 Okutayım dünyaya seni yeni kitabımda! ..

Mehmed Emin, Büyük Mecmua, S.1, 6 Mart 1919, s.11

Semaî

Sabah oldu perizâdem uyanmaz
 Uyan perizâdem aziz başın'çün
 Düstur oldu cümle kuşlar ötüyor
 Uyan ağazâdem aziz başın'çün
 Yaz gelince çayır çimen yurt olur
 Ak sürüden kuzu kapan kurt olur
 Yavrudan ayrılmak yaman dert olur
 Uyan perizâdem aziz başın'çün

Bahar olsa atlar çıkar çayıra
 Anam yoktur anam beni kayıra
 Meğer felek beni senden ayıra
 Uyan perizâdem aziz başın'çün

Gâh gelirim gâh giderim bacaya^[*]

[*] Baca: pencere

Üşendikçe yalvarırım hocaya
 Tan yıldızı çıkmış hayli yüceye
 Uyan ağazâdem senin başın'çün

[Bu semaî lâakal iki asır evvel yazılmıştır]

Tosunzâde, Büyük Mecmua, S.1, 6 Mart 1919, s.14

Ümit

Dün bir karaçalıda bir kuş figan ediyordu.
 Yuvasını bozmuştu merhametsiz bir fırtına;
 Kendisini atmıştı zalim rüzgâr dağ ardına
 Uçmak için zavallı gökten kanat istiyordu.
 Lâkin bugün, burda bir şetaretli mugnî var;
 Konmuş yeşil yapraklı bir fidanın üzerine;
 Yeni aşklar girmiş onun gonca güllerine
 İlkbaharı söylüyor nağmesinde cıvıltılar.

Ey ruhumun bülbülü, ey güzel kuş terennüm et;
 Hikâye et, anlat ki sen kaç mevsim feryat ettin,
 Kaç karanlık geceyi, sisli ufku inildettin?

Sonra sana hangi el çiçek, ziya, aşk gönderdi;
 Kimler senin nağmene yeni bir ruh, ahenk verdi;
 Söyle sana bunları veren kimdir, hangi kuvvet?

Mehmed Emin, Büyük Mecmua, S.3, 20 Mart 1919, s.38

Millî Ruh

Ben o zaman o büyük şehirlerden kaçıyordum;
 Çıkıyordum dumanlı, vahşi yalçın kayalara,
 Meşelerin altında göz yaşları saçıyordum;
 Dalıyordum ilâhî Rama gibi hulyalara.
 Bir geceydi, bana da rüyadayken bir ses geldi;
 Gürültüsü kapladı rüzgâr gibi göğü, yeri
 Bir de baktım, karşımda bir semaî nur yükseldi;
 Bana doğru uzattı elindeki bir kevseri.

Dedi: “Al iç ve içir; bir mukaddes iksirdir bu!
 Bu kalplerde kıvılcım, alınlarda nur yaratır;
 Aradığın her bir şey: ümit, şifa hep bundadır!”

Ondan sonra kaldırdı ellerini şarka doğru;
 Burda bana gösterdi, yollarını cennetimin;
 Ülker gibi parlayan yıldızını milletimin! ..

Mehmed Emin, Büyük Mecmua, S.3, 20 Mart 1919, s.38

Şehitlerimize

Affedin, biz size lâıyk değiliz;
 Ayağımız basmasın o topraklara.
 Hatıranızı bile tutmadık temiz,
 Ellerimiz çamurlu yüzümüz kara!

Ey mukaddes şehitler Türk'ün adını
 İlâhî kanınızla göğşe yazdınız.
 İstiyoruz öldürmek onun yâdını;
 Ah, bilseniz mezarda duramazdınız.
 Yarın Hak divanına kanlı göğsümüz,

Nuranî yüzünüzle çıkacaksınız.
Bize haykırınız ki “Siz alçaksınız”!

Hakkınız var bu cürmü affetmeyiniz,
Viddanları kararmış canileriz biz;
Lâkin .. affediniz ... çok büyüksünüz!

M. F., Büyük Mecmua, S.3, 20 Mart 1919, s.42

İstanbul

Ey İstanbul, şu mukaddes matemî dinle,
Genç, ihtiyar ağlıyoruz senin derdinle!
Affet seni ihmal eden bu vefasız;
Bugün aşkın içimde bir edebî sızı!

İşte hayal uykusundan artık uyandım,
Yalnız senin hasretinle, aşkınla yandım!
Biz kuvvetin mağlûbuyuz, alnımız açık;
Beş vaktinde ezanlarla zulme karşı çık!

Âşıkların ağlaşıyor, düşmanların şen,
Yetim, ıssız mezarlarla doldu her köşen!

Seni bin bir minarenle dünya tanısin:
Uğrunda can verenlerin öz vatanısın!

Yusuf Ziya, Büyük Mecmua, S.5,?, s.70

Hisarda Akşam

Kalbinden akan damla damla kan
Hisarın üstünde batıyor güneş.
Ufukta belirsiz bir iz bırakan
Kocaman bir şehir matemle kardeş

Yabancı değilken bana bu diyar,
Gönlümde vatansız bir genç ye'si var
Bilmem ki bu akşam, ey güzel hisar,
Kararan ruhuma baykuşlar mı eş?

Yüreğim yanarken yeni bozguna
Gözümde tütüyor ilâhî Tuna
En sonra sönüyor Türk'ün ruhuna
Senin beş asırdır yaktığın ateş!

Faruk Nafiz, Büyük Mecmua, S.6, 24 Nisan 1335, s.85

Günah

Bu akşam içimde bir üzüntü var,
Sindim, gece gibi kuytu sahile.
Dalgalar diyor ki: Allah'a yalvar,
Sen de lekelişin son günah ile!

Mücrimim affet ey ihtiyar nine;
Bir mecnun ihtiras ile sarhoştum!
Bîgâne yaşadım senin derdine,
Aşk için ağladım, aşk için coştum!

Yok, sen affetsen de ben affedemem,
Sükûtum, cinayet kadar büyüktür!

Seni harap eden bu vahşi elem
Vidanaıma çöken bir ağır yüktür! ..

Yusuf Ziya, Büyük Mecmua, S.8, 28 Mayıs 1335, s.116

Sancağa

Ellerde dolaşan bu siyah sancak,
Göklere yükselen bir ah olmasın!
Doğru mu bu kadar ye'se kapılmak;
Korkarım, bu matem günah olmasın!

Milletin kalbinde yer etmez keder;
Asırlar değişir, seneler geçer ..
Ne kadar karanlık olsa geceler,
Mümkün mü sonunda sabah olmasın!

Dilerse, her yüzde keder görünsün,
Yıldızlar yerlere düşüp sürünsün ..
Dilerse, her taraf yasa bürünsün,
Sade senin yüzün siyah olmasın!

Orhan Seyfi, Büyük Mecmua, S.9, 5 Haziran 1335, s.132

Türk'ün ilâhisi

Sarmış matem buraları,
Saz benizli ovaları ..
Boynu bükük yuvaları
Sen himaye et, yarabbil ..
Ne bir "yazık!" diyen bize,
Ne ses veren sesimize ...
Huzurunda geldik dize,

Senden inayet ... yarabbi

Her ehre bize yabancı
Bari sen bir parça acı
Süründürme altın tacı
Bize yardım et, yarabbi

Bir gün sabah olur diye,
Katlandık her işkenceye ..
Bu felâketli geceye
Ver bir nihayet .. yarabbi! .

Kâmran Kâmî, Büyük Mecmua, S.9, 5 Haziran 1335, s.133

Kara Bayrak

Bir kızıl alevdin gökte bir zaman;
Solardı renginden nuru güneşin.
Şimdi bir dumansın, kara bir duman;
Sinmiş göllere sanki ateşin.

Ağlıyor uzaktan bakan rengine;
Diyor: “Matemde mi öz vatanımız?”
Biz seni boyarız o kan rengine,
Var damarımızda hâlâ kanımız!

Ey güzel sancağım, solmasın yüzün,
Ben henüz yaşarken yasa bürünme!
Hicrana takati yok gönlümüzün,
Bu matem yüzünle bize görünme!

Ey güzel sancağım, o “ay yıldız”ın
Sana tarihinden kaldı hediye,

Üstünden eksilme vatanımızın
Dalgalan “Bu iller benimdir!” diye.

Orhan Seyfi, Büyük Mecmua, S.9, 5 Haziran 1335, s.144

İstanbul’un Fethi

Büyük hakan yıllar vardı
“Bizans! ..” diye sayıklardı
Uyku yoktu gözlerinde;
Gözü ufkun üzerinde.
Beklemekten usanırdı,
Gün doğmayacak sanırdı.
Fakat hayır gün doğacak,
Çekilecekti al sancak
Güzel belde üzerine,
Ayasofya’nın kemerine.
“Ensârî” merkadinden
Müjde alan büyük sultan
İstanbul’u alacaktı,
Adı “Fatih” kalacaktı

Bahardı, bir güzel gündü,
Deniz durgundu, ölgündü
Yer yeşildi, gökler mavi
Bin bir efsaneyi havi
Rüya gibi sönerken ay,
Ufk üstünde bir kurultay
Reisiydi doğan güneş
Ay sırtında duman, ateş
Arasında büyük hakan
Yüce surlar aşıp akan
Askeriyle coşuyordu

İstanbul'a koşuyordu

Ayasofya, eski mabet!
Şerefisin! Sultan Mehmed
Sende kıldı ilk öğleyin
Namazını .. Osman Beyin
Rüyasını hak eyledi,
Ve tarihi yeniledi

Evet o gün eski tarih
Bitti, o gün yazdı Fatih
- Hem min'-el bâb ile'l-mihrâb
Yeni devre bir gök kitap
Bizans! .. Bizans! .. Kahpe belde! ..
Türk hakamı kılınç elde,
Sana hâkim olduğu gün
Bütün tarih oldu Türk'ün

Âkil Koyuncu, Büyük Mecmua, S.10, 19 Haziran 1335, s.151

En Sevgiliye

Matem sisleri var ufuklarında ...
Seni benimseyen bu yabancı kim?
İsmi duyunca kastını bildim!
Her gün bizimsin sen elbet yarın da ...

Seni biz ki uzun yıllardan beri
Ulvî bir aşkla sevdik, sarıldık,
Sen gidersen eğer yaşanmaz artık,
Bin türlü felâket bürür her yeri ...

Emin ol, sevgili, şimdi aldanan,

Bütün kalplerde var bir acı hicran,
Bütün kalplerde onulmaz bir dağ ...

Dökülen son katre kan senin için
Öğretsün ki sönmez bir muhabbetin
Yaktığı mukaddes ilâhî چراغ?

Avnî Şâdî, Büyük Mecmua, S.10, 19 Haziran 1335, s.15

Bugün

Ye'sini duyarak biz bu diyarın
Siyaha boyadık sancağımızı,
Bu karanlıkları yıkarak yarın
Atiye doğacak Türk'ün yıldızı ...

Boşlukta bu sancak dalgalandıkça
Gönüler bu siyah günü anacak,
Gözlerde Allah'ın nuru yandıkça
Türk ırkı altında halkalanacak!

Ey Türk,

Kalksın yumrukların her gün engine,
Azmini anlasın sesini duyan.
Seni aldattılar, uyursan yine
Nasibin ölümdür, ey garip uyan!

Perişan oluyor eski saltanat,
Ne kadar sayısız katillerin var.
Kırılmadan şarka gerdiğin kanat
Kendi hayatını pençenle kurtar ...

Faruk Nafiz, Büyük Mecmua, S.10, 19 Haziran 1335, s.152

Şehzadebaşı

Sıra sıra çayhaneler
Tiyatrolar karşısında
Hâlâ eski efsaneler
İstanbul'un çarşısında!
Kahve horultu içinde;
Tüter yasemin çubukları,
Duman bulutu içinde
İhtiyar bir şeyh uyuklar.

Uzun boylu minareler
Yükselirken arşa doğru
Bellerinde altın kemer;
Damlar mahyaların nuru.

Ramazanın on beşinde
Ay gökte bir karpuz fener.
Küçük hanımın peşinde
Binlerce "ah .." yanar, söner!

Karşıdaki bir salaştan
Gelir davul, zurna sesi.
Aşırılır bu dalaştan
Tiryakilerin kesesi!

Şehzade'de, eminim ki,
Pek hoş olur akşam keyfi,
O yolların gayet eski
Ahabıdır "O. Seyfi" ! ..

Nişanlıya

Elâ gözlerinden süzülen yaşa
 Kanarak ruhumuz bahtiyar olsa ...
 Geceler geçirsek böyle baş başa,
 Ruhumuz duymadan sonbahar olsa! .

Gençliğin kayıtsız bir çağındayız
 Gönlümüz susamış ezelden aşka,
 İkimiz de bir zevk membaındayız,
 Çare yok sevdiğim içmeden başka!

Altın dalgalarla süslü saçların
 Kaplasın her akşam hayalimizi.
 Altında yatarken şu ağaçların
 Muattar bir hava okşasın bizi

Kırlarda ilkbahar oluyor yine
 Tatlı bir nağmedir dilimde adın.
 Gözlerim dalarken güzelliğine
 Var mıdır düşünmem başka bir kadın!
 Elâ gözlerinden süzülen yaşa
 Kanarak ruhumuz bahtiyar olsa ..
 Geceler geçirsek böyle baş başa
 Ruhumuz duymadan sonbahar olsa! .

Faruk Nafiz, Büyük Mecmua, S.10, 19 Haziran 1335, s.15

Gönül

Zulmette bulunan pervane gibi
 Her gördüğün nura kandın ey gönül!
 Ateşe tapınan divane gibi

Çırpına çırpına yandın ey gönül!

Âşğın çilesi kırk yılda bitmez,
Bu belâ geldi mi bir daha gitmez,
Ağlasan aldırılmaz, ölsen işitmez,
Maziye beyhude andın ey gönül!

Bazı dem yalvarır sana, naz ister,
Bazı dem ağlatır, hep niyaz ister.
Bazı gün çok ister, bazı az ister,
Sevdayı kolay mı andın ey gönül? ..

Yusuf Ziya, Büyük Mecmua, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188

Gönül

Bazı bir kuş olarak
Dağlardan aşar gönül
Bazı coşkun bir ırmak
Hâlinde taşar gönül

Bazı düzelir yola;
Çevrilir sağa, sola.
Varır, açık bir kola
Yolundan şaşar gönül.

Bazı, senin gibi şen,
Bazı kederli benden ..
Her türlü kahra rağmen
Seninle yaşar gönül!

Orhan Seyfi, S.12, 2 Teşrinievvel 1919, s.188

Solgun Gül

Bahçemde bir bahar günü açarak
Henüz yaz geçmeden sarardı gülüm.
Ne hazin duruyor saçlarında ak,
Böyle tez solacak ne vardı, gülüm?

Karşında duyanlar vuran kalbini
Demişler: “Seviyor .. Bilseniz kimi!”
Anlat ki bu kadar çağın geçti mi,
Daha dün mevsimin bahardı, gülüm.

Demek dizlerinden çekildi eller,
Kesildi peşinden koşan emeller ...
Nasıl kış görmeden saçında teller
Aşkınla gönüller yanardı, gülüm!

Sularda aksini gördüğün zaman
Her kalbe yâr olan hayatına yan,
Yâd et ki ansızın seni dağıtan
O sevda bir esen rüzgârdır, gülüm.

Omzuma dayansın ihtiyar başın,
Sonunda ben kaldım demek yoldaşın ...
Maziyi düşünme, bu geçkin yaşın
Ne önü var artık, ne ardı gülüm! ..

Faruk Nafiz, Büyük Mecmua, S.14, 30 Teşrinievvel 1919, s.214

Hicrana Dönerken

Sen ki bana bütün neşe, bütün hayattın,
Gururumken sana malik olmak ümidi,

Kollarımı niçin silkip boynumdan attın?
 O vaatler, teselliler hep yalan mıydı,
 Sevmiyordun madem beni niçin aldattın?

Senelerden sonra yine hicran, yine gam,
 Yine öyle için için yanmak ne acı!
 Senelerden sonra yine yollarda akşam,
 Yine sisler bürüyorken karşı yamacı,
 Saatlerce hep altında ağladım çam.

İşte böyle yâd ederken uzaktan seni,
 Süzülerek ta kalbime kadar göz yaşım,
 Dudaklarım çok arardı sıcak buseni.
 Fakat şimdi bir muamma içinde başım:
 Anlamadım son zevkini, son desiseni.

Halid Fahri, Büyük Mecmua, S.16, 11 Kânunuevvel 1919, s.247

611. Düz Yazılar

Yapma Edebiyat

Edebiyat müverrihleri kendi iştigal sahalarına daima biraz fazla ehemmiyet verirler. Onlara göre, bir milletin ruhunu bütün çıplaklığıyla gösterebilen en canlı vesikalar, edebî eserlerdir; bir iskeletten farkı olmayan siyasî tarihlere karşı sanat ve edebiyat tarihinin yüksekliği, yegâne yaşayan tarih şubesi olmasındadır. İşte, büyük edebiyat müverrihlerinin “bir milletin edebiyatını tetkik ederken onun asıl tarihini yazdıkları” iddiasına kalkışmalarına başlıca sebep! Mademki bir milletin dehasını en iyi temsil edebilenler sanatkârlardır, o hâlde birer sanat şahikası addedebileceğimiz “şaheserler”i tetkik eden müverrihlerin bu iddiası kuvvetsiz değildir. “Hippolyte Tain” şu meşhur “Edebiyat cemiyetin ifadesidir” düsturunu ortaya sürdüğü vakit evvelâ “Saint Beuve(?)” ve son zamanlarda “Fake(?)” ona karşı bazı itirazlarda bulunmuşlardı. Edebiyatın muhit ile rabitaları hakkında ilk bakışta çok kuvvetli görünen o itirazlar, eğer “edebiyat” ve

“cemiyet” mefhumları “Tain”in anlattığından farklı olarak daha vâsi bir surette telâkki edilirse tamamıyla ehemmiyetsiz kalır. “Fake(?)” büyük sanat eserleri, yani edebî abideler çıkarılmak şartıyla “Tain”in düsturu doğru olacağını iddia ediyor; hâlbuki cemiyetin ifadesi, herhangi bir cemiyetin muayyen bir zamandaki vasatî zevk seviyesini gösteren alelâde mahsuller demek değil, bilâkis, millî dehayı temsil edebilecek şaheserlerdir.

“Şaheserler”in temsil mahiyetleri hususunda şu muhtelif fikirlerden hangisi kabul edilirse edilsin, muhakkak olan bir şey var ki o da edebî eserlerin zaman ve mekândan tecrit edemeyerek mutlaka bir muhite, bir zamana, muayyen bir zevk seviyesine mensup olmasıdır. Diyeceksiniz ki sanatkârın ruhu, her türlü kayıtlardan azade müstakil bir âlemdir; onda ne müverrihlerin kaideleri ne de bediiyatçıların nazariyeleri hüküm sürebilir; o, tamamıyla kendi ilhamına uyarak istediği gibi terennümde muhtardır. Şüphesiz ki doğru! Ve biz hiçbir surette bunun aksini iddia edecek değiliz. Lâkin şunu bilmeli ki şairlerin hakikatini bir türlü tayin edemeyerek ilâhî bir mahiyet verdikleri “ilham membaı”, “cemiyet”ten yani mensup oldukları muhitten başka bir şey değildir. Her sanatkâr sanatının unsurlarını muhitinden, zamanından alarak milletin duyup da ifade edemediği hislere bir tercüman olur; bu millî hislerin mutlaka falan veya filân şekilde bulunması, vatanperverane veya gayrivatanperverane olması iddia edilemez; muhitte dolaşan müphem, umumî temayülleri duyarak onları kelimelerle, renklerle, seslerle ifade etmek, sanatkârların vazifesidir. Alelâde sanatkârlar muayyen bir zamanın üç beş veya sekiz on senede değişecek zevkine tercüman olurlar; dahiler daha fazla istikbalin temayüllerini tayin ve tespit ederler. Herhâlde büyük küçük bütün sanatkârlar için muhiti dinlemek, onun arzularına, temayüllerine iştirak ederek onları terennüme çalışmak başlıca muvaffakiyet şartıdır. Mademki hayatın ve sanatın en büyük umdesi “samimîlik”tir, o hâlde milletin kara günlerinde felâket hıçkırıkları çıkarmayan, sevinç zamanlarında şenliğine iştirak etmeyen şairleri sanatkâr değil, duymak kabiliyetinden mahrum birer sahtekâr addetmeye mecburuz. Eski bir itiyadın tesiri altında elindeki taşları ahenk ve intizam ile dizene bayağı bir taşçı ustası gibi, beş on muayyen kelimeyi yan yana dizerek teşekkül ettikleri pürüzsüz mısraları mukayyet, tınan kafiyelerle de tetvîc eden ilham yoksulları, “sanatkârın istikbalî” gibi mukaddes nazariyeleri kendi hissizliklerini örtecek birer perde makamında kullanmaya mezun değildiler.

Şu son elem ve felâket günlerimizde, her perşembe şen ve şatır isimler altında matbuat sahasına fırlayan şuh ve lâkayt mecmuaları gördükçe nihayetsiz bir hayretle karışık derin bir ye'se kapılmamak mümkün değil ... Şevk ve saadetle coşan Nedimane gazelleri, Sa'dâbâd şarkılarını, ters anlaşılmış bir "realizm" perdesi altında saklanmak isteyen çıplak ve ekseriya müstehcen hikâyeleri, yine aynı mahiyette "adapte" komedileri gördükçe, bir an için zaman ve mekândan tecrit ederek böyle bir edebiyatı vücuda getirecek muhiti tasavvur ediyorum: Büyük bir zaferi takip eden otuz kırk senelik muazzam bir faaliyet hayatından sonra memleketin her köşesinde servet, ferah, saadet yüz göstermiş; eski harabeler üstünde büyük şehirler yükselmiş; ticaret evleri, ilim ve sanat müesseseleri bütün memleketi kaplamış; uzun asırlar felâket nağmeleriyle yorulduktan sonra halka millî duygular nefh ederek bu ferah ve saadeti manen hazırlayan sanatkârlar da bu "yekpare nuranî" cihanı şen ve mesut nağmelerle terennüme başlamışlar .. "Şair", "Nedim", "Utarid" ... gibi, isimlerini bile mazinin mesut devirlerinden yahut simalarından alan mecmualarda gördüğümüz edebî eserlerle bugünkü hayatı anlamaya çalışacak müstakil bir edebiyat müverrihi – eğer bu millî felâket devresi hakkında başka bir vesikaya malik değilse – Sa'dâbâd ve Çağlayan âlimlerinin tekrar geldiğine inanmak mecburiyetinde kalacaktır!

Bir milletin hayatında görebileceği en büyük, en korkunç bir felâket sahnesi karşısında bütün yürekler istikbal kaygısıyla titrerken, felâkete kulak tıkamış ve galiba tahassüs kabiliyetinden mahrum şairlerimizin sedefli kumlar üzerinde sevgilileriyle şuh ve şen dolaşmalarını, sarı ay ışıkları altında "Sa'dâbâd, Şerefâbâd" hatıralarını terennüm etmelerini, ben de herkes gibi hayret ve teessürle görüyorum Vaktiyle Nedim'in ilâhî terennümlerini dinleyen boğaz ve Haliç suları, bugün iri, korkunç heyulâların ağır gölgeleri altında susmuş, kıyıları ölüm besteleriyle vuruyor ... Mermere'nin sedefli kumları üzerinde felâketimize kahkahalar kusan gîtî-ârâ sesleriyle, kanlı gözlerini eski, çarpık bir kubbe üstündeki hilâle dikmiş yabancı çiftler dolaşmakta! Bilmem bizim şairler meş'um bir illet-i his neticesi olarak onların saadetini mi terennüm ediyorlar?... Korkunç harabeler, taze mezarlar üstünde dolaşan ak saçlı ninelerle yetim yavruların matemini duymayan, kana susamış vahşi çetecilerin demir ve ateşle ortadan kaldırdıkları Türk köyleri için inlemeyen, esatir devleri gibi dövüşen kahramanların hatırasına keferenî marifet sayan bir edebiyat, hiçbir zaman bu milletin göğsünden kopmuş değildir; şehitliklerde, henüz taze iskeletler

üzerine kurulmuş işret sofralarından fişkırان cinnet ve redâet naralarını, hiç kimse millî bir ses saymak esaretinde bulunamaz.

Biliyorum: bu ağır itham karşısında sanatın ve sanatkârın istikbali nazariyeleri yeniden ortaya sürülecek; ısmarlama edebiyat olamayacağı tekrar iddia edilecek. Fakat bu uzun eski iddialara ne hacet? Yukarıda edebiyat ile muhitin zarurî rabitalarını birkaç satır arasında izah ederken bu esaslara itiraz edilemeyeceğini biz de söylemiştik. Ancak bu meselede anlamak istediğimiz diğer bir cihet var: İsmarlama edebiyat olmayacağı iddiasında bulunanlar, zaman ve mekandan mücerret sahte bir sanatın vücuduna nasıl imkân verebilecekler? Bu işin yalnız bir tek tevil yolu var: Bütün şairlerimizin birer dahi olduğunu ve binaenaleyh bugünü değil uzak, çok uzak bir istikbali terennüm ettiklerini kabul etmek! Zannetmem ki, kendileri de dahil olduğu hâlde bu tevili kabul edebilecek bir adama tesadüf olunabilsin ... Şairlerimiz, âlimlerimiz, sanatkârlarımız şu son harp senelerinde Fransa'da intişar eden kitapları, mecmuaları biraz ibret gözüyle tetkik etseler, muhit ile sanat ve edebiyatın nasıl birbirine merbut olduğunu bütün kuvvetiyle anarlardı: Hudutlarda ilk silahın patladığı heyecanlı dakikadan son zafer günlerine kadar, muhtelif meslek ve meşrepte yüzlerce şair, vicdanlarından gelen seferberlik emrine itaatle harbi, kahramanlığı, Fransız vatanını, Alsas Loren'i terennüm ettiler. Sanatı bizimkilerden her hâlde kat kat daha iyi anlayan o şairler acaba sanatın ve sanatkârın istikbali lüzumunu bilmiyorlar mı? Yoksa, kalpleri milletle beraber çarpmayan hissizlerin şairliğinden çok uzak olduğunu mu anlamışlardı? ..

Serzeniş yetişir! Sanatkârlar, mensup oldukları halk kitlesinin adeta çobanı mesabesinde olduğu için omuzlarına düşen mes'uliyet yükü çok ağırdır. Şimdiye kadar çorak yerlerde, tehlikeli vadilerde dolaştırdıkları bu zavallı sürüyü doğru yola çıkarmak için çalışsınlar. Benizlerimiz sararmış, gözlerimiz istikbal endişesiyle dumanlı, ruhlarımız korkunç bir felaket pençesinin tazyiki altında uyuşmuş. Şairler, milletlerinin ruhunu dinledikleri zaman adeta birer resul hükmündedirler: o vakit, karanlık ruhlara samadânî bir ümit ve şefkat yayan terennümlerinden ulûhiyetin hitabı duyulur. Binaenaleyh, asırlardan beri felâketler arasında yuvarlanan masum ve mazlum Türk milletinin bir ferdi sıfatıyla onlara yalvarıyorum: Ey şairler, muvakkaten ferdî aşk ve ihtiraslarınızı unutarak biraz Türk'ün felâketli ruhunu dinleyiniz; onun yaralarını sarmaya, sarsılmış hasta ruhunu ümit ve iman ateşleriyle doldurmaya çalışınız; bu millet, kendi yolunda ölen fedakâr

çocuklarının kanından doğacak istikbal fecrini felâket bulutlarının arkasından saçtığı gün binlerce yıldan beri ruhunda toplanan hayat kuvveti yeniden fişkırlarak, Türklük yeniden bütün azamet ve ihtişamıyla doğacaktır. Yetişir ki sizler, ey şairler bu büyük vazifenizi anlayarak, felâketle uyuşmuş bu mahzun halka karşı İsrail'in suru gibi ilâhî bir sesle haykırınız: Haydi, hayata, faaliyete, istikbale!

Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Yapma Edebiyat”, (Fıkra), Büyük Mecmua, S.1, 6 Mart 1919, s.7-8

Yarınki Maarif Programı

Bütün milletler geçici bir safha olan bu büyük buhrandan sonra vasıl olacakları normal hayat için hazırlık yapmakla meşgul. Biz yarını düşünmeden maada bugünün icabâtını bile lâıykıyla ifa edemiyoruz. Siyaset bir taraf fakat millet olarak yaşayabilmek için iktisat, içtimaiyat, maarif vesaire sahalarında birçok teceddütler göstermeye mecburuz. İşte muhterem mütefekkirimiz İsmail Hakkı Beyden, bu hususta en ziyade salâhiyettar bir zat olmak itibarıyla yarınki maarif programının istinat etmek mecburiyetinde bulunduğu esasları sorduk. Bu makale sualimize verilmiş âlimane bir cevaptır.

“Büyük Mecmua” için benden “yarınki maarif programı”nı istediler! Ben de yarınki maarifin programını yapmak istedim; fakat buna derhâl muvaffak olamadım; çünkü dünkü maarifin programını, dünkü programın maarifini hep biliyordum ve bunların bende bıraktığı bir tecrübe, bunların bende bıraktığı bir iman var; ben bu tecrübemle, bu imanım ile diyorum ki:

Maarif meselesi her şeyden evvel program meselesi değildir; maarif meselesi her şeyden evvel fikir meselesi değildir; maarif meselesi her şeyden evvel pedagog, sosyolog, filozof meselesi değildir; “maarif meselesi her şeyden evvel ve her şeyden ziyade hayat meselesidir.” Yarınki maarif programını çizecek olan, yarınki hayatın programıdır. Hayatsız bir maarifin programı ne çizilebilir, ne de vücuda gelebilir. Hem inkâra, hem ikrara benzeyen şu sözlerimden ne anlıyorsunuz? . Demek istiyorum ki: Dünyanın en canlı mefkûresine inanan, dünyanın en büyük ilmini öğrenen, dünyanın en fennî programını çizen; eğer bu mefkûreyi yaşatacak bir ruh, bu ilmi taşıyacak bir kafa, bu programı tatbik edecek bir hayat yoksa, bu ilim, mefkûre ve program neye yarar, sorarım size? ! .

Bizde eksik olan şey, pedagog değildir, filozof değildir, sosyolog değildir; akıl, fikir, program da değildir. Bizde eksik olan şey, hayattır, hayat! .. Yaratan, yaşatan, doğuran, büyüten bir hayat; ilmi, felsefeyi, içtimaiyatı tatbik edecek bir hayat ... İşte eksik olan budur: Tam on sene oluyor; biz mektepçiler elifbanın tedrisinden tutunuz da jimnastiğin faidesine, ilmin faziletine, felsefenin kıymetine varıncaya kadar terbiye namına mevcut olan her şeyi ilân ettik. Öğretmediğimiz meslek, tavsiye etmediğimiz usul, kurmadığımız pedagoji, yapmadığımız propaganda kalmadı! .. Nankör hayat bundan ne hisse aldı?! ..

Artık bugün ilmin kıymetini, terbiyenin kudretini, hakkın galebesini, güzelliğin sihrini talebemiz arasında inkâr eden fert mi var?! Fakat gösterin bana: İlim, hak, güzellik için yapılan bu canlı başlı mücahedelerin büyük eserlerini artık terbiyede Allah'ın, lisanın, edebiyatın, sanatın, ahlâkın kıymetini anlatmaya lüzum yok. Artık milleti, milliyeti çocuklarımıza, cahillerimize tarife hacet yok! Fakat gösterin bana: Millî bir iktidar, millî bir infilâk! Bir iktidar, bir infilâk ki hiç olmazsa bir istilâ zamanında olsun var olsun! ...

(Büyük Mecmua)cılar! Nafile benden yarınki maarifin programını, yarınki terbiyenin sistemini, yarınki mektebin disiplinini, yarınki dersin usul-i tedrisini istiyorsunuz! .. Düşünmüyorsunuz ki: Biz terbiyeciler Garpta mevcut olanları çok kere nakle, biraz da yapıp yakıştırmaya muktediriz; fakat daha fazlası?! . Yarata yarata zavallı bizler daha ne yaratabiliriz?! Hasta bir vücutta diri bir ruh mu?! Eski hayatta yeni bir maarif mi?! Hayır, biz bunlara muktedir değiliz. Biz biraz gösterir, biraz nasihat ederiz. Fakat bunları alan bir ruh, anlayan bir kafa, kavrayan bir el yoksa; bütün manasıyla memleket, bu memleket ilmi, terbiyeyi taşımak için omuz vermiyorsa, veremiyorsa biz ne yapalım? .. Yine program mı çizelim?! .. Diyeceksiniz ki: Terbiyeciler, felsefeciler, edebiyatçılar, ahlâkçılar büyük kuvvetlerdir. Fakat bu kuvvetler tesir edebilmek için bir vücuda dayanmalı. Her şeyden evvel hayatta bir istinatgâh bulmalıdır. Eğer bu destek yoksa; her şey düşer, her şey dökülür, her program bozulur, hiçbir kuvvet müessir olamaz, ve hiçbir müessir payidar olamaz .. O hâlde her şeyden evvel hayatta bu desteği arayalım ... Bu destek nedir? Bir hayattır; bir fikir, bir nasihat değildir. O derece değildir ki hayat büzülürken, hayat çürürken kitapların, makalelerin, felsefelerin kurulduğunu görüyorsunuz. Şimdiye kadar bunların hiçbiri bu hayat için ilk mebd, birinci destek olmadı; belki bunların hepsi mebdesiz ve desteksiz kaldığı içindir ki yıkıldı gitti .. – ümitleri, mefkûreleri yaratanlarımız da içinde olduğu hâlde – Bu çöken ve göçen hayat karşısında acı ve ye's

duymayan kaç kişimiz var?! . O halde ben bir ümitsizim. Hayır değil ben “kendisine yine kendisine destek arayan bir hayattan ümitsizim” ve yalnız bunlardan ümitsizim. Yoksa sadece ümitsiz değilim. Benim ümidim evvelâ hayatta, benim ümidim sonra hayattan çıkan bir ilimde, benim ümidim daha sonra ilimden çıkan bir siyasette, benim ümidim en sonra bu kutlu hayattan, ilimden ve siyasetten gelen canlı bir terbiyededir ..

Gerçi evet, bize bir ilim lâzım, bir ilim ki yalan ve uydurma değil, bütün manasıyla hayatı gören, anlayan ve gösteren, softaların telâkkisinden zabıtanın tehdidinden korkmayan, “Doğru yol budur” diyen canlı bir ilim .. Bu ilim ister Durkheim içtimaiyatı, ister bir Gosse’nin felsefesi ister Wundt’un ruhiyatı olsun; her hâlde hakikî ve samimî, canlı bir ilim ..

Şimdi farz edelim ki bu ilim bizde var. Fakat yalnız kafamızda var; hayata, fiiliyata girmemiş; siyasete bir tesiri olmamış; yine boştur. Bu ilim, yalnız bir ziynettir; hayat için bir kıymet değildir. İlmi tatbik ettirmek de lâzım .. Bunun için – ilimden, âlimlerden, mütefenninlerden başka – politikacılara, idarecilere muhtaçsınız. Politikacılarınız var mı? Var ama ilimden, âlimden, usulden, mantıktan uzak! .. O hâlde memleketiniz cahillikle, taassupla idare ediliyor, demektir. Politikacılarınızın hüsnüniyet sahibi olmaları neyi temin edebilir? İyilik yapmayı değil, nihayet fenalığı, istemeyerek, bilmeyerek yapmayı değil?! . O hâlde politikayı ilme köle etmenin yolu? ..İlim var, siyaset var, fakat aralarında muhabbet yok ... İşte asıl felâket budur; hayatın muamması da bu noktadadır. Bir ilim var, bir dârülfünun var ama siyasete tesiri yok. Siyasete dokunamayan bir dârülfünun ne kadar muazzam olursa olsun, milletin hayatında ancak bir fosil kadar canlı olabilir! ... İdareyi, siyaseti ilimle tanzim edebilecek bir kabiliyete mazhar olabilir miyiz? Yahut her şeyden evvel buna çalışabilir miyiz? Yahut bu kahramanlığı yapabilecek fırkalar yetiştirebilir miyiz? O zaman her şey kurtulmuştur .. Benim böyle bir siyasetten ümidim vardır ...

Fakat eğer bu siyaset bir halk zümresi tarafından himaye edilmiyor, istenmiyorsa ondan da ümidimi kesiyorum. Çünkü Dünyanın ilme en çok hürmet eden bir siyasetçisini de mevki-i iktidara getirseniz, eğer sevilmiş, istenmiş, göz bebeği gibi korunmuş değilse; atılır, kovulur, unutulur ... O hâlde ne lâzım? Bir “efkâr-ı umumiye” lâzım; ilmi isteyen, siyaseti ilme feda eden bir “münevverler sınıfı” lâzım. Şimdi bizde bu sınıf var mı? Ne derece toplu ve kuvvetli, ne derece toplanmış ve kuvvetlenmiş? İşte terbiyemizin

mukadderatı, maarif programlarından evvel, bu sınıfın elindedir ... Bu sınıf olmadığı için ne zaman yürürsek ileri geri, hiç olmazsa çarpık gidiyoruz! ..

Şimdi farz ediyorum ki: Bizde bu ilim sınıfı da var. Fakat bu münevverler sınıfını isteyen ve koruyan bir halk sınıfı yok. O zaman siyaset temelsiz, ilim desteksiz, âlim himayesiz, münevver kuvvetsizdir. İşte bizde en nihayet yok olan bu kuvvettir. Bir siyaset, bir ilim var ama, bunların üçü de halka tesanütsüz olarak var! Bu tesanütün mebdei her şeyden evvel âlimlerin halka teveccühü, halkın ilme muhabbetidir. Bu teveccühle bu muhabbet hasıl olduğu gün, ilim halka güvenerek siyaseti tanzim edecek, siyaset de ilme dayanarak diriltici ve yaşatıcı vazifesini görecek ...

(Yarınki maarif programı) sualinize birçok dolaşık bahislerden sonra kısacık cevap vereceğim:

- 1- Fikirlerin halka teveccühü 2- Halkın fikren uyanması 3- Halkın fikirleri ve mütefekkirleri sevmesi 4- Halkla mütefekkirlerin arasında tesanüt vücuda gelmesi 5- Mütefekkirlerin siyasetçileri kontrol etmesi 6- siyasetin ilmîleşmesi ...

İlim yoksa siyaset yıkılır; halk yoksa münevverler yıkılır; halk yıkılırsa memleket yıkılır ... (Yarınki maarif programı) evvelâ bir esir gibi halktan çıkan, mütefekkilere, mütehassıslara, siyasetçilere girdikten sonra vücut bularak yine halka giren bir maarifin programıdır ve şimdiye kadar yapılan hep bunun aksidir! ..

İsmail Hakkı, “Yarınki Maarif Programı”, (Röportaj), Büyük Mecmua, S.1, 6 Mart 1919, s.8-9

Edebiyatımızın Son Sımaları ve Safhaları – 1

10 Temmuz İhtilâli gelmiş geçmişti ve Türk’ün içinde büyük bir kuvvet ve vuzuhla hasret çektiği şey güzel ve canlı bir edebiyat olmuştu.

İhtilâl, esasen Fransız inkılâbının halkları olan on sekizinci asır filozof ve edebiyatının Namık Kemal’in büyük ruhundaki ve muasırlarının Tanzimatçı zihniyetlerindeki intibâından doğmuştu. Tanzimatçıların bu yüksek ve muazzam ihtilâl imanını, hür

insanların ruh ve fikirlerini ifade için yeni bir vasıtaya ihtiyaçları vardı. Lisanımızın zincirlerini koparmak; edebiyatı bir kalıp silsilesi olmaktan kurtarmak; milletin yeni ifade etmek istediği yeni düşünce ve hisleri eşkal ve kaide içinde öldürmeyecek serbest ve canlı bir lisan yaratmak mecburiyetinde idiler. Buna Namık Kemal azim bir kudret ve ateşle atıldı. Acem kalıplarına uymayan, dar kaidelerden taşan büyük hisler ve fikirleri terennüm edebilecek bir Türkçenin temelini attı ve aynı zamanda muasır ve hür Türkiye mefkûresini yaratabilecek esasları ruhundan ateş ve kan damlaları gibi döktü.

Namık Kemal'in yaratıcı devresiyle siyasî ihtilâlimiz arasındaki bir çeyrek asra yakın zamanın mühim bir kısmında Edebiyat-ı Cedideciler edebiyat ve sanata hâkim bulunuyorlardı. İhtilâl başladığı zaman Namık Kemal'in Garbın hür ve millet lisanı olan lisanlarına Türkçemizi benzetmek için tuttuğu büyük yolda Edebiyat-ı Cedide de son noktasına gelmişti. Edebiyat-ı Cedideciler lisanı ve fikri muayyen bir tekâmül noktasına kadar getirdiler kaldılar. Ondan ötesi onların elinde değildi. Ne lisanları ne de ruhları Türk'ün dimağıyla ve kalbiyle beklediği daha muğlâk, daha geniş ve daha içinden olması lâzım gelen şeyleri terennüme kadir değildi.

İlk hür dakikalarında isim veremediği yeni heyecanlarını, güzellik hasretini ifade edecek bir sanatı tehalük ile, ihtirasla bekledi.

Bu garip fakat şekilsiz ve isimsiz devrede ekseriyeti henüz çocuk addedilecek kadar gençlerden müteşekkil yeni bir hareket, belki bir mektep vücut buldu. Fecr-i Âtî ismini alan bu hareket mektep itibariyle hiçbir sanat esasâtını ve gayesini taşııyordu. Yalnız geçen mektebi gayrişuurî bir tarzda, iyi ve kötü noktalarını teşrih etmeden azim ve ateşin bir ihtirasla yıkmak yerlere geçirmek istiyordu. İhtilâlin sâri ruhuyla ve belki de gençlikleriyle biraz sarhoş, Edebiyat-ı Cedide'nin şöhret ve şanı, büyük tanınmış siması, nesi varsa, en yükseğine kadar atıldılar, tırnaklarıyla, yumruklarıyla yıkmaya çalıştılar. Edebiyat-ı Cedide'nin en büyüklerinden olduğu için Fikret en büyük tariz hissesini aldı.

O gün için pek çocukça ve manasız görünen bu hareket sekiz sene sonra Türk'ün edebiyat tarihinde bîtaraf bir münekkîit gözlerinde hemen mevki ve manasını kazanıyor. Fecr-i Âtî muharrirleri mübalâğakâr ve mariz olmakla beraber yine o günkü fikr-i gayelerini temsil ediyorlardı. O gün en tahlilî ve derunî bir kabiliyet gösteren gene Yakub Kadri, Fikret'ten bahsederken onu kızıl ve muhteşem mantoya bürünmüş büyük bir adama

benzetiyordu. Gözler bu şaşaa karşısında kamaşırken mantonun zengin katları arkasında kemikleri çıkık bir iskelet göğsü göreceğimizi söylüyordu. Bu “sembol” belki Fikret için doğru değildi fakat pek genç muharririn ruhundaki vaziyet ve emeli müşahhas bir şekilde veriyordu. Bu derunî bir feryattı. Daha şahsî ve hakikî bir hisse, renge, daha insanî ve millî bir heyecan ve güzelliğe karşı umumî bir açlık vardı.

Fecr-i Âtî bu tahripkâr tezahüratından başka birkaç hassas, ince ve zengin parça neşretti. Fakat neşriyatı kemiyet itibariyle hemen hiç olduğu gibi hiçbir vakit muayyen sanat mefkûreli edebî bir mektep olamadı. Mariz, zayıf, sahtesiz, ateşsiz ve kudretsiz bir siması vardı müfrit iddiaları, kansız mübalâğaları Fikret mektebinin geniş şöhretini kazandıramadı. Pek az zamanda, soldu, kurudu, gayrimuayyen fikirleri fakr-üd-demli hayat tabloları iki senede rengini mevcudiyetini kaybetti. Fakat edebiyat mektebi olarak mariz hususiyetlerinden, bulanık ve karışık sanat mefkûrelerinden dolayı yaşayamayan Fecr-i Âtî, azası itibariyle Türk sanat ve edebiyatının tarihinde mühim halkalar teşekkül eder.

İhtilâl ile beraber Türk’ün omuzlarından yük, dudaklarından kilit kalkar kalkmaz Türk edebiyatının en bariz hususiyeti sahil ve canlı bir mizah, genç ve şen bir kahkaha oldu. Uzun zulümler altında ezilen halkın mizahı pek hususîdir, tamamen gayritabiîdir. Kahkahası mütekallis bir sırtış, tebessümü acı bir hat istihzası müntakim bir hiciv, mizahı soğuk ve kuru ve ekserî galiz bir alaydır.

Türklerin mesut günlerinden kalma şahsî mizahı Nasreddin Hoca, Karagöz hikâyelerinde halk edebiyatının tilki, Keloğlan masallarında, orta oyunlarında cazip bir gümüş tel gibi sarılır uzanır. Fakat bunu klâsik ve yüksek edebiyatta arayınca karşımıza Nef’î’ninkiler gibi zalim, acı ve galiz hicivler çıkar. Tanzimat’ın Ziya Paşa’sı millî mizahı ahlâkî bir tekâmüle kadar götürmüştü. Fakat Türkiye’de yaşayan sınıfların geniş samimî hislerinden kopan canlı bir mizahı ancak ihtilâlin hür ruhu ve muhiti yaratabilirdi. İlk en kuvvetli ve canlı olarak ortaya atılan sanat tezahüratı Kalem ve Cem’in ilk defa olarak muasır bir mizahla Türk kalan derin karikatürleri oldu. İşte Fecr-i Âtî’nin ilk azasından olan Refik Halid bu yüksek mizahî hareket arasında Kirpinin Dedikleri ile kavi ve tınan bir genç kahkaha gibi belirdi.

Cinnet derecesine varan bu teceddüt hastalığının ortaya attığı oldukça acemi ve seri tebeddüller yeni ile eskiyi ani bir hareketle kafa kafaya çarptırmıştı. İkisi arasındaki fark tabii zamanlarda ve memleketlerde ancak uzun bir asırla ölçülebilirdi. Herhâlde halkın Türkçe manasıyla keyfi vardı. Yeni acemi tebeddüllere güldüğü kadar şimdiye kadar gülünç tarafını hissetmediği eski sevgili âdetlerine de gülüyordu.

Refik Halid Bey “Kirpinin Dedikleri”nde Yeni Hayat’ı kuvvetle kudretle tehzil ediyordu. Daima zayıf noktaları tenvir eden keskin merhametsiz bir ziya ani bir surette bu Yeni Hayat silsilesi üzerine çevriliyor, çekiliyordu. Mübalâğası ile tenvir ettiği levhanın münâzırını ve rengini bozmadan değiştiriyor, fitrî bir sanat teması neresinde olduğunu göstermeyen canlı bir garabet ve gülünçlük ilâve ediyor, mütevâzin, sanatkâr fakat yaşayan ve güldüren bir resim silsilesi yapıyordu.

“Vergiler Nasıl Toplanır”da imtiyazı elinden alınan İstanbul çocuğunun, urbacının derdinde belediyeyi bir korkuluk bilen ve istihfakâr lâkaydîsine bir de isyan ilâve eden bir İstanbul esnafının “meşrutiyetperver genç Çinlilere” nasihatinde fazla yakından gördüğü için teceddütlerin beceriksizliğine tahammül edemeyen bir genç muharririn bütün siyasî tahavvülü gülerek fakat müteşekkir olmayarak bir kabul edişi vardı.

Siyasî tahavvülün kendine ilk temasını gülerek karşılayan imtiyazlı ve sakin İstanbul, içinde siyasî ve içtimaî kopan fırtınaya kaşlarını çatmaya hatta homurdanmaya başladığı an bu hissini en iyi ifade eden hakikî çocuğu Refik Halid oldu. Evine hücum edenlere, kapısının önünde gürültü edenlere, pencereden başını çıkarıp fikrini söyleyen bir çocuk gibi İstanbul’un siyasîsini, zenginini, esnafını, eski memur sınıfını kendi evinin yakından tanıdığı birer siması gibi biraz ucûl, biraz çocuk fakat çok canlı ve kuvvetli hücumlarla söyledi.

Refik Halid’in nefyedilmesi dostları ve Türk sanatkârları için bir esef fakat Türk edebiyatı için bir kazanç oldu. Şehrin fikrî, mariz, oldukça Avrupaî ve sun’î havasından Türk hayatının ta kalbine düşmüştü. İnsan ve hakikate kitap sayfasında değil şimdi artık eliyle, gözüyle, kalbiyle temas ediyordu. Bütün yaşayan ve kuvveti olan sanatları icrasını teşekkül eden arz ve arzın hakikî çocuklarına dokunmuştu. Oldukça süslü şehirli fikirleri genişlemiş, sadeleşmiş şehri Avrupaî lehçesi simasını kaybetmiş birdenbire Türkçenin

zaferi olan kavi, zengin, milletin an‘anevî tabirlerini, hayallerini ifade eden canlı bir sanat ve hayat vasıtası olmuştu.

Uzun, menfasından sonra Refik Halid’de artık yalnız İstanbulluluk değil, bütün lisan ve sanatta nereden ve neden olduğunu hissettirmeyen bir Türkleşme var. Eşyayı mütevâzin bir şer‘iyet ve dürüst bir tasvirle yaşıyor, eski acı hiciv yerine daha sanatkâr ve yumuşak bir mizah ve siyasî hücumlarında daha muhteris olmakla beraber daha az şahsî ve çok millî samimiyet var. Avdetinden sonra Yeni Mecnua’da neşredilen eserlerinde daha üstadane bir kemal var. Anadolu hayatına ait hikâyeleri en çok Anadolu memurlarının birer canlı ve sanatkâr portreleridir. Musahabelerinde şehrin yeni peyda ettiği garip hareketler ve içtimâî yenilikleri samimî ve bıçak gibi kesen bir vuzuhla didikliyor. “İstanbul’un İç Yüzü” diye “Zaman”da neşrettiği roman bir roman değil geçen günlerle maziye karışan dünle bugünün İstanbul’unun iç yüzüdür. Hakikî sanat çok vakit isimle, kalıpla, mektupla tasnif edilemeyen bir hayat levhasıdır. İstanbul’un İç Yüzü’nde ne palan, ne tertip, ne başlangıç ne son vardır. Belki şekil itibariyle tasnif edilemez fakat hayat ve sanat itibariyle her vakit Türk tarih-i edebiyatında bu uçan kaçan İstanbul’un en seyyal, en tutulmaz devresinin iç yüzüdür. İstanbul’un geçen simaları, geçen ve uçan safhaları, yalnız bu harbin vücuda getirebileceği Türk hayat ve fert numuneleri canlı birer silsile gibi kımıldayarak, yaşayarak önümüzden gelip geçiyorlar. Dünkü göçmüş ve enkazından hayat resmi yapamayacağımız konak, zenginleşen orta hatta aşağı sınıf fertlerin oynadığı garip ve gülünç zenginlik oyunu hep sabit değil bir an yaşayıp giden safhaları ve hususiyetleriyle Türk sanatında te‘bid ediliyor. Refik Halid Bey, lisan, şey‘iyet, pek kat‘î akliselimi ile son senelerin mizahı en muasır Türk muharriridir. Refik Halid’in sanatındaki sıhhat, akliselim ve bilhassa bu kat‘î şey‘iyet o kadar hâkim bir vaziyettedir ki insan bazı sayfalarını okuduktan sonra ete, kemiğe dokunmuş kadar maddî ve müşahhas bir sanat hissediyor. Dokunamadığı, göremediği her şeyden Refik Halid nefret ediyor. Beşerin zaafı, züppeliği, akliselimin kabul edemeyeceği her türlü tezahüratı adeta çıldıran bir gayzla merhametsizcesine parçalıyor, tahlil ediyor, fırlatıp atıyor. Sinemalardaki süsü madamlar, muhteşem merdivenler, saçları örülmüş, firaklı âşıklar, sergüzeştler gördükten sonra evinde basit ve sakın Türk kocasını beğenmeyen, gözleri tavanda, elleri ayakları garip vaziyetlerde hareketinde, bütün hayatı bir melodram aktrisi gibi romantik esefler ve ahlar içinde geçen Türk kadını merhametsiz bir neşterle açmış, bir darbe ile “tatmin edilemeyen” ruhunu didik didik etmiştir. Bütün bunlar Refik Halid’i bir “genre” muharriri yapmıştır.

Refik Halid’de rikkat, hayal ve ruhun musap olduğu isimsiz hasretler, garip ve bin bir yüzlü kalp esrarı yoktur. Refik Halid maddiyatı, mütevâzin ve sahih görüşü, insanî zaafllara daima gülen simasıyla biraz Molière’i hatırlatır. Fakat yazık ki henüz Refik Halid, sanatta o kadar insanî ve geniş, o kadar hayatı müspet bir hayat parçasına çeviren bir dramatist kudreti göstermemiştir. Molière’e benzediğı noktalarda Molière’in bütün insaniyetin kalbinde gördüğü şeyi Refik Halid yalnız Türk’ün kalbinde görür. Molière’in hayatî sahne ve drama çeviren kudretine mukabil Refik Halid daha ziyade portre, küçük hikâye “Polemik” belki de serbest bir roman şeklinde tecelli eden bir sanat ruhu gösteriyor. Molière bütün selim aklı ve şey’iyeti ile en merhametsiz bir vuzuh ve hakikatle derklediğı kahramanlarının eğlendiğı gülünç noktalarındaki insanî kısmı şefkatle görüyor ve insanda onlara karşı zaafa benzer bir rikkat bırakıyor. Fakat Refik Halid gülünç adamlarını bir kahkaha bir istihfafla kırıp atıyor, muharrirle beraber güldüğünüz bu adamlar hafızanızdan silinip gidiyor. Molière’in bütün bu hücum ettiğı gülünç adamlar karşısında kendisinin de hayali tatmin edilmemiş dünyayı beğenmemiş bir idealist olduğunu “Mizantrop” da şiddetle hissettirmiş olmasına mukabil, Refik Halid’in hayalden enfüsiyetten doğan hisler ve tiplere karşı çok şey’î ve aynı zamanda kudretli bir karikatüristin samimî ve keskin hücumları, eğilmeyen müspet bir fikir ihtirası var. Molière’in bütün azim dehasına rağmen sanatında ve lisanında daima daha büyük bir şey bekletebilecek bir genişlik, eşkalinde coşan bir tenvi’ vardı. Refik Halid olmuş nû bir sanatkârdır. Lisanı demek istediğini o kadar vuzuhla söylemiş, her kelimesi o kadar muayyen bir hayal veren mütekâsif ve mütekâmil bir kuvvete erişmiştir ki artık Refik Halid’in sanat vasıtası son şeklini almıştır. Sanatının ruhu için aynı kat’iyetle söylemek kabil olmamakla beraber zavâhirindeki genre ve istikamet yaratmak istediğini kendi gayesine göre en iyi şekilde yaratıyor. O hâlde o da tayin etmiş demek belki doğru olabilir. İşte insaniyete mal olan büyük dâhilerle millete mal olan sanatkârlar arasında bulunan bu fark Refik Halid’de epeyce hissediliyor. Birincisinin eşkali ve ruhu biraz daha vuzuhsuz, geniş ve çok yüzlü, daima meçhul ve yeni bir hayat safhası beklettirecek kadar yumuşak ve belki natamamlık gösterir; ikincisi sabit, mütekâsif, ekserî sanat vasıtaları ve eşkali üstadane bir “olmuşluk” bir ekmeliyet ifade eder. Herhâlde Refik Halid lisan, sanat ve mizah itibariyle en canlı ve demek istediğini en hakikî ve şey’î bir kudretle tebliğ eden bir Türk sanatkârıdır.

Fecr-i Âtî simaları arasında ayrı bir mektep tesis etmeyip de kendi başına son edebiyatın bir safhası addedilenler arasında diğerk cazip simalardan biri de Yakub Kadri’dir.

Refik Halid'de ne varsa Yakub Kadri'de yoktur. Yakub Kadri'de ne varsa Refik Halid'de yoktur. Bu edebiyata el ele atılmış simalar arasında bu iki sanatkar adeta birbirlerinin ters yüzleridirler. Yakub Kadri'nin lisanı birdenbire Edebiyat-ı Cedide'den çok ayrılmakla beraber içinde daha cazip, daha sıcak ve canlı bir nefes vardır.

Halide Edib, "Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 1", (Makale), Büyük Mecmua, S.2, 13 Mart 1919, s.22-24

Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 2

Yakub Kadri'nin en hâkim hususiyeti Avrupa'nın büyük kafalarından özenilerek alınmış değil fakat kendi şahsının, benliğinden içinden gelen bir enfüsiyettir. Yakub Kadri bir "genre" değildir. Yakub Kadri tamam olmuş bir ruh ve dimağ hissi vermez, onun hikâyelerinde, mensur şiirlerinde, mektuplarında ebediyen bir şey arkasında dolaşan daima daha muallâk, daha esrarlı ve daha mümtaz güzellikler kovalayan bir ruhu vardır. Anlamak için kendisiyle beraber mütemadiyen yürümeye mecbur olduğunuz Yakub Kadri'nin üslûbu bilhassa İsviçre'ye gitmeden onun yazılarında hiç ani bir tahavvül göstermez. Hiçbir kuvvet lisanında bir müptedi his vermemiştir. Her vakit üslubu sıcak, canlı ve sükun ve sadd giysi içinde güzeldir fakat bu tahavvül daima geniş ve garip ufuklara, yollara doğru giden samimî ruh gizli ve zengin bir membadan çıkar. Mütemadiyen berrak, mütemadiyen dalgalı ve mütenevvi lisanın cephesi arkasından akar, terennüm eder. Lisanın, üslûbun eşkali değişmeden arkasındaki tahavvülü insan seziyor.

İşte Yakub Kadri'nin ilk eserlerinde lisanı Edebiyat-ı Cedidecilerden çok uzak olmakla beraber, lisan lisan olarak hiçbir sun'iyete, marifete, çapraşık eşkal cambazlığına, seslerin imtizacından doğacak musiki ve renk ressamlığına itina etmeden adeta gayrişuuri bir sadd ki besâtet muhafaza ediyor. Yazılarının sıkılmadan, derunî bir hazla zevkle herkes tarafından okunmasını temin eden sır yazının lisanın kendi değil onun arkasındaki esrarlı ve yüksek mümtaziyetidir. Lisan ve üslûp sanatının, fikrinin mütemadî bir geçididir. Zahirî değişmeyen bu geçit silsilelerinde her vakit elinizdeki parçayı ne kadar beğenseniz kapayınca yeni ve yüksek bir şey beklersiniz – Yakub Kadri size onu kendi de hissetmeden vadeder. Sanat ve ruh gayesinin aldığı yolun nihayetsizliği sanatkârın cazibesinin anahtarıdır. Yazılarında sizde enfes bir tecessüs uyandırır. Sanatkâr henüz olmuş,

göstereceğini göstermiş bir sanatkâr değildir. Mütemadiyen size söyleyeceği, hem yeni ve hususî söyleyeceği bir şeyler vardır. Onunla biraz arkadaş olduktan sonra mütemadiyen yürümeye mecbursunuz. Uzun ve arızalı sanat yakında “Daha ne göreceğim?” “Daha ne söyleyecek?” diyerek yanında mütemadiyen sizi yürütmek isteyen davetkâr bir müphemiyet ve vaat vardır.

İsviçre’ye gidip kapanmadan evvelki Yakub Kadri ayakları toprak üstünde fakat başı göklerde bir insandır. Toprağın incizabını etinde, kanında hissedenden hem şiddetle hissedenden bir mizacı vardır. İlk eserlerinde bir serencamda yaz ortasında çatlayan yerlerden uçan arzın sıcaklığı ile kaynayan bir gençlik, ve ihtirasa yakın ateşin bir hava vardır. Lisanının sadd giysi arkasında o kaynayan kavi memba sıcak bir şelâle gibidir. Yakub Kadri’nin arkasından koştuğu, tahlil ettiği, mütemadiyen yükselttiği ve göklere kaldırmak istediği kalbidir. Kalbinde çok zaman zihnî bir unsur, asrî, ve zengin bir hava dolaşır. Az buçuk marazî, az buçuk girdiği sahaların yalnızlığı ile meşbu kalbi bulanıyor. Arzın kokusunu, ateşini, göğün hulyasını taşımak isteyen kalbî heveskârların karışık, zayıf teranelerine düşüyor ve biraz zaman için Fecr-i Âtî edebiyatının soluk sanatına dönüyor fakat bu pek az sürüyor. Benliğini ebediyen götüren bir ak ve kuvvetli bir memba coşkun suları ile ondaki marazî temayülâtı yıkıyor.

Eski kuvvetli hikâyeleri arasında “Yıldızların Kimsesizliği” nesri de dahil olduğu hâlde onu Guy De Maupassant’ın müteessir, onun acayip ruhunun yalnızlığı, hırçınlığı ile malûl görürüz. Fakat “İstimdat”taki şarklı bir çocuğun esrarlı ruhunu yirminci asır edebiyatı bozamıyor. Buna Yakub Kadri şarkın eşkalindeki sembolü ve içinde yaşadığı güneş memleketinin kalbini hâkim, derin bir şimal sanatkârı kudretiyle açıyor.

“Asasız ve abasız kaldım. Sisler ve buzlar ikliminde, meçhul muncemid sisli bir yol üstündeyim. Kulaklarımı sağır, saçlarımı tarumar eden büyük rüzgâr – eğer nesimlerle rabitan varsa - sarışın beldelerin sekânına benden selâm götür; de ki: Arzın uzak, sisli bir kıtasında, meçhul, muncemid, sisli bir yol üstünde, kûteh-bîn, gümrah, bir siyah اساسız, abasız ve kimsesiz kaldı.”

“Yıldızların Kimsesizliği” Guy De Maupassant’ın ebedî yalnızlık tanelerinden mülhem olmuş belki de bütün müstesna ruhların müştereken duyduğu bu ruh ıssızlığını pek zarif bir şekilde terennüm etmiştir.

Yakub Kadri’nin bu biraz marazî biraz da kendisini mütemadiyen didikleyen edebiyattan yine kendi kalbinde başka ve semavî bir köşe buluşunu “Merhamet” isimindeki hikâyesi pek güzel anlatıyor. Yakub Kadri’nin hayatında bir dönüm ifade eden bu hikâye derunî sarsıntının lisana kadar tesirini, lisanında bugünkü hissedilen daha canlı istihaleyi göstermeye başlamıştır. Bu hikâyede “دانه پيو” “Tevrat” ve “Mesnevî”nin garip bir tarzda Yakub Kadri’nin ruhu üzerinde işlediğini; Yakub Kadri’nin artık Lâtin edebiyatının üslup ve ahenk esaretinden daha, daha candan insanı ifade eden Tevrat edebiyatına ve onun halk etmekte bir kudret gösterdiği şimal ile دانه پيو edebiyatına kendi mistik şark ruhunu da örerek geçtiğini görüyoruz.

“Merhamet” Yakub Kadri’nin eserleri arasında en güzeli olmasa bile herhâlde en tecessümle okunan parçasıdır. Bu sahifelerde Yakub Kadri’nin ruhundaki ukdeler birer birer açılıyor. Hikâyenin başında “Emin” yalnız ayaklarıyla değil boğazına kadar sıcak ve fani topraklara gömülüyor. Kahraman maddî güzelliği ta canına dövüyor. Bir nazar, bir kımıldanış, bir koku onu ta derinliklerden karıştırıyor.

“Etin bu nadir kokuyu hangi unsurdan aldı? Gâh mutî, gâh müşfik nikabını tak, seni hiç değişmeyen tarafından daima seziyorum. Öyle tanıyorum zira sen benim zindanımsın. Beni sağımdan solumdan, altımdan, üstümden bir ağ gibi sardın ... Beni azat et sevgili ağ ... Senden kurtulur kurtulmaz bir şahin gibi uçacağım ... Senden yapılmış bu sihirli dünyaya girdiğim günden beri dışarıda hakikî dünyada ne var hep unuttum, hep unuttum. Ben sende yıldızlardan birine nefyedilmiş bir mevcut gibiyim.”

Emin bu ilk kadın ve aşk devresinden “Byron”vari bir ateş ve romantik bir şiddetle inliyor fakat yavaş yavaş etrafından toprakları atıyor ve başını semaya kaldırdığı vakit yüksek insanlar gibi sadeleştiğini görüyoruz. Kalbindeki bin bir yüzlü boğuşmanın nihayet unsuru ve edebî siması belirliyor.

“Gönlünün bütün coşkunluğu ve lüzumsuz bir usare hâlinde bir çatlağından sızıp gidiyordu. İşte bunun için sevda, ona bir hastalıktan kurtuluş gibi göründü. Ağır bir hulya bulutunda kapanmış gençliği aşk rüzgârında bu müzeyyen mahbesten sıyrıldı ... Sevda bütün heyecanlar gibi tûn ef'âlin membaı değil mi? Sanatkârın bin mihnetle yarattığı evrende bir maşuka tıpkı, nebinin ilhamında bir sevda humması, şehidin kanında bir şehvetin kokusu, kahramanın yenişinde bir âşıkın temellükü var.”

Bu ateş içinde fazla müşteki ve iradesiz görünen Emin kendinden bezgin:

“Benim Hamlet’ten farkım nedir, dedi. Yanımda daima o acı hakikati söyleyen musir ve merhametsiz tayflar var. Her gün katil gâsıp kralın riyakâr ve tatlı sesini duyuyorum. Bu kral benim sürdürdüğüm ömür değil mi? göz yaşlarıyla evde bıraktım.”

Fakat artık Emin bizi asıl dönüm noktasına götürüyor. Ve bu noktada karşımıza çıkan şey Emin’in hasta ruhunun haricinde bir şey. Yolda su dolu murdar bir hendekten kendisine uzanan bir el ondan imdat istiyor.

“Gözlerini manzaraların en feci ve burnunu kokuların en müstekrihi kapladı. İğrenerek bir iki adım geri çekildi. Hendekten çıkan adam önünde kıvrılmış yatıyordu. Paçavralara bürülü idi ve belinden aşağısı ta dizlerine kadar tamamıyla çıplaktı. Yüzü simsiyahtı şimdi de naaş hâlini almıştı. Emin: “Bir koleralı olacak” dedi. Yerde yatan su, su, diye inledi. Emin “Bekle şimdi, şimdi” dedi, yürüdü. Fakat birkaç adım ötede başka bir inilti daha duydu. İşitmemezlikle geldi. Bir ses daha, yerde bir adam daha, Emin şaşırdı, korktu. Hava hayli kararmıştı ince ince yağmur yağıyordu. Birisi bir tayf edasıyla ona doğru geldi. Bu gelen yürürken sendeliyordu. Ses boğuk ve titrekti:

“Efendi köy uzak mı?” Nerede barınmalı, ne yapmalı? Resul hakkı için ... “ dedi.

Şimdi Emin’in içindeki tayf değil etrafındaki mustarip ve sefil fakat ulvî bir Türk âlimi söylüyor. Balkan muharebesinin meselsiz ve mütemadî bir işkence ile aç, hasta , avare sürünen ordusunu o günkü münferit ve müctemi‘ acıklı yüzüyle görüyor. Bakımsız hastanelerin dehlizi gibi kokan İstanbul’da bozgun asker rahat ve lâkayt ev sahiplerini

rahatsız etmesin diye camilere kapatılmış, orada her fert denizin bir damlası gibi kayıp, isimsiz, aç ve hasta sağır İstanbul’a bağıyor.

Heyet-i vükelâ askere verilecek ekmeğin hangi daireye ait olduğunu müzakere ederken caminin demirleri arkasında aç bir kadit alayı gözlerinde tazarru, ellerinde imdat dilenen bir tevazuuyla düşüp gözlerini kapıyor. Bu kadit alayı Emin biliyor ki birkaç gün sonra bu lâkayt İstanbul’u müdafaa için gidip dövüşecek; bunları düşünürken kulağında “Allah rızası için” diye dilenen kadit askerde öyle haileli bir belâgat görüyor ki: “Allah’ın adı bu cümlede hıçkırıyor” diyor.

Ve Emin sevgi zindanından kurtulmuş kalbi daha geniş ve derin bir sahaya girmiş buluyor çünkü muhabbetin merhamet yüzünü de artık tanıyor.

Yakub Kadri hikâyesinin zeylinde belki kendini en iyi teşhir ediyor. Dönüm yeri pek vazih görünüyor.

“Asrın muharrirleri .. Mevzuun ne hükmü var ifade güzel ve tatlı ve yeni olsun, bu kâfidir .. diyorlar. Sakın beni bu zümreye sokma! Benim içimde sanatın ışığından daha yüksek bir alev yanıyor; Emin’i bu alevin aydınlığında gördüm. Gâh kalbini, gâh beynini, gâh ellerini ısıyor ve ısırdıkça ıstırabından kıvranıyor, inliyordu. Bu hâl merakımı celp etti. üstüne eğildim. Uzun uzadıya, inceden inceye her hareketini tetkike koyuldum. Nihayet bu sırrı keşfettim. Acayip ve mağrur hayvan dünyada kendi etinden daha leziz, daha müştehi bir et yoktur sanıyor ve bunun için her acıya katlanarak bu müthiş yemeğine devam ediyor zira, vaktaki önüne başka yemekler getirdim ve başını zorla bunlara çevirdim, o vakit dişlerini kendi vücudundan çevirdi.”

Yakub Kadri’nin kalbiyle zihnîyetinin eriştiği en yüksek noktayı bu satırlar olduğu gibi gösteriyor. Bundan sonraki yolu tabîî olarak benliğinden sonra ve nihayetsiz bir boşluk içinde ruhunu bir zerre gibi salıvermesidir.

Bu yeni nirvanadan Yakub Kadri bize “Erenlerin Bağından” nefâisini gönderdi. Yakub Kadri hiçbir Türk sanatkârının gitmediği enfes derinliklere burada dalıyor, gidiyor. Bu mistik dinî nirvanada umumîyetle tasavvufun yaptığı fazla muğlâk ve çapraşık hayaller

görmüyoruz. Burada Yakub Kadri'nin şekli sanatkârlığını ruhunun yeni derinliğini ve enfüsiyetini şimdiye kadar Türkçede görülmemiş bir lisan güzelliği ile ahengi ile ifade ediyor.

“Merhamet”te ve ilk devir eserlerindeki Edebiyat-ı Cedide'nin biraz uzun ve burgulu ifadesinden uzaklaşıyor. Cümleler, kelimeler birer resim, dimağının kalbinin vasıl olduğu yeni âlemdeki muhtelif vuzıalarının resmi.

“Düşündeki vecde ren bir ruh için ne yakınlık, ne uzaklık, ne güçlük, ne kolaylık, ne elem ne sevinç vardır. Ben kendime yıldızlardan uzakken, yıldızlar bana benden yakındı; bir sırra varmak için ona bin yıl kifayet etti ve gönlümde aşk duyduğum zaman gözlerim yaşlı idi. Bir lâhza içinde bütün mesafeleri dolaştım. Yerdeki kan ve göz yaşları deryalarından geçtim. Yetimlerin sesini işittim. Âşıklarla ah ettim açlarla beraber inledim. Çıplaklara derimden verdim. Sonra vahşi ve feci bir hızla yıldızdan yıldıza atıldım. Aradım, sordum, bağırdım aziz dost lâkin vardığım noktada her şey sükuttu, her şey rükûddu. Orada sesim dağıldı. Bir zerre kımıldamadı. Sandım ki varlığım berrak bir unsurda mest olarak eriyor.”

Yakub Kadri'nin bu satırların leziz ve kusursuz musikisi, güzelliği arkasında ayakları topraklardan kalktığını hissediyoruz. Ulvî ve sanatkâr bir derviş ruhunun insanları ne dereceye kadar terennüm edebileceğini kestirmek kabil değildir. Şüphesiz bu meselsiz mistik güzelliğin yegâne zaafı arzdan, topraktan fazla uzak olmasıdır. Fakat Yakub Kadri'nin hatırasında, ruhunda topraklardan kalan eser çok şükür ki onu yere çekiyor. Daima yükselmek isteyen kalbini eski günahlarla yoğrulmuş hatıratı tazip ediyor.

“Sanki Hâbil'in kanını içmiş gibiyim, o kadar gönlüm bulandı sanki tufanda yüzmüş gibiyim o kadar göğsüm tılandı. Sanki Eyüb ile bir döşekte yattım o kadar hastayım sanki Mûsâ'nın ardından yıllarca süründüm, o kadar bezginim. Sanki İshak ile zikreden bendim. O kadar çaresizim. Sanki İsâ ile çarmıha ben gerildim o kadar yaralıyım”

Yakub Kadri Allah'a eriştiği zaman bile toprağın bu işkenceli hatıratının dinmeyeceğinden korkuyor.

“.... Yeryüzünde çektiğimiz hasreti hatırlayacağız ruh ki hatıradır bunu hatırlayacak, ruh ki düşüncedir bunu düşünecek, düşünecek ki bir zaman menfi idi, kaba nakıs ve fani şekiller ortasında yaşadı. Mahdut ve vahi güzellikler ona aksetti; kan, kemik ve et onun yükü idi.”

Yakub Kadri'nin – maddiyattan, gızzetten, hayatın süflî tecellilerinden azim bir iğrenme hissettiğini görüyoruz.

Fakat Yakub Kadri bu yeni mistik sanat safhasında ebediyen kalacak mı? Zannetmem. Nereye gideceğini de tahmin etmek istemem. Kendi mümtaz, şahsî yolunda lisanının bu hür ve meselsiz safiyet ve sâdegîsinde mutlak başka bir yere giderek veyahut bu nirvanaya yaşayan darabân eden insanlar getirecektir. Çünkü yeni yüksek sanatında eksikliğini hissettirdiği unsur insandır. İnsan ister ki Yakub Kadri bu şahsî ve pek derin enfüsiyeti ile sanatında insandan çok ayrılmasın. Şimdi bize ruhumuzun yorgun ve günahkâr günlerinde bizi temizleyecek yüksek bir ilmi okuyor. Ayakları topraklardan yüksek, başı gökte gibi tabi bu kendisiyle yol almayan yahut sanatın nihayetsiz müstezat yollarından başkalarını ihtiyar eden arkadaşlarını Yakub'dan uzaklaştırıyor.

Yakub Kadri karlı şahikalardan siyah Anadolu'ya dönerse hissediyorum ki gökle temasını kaybetmeden “Merhamet”te kadın zindanından kendini kurtaran hayat onu semanın boşluğundan da kurtaracaktır.

İşte bu enfes ve belki ilerde bütün insaniyete mal olacak geniş, genç sanatkârdan sonra yeni edebiyatta şayan-ı kayıt olan simalar safhalara veyahut cereyanlara dahildir ve son edebiyatın en esaslı ve canlı cereyanı da millî cereyandır.

Halide Edib, “Edebiyatımızın Son Simaları ve Safhaları – 2”, (Makale), Büyük Mecmua, S.4,?, s.53-54

Türk Edebiyatının Son Safha ve Simaları – 3

Edebiyatımızın millî cereyanında ana hatların teşkil eden iki bariz gaye vardır. 1- Lisanı, Garp ve Acem nüfuzundan kelime itibariyle değilse bile bünye itibariyle

kurtarmak, ve lisanı milletler lisanına yaklaştırmak; aruz vezni yerine millî vezin telâkki edilen hece veznini kullanmak. 2 – Edebiyat mevzularını – mazi ve hâl – mutlak Türk hayatından almak, bilhassa Anadolu’yu tercih etmek.

Gayeler bu ilk şeklinde en evvel Mehmed Emin Beyin yüksek şahsiyeti ve güzel eserleriyle tebellür etti. Osmanlı Türkçülüğü ile hududu sonraları genişleyen Turanî Türkçülükteki fark Türkçenin ecnebi tesirlerini [Arap ve Acem] tamamen ve müfrit bir surette çıkarmak; harsımızı bütün Türk dünyalarına uzatmaktı.

Mehmed Emin Beyin ilk kitabı çıktığı zaman, bir mektep çocuğu sıfatıyla ihtisasatım tahlilî ve zihnî anasırdan biri idi. O suretle belki Türk halk ve kitlesine daha yakındım. Babamın dizleri dibinde okuduğum bu kitap Kur’an’dan, iyilikten, hayattan, ölümden bahsediyordu. Eski Türkçenin muhteşem ahengi beni sürüklemiş olmakla beraber bana çetrefil ve sun’î bir bahçe güzelliği gibi gelirdi. Mehmed Emin Beyin eseri bu sun’î bahçeden hakikî bahçeye bir pencere gibi geldi. Hava, yeşillik, hayat hep Allah’tan geliyordu. O kadar samimî ve basit idi. Bununla beraber bu besalet arkasında insaniyetin arkasından koştuğu yeni bir ruh vardı.

Mehmed Emin Bey tabi klâsik zevkli büyük üdebamızı tatmin edemezdi. Muhterem Süleyman Nazif Beyefendi bir gün bana hayatta her şey değildir zevk değişmez demişti, zevk hakikat biraz terbiye ve hars mahsulü olmakla beraber asıl kökü fitriyatta insanların derin olan benliklerindedir. Mehmed Emin Bey halka hitap etmek istiyordu. Hitabı halka idi. Anadolulu bir ihtiyar hanımın bir gün Anadolu şiirini ezberden okuduğunu hayretle dinlerken, bana gülerek, “Evlât Kilis baştan başa Emin Beyi ezberden bilir.” demişti. Emin Beyin hitabı yalnız Anadolu’ya değil Türk dilini söyleyen her yere uzandı. Osmanlı hududu içindeki Türklerden çok uzağa, büyük bir kitle hâlinde olan Rusya’daki kan kardeşlerimize kadar gitti.

Mehmed Emin Bey, sadece bir şair değil, Türk’ün millî cereyanında bir devir olduğundan eserleri arkasındaki inkılaplar ruhunu ve bu ruhun milletine verdiği şeyleri tahlil etmek lâzımdır. Eserleri insaniyetkâr, içtimaî ve aynı zamanda her vakit millîdir. William Morris ve Bietman(?)’ın hayattan, halktan , tabiattan duyduğu sesleri Mehmed Emin Bey de duymuş ve kendi dilinde terennüm etmeye çalışmıştır. Ve bu tesirle şiirlerinde zihnî anasır daima mevcuttur. Ağaçlara, çiçeklere, çocuklara, bîkeslere

muhabbet telkin ettiği bir devrede ölü kafası gibi çok fikrî ve nefis bir parça ortaya atmıştı. Felsefenin, şiirin, insanın acı bir tecessüsle sorduğu bir sualı, o Türk halkının lisanıyla sormuştu:

Kara toprak içerisine düşen her şey bir yığın kül oluyor.

Güya bir kasırğa var, bunu ona, onu buna katıyor.

Bir el var ki çürük kefen parçasını çiçek yapıp atıyor.

Evet hayat bir taraftan başlıyor, bir taraftan doluyor.

demıştır. Bu felsefî ve insanî istifhamı Türk halkına bundan basit ve güzel bir Türkçe ile söylemek kabil olamazdı.

“Zavallılar” eseri ile Anadolu’nun insanî ve içtimaî bir yarasına çok zaman geçmeden şair dokunmuştu. Zengin köy muhtarının askerden kurtarmak için aldığı yetim ve bîçare gelinin vaziyetini ihtiyar anası anlatıyor. Muhtarın oğlunu kızın üzerine ortak getirmiş, kızı dövüyor, inletiyor fakat bunu tabîî buluyor.

“ – Bir suçmuş, dörde kadar hakkım yok mu almaya?

- Hakkın vardır, fakat bir yol mollalardan sor öğren; bak bir molla sana der mi: Bir kadını hoş kullan, ötekini ağlat, inlet, her dakika ağla.” Kadın da bu müessir hakka itiraz etmiyor yalnız kızına merhamet dileniyor. Belki bütün felâket de yalnız muhtarın oğlunun düşünüşünde değil kadının telâkkisindedir. Bu parça, Mehmed Emin Beyin iyi eserlerinden addedilmemekle beraber, içtimaî bir yarayı tabîî bir tarzda teşrih ediyor.

Sürücü, ahiretlik, ilk yüz yüze geldiğimiz Anadolu’nun mesai çocuklarıdır. Fakat bütün bu Anadolu hislerini, şair Anadolu şiirinin dört muhallid satırında toplamış bizi Anadolu ile yüz yüze getirmiştir.

Başında bir eski püskü peştamal;

Koltuğunda bir yamalı boş çuval,

- Ne o bacı?
- Ot yiyoruz n' olacak.

İşte Anadolu. Resmi yapılmış iki mısra ile faciası baştan başa karşımıza atılmış. İşte diyarının yüzünün ve kalbinin resmini size dört çizgi ile veren bir sanatkâr. Hiçbir devir ve milletin bu kadar az hatalarla yapılmış portresini ben henüz görmedim.

Anadolu şiirinin sonunda fabrika, köprü, sanayi var diye bir Türk kardeşimiz bana bir gün itirazlarını söylemişti. Cevap vermedim. Çünkü Anadolu ve Mehmed Emin Bey şu dört çizgi ile Türk sanatında saltanatlarını o kadar kavi kurmuşlardı ki bu hakikî Anadolu'yu her Türk ister istemez görmeye; kalbi karşısında burkulmaya; resminde, musikisinde, şiirinde eski püskü peştamal örtülü, siyah feraceli, eli nasırlı beli bükük kadının ilâhi gözler ve ilâhi cümlesiyle

- Evet yiyoruz, n' olacak.

dediğini işitmeye mecburdur.

Mehmed Emin Bey, insaniyetin yeni ve payidar mefkûrelerini Türk milletinin ruhuna kendi anlayacağı lisanla, kendi an'anâtıyla karıştırarak vermeye çalışmış, büyük şeylerin müjdesini Türklük cereyanına koymuştur. Türk kalbinin iyiliğe, ulüvv-i cenâba temayülünü kuvvetlendirmeye çalışmış kuvvet ve kudretin iyilik safhasını milletin gözünün önünde tutmak istemiştir.

Türkçeyi tetkik eden ecnebilerde en iyi ve yeni tesir yapanlardan biri Mehmed Emin Beydir. Muharebe esnasında bizi pek içimizden gördükten sonra oldukça garazkâr fakat kıymetli bir eser yazan Ushtormer(?) , kitabında Türklerin hayat ve istiklâl için çirkin bulduğu siyasetini teşrih ederken Mehmed Emin Beyin karşısında eriyor. Anadolu'yu yakından tanımak için uyanan yegâne kaideli cereyandan bahsederken bunu Mehmed Emin Beyin necip ruhuna, güzel ve yüksek satırlarına atfediyor, Türkler arasında necat getiren bir sima olarak gösteriyor.

Mehmed Emin Bey şiirlerinin mevzuunu aşk ve baharın haricinden almakla beraber bazılarının yeniliği ve kudreti Türkçede bir abide denilebilecek kadar yüksektir. Birinci derecede beğendiğim şiiri “Kesildi Mi Ellerin?”dir. Kurtarıcı bir unsur olarak Türk’e tanıtmak istediği kadını, sanatkâr kalbinin en çıplak ve en ilâhî noktasından yakalamıştır. His, hareket, kudret ve sürat nokta-i nazarından hikâyesini yaşayıp gelmiş bir parçadır.

- Anne, anne, hişt, hişt
- O kim?
- Benim, kalk para ver.

Anasını soyan bu ruhu kararmış serseri çocuğu, Emin Bey eli titremeden çizmiştir. Ne felsefe ne şairane mütalâa var. Sadece gece yarısı para için bıçağını anasının kalbine saplayan acul ve cani bir çocuk, kınalı saçıyla ana inkisar, acı, ve hezimetle haykırıyor.

Kan yerine irin olsun emdiklerin ..
 O kan ne?
 O damlayan kimin kanı, avucunun içinden?
 Yoksa beni vurur iken, bana bıçak saplarken
 Kesildi mi ellerin?

Bu yıldırım süratiyle geçmiş muazzam bir heyecan ve his tezaadını tespit eden birkaç hazin satır daha!

Kaç buradan seni şimdi gelip burada tutarlar
 O karanlık zindanlara atarlar, kaç buradan
 Kuş gibi
 Ben kanımı helâl ettim, sen de affet
 Yarabbi!

Mehmed Emin Bey son senelerde en velût olmuştur ve bu devrede en millî ve en Türkçü eserlerini yazmıştır. Bu devrenin bizim için bir muharebe devresi olması tabi Türkçülüğü daima silâh şakırtısı kavgâ kan milliyetperverliğine dökmüştür. Fakat bu eserinde yine şair yüksek ruhun sadık kalmıştır.

Eğiliniz ey şerefiler, ey şanlar,
Ey ırklara altın destan yazanlar.

diye Türk'ün kahramanlık menakıbını terennüm ettiği vakit Türk için tespit ettiği manevî seviyeden bir karış aşağı inmiyor. Askerî şanlar arasında hep o mert ve insanî asil Türk.

Beyaz saçlı insanlarla galîller,
Bizde saygı, bizde acı bulurlar.
Solgun yüzlü yetimlerle sefiller
Bize evlât, bize kardeş olurlar.

Türk'ün kalbi elmas gibi parçalanıyor, kırılmıyor. O kadar sarp, o kadar yüce bir kalp bütün kavi ve galip insanlar gibi güzel şeylere, yüksek hislere, zayıflara tevazu ile eğilen bir hassası var. Azmıyor aldatmıyor ve

Genç kızların cana değer gözleri
Doğruluktan başka bir şey parlatmaz.

Zaman zaman insanlara bir efsane gibi görünen insanlığın bu kesik ve güzel vuslatlarına hiçbir millet tamamen ermemiştir. Fakat bu vuslatta efradının çokluğu derecesinde bir milletin medeniyette yeri vardır.

Mehmed Emin Beyin “Ey İğnem Dik” şiiri Türk kadını çok yükseklerden terennüm eden parçadır.

“Varsın ötsün hurûslar, varsın
Sönsün yıldızlar ben istemem
Eğer biraz uyursam, korkarım ki şu iğnem
Göz yaşımla ıslanan dikişim de pas tutar.
Ah o zaman korktuğum tüy ürperten
O yerler kardeşleri o soğuk karlarıyla
Kefenler, her birinin üstüne vahşi kurtlar
Üşüşür, fatihatsız kabrinde akbabalar

Ötüşür.”

Bu güzel satırları yazan velût hilkatin ortaya attığı harp şiirleri, şiirin en ziyade vezin ve ölçüsünü tetkik eden bazı münekkitle Emin Beye hücum ettirmiştir.

Mehmed Emin Beyin “Türk’ün Hukuku” çıktıktan sonra ne kadar nefis ve hakikî bir nesir şiirini yazabileceğini gördüm ve birçok güzel satırları vardır ki onların vezninden ziyade içindeki şiir ve fikir dalgasını hatırladım. Fakat Türk’ün ati rüyasını yazarken

Soğuk, sıcak çöllerden,
Yakın uzak illerden
Mavi, yeşil gözlerden
Tepelerden yellerden
Akın, akın gelerek tahtına baş eğecek.

satırlarındaki hakikî ses ahengini hatırlar ve Mehmed Emin Beyin şiiri çok şiir yazmış olduğuna memnun olurum. Herhâlde Mehmed Emin Beyi istikbal bizim neslimizden daha çok görecektir. Bende nefasetini kimsenin inkâr edemeyeceği parçaları o kadar sıcak ve samimî bir heyecan yapmıştır ki binlerce mısra yazan velût bir sanatkârın iyi olmayan mısraları da olmasını ister istemez tabî bulmuştur.

Mehmed Emin Bey, bir büyük inkılâp ve sanat adamı sıfatıyla beyaz başı etrafında kendi dilini söyleyen nihayetsiz insanların muhabbetini kazanmıştır. Artık aziz bir vazife yapmış, güzel bir eser yaratmışlar gibi mesut gözlerini kapayabilir. Her vakit ruhu

“Ben bir Türk’üm dinim, cinsim uludur.”

mısraını Türk dünyasından dinleyecektir. Bu mısraı yalnız şeklî güzelliği ile değil derunî azameti ile din gibi, hayat gibi basit bir ulviyetle bize öğretti. Herhâlde şairlik ve insanlık ölçüsü yarın bugünden büyük olacaktır.

Bu mektebin gençleri arasında en garip mizaçlı ve en sanatkâr ruhlusu Ömer Seyfeddin Beydir. Bu kadar mizaç ve fantezisi olan bir sanatkâr da güç tahlil edilen bir ısrar ve

metanetle çok defa değişen mektebin mefkûrelerine sanatını vasıta etmiştir. Sırf bir fikir iddiasını ispat için yazdığı hikâyelerinde ve bazen çocuklara tevsi için verilen ahlâkî bir cümlelerin bir hikâyeye inkılabında bu mizaç ve lisan sıcaklığı okuyucuları Ömer Seyfeddin Beyin arkasından sürüklemiştir.

Ömer Seyfeddin Beyin gerek Anadolu, gerek Rumeli'nden aldığı halk kahramanları hiçbir vakit klişe olmamıştır. Tuhaf Bir Zulüm'deki komiteci, Beynamaz'daki Çakır İmam, Eski Türk Kahramanları'ndaki yeniçeri simaları hep kendi zaman ve ruhlarıyla doğru kalan tiplerdir.

Ömer Seyfeddin Beyin iki harikulâde kabiliyeti Refik Halid Bey gibi lisan ve mizahıdır. Fakat bu ikisinde de son derece ferdî kalmıştır. Türkçesinin garip ve cazip bir “kanamak” lığı vardır. Lisanının bu hususiyeti, kelimelerinden ve lisanın şeklinden ziyade satırları arkasındaki Seyfeddin'in mizahî ruhundan gelir. Bu mizah da lisan kadar hususîdir. tebessümünün daha demokrat bir safhasına benzer. Gülüyor mu, ağlıyor mu? Gülerse kime, ağlarsa kime ağlıyor? Bunlar öyle seri ve seyyal hislerdir ki Ömer Seyfeddin Beyin bu lisanî ve mizahî hususiyetlerini bir sır, bir istifham işareti gibi bazen mevzuu ve tarzı müstesna olmayan hikâyelerinde bile kendini gösterir. Ve Ömer Seyfeddin Bey fertte de millette de mizahın ne kadar şahsî ve uçucu, bir koku kadar mühim bir şey olduğunu eserlerinde pekâlâ insana hissettiriyor.

Son edebiyatın başlıca cereyanı olan Türkçülük, lisanda netice itibariyle bugün bir hakikat olmuştur. Temeli Tanzimat'ta atılan lisan tasfiyesinin kat'î hududunu Türkçülük cereyanı çizmiştir ve o kadar kat'iyetle çizmiştir ki dünyanın en kuvvetli silâhı olan hiciv ve mizah bile onu durdurmaya muvafık olamamıştır.

Lisan bir kalıp değil canlı bir vasıta, edebiyat sun'î ve resmî klişeler silsilesi değil hayatın hakikî ve hayalî ma'kesi olmasına doğru en kuvvetli adımları yeni nesil atmıştır.

Halide Edib, “Türk Edebiyatının Son Safha ve Simaları – 3”, (Makale), Büyük Mecmua, S.7, 8 Mayıs 1335, s.100-102

“Rakibe”den Bir Parça

“Rakibe” Tahsin Nahid Beyin “Henry Kistemaekers”ten iktibas edilmiş son piyesidir. “Dârülbedayi” sahnesinde iki hafta evvel temsil edilmesi mukarrirdi. Fakat Tepebaşı Tiyatrosunun şehremaneti tarafından bir ecnebiye kiralanmış olması yüzünden temsili şimdilik geri kaldı. Konservatuar tesisini düşünen bir idarenin tiyatro binasını hiç düşünmemiş olması pek gariptir. Herhâlde bir millî izzetinefis meselesi şeklini alan bu işe yakında bir çare bulunacağını ümit ve temenni ederiz. Eser hakkındaki mütalâalarımızı sahnede gördükten sonra söyleyeceğiz. Şimdilik karilerimize “Rakibe”nin bir sahnesini takdim ediyoruz:

Ressam Ahmed Fuad Bey büyük bir sanatkârdır. İlk güzel eserlerinin doğmasında refik ve munis zevcesi Nigâr’ın büyük tesirleri olmuştur. Ahmed Bey bir zamandan beri tuhaf bir akamete uğramıştır. Tahayyül eden bir genç kıızı tasvir eden bir tablosunu bir türlü bitiremiyor. İlhamında sönmüş ve kurumuş bir şey vardır. Ressam elinde doğmuş, evinde büyümüş olan genç ve hassas Leylâ’yı bir zamandan beri gizli ve derin bir muhabbetle sevmektedir. Leylâ’nın babası serseri tabiatlı bir adamdır. Asil ruhlu Leylâ bir sığıntı gibi yaşamaktan daima eza duymuştur. Fazla olarak daima adi ruhlu birtakım adamların küstah ve mütecevazane teşebbüslerine maruz kalmaktadır. Naklettığımız sahne genç kızın en ziyade bunalıp boğulduğu bir anda Ahmed Beyle aralarında geçen muhaveredir:

Leylâ - Ahmed

Leylâ - Ne oluyor kuzum?

Ahmed - Şey ... Baban beni söylemeye tevkil etti.

(Birdenbire)Evvelâ dur ... Bizden, kendimizden bahsedelim ... Evet ikimizden ... Aramızda bir şey oldu; onu anlamak istiyorum.

Leylâ - Aramızda? Hiçbir şey yok.

Ahmed - Evet; hiçbir şey yok! Fakat artık ben böyle muammalardan, genç kız garabetlerinden bıktım, usandım, ne oluyorsun? Kalbinde ne var? Onları söyle!

L - Kalbimde o kadar fena şeyler var ki ... Şüphesiz bir gün beni boğacak!

A - Peki ... Söyle bakalım ...

L - Hayır, lüzumu yok ... Yalnız bir arzum var.

A - Nasıl arzun?

L - Bir an evvel buradan gitmek arzusu.

A - Nereye gideceksin?

L - Nereye olursa olsun ... her hâlde gideceğim.

A - Farz et ki gittin ... Ne yapacaksın?

L - Çalışacağım.

A - Ne yapacaksın?

L - Benim gibi bir genç kız ne yapabilirse, nasıl çalışırsa öyle çalışacağım.

A - Zannettiğin kadar kolay değil.

L - Görürüz. “Bir müddet”

A - Hiçbir şey yapamazsın. Boş hülyalara kapılma.

L - Bende artık hulya ve emel kalmadı; yalnız çalışkanlığıma ve biraz da malûmatıma güveniyorum.

A - Bu ne kadar gurur!...

L - Öyle zannederim.

A - Böyle bir harekete neden lüzum gördün!

L - Size ne?

A - Yok .. Hepsini söyleyeceksin ...

L - Bana cebretmeye bir hakkınız var mı?

A - Tabi hakkım yok .. Sade soruyorum.

L - Ha .. Unutuyordum .. Elbette hakkınız var .. Hem de öyle garip bir hak ki ...

A - Leylâ dikkat et!. Bana karşı nankörlük ediyorsun!

L - Bana yaptığınız iyiliklere karşı ancak nankör olmakla intikam alabilirim.

A - Leylâ bunları sen mi söylüyorsun? Sen, nazik, o kadar iyi yürekli olan Leylâ bana böyle şeyler söylesin. Doğrusu şaşıyorum ...

L - Bakın; o eski şen ve hassas Leylâ'yı zaman ne yaptı! .. Eskiden hiç olmazsa göz yaşlarım vardı; onlarla müteselli oluyordum ... Şimdi ... Onlar da kalmadı; onların da membaı kurudu. Artık isyan ediyorum. Hiçbir şey düşünmüyorum.

A - Peki sebep? .. Sebep?

L - Demek hiçbir şey bilmiyor, görmüyor, hiçbir şey hissetmiyorsunuz .. Demek hepsini ben söylemeliyim ... O iğrenç, o acı, o çirkin hakikatleri size ben anlatmalıyım. Öyle mi? Gururumdan, ismetimden bahsediyorsunuz, onlar da olmasa maruz kaldığım hakaret beni gebertirdi. Hâlbuki siz heyecanımın, ye'simin, nefretimden sebebini bir genç kız garabeti diye tarif ediyorsunuz. Bize yaptığınız iyilikleri,.. babamı memnun eden bu iyiliklerin beni nasıl öldürdüğünü anlamıyor musunuz. Beni her vesile ile ezen, hakarete

maruz eden hep o iyilikleriniz değil mi? Uykusuz gecelerimde bağdırmamak için yastığımı ısıtarak beni kıvrandıran ısırap, kaybettiğim izzetinefsimden dolayı değil artık. Bulamadığım dünkü safiyetim dünkü ismetim içindir ... İsmet, bu kelime sizi mütehayyir ediyor ..

Buna rağmen bir şey anlamıyorsunuz değil mi? Artık kâfi, bizi sükûn ile yaşamak için bırakınız çalışalım ... Ben kendi hesabıma sefaletten ölmeyi sizin süslü hayatınıza tercih ederim, (Müteessir)yarabbi ne kadar bîçare, ne kadar bedbahtım ... göğsüne kapanarak rahat rahat ağlayacak kimsem yok .. Annem öldü, babamsa ... (Ağlamamak için dişlerini sıkarak durur)

A - Leylâ! ..

(Acı ve müstehzi)

L - Galiba korktunuz ..

A - Sahiden beni korkutuyorsunuz ..

L - Fakat bana karşı yapılan şeyler sizi korkutmuyor ... Onları bilmiyor, hissetmiyorsunuz bile ...

A - Ne söylemek istiyorsunuz. Ne oldu.

L - Kör, kör, körsünüz .. Nelere tahammül ettiğimi, nasıl ezildiğimi görmüyorsunuz. Sizin evinize sığınmış, sizin sadakanıza muhtaç olarak yaşayan himayesiz, aciz, parasız ve ümitsiz bir kız, tam bir şikâr .. Yüksekten bakılıp kulağına iğrenç, alçak şeyler söylenmesi mubah olan bir bîçare .. Hatta en rezilâne teklifleri bile dinlemeye mecbur bir bedbaht ...

A - Bu nerede oluyor? Burada, benim evimde mi?

L - Başka nerede olabilir, burada, demin ...

A - Niçin ses çıkarmadın, niçin çağırmadın ... Eğer haberim olsaydı o köpeği gebertirdim.

L - Düşmanlarım benim için müsavidir ... Bundan kurtulmak için diğerini çağıramam.

A - Senin düşmanın .. Ben mi?

L - Evet. En manasız düşmanım ...

A - Ben mi senin düşmanın! Zavallı deli .. Şimdi bana öyle şeyler söyletecek ki ..

L - Söyle .. Söyleyiniz bakayım ... Ne söyleyeceksiniz ...

A - (Artık dinlemeyerek)Ben senin düşmanın ... Ben ki senin için çıldırıyorum ... Dünyada senden başka hiç, hiçbir şey görmüyorum ... Ne sanat, ne saadet, ne iyilik, ne vicdan ... Demin kör dedindi, değil mi? Evet, çok doğru!. Kör! .. Fakat neden? ... Çünkü, sen gelince her şey sönüyor! Muhteşem gecenin beynimi yakan şimşekleri ...

L - Sus!

A - Şeklin!...Düşün!... Sanatkâr ruhumun en büyük arzusu kadar güzel!.. Ya siman! Yarabbi, onda her şey var: Neşe, ümit, keder, hiddet ... Hepsi, hepsi o küçük kanlı ve kızıl bir güle benzeyen dudaklarda mevcut .. Gözlerinde öyle bir derinlik, öyle bir uçurum var ki ... O uçurumun kenarında ruhum ürpermeler içinde kalıyor!

L - Susunuz diyorum, yoksa bağıracağım.

A - (Teheyyüçten mest)Bağır! Bir şey umurumda değil,, ben senin düşmanını değil mi?

L - Evet!..

A - Ne garip düşman .. Yanından birisi geçse titreyen; eline bir diğerinin eli dokunsa şaşırın; hayatı, ümidi, arzusu, heyecanı sana münhasır bir düşman ... (Leylâ'yı tutar)

L - Bırak beni, senden nefret ediyorum.

A - Bense ... Seviyorum; her şeyi irtikap edecek kadar seviyorum. Anlıyor musun; anlıyor musun! Dudaklarını bir kere istediğim gibi öpmek için.

L - (Bütün vücudu titreyerek)Niçin bağırıyorum, niye dinliyorum, niye defetmiyorum bunu! ...

A - (Leylâ'ya sarılarak)Çünkü artık kendi kendini bile aldatamıyorsun!

L - (Kurtulmak için son bir gayret ederek)Ne kadar alçakmışız yarabbi! ...

A - Senin için çıldırıyorum!(Çılgın gözlerle gözlerinin içine bakar. Leylâ kendini bırakır)Leylâ ... Leylâ(Leylâ kollarının arasında bayılmış zannedilir. Ahmed dudaklarını çılgınca uzun uzun öper)Çok yorulduk çok uğraştık sevgilim, sevgilim! ...

L - (Sapından kırılmış bir çiçek gibi Ahmed'in kolları arasında bîtap kalır. Ve bir genç kız hicabıyla gözleri dolgun)Ölüyorum Ahmed ölüyorum!

Tekrar uzun uzun dudaklarını öper öper. Lâkin esrarengiz bir şey bu buseyi yarıda bıraktırır; başları ayrılır, gözleri büyümüş heyecan içinde bir an evvel Nigâr'ın çıktığı kapıya bakarlar.

L - (Hafif bir sesle söylenir)Mahvoldum.

Tahsin Nahid, “**Rakibe**”, (Tiyatro), Büyük Mecmua, S.4,?, s.57-58

Cinayet Mahkemesinde

Hâkim - Adın ne?

Müttehim - Behlül.

Hâkim - Babanın?

Müttehim - Şakir.

Hâkim - Kaç yaşındasın?

Müttehim - Kırk yedi.

Hâkim - Nerelisin?

Müttehim - İstanbullu.

Hâkim - Evli misin, bekâr mısın?

Müttehim - Evliyim.

Hâkim - Kaç çocuğun var?

Müttehim - Sekiz ... validem, zevcem on ...!

Dört çocuk da şehit kardeşimin, on dört ...!!

Hâkim - Ne iş işlersin?

Müttehim - Vergi memuruyum.

Hâkim - Kaç kuruş alıyorsun?

Müttehim - Altı yüz elli.

Hâkim - Bak! Seni bin dört yüz lira ihtilâs ile itham etmişler mazbata okunacak, iyice dinle!

Hâkim - “Kâtibe” Mazbatayı okuyunuz.

“Kâtip mazbatayı okur.”

Hâkim - Dinledin mi? Ne diyeceksin?

Müttehim - Dinledim Hâkim Efendi .. İtham heyeti mazbatasını o kadar uzatmış, o kadar uzatmış ki; .. Bakınız Hâkim Efendi!. Kısaca, ben mücrimim!.. Bu kâfi değil mi? Ne lüzum var o kadar uzun uzadıya teşrihe ... Daha dışarıda bu kadar maznun var. Sizden adalet bekliyor. Belki iki saat sonra çoluk çocuğuna kavuşacak mazlumlar, günahsızlar, benim için vakit zayi edilmesine nasıl kail olurlar? Onlar huzurunuzda beraat edecek ... Ben ise, Hâkim Efendi işte mücrimim. Kâfi değil mi?

Müddei-i umumî - Efendim, müttehimin ikrarına bakılırsa hasta olduğu anlaşılıyor. Binaenaleyh birkaç gün müşahede altına alınmak üzere mahkemenin talikını talep ederim.

Müttehim - Yok Müddei-i Umumî Bey. Hata! ..Hasta değilim! Hatta her günden daha fazla sıhhatteyim .. Fakat mücrimim! .. Niye inkâr edeyim .. Galiba siz günahlarını itiraf edecek kadar kalbi kuvvetli günahkârlar görmemişsiniz. Siz, beni ceza kanununa bakıp mahkûm etmeyecek misiniz? İşte o kitapta bir madde var. Beni mahkûm ediyor. Bakınız oraya ..! Mucibince hüküm veriniz ... Beni deli zannediyorsanız, aldanıyorsunuz ... Hâşâ ...!

Hâkim - Sen ne vakit doğdun?

Müttehim - “Gülerek” Hâkim Efendi, siz beni deli zannediyorsunuz da bu suali soruyorsunuz sicil-i kayda nazaran 1295'te doğmuşum. Kırk yedi yaşındayım demedim mi? Şüphe etmeyiniz ... Deli değilim ... Hatta her vakitkinden fazla muhakemem yerinde, beynim düzgün, ruhum adil bir hâkimin kalbi kadar müsterih ... Size temin ederim ...

Hâkim - O hâlde söyle, niçin ihtilâs ettin?

Müttehim - Ha ...! Dinleyiniz: Kırk yedi yaşındayım. Yirmi yedi senedir memurum. Maaşım ancak altı yüz elli kuruş oldu ... Altı yüz elli kuruş! .. Başımda on dört nüfus var. bu parayı taksim edersek beher nüfusa hariç kısımet nedir bilir misiniz?, Hâkim Efendi! Kırk kuruş, iki yüz on altı para eder. Hâlbuki bir ekmek kırk kuruş altmış para, Hâkim Efendi, bir göz bir insanı yaşatır mı? Hiç şüphesiz hayır. O hâlde dört nüfus birbiri arkası sıra ölecekti. Benim için onları gömmek kabil değil idi. Bir arşın kefen maaşımın yarı fiyatı .! Cinayetin büyüklüğüne bakıyor musunuz? Hâkim Efendi.! On dört nüfus benim elimde ölüme mahkûm. Bu büyük cinayeti kabul edemezdim. Ne yapmalı idim? İntihar ...! Fakat; bu sefer on beş nüfusun katili; korkak, namussuz bir adam olacaktım. Vicdanım, namusum, erkekliğim buna kail olmadı. En son kararımı verdim. Fakat vicdanımdan fetva almayı unutmadım. Ondan sonra, çaldım Hâkim Efendi ...!

On dört kişinin, çoluk çocuk günahsızın ölümünden ise bir kişinin ceza kanunundaki madde mucibince asılmasını ehven gördüm. Çaldım Hâkim Efendi ..! Buna şahit istemez. Ne lâzım uzun uzadıya vakit kaybetmek. İşte bağıryorum, dinlesinler. Şayet içinizde kulakları ağır varsa onlar da işitsin .. En yüksek sesle bağıryorum: On dört kişiye bedel bir adamın ölmesi daha hafif olduğu için çaldım. İşte ben mücrimim, mahkûm ediniz ...!

Ha ..! Yalnız bir şey yapmadım. Hiç kimseye milletimin menfaatini çaldırmadım. Hazineden çaldım. Çünkü orada benim ve çocuklarımla da hakkı var.

Hâkim - “Müddei-i umumî” ne buyurursunuz?

Müddei-i umumî - Müttehim açıkça ikrar ediyor. Yalnız ölüm tehlikesi karşısında cürmü yapmış. Böyle anlaşılıyor. Haceti, yani sirkati zaruret derecesinde tayin ettiği de muhakkak. Zaruretlere memnu olan şeyleri mübah kılar olduğundan Müddei-i umumî müttehimin muafiyetine karar vermenizi talep eder.

Hâkim - Kararı tefhim ediyorum: İcabı müzakere olundu. Müttehimin ifadesinin tarzına göre hasta olduğu anlaşılamadığından müşahede altına alınmasına lüzum olduğuna

Müddei-i umumînin talebinin reddi ile ceza kanununun ... maddesine tatbiken cinayetle mücrimiyetine müttetika karar verildi.

Ömer Kâmil, “**Cinayet Mahkemesinde**”, (Hikâye), Büyük Mecmua, S.8, 17 Kânunusani 1917- Kadıköy, s.126

Harp ve Edebiyat

Hemen her memlekette bir harp edebiyatı yapmaya çalışanlar oldu fakat, hakikî edebiyat daima harbin tesirleri haricinde kaldı. O beş senelik kin ve gayz havasında şiir ve sanat perisi kimsenin keşfedemediği bir diyara çekildi, sesini hiç kimse işitmedi. Çünkü o sulh ve sükûnetin kızıdır; ormanların yarım aydınlığında gezinir, mehtaplı gecelerde deniz kıyılarında ağlar ve şehirlerden geçerken bir siyah örtüye bürünür; tıpkı bir ürkek hayalet gibidir. Bu beş yıllık mühîb harbin ika ettiği cehennem içinde yaşaması nasıl mümkündü?

Vakıa rûbabın bir de çelikten kahramanlık teli vardır; diyeceksiniz ki, neden hiçbir parmak oraya dokunmadı? Belki dünyanın hiçbir tarafında bu kuvvetli telle oynayacak kadar kuvvetli bir parmak yoktu, belki bu parmak vardı da cihanı sarsan top sesleri arasında ne çaldığı duyulmadı; fakat, her ne olursa olsun böyle bir parmak mevcutsa bile, bu tele dokunmamalı idi, ve dokunmadı. Çünkü destanları doğuran harpler değildir, harpleri doğuran destanlardır.

Pek çok kimseler, misli hiç görülmemiş bu kadar beşerî fecâyî‘ karşısında şairlerin bir put gibi hissiz kalışına şaşılar; nasıl oluyor da kürenin o kanlı kaynayışları, dört bir taraftan yükselen o nihayetsiz feryatlar, bunların kalbinde bir aksiseda bulamıyor? Dediler ve asrın edebiyatça pek düşkün ve büyük şairlerden mahrum olduğuna karar verdiler.

Vakıa bu asır, yalnız edebiyat cihetinden değil her cihetten düşkün ve diğer asırlara nispeten en adî, en küçük, en fakir asırlardandır. Bir büyük şairi ve bir büyük edebiyatı olmadığı gibi, ne büyük bir siyasiye, ne büyük bir âlime, ne büyük bir zahide hatta ne de büyük bir kumandana maliktir. Zaten bu büyük adam buhranı değil midir ki başsız kalan insanları vahşi hayvan sürüleri hâline soktu ve bu kadar bîaman, bu kadar manasız, bu kadar neticesiz, bu kadar çaresiz musâraaya sürükledi. Evet, bu asırda ne büyük bir şair, ne

büyük bir âlim, fakat pek çok büyük tacirler ve hadsiz hesapsız büyük zenginler var. Yaşayan onlar, boğuşan onlardır. Beşeriyetin büyük bir şairi olsa idi bile muhakkak bu asrın hayatından bahse tenezzül etmeyecekti. Büyük karınlı sermayedarlarla, koca pençeli fabrika sahiplerinin menafiini, hasis menafiini korumak için kanlarını döken şoursuz kitlelerin gürültülerinden bir büyük şair ne diye bahsedebilir? “Homeros” “Truva” cenklerini terennüm etti, çünkü bu cenkler bir kalp işine aitti, bir kadın yüzündendi; “Virgile” “Eméidé”nin sergüzeştlerini yazdı, çünkü “Eméidé” vicdanî ve ruhî bir kahramandı ve sahilden sahile bir medeniyetin meş’alesini taşıyordu. Bu son asrın cengâverleri neden harp ettiler, neyin ışığını taşıdılar? Hepsinin güzelleri yuvarlak altındı ve büyük harp denilen badire bir kör dövüşünden ibaretti. Bir kör dövüşünden bir destan nasıl yapılır? Böyle azgın ve haşin bir hadisenin edebiyatta yeri olamazdı ve nitekim olmadı.

Şimdi, edebiyat meraklıları ikinci bir sual daha soruyorlar? Yarının edebiyatı, harpten sonraki edebiyat nasıl olacak? diyorlar. Son zamanlarda Avrupa matbuatında buna dair pek çok münakaşalar oldu, pek çok faraziyyât yazıldı. Meselâ denildi ki şairler badema, içtimaî hadiseleri, iktisadî mücadeleleri, şimendiferleri, makineleri, imalâthaneleri hülâsa bütün sınaat âleminin tecelliyatını teganni edecektir. Fakat, acaba, bu demir ve çelikten mamul haşin ve sun’î âlemin içinde ebediyen iptidaî bir ruh demek olan şair, yeni cemiyetlerin bu gecikmiş çocuğu, kendini müthiş bir tarzda yalnız ve yabancı hissetmeyecek midir? Böyle bir mevcudun, bizim yarınki gürültülü, dövüşlü, hummalı ve imansız muhitimizde başına bir örtü örtüp ağlamadan başka yapacağı bir şey yoktur. Vakıa son zamanlarda Belçikalı bir şair bu sınaat hayatının hummalarını, sermaye muharebelerini, amele sefaletlerini teganni etti idi, fakat, başladığı tarzın şaheserini bitiremeden, zamanın mabutlarından biri olan bir makinenin kurbanı olup gitti.

Sınaat asrı kendine mahsus bir edebiyata malik olsa bile, böyle bir edebiyatın bizim şimdiye kadar mahsulât-ı hissiye ve fikriyeden anladığımız manayı ifade edemeyeceği, büsbütün başka bir mahiyette tecelli eyleyeceği tabiidir.

Bazı muharrirler ise yarınki edebiyatın marazî ve sırrî bir edebiyat olacağını iddia ediyorlar. Tarihte misli görülmemiş bu kadar mühib ve müthiş bir buhrandan sonra meydana gürbüz ve salim bir neslin çıkması ihtimal haricindedir. Yarınki çocuklar açlığını,

sefaletin, zulmün, haksızlığın benzi sarı çocukları olacaklar ve ancak onlar bu sır'alı cengin raşesini kalplerinde duyacaklardır. Demek ki bizi bir "kurûn-ı vustâ" zulmeti bekliyor. Bu zulmette, birtakım inilti, hıçkırıklar, dua ve münacat sesleri duyacağız.

"Tan" gazetesi muharrirlerinden "Pierre Mil(?)" yarınki edebiyat hakkında büsbütün başka bir faraziye yürüttü. Bu muharrir diyor ki: "İçtimaî mücadelelere kadınlar karıştı ve daha ziyade karışacak, belki şimdiye kadar erkeklerin omzuna yüklü vazifelerden mühim bir kısmı güzel ve zayıf cinsin sırtına yüklenecek. Bu nispetsiz iş bölümünde erkekler birçok boş vakte az çok dağdağsız ve kaygısız bir huzura nail olacak. İşte, yarınki edebiyatı, beşeriyetin bu kısmı, tembellik ve iç sıkıntısı içinde, esneyerek doğuracaktır. Bittabi, bu gayet cılız, renksiz, adalâtsiz bir edebiyat olacaktır. Öyle ki ondan kadınlar bile hoşlanmayacaktır.

Pierre Mil(?)'in bu fikirlerini pek karışık, vuzuh ve mantıktan tamamıyla arî buluyorum bu, nihayet olsa olsa, mizahî hükümdür ve bence yarınki edebiyat ne böyle, ne şöyle olacaktır. Yarınki nesl-i edebiyat, şiir, zâyî' bedîa gibi bir şey tanımayacak bilmeyecek, görmeyecektir. Çünkü yarın bir harabedar, bütün şimdiye kadar kurulan müesseselerin yıkılacağı bir devirdir, iktisadî cereyanı, hissî, fikrî, ahlâkî buhranlar vely edecek ve beşeriyet ta köklerinden sarsılacaktır.

Tarihin en rüzgârlı bir dönümünde bulunuyoruz. Bu rüzgâr içimizde ve üstümüzde ne varsa alıp götürecektir, mazi arkamızda bir efsane olacak, önümüzde mehâlik ile dolu bir istikbalin uçurumları açılacak.

Avrupalılar, barbarların Roma'ya akınından sonra yıkılan eski medeniyetin yerine bir diğer medeniyet taslağı kurabilmek için, zulmet, korku ve endişe içinde tam on asır beklediler; derin bir cehl, zulüm ve taassup deryasında yüzdüler. Mazinin medeniyeti atının medeniyetini böyle bir zulmet ve böyle bir deniz ayıracaktır.

Ve böyle bir devirde, böyle bir dalâl devresinde ise şairler, sanatkârlar değil, nebiler, evliyalar beklenebilir. Zavallı insanların bunlara ne kadar ihtiyacı var.

Karaosmanoğlu Yakub Kadri, "Harp ve Edebiyat", (Fıkra), Büyük Mecmua, S.15, 13 Teşrinisani 1919, s.230-231

62. Güneş Dergisinden Seçilmiş Metinler

620. Şiirler

Özlediğim Aşk

Başımı, dizlerine koyup bir lâhza yatsam,
Yıllardır özlediğim rüyaya dalsa gönül!
Bari bütün zevkini rüyadan alsın gönül!
Bari kendi kendimi bir an olsun aldatsam!

İnanmak ihtiyacı öyle çok ki içimde,
Kalbim bir çocuk gibi her sözüne kanacak,
Kalbim, göz yaşlarıyla bir parça yıkanacak,
Bir bahar aydınlığı gülecek sevincimde!

Gel .. Koruda bülbüller nasıl şakıyor, dinle!
Dinle, sihirli bir ses nasıl sarıyor kalbi ..
Aşkı henüz anlayan iki genç âşık gibi
Kuşlardan, çiçeklerden konuşalım seninle!.

Yusuf Ziya, Güneş, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.3

Diyorlar ...

Ölürsem yazıktır sana kanmadan,
Kollarım boynunda halkalanmadan,
Bir günüm geçmiyor seni anmadan,
Derdine katlandım hiç usanmadan ..
Diyorlar: Kül olmaz ateş yanmadan,
Denizler durulmaz dalgalanmadan!

Saadet benziyor boş bir seraba,

Düşüyor her seven gönül azaba,
 Gelmiyor çekilen dertler hesaba,
 Diyorlar: Kül olmaz ateş yanmadan,
 Denizler durulmaz dalgalanmadan

Orhan Seyfi, Güneş, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.4

Tesadüf

Hayatı siz benim gözümle seyredin, gülersiniz:
 “Müessiriz” mi sandınız? Hayır, hata!.. Esersiniz!
 Talâkatıyla, kudretiyle en şerefli zihayat:
 Kitap-ı hilkatın içinde tek sedalı bir edat!

Zavallı bir edat, evet, doğan: “bu”dur, ölen “şu!” dur.
 Bu koşmalar, didinmeler hamakatin hurûşudur.

Ya gölgeyiz: Bizimdir işte şekli olmayan şu yüz;
 Ya yıldırımdır ismimiz: Parıltıyız, gürültüyüz.

Safa, cefâ, zekâ, deha, şeref, cehalet, ilim ve fen:
 Tesadüfen!.. Tesadüfen!.. Tesadüfen!.. Tesadüfen!

Tesadüfen bu çehre parlıyor, o çehre kapkara;
 Tesadüfen bu : mutena, tesadüfen o: maskara.

Tesadüfen bu, annedir, biz: muhterem, bu: mültefet;
 Tesadüfen o bir paçavra, bir kucak kiralık et.

Neticeler içinde gizlenir sebep tesadüfen;
 Tesadüfen!.. Tesadüfen!.. Hulâsa hep tesadüfen;

Tesadüfen sakatsınız, tesadüfen hekimsiniz;

Tesadüfen lâf anlamazsınız, muhalif misiniz;

Tesadüfen filânla fıkır ve histe müştereksiniz;

Tesadüfen fenasınız, tesadüfen meleksiniz;

Tesadüfen güzelsiniz, tesadüfen değilsiniz;

Tesadüfen zekisiniz değil de sade dilsiniz.

Tesadüfen Arapsınız, tesadüfen Acemsiniz;

Tesadüfen ya meysiniz, ya bezm-i meyde cemsiniz.

Ya hilkatin zavallı bir esir-i kaf u nunuyuz ;

Ya ceddiniz denen uzak hayaletin zebunuyuz.

Bu: muntazam, tesadüfen! o: münhedim, tesadüfen!..

Siz anlayın, ne söyledimse söyledim tesadüfen!..

Midhat Cemal, Güneş, S1, 1 Kânunusani 1927, s.6

Kitap-ı Mukaddes

Yıldızlı meşin kabı

Parçalanmış kitabı,

Ay altında, dün gece,

Deli bir derviş gibi,

Mumu sönmüş, rahlesi yere devrilmiş gibi,

Okudum saatlerce.

Yıldızlı meşin kabın

Parçalanmış koynunda uyuklayan kitabın

Çevirdikçe küf kokan her sarı yaprağını,

Sandım ki eşiyorum bir mezar toprağını.

İnce el yazıları canlandı birer birer,
Masallarda çizilen yüzleri gösterdiler:

İblis bir yılan oldu Âdem Havvâ'ya kandı,
Kardeşini öldüren lânetli ruhu gördüm
Koca tahta bir gemi ummanlarda çalkandı,
Ufuklardan güvercin bekleyen Nûh'u gördüm.
İsmail'in topuğu kumdan çıkardı zemzem,
Tûr-ı Sînâ'da Mûsâ kaldırdı kollarını.
Asasını vurunca yarıldı Bahr-ı Kulzum,
Buldu beniisrail Kudüs'ün yollarını.
Zekeriyyâ zikrini sonsuz bir âha verdi,
Doğdu Îsâ bkrini Meryem Allah'a verdi.
Kureyşî Muhammed'e kucak açtı Medine,
Bir ateş mezar oldu Kerbelâ Hüseyin'e ...

Sahifeler döndükçe bunlar hep birer birer
Çevrilip devrildiler

Ay battı güneş doğdu.
Kalbimde ateş doğdu.

Yaldızlı meşin kabı
Parçalanmış kitabı
Varsın gömülsün diye bir ebedî uykuya
Attım kör bir kuyuya

Yazık! Yazık bize ki, asırlarca aldandık,
Karanlıkta çizilen yüzleri görmek için,
Görüp yüz sürmek için,
Yazık! Yazık bize ki bir چراغ gibi yandık! ...
Ne gökten necat geldi, ne bir parça merhamet.
Çalışan esirlere Îsâ, Mûsâ, Muhammed

Yalnız bir kuru dua, bir tütsü buhur verdi.
 Masal cennetlerinin yollarını gösterdi
 Ne beş vaktin ezanı, ne Anjelüs çanları
 Yokluktan kurtarmadı esir çalışanları ..
 Hâlâ biz köleleriz: Efendilerimiz var.
 Hâlâ her mel'ûn taşı yosunlanmış bir duvar,
 “Esir-Efendi” diye koymuş da adlarını,
 İki bahta ayırmış arzın evlâtlarını.
 Çiftimiz, sabanımız, sonsuz çalışmamızla,
 Asırlardır bağrında inleyen kazmamızla
 Meyvelerle bezendi “Dünya” isimli ağaç.
 Bizler ağacımızın altında ölürken aç,
 Efendiler gösterip sırtan dişlerini
 Birer birer topluyor arzın yemişlerini

Nazım Hikmet, Güneş, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.4

Son Aşkına

Ey benim gül demetim, ey bir çile ipeğim!
 Seni çok seviyorum; daha çok seveceğim.

Sen benim kuraklıktan solan gönül bahçemde,
 Sen benim şu yıldızsız kalan hulya gecemde
 Bir sonbahar değilsin, sonuncu bir baharsın;
 Ufkumda fecri açan gül kanatlı rüzgârsın.

Şiirimdeki heyecan bugün sendendir ancak.
 Bu şiirim bende artık son heyecan olacak.

Şu gönlüm, bilsen, nasıl çırpınarak yoruldu?..
 Bir güzelden kurtuldu, bir güzele vuruldu ..
 Her birinden bir parça daha yorgun düşerek,

Kimine lânet edip, kimiyle öpüşerek
Nihayet, işte bugün hepsinden ayrılmışım;
O kadar bıkkınım ki mazime darılmışım ...

Sen ki bir çocuk kadar şakraksın, neşelisin;
Sen ki aşka gençlikle koşan güzel delisin;
Bana mahkûm olduğun lâhzalar var sanırım,
Busemle ürperdiğin o anları tanırım.

Ey cici kırlangıcım, benim ipek böceğim!
Yaklaş, sana pek gizli bir şey söyleyeceğim:
“Seni gittikçe fazla seviyorum, yaramaz!”
“Bugün dünden daha çok ve yarından daha az!”

Kıymetli tutuyorsun, değil mi, bu sevgimi?
Yalvarırım beni hep titreyerek sev emi?
Bakışından korkarak, göğsüme sokularak,
Aşkın bütün şiirini her an bende bularak,
Yalvarırım böyle sev! Bana karşı aciz ol!
Sevişmekte zalimlik, inan ki en fena yol!

Artık mücadelesiz göz yaşından müstağni
Bir sevgiye muhtacım, sen de böyle sev beni!
O ipekten göğsünde bırak başım dinlensin!
Bir çile ipeğimsin, gül demetim de sensin!
Sakın, sanma bıkarım tatlı buselerinden ..
Sevilmek ihtiyacı bende öyle derinden,
Gelen bir iptilâ ki: Severim sevildikçe.
Esiririm, esirim olduğunu bildikçe.

Şairliğim seninle en bahtiyar, en mağrur
Anındayken, düşün ki: Gençliğimin sonudur!
Bırak, gönlüm kendini bu aşka hâkim sansın!

Genç kadın, mahkûm ol ki ona hâkim olansın!

Enis Behiç, Güneş, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.10

Tamburla Beraber

Buldu gönlüm bir teselli va'de aldandıkça ben,
Ağlatıldım, inletildim yaktılar yandıkça ben!
Can evimden incitildim, hasmı dost sandıkça ben,
Ağlatıldım, inletildim, yaktılar yandıkça ben!

Kıskanırdım başka kollardan, kucaklardan onu,
Razıyım bir parçacık görsem uzaklardan onu,
Öpmedim bir kerecik olgun dudaklardan onu,
Ağlatıldım, inletildim, yaktılar yandıkça ben!

Necdet Rüşdü, Güneş, s.2, 15 Kânunusani 1927, s.11

Ne İstiyorum?

Dün yine oturmuştum, dalgın düşünüyordum,
“Ne istiyorum?” diye kendi kendime sordum ..
Hayatta ne bir gayem, ne de bir ümidim var,
Uğulduyor ufkumda kudurmuş fırtınalar;
Gençliğim bir işkence, hayatım bir işkence
Sıkıyor kalbimi bir görünmez, demir pençe.
Uzlaşamadık gitti talih hırçın, ben hırçın!
Ben talihimden hırçın, talihim benden hırçın!
Ne ben ona yüz verdim, ne o bana gülüyor,
Daima çehresinden şeamet dökülüyor.
Zaten güldüğünü de istemiyorum onun
Şeytan görsün uğursuz çehresini mel'unun !
Ben gençliğimi sonsuz bir boşluğa salmışım,

Ben zaten dert içinde bunalmışım kalmışım ..
 Gördüğüm her güzeli severim, benimserim,
 “Rabbim, ah, bu güzeller benim olsaydı!” derim,
 Sızlar içimde gizli bir yara derin derin,
 Bilirim imkânı yok bu çılgın heveslerin ..
 Daima işkencede, azap içinde ruhum,
 Ben ne istediğimi kendim de bilmiyorum ...

Fazıl Behiç, Güneş, S.2, 15 Kânunusani 1927, s.15

Mersiye

Büyük Nazîf'in muazzez ruhuna ithaf

Ey gözleri ukbâya açılmış kara toprak,
 Üstadı neden kendine ettin bugün ortak?..

Fanilere gayzın ne ki aç kurt gibi yersin?
 Git Kâbil'i bul istediğin şeyleri versin ..

Mademki ölüm sence bir eğlenceli şeydi,
 Mücrim mi bulunmazdı Nazîf'in suçu neydi? ..

Ey şimdi semalarda gezen ruh-ı mukaddes,
 Arkanda üfûlünle bıraktın bizi bîkes:

Bizden seni dûr etse de kanun-ı ilâhi,
 Dünyada adın çalkanacak namütenahi ...

Ali Hâdî, Güneş, S.3, 1 Şubat 1927, s.10

Ağlayan Keman

Diyorsun ki: “Bağrına bastığın güzel keman

Neden kalbi kanayan bir yetim gibi ağlar?..”

- Evet, o hep ağlıyor içim yandığı zaman
Canlanarak gözümde gelip geçen sevdalar.

İnildeyen tellere temas edince yayım
Hissederim kalbimin coşkun emellerini.
Ben güzellik aşkıyla can çekişen hastayım
Kendime deva bildim kemanın tellerini.
Bana soruyorsun ki: “Niçin ağlar kemanın?”
Sen bil ki o feryatlar bir gönül bestesidir.
Ta içinden geliyor gazap duyan bir canan;
O akisler bir ölmez hatıranın sesidir.

Ben ki matemlerimi boşluklara asarım,
Sanırım göz yaşımdır ufukta bocalayan.
Gerçi kemanımı ben hep bağrıma basarım
Fakat kemanım değil, bu kalbidir ağlayan!..

Emin Receb, Güneş, S.4, 15 şubat 1927, s.17

Çoban Kızı

Kalbimde kanım durdu, ateşten yana yana
Çoban kızı, destinden bir yudum su ver bana
Çatlak dudaklarımla içeyim kana kana
Çoban kızı, destinden bir yudum su ver bana

Sevgi, anca bir suymuş, dudaklarda bir içim;
Yıllarca hasretinle yandı tutuştu içim ..
Şimdi artık sönerken heyecanım, sevincim
Çoban kızı, destinden bir yudum su ver bana!

Ekrem Reşid, Güneş, S.4, 15 Şubat 1927, s.18

İçimden Kopan

İncecik, kıvrak belinden bir gün olsun sıkmadım,
Ben canımdan bıktım ama, hasretinden bıkmadım!
Silme kalbinden, demiştin, bak sözünden çıkmadım:
Ben canımdan bıktım ama, hasretinden bıkmadım!

Bin günüm uğrunda gitsin, bir görün rüyada sen,
Çıkmıyorsun çünkü aklımdan benim dünyada sen,
Gözlerimden yaş gelir, geldikçe her gün yâda sen,
Ben canımdan bıktım ama, hasretinden bıkmadım!

Necdet Rüşdü, Güneş, S.4, 15 Şubat 1927, s.19

Bir Genç Kıza

Söylediler, inanmadım geçen gün;
Seni de ey küçük kız;
Çağırdı mı insafsız
Aşkın sesi;
Daha ömrün
Gül sabahı açılırken yaşında?..

Ne acemi gözlerinin ilk sürmesi,
Ne iğreti topladığın saç başında!..

Bilsen, şimdi seni nasıl hırçın bekler,
Kanatlarının rengini
Gösterip kaçmak için
Bahçedeki kelebekler!..

Dertlerini açmak için
Odandaki bebekler,

Seni bekler!..

Nereden duyup döndü başın
 Aşkın garip ahengini?
 Kimler öğretti bu tehlikeli ilmi?
 Söyle, mücrim sinemanın hangi filmi;
 Söyle, hangi beş yaş büyük arkadaşın
 Sana kadın taklidi
 Yapmaya özen dedi?..
 Bu kadar acele mi
 Senin de kapladı birden
 Gönlünü aşkın ele mi?

Hiç olmazsa küçük kız, annene acı,
 Şifa ummak bu zehirden
 Daha onun ihtiyacı!...

Celâl Sâhir, Güneş, S.5, 1 Mart 1927, s.5

Libido

Sen sekizi daha dün bitirmiştin afacan.
 O güzel kız tam yirmi bahar görmüş bir fidan.
 Uzun uzun bakarak sükût ettin bir zaman,
 Karşısında değıştin, düğümlendi kahrkahan.
 O goncası açılmış bir demet çiçek gibi,
 Sen uçmayı bilmeyen yavru kelebek gibi.
 Şakasıyla incinip okşuyorken ağladın.
 Acısını hissettin bilmediğin bir tadın.
 Bu lezzet işte odur, bu acı işte o. Ey
 Bir sıcak dalga gibi içinde yükselen şey!
 Sen onu erken duydun. Adı sonra bilinen
 Bu mukaddes ateşin aslını sorma benden.

Güzelliğe, gençliğe pek güvenen o kızı,
 Bir de seni gördükçe kalbimde duydum sızı.
 “Neden çocuğum?” diye belli ki yandı için;
 Dünyaları verirdin on senelik fark için.
 Dünyayı verme oğlum; esirgemem ben senden,
 Benim otuz sekizi paylaşalım istersen!

İbrahim Alâaddin, Güneş, S.5, 1 Mart 1927, s.6

Çaldın

Karanlık gecelerde
 Hicramınla inledim;
 Sesin akseder diye
 Boşlukları dinledim ...

İsmin dudaklarıma
 Düşmüş bir kıvılcımdı ..
 Bir humma aleviyle
 Kaç kere çıldırdımdı ..

Bir damla nur istedim
 Elinden, şifa için ...
 Gülümsedin ... Karşımda
 Kaya gibi sessizdin ...

Bu, artık son inkisar
 Ve bu son yaralanış! ..
 Benden bir bahar çaldın;
 Kalan ömrüm bütün kış! ..

Şükûfe Nihal, Güneş, S.6, 15 Mart 1927, s.9

Ayla Ruhun Hasbîhâli

*Au calme lair de lune triste et beau
Qui fait rêver les oiseaux dans les arbres
Et sangloter les jets d'eau,
Les jets d'eau sveltes parmi les marbres*

Paul Verlaine

Ey en asil kaygılarla yüzü solan ay!
Ey bir anne kalbi kadar munis olan ay!
Sen, ki onun gibi aziz, öyle ulusun,
Onun gibi yüksek, derin, saf duygulusun,
Gönlümü de yetim kalmış bir evlâdın say!
İksirinin kadehini ona dolu sun!

Ben her gece böyle ağlarım, sızlarım, inlerim;
Yıldızları usandırdı hasbîhâllerim;
Anladım ki lisanıma yabancıdırılar.
Aşkı yalnız senin gibi sevenler anlar.
Ruhumla sen söyleşirken susar, dinlerim:
Göz yaşımıyla elmaslaşan nağmeler çağlar ...

Arza hayat verir ancak nisan güneşi;
Onun yalnız sen olursun gece, gün eşi.
Billur sular, firuze gök, zümrüt ovalar
Uyurlarken sen dökürsün ufka rüyalar ...
Yeryüzünü soldururken göğün ateşi
Sen okursun baş ucunda nurdan dualar ...
Ey bir kardeş kalbi kadar munis olan ay!
Hasta beşer âlemine şefkatini yay!
Sen, ki lâhut şairisin, ilham dolusun,
İksirinin kadehini ona dolu sun?

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Fuad Hulûsî, Güneş, S.7, 1 Nisan 1927, s.4

Bahçemde İlk Gül Açtı

Kalbim mi çarpmaz odu, gözüm mü perde perde?

Koşarak iniyorum: Bahçemde ilk gül açtı.

Kırmızı bir tebessüm gördüm yeşilliklerde,

Neden seviniyorum: Bahçemde ilk gül açtı.

Yeşil gözlü yapraklar bana mağrur bakıyor;

Göğüslerinden doğan bu “Gül” adlı sultana,

Yeşil gözlü yapraklar şarap olup aktılar,

Bir mukaddes alevle içleri yana yana ...

Ben de sevinmeliyim: Bahçemde ilk gül açtı;

Bu gül parçalanırsa göreceğim ruhunu ...

Hayır, bahçemde bahar bir pembe gül açtı,

Titreyen ellerimden Rabbim saklasın onu ...

Korkuyorum, elimde dağılacak kokusu,

Yine baharsız, gülsüz kuruyacak ocağım;

Belki parmaklarımda kalacak bir damla su,

İşte ben o damlada bir şifa bulacağım!..

Sabri Esad, Güneş, S.8, 15 Nisan 1927, s.7

Anne

Daima başında çılgınca gezdim

Ezildim, üzüldüm, canımdan bezdim

Sen bana derdin de ben dinlemezdim

Anladım sevda da yalanmış anne

Keşke saçlarını örmez olaydım

Varımı, yoğumu vermez olaydım
 Keşke el koynunda görmez olaydım
 Kıskançlık ölümünden yamanmış, anne!

Hâlâ dilim varmaz kahpe demeye
 Yıllarca kahrını çekmişim niye?!..
 Meğer gece gündüz sevgilim diye
 Bağrıma bastığım yılanmış, anne!

Ali Hâdî, Güneş, S.9, 1 Mayıs 1927, s.6

Memba

Etrafını bürümüş yine sazlar, çimenler,
 Memba, ey güzel memba baharı terennüm et!
 Her an derinleşiyor besteni dinleyenler,
 Doğuşun bir sevinçtir, akışın bir saadet.

Bu ilkbahar akşamı yine geldim buraya,
 Gönlüm ezelden aşık sendeki musikiye.
 Yaprakların ardına gizlenen solgun aya
 Acep ne söylüyorsun sana aksetsin diye.

Yanı başında açmış o vahşi menekşeler,
 İri yapraklı dallar rüzgârda sallanıyor
 Tabiata yüksekten bakan mağrur meşeler
 İlkbaharın nefesi ebedîdir sanıyor.

Kara topraktan çıkıp nura, hayata yüksel,
 Derin akisler versin kırık dökük seslerin.
 Seni kanatlandırır dallarla oynayan yel,
 Akışından bellidir o fani heveslerin

Ak, ey memba! Dalmasın yine orman uykuya,
 Muhitine hayat ver, koş, bağır çırpınarak.
 Ben de genç bir şairim, bende de aynı hulya,
 Ben de bir membaım ki çıktığım yer o toprak.

Bilir misin acaba nereye gidiyorsun?..
 Heyhat, mademki doğdun sakın çevirme yolu.
 Hangi hazin emeli terennüm ediyorsun?..
 Adem, adem: Bu işte ömrün kestirme yolu.

Deniz bir katre gibi seni yutacak bir gün,
 Fakat bunu düşünme, ufuklara doğru ak.
 Sana baktıkça kalbim çarpıyor ölgün ölgün,
 Beni hulyalarımla bu akşam yalnız bırak.

Etrafını bürümüş yine sazlar, çimenler,
 Memba, ey güzel memba baharı terennüm et!
 Her an derinleşiyor besteni dinleyenler;
 Doğuşun bir sevinçtir, akışın bir saadet!

Emin Receb, Güneş, S.9, 1 Mayıs 1927, s.7

Kıt'a

Tayyare piyngosuyla her an
 Zenginliğe yeltenip dururken;
 Hak verdi nasibini başka yolda:
 Mirasına vâris olmuşum ben!

Halil Nihad, Güneş, S.14, 15 Ağustos 1927, s.2

Başkasının Sevdığı

Siz bazen bahar kadar tatlı ve baygınsınız,
 Bazen de denizlerden, sellerden taşkınsınız!
 Ta kalbimin içinde büyük bir yangınsınız,
 Aşkıma dargınsınız, gönlüme dargınsınız!
 “Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”

Çılgınım ilk gördüğüm günden beridir sizi;
 Hayatım andırıyor karanlık bir dehlizi,
 Bir dehlizde gömülü bin bir âlemin izi.
 İstirap çekmek için yaratmış Allah bizi,
 “Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”
 Geçtiğiniz yollarda – kalbim heyecan ile
 Çarparak – saatlerce beklem de nafi
 Yüzünüzü bir kere uzaktan görmek bile
 Mümkün değil ... Allah’ım, yeter çektiğim çile?..
 “Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”

Beynimde ıstırabın o, kudurmuş kırbacı
 İnsafsız darbelerle şaklıyor acı acı,
 Kalbiniz fakat hâlâ göz yaşına yabancı.
 Biliyorum bu gönül derdinin yok ilâcı,
 “Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”

Sizi andıkça – böyle perişan, hasta, bîkes –
 Dolaşır asabımı cehennemî bir nefes
 İçime dalga dalga yayılan hâkim bir ses
 Diyor ki: O saadet kuşundan ümidi kes!.

“Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”

Gençliğimi vakfettim ümitsiz bir sevdaya,
 Bu sevda benziyor bir marazî iptilâya.
 Hasretim alev alev yükseldikçe semaya,
 Anlıyorum, düşmüşüm aslı yok bir davaya,
 “Siz ki bir başkasının sevdiği kadınsınız,
 “Siz ki benden çok uzak, ona pek yakınsınız!”

Fazıl Behiç, Güneş, S.16, 1 Teşrinievvel 1927, s.15

621. Düz Yazılar

Şimendifer Kazası

- Bak, ne kadar güzel.

Vatanın her köşesi böyle güzeldir Mediha. İstanbul’dan Ankara’ya kadar, Eskişehir’den Adana’ya kadar, Kavaklar’dan Batum’a kadar, havada müşfik, rahim bir ihtizaz vardır. Bütün yolculuk müddetince yolcuları rüzgâr, bir ana şefkatiyle okşar ve her değişen manzara, gözlere yeni ve bambaşka, sihirli bir ufuk açar. Sakarya’yı gördün ya, nasıl vakur ve sakin akıyor. Coştugu zamanlar, hiddetinden coşuyor sanki... Bu sahip olduğu memleketlerden harice akmamak, dışarı gitmemek istiyor gibi...

- Altı aydır beraberiz Celil: Altı aydır böyle bir seyahat için yalvarıyordum. Nihayet muvafakat ettik.

- Ne yapalım, bir türlü vakit ve vesile bulamadım. Evli bir adam, kolay kolay vesile bulup trene binemez ki...

- Hakkın var sevgilim. Bunun için sana söz söylemeye hakkım yok. Bilâkis, bana bu

zevki tattırdığın için sana müteşekkirim, minnettarım... Böyle bir seyahati ne kadar istiyordum bilsen...

- Sahi mi?

- Evet... Fakat ne yazık ki, bu seyahat çabuk bitti.

- Saadet acelecidir Mediha, daima koşar ve menzil-i maksuduna çabuk erişir. Saadet, kanatlarını alevlerde yakan ve alevlerde can veren pervanelere benzer Mediha... Bir an evvel ışığa erişmek için kanat çırpın pervaneler, çabucak erişirler ve... ölürlər.

- Ben aydınlığa kavuşmak istemiyorum...Söyle, Toroslar'ın bu yalçın tepelerinden gülen mehtap, bizim saadetimizi yakamaz ya?..

- Hayır yavrum... Sen müsterih ol. Heyecanlanma.

- Sana bunu itiraf etmemeli. Bunu sana itiraf etmekle hata ediyorum. Benim bu aczimle göğüs kabartmanı istemiyorum. Fakat ne yapayım, itiraf edeceğim işte. Sen benim her şeyimsin Celil. Beni hayata sen attın. Yaşamanın zevkini sen verdin bana. Senden evvel ben ne idim? Bir hiç... İtiraz etme, hakikati söylüyorum.

- Bak Mediha, şu daldaki bin bir renkli kuşa bak. Hayretle treni seyrediyor. Bak, hâlâ gözleri vagonlarda sanki bir şey keşfetmek istiyor gibi bakıyor.

- Keşke, ben de bir kuş olsaydım. Sen de bir kuş olsaydın Celil. Buralarda, bu dallarda seninle beraber yaşasaydım. O zaman hiç ayrılmazdık değil mi?.. Hep beraber, daima beraber olurduk.

- Çocukça sözler söyleme emi?

- Gönül, birlikten, beraberlikten çabuk usanır.

- Belki başkalarının gönlü Celil; ama benim gönlüm değil. Senin sevgilin olduğum

günden beri payansız bir saadete kavuştuğumu hissediyorum. Bunu, kalbimin, fasılasız çarpıntısı bana hissettiriyor, ve müebbeden, ilelebet...

- Dünyada ebediyet yoktur.
- Ben kendimden ve senden eminim...
- Ancak kadınlar kalplerinden ve gönüllerinden emindirler. Biz erkekler hiçbir şeyimizden emin olamayız. Bu derece kabadayı değiliz!
- Alay etme, beni kırıyorsun.
- Alay etmiyorum, doğruyu söylüyorum.
- Seni kaybedecek olsam ölürüm Celil.
- Böyle sözleri hiç sevmem Mediha. Sahnede bu dramı çekmeyen ben, hayatta aynı şeye tahammül edebilir miyim zannedersin! Hayır.
- Yarın, İstanbul'da bulunacağız. İstanbul biraz da ayrılık demek değil midir? Ama her gün buluşmamız için elbette düşünmüşsündür? Öyle değil mi?
- Her gün mü?
- Öyle ya... Her gün.
- Sana doğrusunu söyleyeyim mi Mediha, onu ben de isterim. Fakat bu hafta, bu kabil olmayacak. Öyle işlerim var ki... O kadar meşgulüm ki...
- Ya!..
- Hemen dudakların büzülmesin. Bir kere karımı nazar-i itibara al. Biraz daha ihtiyatlı davranmak mecburiyetindeyim. Öyle kıskanıyor, öyle kıskanıyor ki...

- Onu seviyor musun?
- Bilmem bunu sana nasıl anlatayım? Onu sevmeden seviyorum. Alışkanlık bir lehimdir. Hem ona söz söylemeye hakkım yok. Ona darılmak, onu sevmemek için kendimde bir hak göremiyorum.
- Ben seni her gün görmek isterim Celil!
- Bak, Ayın ta ötelerden görünüşü ne güzel. Etraf bembeyaz...
- Ben seni her gün görmek isterim Celil!
- Ama çok şey istiyorsun Mediha!
- Bunun sebebini pekâlâ biliyorsun.
- Biraz makul düşünsene. Hayatta öyle şeyler vardır ki, insan boyun eğmek mecburiyetinde kalır. Her gecenin bir gündüzü vardır Mediha. Birkaç saat sonra bu ay batar, güneş doğar. Bu bembeyaz görünen vadi, zümrüt bir yeşillikle gözlerin önüne yayılır. Ve yine öyle bir an olur ki, gök bulutlanır, şimşekler çakar, yıldırımlar düşer. Her güzellik her saadet mahvolur...
- Sesinin ahengi değişti. Bunu söylerken gözlerimi kapasaydım, karşımda konuşan bir başkası sanırdım.
- Bazı hakikatler vardır ki Mediha, bu hakikatleri anlamayı istiyorum.
- Bir hakikat var ki Celil, bu hakikate karşı isyan ediyorum: Seni bir daha görememek, senden ayrılmak.
- Ben, tamamıyla benliğime sahip değilim. Karım...
- Ya o, ya ben desem; ne yaparsın?

- Bütün bir ömrümün acı ve tatlı anlarında beraber yaşanan bir mahlûku incitmek kolay değildir. Hatta güçtür, çok güçtür.

- Sualime cevap vermedin Celil?

- Onda, sende olmayan haklar var... Ne oluyorsun Mediha? Neden böyle sarardın?

- Bilmem... Hiç!

- Mediha!

- Sus. Artık bir şey söyleme. İzahat verme, cevap verme artık. Artık bir şey sormuyorum.

- Gül bakayım, her zamanki gibi, daima bana güldüğün gibi gül.

- İşte!

- Boyalı bir gülüş bu Mediha. Sahici gülüşün değil. Sahiden gülüyorum Celil, içimden gülüyorum. Yemin ederim sana...

- Aferin Medihacığım. Seni böyle durediş görmek isterim.

- Öyleyim.

- ... Anla ki, biz daima, aklımıza gelen her şeyi yapamayız.

- Evet. Yoksa saadet hayal olmazdı.

- İstanbul'a gidince ihtiyatlı ve müteyakkız davranacaksın değil mi? Karımın kıskançlığı geçinceye kadar randevularımızı seyrekleştiririz. Hatta bir müddet, uzun bir müddet hiç görüşmeyiz. Aşkına aşına olan gönüller, kalp kırmamalıdır.

- Hakkın var.
- Darılmadın ya?
- Hayır... Neden darılayım?
- Dur, biraz omzuna dayanayım. Başımı omzuna koyayım. Çok yorgunum göğsüne büzülerek uyuyayım.
- Uyu Celil.
- Dün gece hiç uyumadım. Sinirli idim. Bilmem, belki de İstanbul'a dönüyoruz diye asabım bozuktı.
- Uyu Celil. Rahat mısın? Ben hiç kımıldamam Celilciğim. Düşünme, üzülme. Uyu. Hayır, başın hiç ağır gelmiyor. Uyu yavrum, uyu canım!

Trenin sarsıntısı ile, Celil'in rafta duran pardösüsü düştü. Yan cebinden bir mektup fırladı, Mediha'nın dizinin dibine kadar kaydı ve durdu.

Gayriihtiyarî mektubun yazısına baktı, bu iri ve gayrimuntazam yazıyı tanıyordu. Celil'in karısının yazısı idi. Aldı. Açtı. Okudu:

"Bu seyahate razı oldum. Razı olurken de içimden öldüm Celil. Fakat ne yapayım, mademki avdette o kadını bir daha görmeyeceğini başıma yemin ederek vadettin. Öyle olsun. Gidiniz uzaklarda iken, benim İstanbul'da geçireceğim günleri tasavvur edersin. Fakat buna acı da, yalnız, yapayalnız avdet et ve ondan sonra da eskisi gibi benim, yalnız benim ol, yoksa bu hâle daha fazla tahammül edemeyeceğim. Alıp başımı kaçacağım. Ama artık korkmuyorum. Çünkü başıma, yalan yere yemin etmeyeceğine eminim..."

Mediha, uzun bir müddet mektuba baktı. İstirabını hissetmiyordu. Yalnız ağır bir yükün altında ezildiğini hissediyordu. Eziliyor, fakat ağzını açıp kimseyi imdada çağırıyordu.

Yavaş yavaş, İstanbul'da kendisini bekleyen felâketi tamamıyla idrak etti. biraz evvel Celil'in söylediği sözlerin manası şimdi artık tamamıyla tavzih etmişti. Ayrılığın mukaddimesini yapmıştı.

Mektubu Celil'in yanına bıraktı. Usulcacık, uyuyanın başını kaldırdı. Döşemeye dayadı. Sıyrılıp kalktı:

- Uyu Celil... Ben biraz pencerenin önüne gidiyorum. Uyanma sakın... Uyu Celil... Uyu sevgilim!..

- Kim bağırdı? Bu haykıran kim? Mediha! Mediha!.. Neredesin! Canım, biraz evvel haykıran kimdi?

Bu mektup da nedir?.. Tren neden yol ortasında duruyor? Neden herkes vagonlardan inip koşuşuyor?.. Memur Efendi ne oluyor?.. Bir kaza mı oldu?.. Değil değil mi?.. Herhâlde onun başına bir kaza gelmedi ya?.. Bu düşen kimdir? Görmek istiyorum... Çekiliniz diyorum... Bırakınız bakayım... Mediha... Mediha!..

Selami İzzet, "Şimendifer Kazası", (Hikâye), Güneş, S.1, 1 Kânunusani 1927, s.14-15

Çoban Çeşmesi

Kış ayları, edebiyatımız için en feyizli mevsim oldu. Manzum piyesleri romanlar, romanları şiir mecmuaları takip ediyor.

Çoban Çeşmesi, Şarkın Sultanları şairi Faruk Nafiz'in eseridir. Aruz ile yazılan o mecmua-i eş'âr ile hece ile yazılan bu şiir mecmuası arasındaki farkı anlamak için yeni kitabın ismine bakmak kâfidir.

Faruk Nafiz, öyle kıskanç bir şairdir ki, bir şiirinin diğer bir şiirinden, bir mısraının diğer bir mısraından daha zayıf. Daha hararetsiz olmasına tahammül edemez. Onun kaleminden her kelime, yed-i kudretten çıkmış gibi, tartılı, ölçülü, kusursuz çıkar.

Faruk Nafiz, hâliyle, tavrıyla, ruhuyla, kalemiyle tam şairdir. Mısralarında, yalnız hayalinin çizdiği meçhul ve özenilen güzellikleri görmezsiniz, kalbinin çarpıntıları da duyulur.

Faruk Nafiz'in mecmua-i eş'ârında meziyet, sayılamayacak kadar çok, kusur ise bulunamayacak kadar azdır .. Çünkü o, şiirin darası alınmış söz olduğunu bilir.

Faruk Nafiz'in hayat-ı sanatını ikiye ayırmak lâzımdır. Bu tasnifi biz yapmasak bile şiirleri yapıyor:

1- Moda sahillerinde gurubu seyreden, dağınık saçlı, gözü ve gönlü rüyalı Faruk Nafiz.

2- Senelerden beri Anadolu dağlarını, bayırlarını aşan, mehtabı, ıssız ve yalçın bir tepeden yükselirken seyreden, gözü nemli, gönlü elemli Faruk Nafiz ..

Bunlardan birincisi bize, ""Şarkın Sultanları""nı verdi. İkincisi ise "Canavar" isimli üç perdelik bir memleket piyesiyle "Çoban Çeşmesi"ni kazandırdı ..

Çoban Çeşmesi'nde, Şarkın Sultanları'nı yazan Faruk Nafiz'e ait izler de var: Serenat, Bir Gece, Aya Manzumeler, Yağmurlu Bir Gündü, Göllerde, Ölümü Hatırlatan Kadın .. gibi.

Bunlar, şairin nispeten eski ve nispeten genç eserleridir. Fakat, bunların arasında: Kızıma, Oğluma, Ayşe Sana!.., Oluk Yanında, Orkestra Dinlerken, Han Duvarları gibi her biri bir şair ve bir şöhret için kâfi kuvvette şiirler de var.

Her gün saban başında topladığın kederler

Seni yorgun çıkarır sabahın altısına,

Çalışkan ellerine bakanlar kirli derler,

Leke derler alnında güneş karaltısına!

.....

.....

Ayağından çarıklar dökülür parça parça,
Göz yaşların çürütür gömleğinin kolunu.
Bir lokmanın peşinde dolaşır haftalarca,
Sürgün gibi gezersin kendi Anadolu'nu!

.....

.....

Derdim, omuzlarına yük olmasın bu varlık,
Derdim, oğlum ne Hak'tan, ne kuldan bir şey umsun.
Nasip olmaz kimseye bu kadar bahtiyarlık,
Ki sen benim doğmamış, doğmayacak oğlumsun!

Diye başlayıp biten “Oğluma” şiiri ..

Sonra:

Sevdiği ağaçlar boyun kırınca
Duyardım ki rüzgâr göğsümde ağlar.
Karşılık verirdi ben haykırınca
Çiğdemli tepeler, gövermeli dağlar!

. . .
.

Yolda şelâleler yapan kaynağın
İzinden yürüdüm ta aşağılara ..
Akşamdı, dönerken gezdiğim dağın
Gölgesi vurmuştu karşı dağlara!

Hele “Han Duvarları” bedîası .. Çıplak dağlarıyla, ıssız yollarıyla, çingirakları dağdan dağa bir hıçkırık gibi akseden yaylılarıyla, o hüznü, o garip Anadolu şiiri ... O dertli han duvarlarındaki:

Garibim namıma Kerem diyorlar
Ash'mı el almış haram diyorlar
Hastayım derdime verem diyorlar

Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben

mısraları ... Ah o senelerden beri özlediğimiz, beklediğimiz mısralar!.. Bunları görmek, bunları duymak, bunları gösterip duyurmak Faruk Nafiz'e nasip oldu. Ne mutlu ona!..

Beri yanda, edebiyat allâmeleri, sarası tutmuş dervişler gibi, ağızları burunları köpürerek homurdanadursunlar, genç nesil, hâlâ edebiyatı sînâiy-i lâfziyeden, hâlâ teşbih ve istiareden, terditten, tezattan, teşhis ve intaktan ibaret sanan bu hoca efendilerin anlayamayacakları, göremeyecekleri kadar uzak, başka, yepyeni bir âleme girdi .. Atı alan Üsküdar'ı geçti!..

Yusuf Ziya, “Çoban Çeşmesi”, (Tanıtma Yazısı), Güneş, S.4, 15 Şubat 1927, s.8

Mevzuun Rolü

“Güzel Sanatlar” dediğimiz zümrenin her şubesinde, ve bu meyanda tabi edebiyatta ve şiirde, en mühim kıymet “**Vision Artistique**” sanatkârane görüş”tedir. Bu noktadan bakılacak olursa “Mevzu” tali bir unsur zannedilir. Zannedilmekte de bir hak, hiç olmazsa bir zaruret vardır; çünkü – meselâ kendi edebiyatımızı şöyle bir hatıra getirecek olursak – azametli, debdebeli mevzularla şöhret ve kıymet bulmaya çalışmış hayli muharrirler, şairler gözümüzün önüne gelir. Fakat bu adamlar “Sanatkârane görüş”ten mahrum oldukları için emekleri boşuna gitmiş, isimleri unutulmuştur. Bu netice karşısında “Mevzu pek tali bir unsur kalır” demekte bir hak ve hiç olmazsa bir zaruret vardır. Fakat meseleyi böyle kolay bir hükümle ortadan kaldırmayarak düşünürsek yanıldığımızı anlarız. Zira sanatkâr doğmuş bir adamın mesela, bir romancının elinde nadide bir mevzu, hâyide bir mevzudan daha ziyade muvaffakiyet temin ediyor. Bu maruzda biraz bizim “Divan edebiyatı”nı hatırlamamız müddeamızın tersîline hizmet edecektir: Fuzûlî, Bâkî, Nedim ... elbette pek güzide şairler, sanatkârlardır. Gazellerine mest oluyoruz: Fakat asırlarca hep muayyen şeyleri tekrarlamışlardır: Sâkî, gül çehre, şarap-ı nâb, gamze-i hunrîz, nergis-i mahmur, zülf-i perişan ... Bütün üstatlıklarına, bütün dehalarına rağmen – bedîî ihtiyaçları tamamen tatmin edemedikleri için – mevzudaki bu mahdudiyet, mensup oldukları “Divan edebiyatı”nı iflâstan kurtaramamıştır. Evet, Fuzûlî’yi okuyoruz. Hoşumuza gidiyor,

Bâkî'yi okuyoruz, hoşumuza gidiyor, Nedim'i okuyoruz, hoşumuza gidiyor, fakat bir an geliyor ki edebiyatta, şiirde başka şeyler bulmak iştıyakı bize divan edebiyatının karşısında “İllallah!” dediriyor! O an içinde meselâ Rûbab-ı Şikeste'yi açınca geniş bir ufuk karşısında kaldığımızı görüyoruz “Oh!” diye nefes alıyoruz: İşte bir Balıkçılar, işte bir Hasan'ın Gazası, işte bir Ramazan Sadakası ...

Mevzua itinanın ehemmiyetini inkâr edemeyiz: Velez ki doğrudan doğruya bedî mahiyeti olmasında “Accessoir lâıyk” bir unsur olsun “Mevzu” sanatkârı çok düşündürmelidir.

Bu sözleri mukaddime tarzında yazdım; maksadım edebiyatımızın daha sarıh bir ifadeyle şiirimizin son beş on senelik bir derdine temas etmektir. Evet yıllar var ki genç şairler gözlerini, bütün cihana yummuşlar, sade vefalı vefasız memşûkalarına hitap ediyorlar. Bunlara bazı arkadaşlar “Zina edebiyatı” adını taktılar. Ben bu kadar ileri gitmeyeceğim. Hatta müdafaaten diyeceğim ki bu şiirler muayyen bir yaş devrinin pek samimî ifadeleridir. Gençler için bu tarzda manzumeler kaleme almakta fizyolojinin ve binaenaleyh pek tabîî zaruretlere vardır. Fakat cihan gençliğinin edebiyatını işhâd ederek de sorarım ki şiir ve gençlik şiiri için vefalı vefasız sevgiliye hitaptan başka mevzu yok mudur? Meşhur Hugo emsalsiz “Les Feuilles D'automne”yi yirmi dokuz yaşında neşretti. “Rostand” da “Cyrano De Bergerac”ı kaleme aldığı zaman yirmi dokuz yaşında idi. Pek ince pek zarif şair “Albert Samen”in meşhur “Akşam” bedîaları, azgın, küstah “Jean Richepin”in “Dilenciler Şarkısı” gençliklerinin mahsulleridir. Bu misalleri gelişigüzel yazıyorum. Emsali sayılmakla bitmez. Kanaatimce beş on seneden beri devam eden, artık sahiplerine bile bezginti veren vefalı vefasız sevgiliye dair şiirlerin sâiki, sadece yukarıda işaret ettiğimiz fizyolojik zaruret değildir; “modelsizlik”tir. Evet bundan otuz beş sene, kırk sene evvel mevhûm-i müteverrimelere mersiyeler yazmak mutad imiş. O devrin genç şairlerine bu mersiyeleri yazdıran hiç şüphe yok, gaflet ve görenek idi. İnsan Dünya edebiyatlarından gafil olursa elbette muhitin itrâzından kurtulamaz. Görenek tesiriyle: “Ey vefasız sevgilim, ey zalim kız acı bana!” diye tutturur! Fakat modelleri görmeye başlarsa tabiat ve hayatın yazılmaya değer nice nice safları olduğunu idrak eder. Memleketimizin tabiatına, milletimizin hayatına dair mevzular işte ter ve taze duruyor. Bunların binde biri edebiyatımıza girememiştir. Ufak tefek bazı tecrübeler sahiplerine muvaffakiyet temin

etmekten halî kalmadı: İşte “Baykuş”, işte “Han Duvarları”, işte “Binnaz”, işte “Gemiciler”, işte “Canavar” ...

İstanbul’un bin bir gurubu, Anadolu’nun bin bir dağı, kıyı, bayırı ... Sonra tarihimiz, masallarımız, menkıbelerimiz, âdetlerimiz elhâsıl .. bütün bu bakir ve zengin mevzular gençlere şöhrat temini için hazır duruyor. Fakat bu sahalarda “muvaffakiyet”, müşabih sahalarda muvafık sanatkârların izlerini, yani muhtelif modeller görmeye vabestedir. “İlham”ın, “Şair yaratılmış olma”nın, biraz “Vezin ve kafiye kullanmayı bilme”nin kâfi geleceğine kat’îyen itimat etmemelidir. Cihan edebiyatlarının mukayeseli tetkikinden hemen şu neticeye varılmaktadır: Alman, İngiliz, Fransız, İtalyan edebiyatları daimî bir münasebet ve tedahül ile, birbirine örnek olarak tekâmül etmişlerdir. “Okumak yazmak için ilk çaredir” diyen muharrir asla aldanmamıştır. Sanat, beşerî zekânın bir cephe tecelli ve tezahürüdür. Beşerî zekâ ise hudâyî-nâbit inkişaf edemez. Goethe’yi, Edison’u, Bergson’u muhitlerinden ayırınız, Afrika’da büyümüş farz ediniz, hayran olduğunuz dehalardan eser göremezsiniz ... Evet deha bile insanî ve medenî bir hadisedir.

Son söz: Şiirimizi bisâtından kurtarmak, beş on senedir tekrar edilen mahdut mevzua nihayet vermek için modellere, örneklere ihtiyaç vardır. Bunları aramayan, bulamayan, okumayan gençlerin – hakikat biraz acıdır – edebiyatta muvaffakiyetlerine imkân tasavvur edemiyorum.

Ali Canib, “Mevzuun Rolü”, (Sohbet), Güneş, S.12, 30 Haziran 1927, s.2

Türklüğe Hakaret

Geçen hafta bir Yahudi kızının katli münasebetiyle Türk Musevîleri tarafından Türklüğü tahkir eden bazı çirkin tezahürat yapıldığından bahsedildi. Vak‘anın nasıl cereyan ettiğini bilmiyoruz. Hadiseye vuz‘iyet etmiş olan Cumhuriyet Adliyesi bu meseleyi tetkik etmekle meşguldür. Er geç hükmünü verecektir. Biz efkâr-ı umumiyede derin bir tesir bırakan noktayı muhakeme etmek istiyoruz:

Acaba asırlardan beri Türk topraklarında en yüksek bir şefkat eseri görmüş olan Yahudilerin Türklüğü tahkir etmiş olmaları mümkün müdür?

Eğer bu sual bize sorulmuş olsaydı, maalesef, müspet cevap verirdik. Türkçe konuşmaya tenezzül etmeyen Yahudi vatandaşlarımızın Türklüğü hakir görmesinden tabii ne olabilir, derdik. Eğer böyle olmasa idi, dünyanın her tarafında camiası içinde yaşadığı milletin lisanını konuşan Yahudiler, Türkiye’de de Türkçe konuşurdu. Bir milleti tahkir etmek, yalnız sokaklarda çirkin nümayişler yapmakla mı kabildir? Türkiye’de yaşayan Yahudilerin başka bir lisan konuşması hakaret değil midir? Türkçe söylemeyen, Türkçe okumayan, Türkçe yazmayan Yahudi’nin Türklüğe hürmet beslediğini zannetmek emsalsiz bir gaflet olur.

Biz ki kemal-i sabır ve tahammül ile buna ses çıkarmıyoruz, ehemmiyetsiz bir nümayişten dolayı bu kadar hassasiyet göstermemeliyiz. Eğer Türklüğe hürmet ettirmek hususunda kıskançsak, Türkçeyi hakareten korumalıyız. Yahudilerin Türklükle ihtilâti sade cebimizden para çekmekten ibaret kaldıkça kendilerine atfettiğimiz Türk vatandaşlığı hakkı gülünç bir şeydir.

Bu meseleyi, hükümet ve efkâr-ı umumiyenin müdahalesine meydan bırakmadan pek akıllı olan Yahudi vatandaşlarımızın hâletmesini temenni ederiz. İşin tevil edilecek tarafı yoktur. Türkiye’de bir Türk’ten daha müreffeh yaşayan bir Yahudi Türkçe konuşmazsa bu doğrudan doğruya Türklüğe hakarettir. İlânihaye bu hakarete tahammül edeceğimizi zannetmek hata olur. Başka memleketlerde âlim, muharrir, gazeteci, filozof, edip ve şair olan Yahudi, Türkiye’de de bu hizmetleri ifa etmeye kendini vicdanen borçlu addetmektedir. Yahudilerin bizimle fikrî alâkası “Cumhuriyet” ve “Milliyet”in Fransızca nüshalarını okumaktan ibaret kaldıkça bu türlü çirkin hadiselerin her zaman tekrarını beklemeliyiz.

Türkiye Babil Kulesi değildir. Türkiye’de Türkçe konuşulur. Başka lisanla konuşanların ceplerinde herhâlde ecnebi pasaportu bulunmalıdır. Şimdiki hâlde bu meselede bizim takip edeceğimiz en nazik ve en mutedil hareket Türkçeden başka bir lisanla hitap edenlere sade cevap vermemekten ibarettir.

Tekrar temenni edelim ki, tedbir ve ihtiyat sahibi olan Yahudi vatandaşlarımız fena bir çığıra sürüklenmeden bu meseleyi hâllerler.

....., “**Türklüğe Hakaret**”, (Sohbet), Güneş, S.15, 1 Eylül 1927, s.1

Gazinin Nutku

Reis-i Cumhur Hazretleri Halk Fırkası'nın umumî kongresinde Harekât-ı Milliye'nin iptidasından beri geçen vak'ayı belîğ ve veciz bir surette ifade eden uzun bir nutuk irat buyurdular. Bütün Türk gençliği için bu nutuktan alınacak kıymetli dersler, öğrenilecek hakikatler var. Büyük Gazi, Samsun'a çıktığı dakikadan itibaren geçirdiği mücadele safhasını anlatıyor. Bu ne yüksek bir cidal, ne muhteşem bir manzaradır. Namık Kemal'in:

Kan bin türlü esbâb-ı cefâsını toplasın gelsin,
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azîmetten!

beytinin ulvî ve muhip medlûlünü canlandırıyor. Bir tarafta sitem, tariz, hücum ve hıyanetten müteşekkil korkunç ve karanlık bir bulut silsilesi .. Çılgın bir tehevvrle mütemadiyen akıyor. Diğer tarafta bütün bu tehacüme göğüs geren bir timsal. Elinde vatanın halâs ve istiklâl meş'alesini tutuyor. Azim ve iradeyi temsil eden geniş ve vakur alnına çarpan zulmetler yarıyor, aşk ve iman ile dolu göğsüne vuran dalgalar dağılıyor, bu müthiş mücadelede onun kuvvetli kolu elinde tuttuğu mukaddes meş'aleyi her defasında biraz daha yukarıya kaldırıyor, adım adım karanlıkları yararak onu yükseklerle çıkarıyor. Bize ruhunu saçacak, yolumuzu, ümmetimizi aydınlatacak bir irtifaa îsâl ediyor. Hıyanetin bin canı vardır. Her ölümünde bir defa daha dirilir. Akıl ermez bir sür'atle artar, büyür, korkunç bir hâl alır. Vatan kahramanı, bu ulvî mücadelesinde her tarafında hıyanet çukurlarının kazıldığını görüyor. Eteğinizi çekenler, ayağını çekenler, yoluna pusu kuranlar var. Çok defa kurtuluş ümidi mahvolmaya yaklaşıyor, karanlıkların müthiş hücumu altında Gazinin elinde tuttuğu mukaddes meş'ale bir an sönecek gibi oluyor, fakat onu büyük halâşkâr ilâhî bir hamle, fevkalbeşer bir kuvvetle daha yükseklerle kaldırıyor ...

İstiklâl mücadelesinin en sade bir tasvirinden ibaret olan bu manzara insanları muvaffakiyete îsâl eden yolların ne kadar sarp olduğunu gösterir, ve aynı zamanda iftihâmı mümkün olmayan heyc-i müşkül olmadığını da bize anlatır. Kolay muvaffakiyet peşinde koşanlar basit, şerefsiz insanlardır. Asıl muvaffakiyet uzun, çetin mücadelelerden sonra elde edilen zaferlerdir.

Türk gençliği büyük ve aziz halâskârından ilelebet muhafaza etmek şartıyla Türk cumhuriyet ve istiklâlini teslim alırken onun hayatından öğrendiği bu ulvî mücadele dersini de hiç unutmamalıdır. Bundan sonra “Mustafa Kemal”in mensup olduğu bir neslin çocuğunu eğer yürüdüğü yolda zahmet ve meşakkat yıldırırsa ne ayıp!

Hepimizin kalbini kendinde toplayan aziz ve sevgili reisimizin ulvî hasletlerinden bir zerresini kendi benliğimizde gösterebilmek için onu her zaman taklide çalışmalıyız. Temenni edelim ki Türk gençliği de Büyük Reis gibi sarsılmaz bir azim ve irade, nihayetsiz bir aşk ve iman mücehhez olsun, o zaman istikbalin en şerefli eserlerini kemal-i emniyetle bu gençlikten bekleyebiliriz.

....., “**Gazinin Nutku**”, (Sohbet), Güneş, S.17, 1 Teşrinievvel 1927, s.1

622. Manzum Tiyatrolar

Ocak Başında – 1

Eşhas

Birinci İhtiyar

İkinci İhtiyar

Birinci İhtiyarın Kızı

Birinci Kadın

Bir Genç

[Vak‘a sonbahar nihayetinde cereyan eder.]

Sahne:

“Bir kır evinin alt katı, sağda bir ocak karşısında iki koltuk, sol tarafta bir kapı, yanında bir sedir. Karşı tarafta sokak kapısı, iki yanında iki camlı pencere. Pencerelerden dağa giden yollar görünür. Vakit akşam ..

Yolcu kıyafetiyle ikinci ihtiyar, evin sahibi olan birinci ihtiyarla kapının önünde kucaklaşmışlardır. Bir müddet sonra ayrılırlar.”

Birinci Meclis
Birinci İhtiyar, İkinci ihtiyar

Birinci İhtiyar(İkinci ihtiyarı sarsarak)
Sen misin?... Sen misin?

İkinci İhtiyar
Ta kendisi!

Birinci İhtiyar(Büyük bir hayretle)
Ne?

İkinci İhtiyar(Serzenişle)
Şaşırdım doğrusu ben bu hâline,
İnsan unuttur mu böyle çabucak?

(Hâlâ mütereddit olan birinci ihtiyara bakarak)
Hâlâ şüphedeysen gözlerime bak!

(Bir müddet göz göze bakışırlar)
Artık emin misin ya?

Birinci ihtiyar(İkinci ihtiyarın boynuna sarılarak)
Kardeşim!..

İkinci ihtiyar
Ağla!..
Ağlayalım!.. (Bir müddet sükût)
Bilsen o son vedaıyla
Kalbimden ne derin bir şey kayıp öldü!
(Ayrılırlar)
Her ikimizin de gözleri doldu;
Ağladık kocaman çocuklar gibi ...

(Kendisine hayretle bakan birinci ihtiyarı görerek)

Fakat yine senin şüpheni var gibi!...

Birinci ihtiyar

Hayır .. Yalnız sen .. (Birden susar)

İkinci ihtiyar(Merakla)

Ne?..

Birinci ihtiyar(Tebdil-i tavırla)

Hiçbir şey değil!

Haydi, gel kardeşim gözlerini sil,

(Pencereye yaklaşırlar)

Göreyim ışığa çevir yüzünü,

(Bir müddet için bakışırlar)

O ayrıldığıımız acıklı günü,

Yirmi yıl evveli hatırlasan a ...

(Durur)

Ben böyle yakından baktıkça sana

Önümde seneler kımıldanıyor,

Kalbim asırları aştım sanıyor.

(Durur, sonra birden)

Neredeydin?.. Ne yaptın?.. Anlat bakalım!

İkinci ihtiyar(Yorgun sesle)

Şimdi bu sözleri biz bırakalım

Maceram hem uzun, hem de çok kısa.

Seneler bomboştur içten bakılsa!

(Sözü değiştirmek isteyerek koltuğa otururken)

Demek ki sahiden tanımadın ha!

Eğer on yıl sonra gelsem bir daha
Belki kovacaksın beni kapıdan;
Artık bunamışsın eminim bundan.

Birinci ihtiyar(Bunamış sözünden müteessir, kızgın bir sesle)
Belki de haklısın ... Birden şaşırdım, bunadım doğrusu ...

İkinci ihtiyar(Gülerek)
Gönlünü kırdım,
Bu kadar da çabuk gücenme canım.

Birinci ihtiyar(Ağır ve müteessir)
Dinmiyor bir türlü bak heyecanım,
Bilsen ne kadar da çok değişmişsin.

İkinci ihtiyar(Gayet tabî)
Bu sözü söylerken titriyor sesin,
Elbette değiştim, ihtiyarladım.
İleri atılan her yeni adım
Yüzde bir çizgiyi fazlalaştırır.

Birinci ihtiyar(Birden kızgın)
Mantığın insana haddi aştırır.

İkinci ihtiyar
Kalbe de ak düştü saçlarım gibi
Sakin düşünüyor ..

Birinci ihtiyar(Müteessir ve arzulu)
Böyle bir kalbi
Taşıyabilseydim göğsümde bir gün ...
İkinci ihtiyar
Niye sustun sonra?...

Birinci ihtiyar(Yavaş bir sesle)

Günlerim bütün

Bir rüya içinde geçebilirdi...

İkinci ihtiyar(Bu cevaptan şaşkın, müteessif)

Böyle hangi şeytan kafana girdi?

Hangi lânetli söz...

Birinci ihtiyar(Sözünü keserek)

Yeter!

İkinci ihtiyar

Dinle!

Birinci ihtiyar

Dur!

İkinci ihtiyar

Öyleyse gel şöyle karşıma otur!..

(Birinci ihtiyar koltuğa oturur ocağa bakarak)

Şimdi sevmiyorum ocak başını,

Bizlerin bu en son arkadaşını,

Birinci ihtiyar

Adam sen de!

İkinci ihtiyar

Evet, heyhat, ihtiyar

Bu küllü ateşten teselli arar;

Emin ol yegâne dostumuz odur.

Birinci ihtiyar

Böyle bir düşünce beni korkutur,

İkinci ihtiyar(Devamla)

Sonra ocak başı ne hoştur bilsen!
Şöyle bir koltuğa gömülüp de sen
Kızaran küllerde rüya gördün mü?

Birinci ihtiyar(Mütereddit)

Hayır, ben doğrusu ... Şey

İkinci ihtiyar(Filozof)

Ya ... Gördün mü?

Ne diyordum, evet, öyleyse dinle:

Baş başa kalınca kendi kendinle
Koltuğa geçersin ocağa karşı;
Kışın da gel açan bu bağa karşı.
Solgun avuçların kırmızılaşır,
Gözlerin içinde yıldızlar taşır,
Damda uğuldasın, bırak, rüzgârı;
Sen dinlersen hafif çıtırtıları,
Eğilip dalarsın külde korlara,
Kapanır içinde her eski yara,
Kalbine bir ılık baygınlık dolar.
Gitgide ocakta kızılık solar,
Gitgide ... (Birden susar ve birinci ihtiyara bakar)
Fakat sen dinlemiyorsun!

Birinci ihtiyar(Dalgınlıktan uyanarak)

Hayır, dinliyorum .. Ha ... Ne diyorsun?

İkinci ihtiyar

Anladım .. Boş yere söylenmişim ben.
Yalnız bir köşede hayatı geçen

Her ihtiyar bilir bu hâli mutlak!

Birinci ihtiyar(Müstehzî)

Çok yanlış düşündün bu sefer de bak.

İkinci ihtiyar

Niye yanlış?

Birinci ihtiyar

Çünkü yalnız değilim.

İkinci ihtiyar(Müstehzî)

Arkadaşın olan o bahtiyar kim?

Birinci ihtiyar(Mesut ve mağrur)

Kızım!

İkinci ihtiyar

Kızın mı?

Birinci ihtiyar

Görsen ne kadar

Güzel, sırma saçlı bir çocuğum var.

Kırlara çıkmıştı neredeyse gelir,

Gelir, boş kalbimde sesi yükselir.

İkinci ihtiyar(Heyecan içinde)

Güzel mi? İsmi ne? Haydi cevap ver!

Sen böyle daima susarsan eğer

Ben şimdi meraktan çatlayacağım.

Birinci ihtiyar(Müstehzî)

Bir odun atıver söndü ocağım.

İkinci ihtiyar(Dargın)

Hain!

(Kapı tarafından ayak sesleri işitilir)

Birinci ihtiyar

Dur, üzülme, geliyor işte!

İkinci ihtiyar(Yavaş bir sesle)

Öldüren bir şey var bu bekleyişte ...

(Kapı tarafından bir kahkaha sonra genç ve neşeli bir sesin sözleri işitilir)

Kız(Dışarıdan)

Baba açılmıyor bir türlü kapı;

Çiçekler düşecek ne aksilik bu!

(Birinci ihtiyar kapıyı açar, kucağında kuru dallar, yanakları kızarmış, baş örtüsü açık, sarı saçlı bir genç kız ihtiyarın boynuna atılır, dallar yere düşer.)

İkinci Meclis

Evvelkiler – Birinci ihtiyarın kızı

Birinci ihtiyar

Çiçekler nerede ya? Kuru dal bunlar ..

Kız (Şımarık)

Peki ne yapalım, şimdi sonbahar.

(Kız, babasından ayrılır ve ayakta kendisine bakmakta olan ikinci ihtiyarı görür)

A!... Baba bu da kim?

İkinci ihtiyar

Ne kadar güzel!

Yabancı değilim, korkma kızım gel!

Birinci ihtiyar

Babanın en eski bir arkadaşı

İkinci ihtiyar

Uzat da öpeyim o güzel başını.

(İhtiyar, kızın alnından, kız da ihtiyarın elinden öper)

Kız(Şımarık)

Doğrusu ben sana dargınım baba.

Birinci ihtiyar

Nedir bu cezaya sebep acaba?

Kız

Alay ediyorsun ..

Birinci ihtiyar

Ne zaman?.. Kimle?

Kız(Yerden dalları toplayarak)

Benim bu zavallı çiçeklerimle.

(İkinci ihtiyara dönerek)

Hakkım yok mu ama söyleyin kuzum?

İkinci ihtiyar

Evet hem ...

Kız(İhtiyarın sözünü keser)

(Yorgun ve şımarık)

Yorulduğum, hem de susuzum.

Nereye koymuşum? Sürahi nerede?

Birinci ihtiyar

Galiba görmüştüm demin içerde.

(Kız ierki odaya gider. İhtiyarlar bir müddet arkasından bakarlar)

nc Meclis
Birinci ihtiyar – İkinci ihtiyar

İkinci ihtiyar(Kızın arkasından uzun uzun bakarak)

Kocaman, gelinlik bir kız,

Güzel bir...

Birinci ihtiyar(Sözünü keserek telâşla)

Teşekkür ederim, yalnız

Bu sözü söyleme yanında onun!

İkinci ihtiyar

Hangi sözü

Birinci ihtiyar(Korkak)

Gelin!

İkinci ihtiyar

Senin ruhunun

Çok anlaşılmayan tarafları var.

Her kız bu yaştayken bin hulya kurar,

Nurunu sayıklar bir beyaz günün,

Rüyada eşini görür gönlünün.

Birinci ihtiyar(Hiddetle)

O göremez!

İkinci ihtiyar

Niçin?

Birinci ihtiyar(Boğuk sesle)

Çünkü var ..

İkinci ihtiyar

Kim?

Birinci ihtiyar

Ben!

İkinci ihtiyar

Sen mi? Sen mi?

Birinci ihtiyar

Evet, babası sağken

Başka eş olamaz onun gönlüne!

- Mabadı var -

Nazım Hikmet, “**Ocak Başında - 1**”, (Tiyatro), Güneş, S.10, 15 Mayıs 1927, s.12-14

Ocak başında – 2

[10. Nüşadan mabat]

İkinci ihtiyar

Ne kıskanç ruhun var, ne garipsin, ne ...

Birinci ihtiyar(Yalvaran bir sesle)

Bağırma duyacak acı hâlime,

Kalbimde yaşayan son hayalime.

(Bir müddet sükût)

(Ocağın kızılığı daha canlı gözüdür, odanın içi yavaş yavaş kararır)

Dördüncü Meclis

Evvelkiler – Kız

(Kız koşarak elinde sürahi odaya girer, ocağın başına gidip oturur ellerini ısıtır. Yüzüne kızılık vurmuştur, sonra arkasına döner kendisine ayakta bakmakta olan ihtiyarı görür)

Kız

Ayakta kaldınız! Otursanıza!.

(İhtiyarlar koltuklara otururlar, kız kolları çatılmış kendine bakan babasına dönerek)

Baba, darılmasan bu deli kıza.

Bana mı çatıldı kaşların böyle,

Haydi beni üzme, cevap ver, söyle?

(başını babasının dizine kor)

Yine dizlerinde başım dinlensin.

Baba bilirsin ki her şeyim sensin.

Bir daha gülemem sen darılırsan;

Böyle üzülmezdim gönlümü kırsan.

Bana darılmadın değil mi?

Birinci ihtiyar(Memnun)

Evet!

İkinci ihtiyar

Kıskandım doğrusu bu ne muhabbet!.

Birinci ihtiyar

Biricik kızımın ben delisiyim.

Kız

Ya! Ben de babamın sevgilisiyim;

Hem de sonuncusu ..

İkinci ihtiyar

Tuhaf şey?

Kız

Nedir?

İkinci ihtiyar

Sevgili ne demek bilir misin sen?

Kız(Müteredit ve safiyetle)

Elbette ... Mesela ... Şey babamla biz,

İki ayrılmayan eş sevgiliyiz ..

Birinci ihtiyar(Sözü kapatmak ümidiyle)

Ben onun eşiyim, o benim eşim!

İkinci ihtiyar(Canı sıkılarak)

Fazla çocuk olma haydi kardeşim.

Sözlerim çıkacak sen şuraya yaz.

Kızın bir ebedî bahar olamaz,

İhtiyar gönlünde alçalan kışa!

Karşı koyamazsın yaradılışa.

Belki on yıl sonra, belki de yarın,

Esiri olacak o, genç kulların.

Öyle genç kullar ki: Heyecan verir,

Birden sarılınca bin bahar erir.

Öyle genç kullar ki: Bir tek temasla

Koynuna düşeni bırakmaz asla.

Öyle genç kullar ki ...

Birinci ihtiyar(Bağırarak)

Sus!

Kız(Gayriihtiyarî)

Söyleyin siz!

Ne kadar meraklı bu sözleriniz ..

İkinci ihtiyar(Kızı göstererek)

Bir söz kımıldattı işte bu gönlü,

Doğruldu içinde uyuyan ölü.

Bak Şimdi gözleri nasıl yanıyor!
 İhtiyar sen çekil! AŞk uyanıyor!..
 Birinci ihtiyar(Boğuk bir sesle)
 Çekilmem ... Çekilmem ... Hayır!
 İkinci ihtiyar
 Sen çekilmesen de zaman ayırır.

Kız(Korkarak)
 Baba!

Birinci ihtiyar(Ağır ve müteessir bir sesle)
 Gel kızım gel sokul babana.
 Güzel gözlerinle yemin et bana
 Ayrılmayacağız değıl mi?

İkinci ihtiyar(M teessif)
 Bunak!..

Birinci ihtiyar
 Güzel gözlerinle ta i ime bak,
 Ne kadar bedbahtım anlıyor musun?

Kız(Ağlayarak)
 Baba! Baba!

Birinci ihtiyar
 O ne ağlıyor musun?
 Söyle gözlerinde bu yaşlar niçin?

İkinci ihtiyar (Ağır ağır)
 Bir kışın alnından kurtulmak için!.
 (Sonra tebdil-i tavırla müşfik ve müteessir)
 Neyleyim kardeşim hakikat acı?

Seneler eliyle bu beyaz tacı
 Koyunca eğilmiş başlarımıza
 Gözümüzden sızan yaşlarımıza
 Hiç kimse acımaz ...
 Birinci ihtiyar(Boğuk bir sesle)
 Hayır yalan bu!

(Bir müddet sükût)

İkinci ihtiyar
 Şimdi anlıyorum yorgunluğumu.
 Yarın çıkmalıyım yola erkenden
 Güzel kızım sana bir rica benden

Kız
 Emrediniz!

İkinci ihtiyar
 Bir yatak; yatacak bir yer.

Birinci ihtiyar(Dalgınlıktan silkinerek)
 Git benim odamı amcana göster.

(İhtiyarlar birbirlerine bakışırlar ve bir şey söylemeden ikinci ihtiyar kızın arkasından içerki odaya girer.)

Beşinci Meclis
 Birinci İhtiyar, Yalnız

(Birinci ihtiyar odada dolaşır. Camlardan yola bakar. Sonra tekrar ocağın başına oturur .. Oda iyice kararır.)

Altıncı Meclis
Birinci ihtiyar, Kız

Birinci ihtiyar

Kızım ... Haydi konuş ... Haydi bir şey sor.

Kız

Of! Bu gece canım çok sıkılıyor.

(Bir müddet sükût)

Birinci ihtiyar

Bana biraz daha yakınlaşsana!.

Kız(Sıkıntılı bir sesle)

Bir hâl oldu mutlak bu gece sana!..

(Bir müddet sükût)

Birinci ihtiyar

Oda kapkaranlık lâmbayı yaksan!.

Kız(Üzgün bir sesle)

Baba beni biraz rahat bıraksan!.

Birinci ihtiyar

Peki ben yakarım ...

(İhtiyar ocağın üstündeki lâmbayı yakar, kız pencerelere gitmiştir, ihtiyar kızın yanına giderek dalgın geceye bakmaktadır.)

Bana bak yavrum,

Sen böyle durdukça üzülüyorum.

Bilinmez bir elem beni eziyor,

Kalbim her sözünden bir şey seziyor.

Bir şey ... Bir şüphe ... Bir ..

(Birden durur)

Hayır aldandım,

Bir an seni benden çok uzak sandım.

Hâlâ bu acıyla gönlüm kanıyor.

(Elini kızının alnına götürür)

Fakat ateşin var alnın yanıyor.

Mutlaka üşüttün kendini yine;

Çevir de bakayım ben gözlerine.

Kız(Başını pencereden tarafa çevirerek)

Karanlık ne güzel, gece ne derin!

Birinci ihtiyar(Kızın başını kendine çevirerek)

Niye gizleniyor benden gözlerin?

Niye gözlerime bakamıyorsun?

Kız(Başını kurtarmaya çalışarak)

Baba çıldırdın mı neler diyorsun!..

(İhtiyar kızın başını bırakarak geri çekilir, gözleri büyür, hiddetli ve acı bir sesle)

Birinci ihtiyar

En sonra anladım, anladım evet!

- Mabadı var -

Nazım Hikmet, “**Ocak Başında- 2**”, (Tiyatro), Güneş, S.11, 1 Haziran 1927, s.14-15

Ocak Başında – 3

[11. Nüşadan mabat]

Şimdi benliğinde bir başka kuvvet,
 Yükseltmek istiyor mel'un sesini.
 Gözlerine yapmış o gölgesini,
 Gitgide çekiyor seni gönlümden.
 Bu acı fazladır tahammülümünden.

Kız(Korkak bir sesle)
 Korkutan bir şey var bu sözlerinde!
 Baba, korkuyorum ...

(Birinci ihtiyar kızın başını tekrar tutarak gözlerine bakmak ister, kız kurtulmaya çalışır)

Birinci ihtiyar
 Dur! Gözlerinde
 Mutlak o gölgeyi ben görmeliyim!

Kız
 Baba sen delisin!.

Birinci ihtiyar
 Evet deliyim!
 Artık bu şüpheyi kaldıracağım!
 (Kızı elinden tutup lâmbaya sürükler)
 Yürü! Işığa gel!

Kız (Mustarip)
 Ay!

Birinci ihtiyar(Deli bir sesle)

Kıracağım!

Yürü!... Gözlerini çevir!

(Birdenbire kapı tarafından bir gürültü duyulur ve kapının önüne bir şeyin yığıldığı hissedilir. Kızı bırakarak)

Nedir bu?

Kız

Bu ses!

Birinci ihtiyar

Bir gürültü?

Kız

Sarsıldı kapı!

(İhtiyar elinde lâmba kapıya doğru ilerler, kız arkasından takip eder. Kapı açılır, ihtiyar lâmbayı yere kor, lâmbanın ışığında yere uzanmış bir beyaz gölge vardır)

Birinci ihtiyar

Bir kadın .. Bayılmış ..

Kız (Eğilerek)

Hem de ne güzel!

Birinci ihtiyar

İçeri alalım ... Gel yardım et gel!

(İhtiyar ve kız kadını kucaklarında içeri getirerek ocağın yanındaki sedire yatırırılar)

Birinci ihtiyar(Kadını yerleştirerek)

Şöyle rahat etsin .. Çabuk biraz su ..

(Kız bir bardak su getirir, ihtiyar kadının yüzüne serptikten sonra ellerini ıslatarak bileklerini ovmaya başlar)

Birinci ihtiyar

Bileklerini ov ..

Kız(Kadının bileklerini ovar)

Derin uykusu ...

Birinci ihtiyar

Değiştirmek lâzım şimdi yerini.

(Kadının vaziyetini değiştirir, başını kaldırır)

Kız

İşte kımlıdattı kirpiklerini.

Birinci ihtiyar

Neredeyse açılır ... Bak rengi geldi.

Kız

Geniş nefes aldı.

Birinci ihtiyar

Göğsü yükseldi ..

Belli çok yorulmuş ...

Kız

Üşümüş belki ..

Birinci ihtiyar

Çabuk bir çay pişir. Durma koş!.

Kız

Peki ..

(Kız hızlı adımlarla sahneden çıkar)

Yedinci Meclis

Birinci ihtiyar – Kadın

Birinci ihtiyar(Kızın arkasından bakarak)

Artık bu güzel kız senin değildir.

Sen bu kocamayan gönlüne bildir.

Kaybetti en yakın aşkını bile,

Ölecek ölmeyen emelleriyle ..

Fakat niye olsun böyle erkenden?..(Durur)

Böyle erkenden mi?. Ne deliyim ben!.

(Durur)

Hâlâ sevmeye ihtiyacım var ..

Ne kadar çoğalsa saçımda aklar.

Gönül vazgeçmiyor bu arzusundan.

Yıllarca istemem, sevilsem bir an ..

Bir an ... (Birdenbire baygın yatan kadına gözü ilişir. Kadına yaklaşır eğilerek)

Bir tecrübe ... Niçin olmasın?

Niçin bir dakika kalbim dolmasın?

(Kadının üstüne eğilir elini göğsüne kor)

Sıcak .. Ateş gibi!.. Hayır deliyim.

Bu fikri beynimden ben silmeliyim.

(Kadına yaklaşır bakar yine uzaklaşır)

Ne kadar da güzel .. Ne kalbe yakın ..

Budala hislerim beni bırakın!

Bırakın doyayım bir anda aşka,

Şimdi benliğimde aşkımdan başka

Çoktan duymadığım bir şey uyandı.

İçimde kül olan bir ateş yandı!

(Kadına eğilir elini göğsüne kor)

Yandı parmaklarım, yandı benliğim!.

O ihtiyar diye haykıran da kim?

Bak! Artık gencim ben! Artık gencim ben!

Başımda esiyor ihtiras veren,

Çıldırıtan bir aşkın deli rüzgârı!

Kayboldu alnımın buruşukları

Yine dudaklarım yakabilecek!.

(Eğilir kadını öperken kızı elinde çay tepsisi ile içeri girer babasını o hâlde görünce hayret eder)

Sekizinci Meclis

Birinci ihtiyar – Kadın – Kız

Kız(Olduğu yerde kalarak büyük bir hayretle)

Baba!.

Birinci ihtiyar(Birden doğrularak boğuk bir sesle)

Ne? Baba mı?

Kız(Korkarak)

Korkutuyorsun!..

Birinci ihtiyar

Ne baba mı dedin?.. Ah! Yeter susun!..

Sus yavrum, sus kızım. Bir an unuttum.

Bir an bir hayalin elinden tuttum!.

Kız

Ne hayali?.. Nasıl?..

Birinci ihtiyar

Dur! Fazla sorma!

Evlâdım zihnini boş yere yorma.

Bir şey anlamazsın sen bu hâlimden,
Ne de yükseldiğim o hayalimden ...

(Kadın yattığı sedirde yavaş yavaş doğrulur etrafına bakar)

Kadın(Sayıklar gibi)
Mutlak bana kızmış; o bağılıyor ...
Of başım ağrıyor!. Başım ağrıyor ..
(Etrafına bakar) (Durur)
Burası neresi?.. Ben neredeyim?..
(Durur)
O da burada mı?.. Yetişt mi?..

Birinci ihtiyar
Kim?.

Kadın
O işte .. Her yerde sesi yükselen,
Beni kovalayan arkamdan gelen ..

Birinci ihtiyar
Görmedik .. Yorgunsun dinlensen biraz.

Kadın
Bir şeyim kalmadı dinlenmek olmaz.
O neredeyse gelir ...

Kız(Çam fincanı kadına vererek)
Üşüdünüz siz
Hemen soğumadan şunu içseniz ..
Kadın(Fincanı alırken)
Bilmem vakit var mı?. Ya yetişirse?..
Şimdi şu kapıdan içeri girse

Mutlaka ölürüm heyecanımdan ...

Birinci ihtiyar(kendi kendine boğuk ve muhteris)

Kimse ayıramaz seni yanımdan

Benim elimdesin .. Bana bağlandın ..

Kadın(İhtiyara dönerek)

Ne diyorsunuz ...

- Mabadı var-

Nazım Hikmet, “**Ocak Başında – 3**”, (Tiyatro), Güneş, S.12, 30 Haziran 1927, s.14-15

Ocak Başında – 4

[12. Nüşadan mabat]

Birinci ihtiyar

Hiç!

(Kadın çayı acele, acele içerken ağzı yanarak yüzünü ekşitir)

Çok sıcak yandın.

Yavaş yavaş içsen ...

Kadın

Hayır, mecburum;

Bunu içer içmez ben gidiyorum ..

Birinci ihtiyar(Boğuk bir sesle)

Ne gidiyor musun? Mutlak mı?

Kadın

Evet, mutlak gitmeliyim ...,

Kız(Merakla)

Nasıl bir kuvvet,

Sizi bu kadar çok korkutan adam?.

Kadın

Sorma onu sana ben anlatamam.

O güneş gibidir yaklaşılamaz.

Sonra bir kavrır ki senin ruhunu,

Yine bir haz ile istersen onu,

Gönlünün derdine bin dert katsa da

Bazen fırtınayı hatırlatsa da

Bir dua gibidir sözleri bazen

Bu gurur andırır tunç bir heykeli.

Bazen bir çocuktur, bazı bir deli

Onu hatırlatan masala daldım,

Artık gitmeliyim fazla geç kaldım ...

Birinci ihtiyar(Yalvaran bir sesle)

Gitme kal benden de bir masal dinle!

Yollar korkuludur gitme kal dinle!

Şakadır nağmesi her güzel sesin,

Gitme kızım sana şarkı söylesin ...

(Kapıya şiddetli darbeler indirilir ..Ve bir yüz pencereye dayanır)

Kız

Kapı mı vuruldu ...

Kadın

Odur muhakkak,

İşte onun başı pencereye bak!.

(İhtiyar kapıya doğru ilerler)

Birinci ihtiyar

Bir kere bakalım .. Değildir belki ..

Kadın

O!... O!.

(İhtiyar kapıyı açmak isterken bir harekette bulunur)

Açma!..

(Birinci ihtiyar arkasına memnun dönerek)

Peki ..

(Kapıya tekrar vurulur ve baş yine cama dayanır)

Kadın

Hayır aç!..

Birinci ihtiyar(Yorgun ve boğuk)

Peki...

(Birinci ihtiyar kapıyı açar, genç içeri girer)

Dokuzuncu Meclis

Birinci ihtiyar – Kadın – Kız – Genç

(Genç kadına doğru ilerler)

Genç

Mademki ellerim eline değdi

Senin böyle kaçman çok beyhudeydi.

Nafile yoruldun!

Kadın(Yavaş ve korkak)

Evet yorulдум!

Genç(Müstehzî)

Seni ihtiyarın evinde buldum ..

Doğrusu, çok emin gizlendiğin yer ..

(Titreyen ihtiyara bakarak)

Bazen kuvvetlidir bu titrek eller ...

(Kadın gence yaklaşır birden boynuna atılarak)

Kadın

Dışlerin kanatsın dudaklarımı!.

Genç(Kadını öperken)

Bayıl!. Ta içinde duy rüzgârımı!.

(Genç kadından ayrılır ve onu ellerinden tutarak kapıdan tarafa götürür ve kapıdan dışarı bırakırken)

Haydi şimdi beni dışarıda bekle

Kaçma!. Kaybedersin beklememekle!..

(Genç ihtiyara doğru döner ve müstehzî)

Sen de uyan!. Bitti gördüğün rüya!..

Birinci ihtiyar(Deli gibi)

Mel'un söyle kimsin?..

Gençlik ve aşk!..

Birinci ihtiyar(kızını göğsünde sıkarak)

Ya?..

Genç(Mağrur)

Ben gencim, aşk benim, heyecan benim,
 Kâinat bir vücut onda can benim,
 Sevmek isteyenler bana sokulur,
 Beklenen baharı göğsümde bulur ..

(Bu esnada ikinci ihtiyar kapıdan görünür şaşkın gence ve ihtiyara bakar)

Ne kadar da cici .. Ne kadar güzel!..
 Bahara gidelim gel! Benimle gel!..

(Genç uzaklaşır, kız yavaş yavaş babasının kollarından kurtulur)

Birinci ihtiyar

Kızım!. Kızım!..

Genç(Ellerini uzatarak)

Durma gel! Gel! Güzelim ..

Bahara gidelim ...

Birinci ihtiyar

Kızım!

Genç

Gidelim!.

(Kız gencin arkasından çıkar ve çıkarken)

Kız

O benden kuvvetli!.. Senden kuvveti!..

(Kız ve genç sahneden dışarı çıkarlar)

Birinci ihtiyar

İhtiyar!. İhtiyar! İhtiyar deli!..(Diz üstü çöker)

Onuncu Meclis

Birinci ihtiyar – İkinci ihtiyar

İkinci ihtiyar(Birinci ihtiyarı kaldırarak)

Haydi kalk!.

Birinci ihtiyar(Yorgun boğuk bir sesle)

Gittiler!.. (İkinci ihtiyarın kollarına atılır)

İkinci ihtiyar

Gördüm hepsini ..

Acı bir tesadüf en sonra seni

Sözüme getirdi zaman geçmeden ..

Ben de gitmeliyim bir an geçmeden.

Şimdiden sızlıyor kalbimde bir yer,

Burada daha fazla kalırsam eğer

Mutlak tabiata haykıracağım.

Ya kırılacağım, ya kıracağım!

(Durur, sonra tebdil-i tavırla)

Gel kucaklaşalım bir kere daha ..

(Kucaklaşırlar)

Ben emanet ettim seni Allah'a.

Bir gün yine belki ...

Birinci ihtiyar

Gitme!. Gitme! Dur!

İkinci ihtiyar

Hayır, gitmeliyim sen şöyle otur!.

(Birinci ihtiyarı ocağın karşısındaki koltuğa oturtur kendisi dışarı çıkarken)

Artık öğrenirsin iyice!.

Birinci ihtiyar

Neyi?

İkinci ihtiyar

Kızaran küllerde rüya görmeyi!..

(Perde iner)

Nazım Hikmet, “**Ocak Başında – 4**”, (Tiyatro), Güneş, S.13, 1 Ağustos
1927, s.14-15

7. SONUÇ

1928'deki harf inkılabından önce yayımlanmış olan Şair, Büyük Mecmua ve Güneş dergilerinin Türk kültür ve edebiyat tarihi açısından önemli bir yere sahip olduğu yapılan çalışmamızla ortaya konulmuştur. Osmanlı devletinin yıkıldığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulma aşamasında olduğu yıllara denk gelen bu geçiş döneminde, dergiler; o dönemin edebiyat ve fikir dünyasına ışık tutacak eserlerin yayımlandığı neşriyat vasıtaları olmuştur.

Her üç derginin yazar kadrosuna bakıldığında şair ve yazar ağırlıklı kadrolara sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip, Mehmet Emin, Faruk Nafiz, Halide Edip, Yakup Kadri, Fâlih Rıfkı, Cenap Şehâbettin, Yahya Kemal, Abdülhak Hâmit, Reşat Nuri, Köprülüzâde Mehmet Fuat, Orhan Seyfi, Nazım Hikmet ve Celâl Sâhir gibi çok tanınmış isimlerin yanı sıra başka birçok şair ve yazar da bu dergilerde eserleriyle yer almışlardır.

Bu özellikleri dolayısıyla bu dergiler Türk edebiyatı tarihi açısından dikkate alınması ve incelenmesi gereken yayın organlarıdır. Gerek Millî Edebiyat Akımı gerek ona paralel olarak gelişen sadeleşme, hececilik ve Anadoluçuluk temayüllerinin etkilerini yansıtan eserlerin yanı sıra 1920'li yılların sonlarına doğru yaygınlaşmaya başlayan serbest şiir anlayışının izlerini de dergilerde görmek mümkündür. Tüm bunlar göstermektedir ki gerek Millî Edebiyat Dönemi gerekse Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı tarihleri belirlenirken bu gibi dergi ve gazeteler de ciddi olarak dikkate alınmalı ve onlardaki edebî eserler, edebiyatla ilgili diğer yazılar değerlendirilmelidir.

Bu çalışmada yapılan dil ve edebiyat incelemeleri çerçevesinde, yukarıda değinilen değişme ve gelişmeler genel olarak gözlemlenmiş; Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının Millî edebiyat prensipleri çerçevesinde oluşmaya başladığı, Anadoluçuluk anlayışının aydınlar coğrafyasında meydana gelen değişmelerle birlikte doğduğu, hececilik hareketinin yaygınlaştığı ve buna karşılık Nazım Hikmet'in öncülük ettiği serbest şiir ve paralelindeki materyalist muhtevalı edebiyatın gelişmeye başladığı görülmüştür.

Türkçedeki sadeleşme hareketinin sonuçları, küçük çaplı da olsa, bu dergiler bağlamında yapılan istatistikî bilgilerle tespit edilmiş ve yazı dilinin yaşayan Türkçeye yaklaştığı belirlenmiştir.

Kısacası, çalışmamıza konu olan Şair, Büyük Mecmua ve Güneş dergilerinin Türk edebiyatı, Türk dili ve fikir tarihimiz açısından önemli sayılabilecek kaynaklar olduğu anlaşılmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

a. Kitaplar

AKDİKMEN, Resuhi(Haz.) : Langenscheidt's Universal Dictionary, Altın Kitaplar
Yayınevi, İstanbul, 1999.

BANARLI, Nihad Sâmi : Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Millî Eğitim Basımevi,
İstanbul, 2001.

DEMİRAY, Kübra : Âfâk, Güneş, Hâver Mecmuaları, Basılmamış Yüksek
Lisans Tezi, KTÜ-SBE, Trabzon, 2000.

DEVELLİOĞLU, Ferit : Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi,
Ankara, 2001.

DİLÇİN, Cem : Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, Türk Dil Kurumu Yayınları
Nr. 517, Ankara, 2000.

ERGİN, Muharrem : Osmanlıca Dersleri, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1994.

HANÇERLİOĞLU, Orhan : Felsefe Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1982.

KABAKLI, Ahmed : Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul,
2002.

KOLCU, Hasan : Türk Edebiyatında Hece Aruz Tartışmaları, Kültür
Bakanlığı Yayınları Nr.1467, Ankara, 1993.

- SÂMÎ, Şemsettin : Kâmus-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1999.
- ŞAHİN, Dursun : İrtikâ Gazetesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, KTÜ-SBE, Trabzon, 2000.
- TEKİN, Arslan : Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1999.
- TİMURTAŞ, Faruk K. : Osmanlı Türkçesi Grameri, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1995.

b. Diğerleri

- Edebiyat Ansiklopedisi, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1991.
- Meydan Larousse- Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınevi.
- Türk Ansiklopedisi, MEB Yayınları, Ankara, 1952.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1976-1977.

برنجی سه : برنجی جلد

صافی : ۳

۳۶ کانون اول ۱۹۱۸

شاعر

هفتبه لقا ادبی و فنی مجموعه

مربوب مسئول : یوسف ضیا

نزهه رفعت	هفته مصاحبه‌سی
ا. سینی	واصف اندرونی
کوبرلی زاده محمد فواد	یاماچارده قازال
نجیب قاضی	نجیب غزل یحیی کمال
قاروق فایده	غریب آقشامی
یوسف ضیا	عشق یاراتیلیرکن
ابراهیم علاءالدین	پیشقولوزی وادیات
سلامی عزت	زوالی قوجا
مویسان	برخیال
	مسابقه ، جوابلر و سائره

کلیک نسخه : یحیی کمال بک بوشهری وار

عمود بک مطبعی

۱۹۱۸

فیاتی ه غروشد

بویوک مجسمه

نومکرو:

1990

اَوْنِ الْبِدَنِ فَضْلُهُ مَعَالِهِ، شِعْرُهُ، حِكْمُهُ، اَوْنُهُ فَضْلُهُ رَسْمُهُ
وَالَّذِي عِنْدَ قَارِئَانُورٍ وَارِدُهُ .

اسماعیل بنی : باریکی ساری پروغری	... : معاصیه
تکین آلب : بکی شامانی	... : عصری جیملر عانکبلر دو
کوپریل زاده : قزاق : قزاق عراق	طاح راتی : جلزده کی صوبه نورک ،
سویحه زکریا : قادیانی حیاتی	یوسف شیا : بیاض وولوط
همر سیف الدین : قورسا (سکاوه)	فاروقی : قزاق : آنته ماکه دزدانه
وشاد توری : آذربایجان بیاتروس	... : لتری پاشا
... : منتک کدری	کوپریل زاده : قزاق : باجه ادبیات
قادر نورل و سائره	محمد امین : ملروج ، منکوره ، آتکری ، هسیت

چند قارئین : ممکن ہے کہ
میں نے کئی اور شے بھی
نہیں لکھی ہوگی

أبو نواعلان عثر على هذه الرقعة
في مكان ما في صحراء بني النضير

نسخه: ۱۵
غروشدر

کونش

مسابی: ۲
برنجی سنه

صنعت و ادبیات عمومی

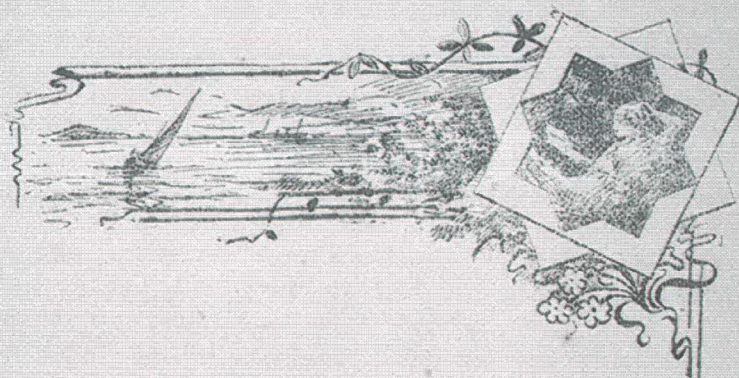
مندرجات

عاشق یون کوشده وار	زاتنه و حکمه	سیبده چله	ساقه بیکه قارنه دمنش (شعر)
بر یار مایه	لولوم (شعر)	یوسف شیا	عاشقونه یار، (شعر)
میلوار (شعر)	مداخیره داتر لکتهار	م	یاقه کوشی (جریقی شایقلار)
بن دگر (شعر)	بر اطمیه (شعر)	آمین پیسج	لولان شادی (شعر)
کتاب مقدس (شعر)	ظاہر (شعر)	عیداله لیوت	یاقه ایچین (شعر)
دیزیلر	دوکوز موسیلمی (کابلو)	م	سوک شیراز (ادبی کویقلار)
قلعه یازمقلاری	سوک عاشقه (شعر)	آمین پیسج	نه ایشیکوم (شعر)
علی کاه (شعر)	ییل باشی عدهمی (شعر)	م	قلمی پیسج
			بکی اکرار

۱۵ فوریه ۱۹۲۷

اون ییش کونده بر نشر اولتور

مربی: اورهانه میمنی

سندن صوگرا...

موعود سوگیلی

هر کون ، یکی بر ماچرا پشنده قوشدم ؛
هر کون ، یکی بر اقمده کوردم شرونی .
بویه هانکی بر سوداک سحرله جوشدم ؟
بتلکنده اسنن هانکی قیظنهدر بو ؟

شیمیدی ایصیر بر ساحله ، شیمیدی داغدم ؛
هر کون ، یکی بر روزکارک اولدم اسیری ؛
آفتشاملری ، طلسمی بر منبهدم ؛
سوزویور کولاره عشقک اکسیری ؛

بن ، بو سوک منبندل ایچدم بر بودوم ،
صاددی بوتون اعصابی ایش برصیزی .
قدحلدرون ، آلدایچی بر شفا اومدم ؛
بر آشفته سینه سنده آغلامد بعضی ؛

شیمیدی : عمرم ، بر عصابی قایب اولان صباح ،
آغلاهدق مجھول اقدردنه کز یوز .
قلبم ، نیم اعترافله دیکلرین ، سیاه
بر مناسیر دهلیزیه طریق بکزیور ...
تکریکی : ۷ ، ثانوی اول ۱۹۱۷

یوسف ضیا

اسمن هنوز بابانچی : بر صاریش لیز واریش ،
باغچسندن هر صباح افق بی صوزارمش .
دورغون آلا کوزلری آجیلرکن دهریندن
رنک آتیرمش یونازک پشیل ساحلریندن ...
کیجه یالکز کزومش نیا کولکلکدرده ،
عزلندن باشقا شفا یوقنن دوشدیکي درده .
ماچلریله نورنرک قوالردن برنی
یاد ایدرمش بلدهک بو منھول شاعیری .
بتلکنده یازاتیش بو ذوقی آلتی عصر ؛
قلبی آچیمش ، فقط آدی حالا بکسر ؛

... ای بوزولش باغلیک روحه یاقین ترکبسی ،
ماعلرک داغیلین صولغون یوز کدن سیمی .
سکونکنده سبب نه ، حالا آکلایامدم ؛
کز یوزومش ده قلسیر دوداقلر کده آدم ،
نیمه روحک صامایور حالا افقرین ؟

باری آکلان : صابیرک یوزمندنده صاری می ؟ ...
بر اوزون سوداقلرک بر چیکلش یاییم ؛
قلبی مانتله دولو ، بر هیران خسته میم ؛
یاقلاش ، دهرینلرتمدن آئندهک یزگیلر ،
آنجاق بو حسته روح سندن بر شفا دهلر ...

فاروق تافر

برقیش ماصالی

— تاروق قەلە —

« بىردەمە - دوردق - سوڭەكە ايرىسە !
 « بولمىش دىن قورقۇلۇر بولمە كىدەرسە !
 اوستە سوئۇلدىن دوندى يازىز
 پوشاكى بوسىپتون آغلايرىز
 قانادى داغلاردا قار كىندىرى ،
 بولمىز دوتەندى بارداھا كرى ..
 اختىار ، دوشۇندى بىزىمال .. سوڭرە
 دىنىي كە : بولمىش دىن قالدى خەلرە
 قاشىمىك آلتىندە بالى باقىز
 بىزچىك شىكەندە كوردىن شواىز
 اودىر بىر تولىم بولمىشەلەردىن ...
 كىچىك دە بولادار بىللەر ارادىل
 دولام دىنلە باقىشە قارا ؛
 دوتىندى دىنە سىزلا بولماز .

دەيلى : دوشۇسۇ ساق اولدى پاك ،
 ھەممە سولەسەك شوق دىكەسەك .
 بوردىن باراكە نەدى سەي ؟
 آلتىنەك بۈكىجە بىرماھال كى .

بىردىنە قارا كىلەر اچىندى
 قىرەنلەك بۈرەكلى تىزەن
 بىزىڭلەك كىچۈك كىتەي قانادى
 بونون يۈزىر تۈلۈ كى ساداردى
 كۈچەي كۈچەك مېدانە بىزىتار
 قونۇشالار ايرىكەنەك سۈندىلار
 باقىمىلەر بىردىلەك كۈز كۈزە .

اختىار بىكەندى باشلادى سۈزە :
 اوستە پاك كىتىم ، بىرىدە پاشم ؟
 بىرچا اچىندە دوتىنور پاشم
 كۈلكەك اوچىم جوشقۇن سىنە ،
 قىزىرە خاشقۇم دىلەيسەنە ...

— سوڭ كەلچەك نەشەدە —

۱. مېنى

قورقۇم ، باسەك شوق ايتىپى
 قىكەندە آيىلان بولمەك سوڭى
 ياد آلم سۈلدۈرۈر ...

— بىن بىچىكلىم ؟
 — كازدە تۈلۈرسەم ؟

— سەنە بىكلم ؟

آلتى بىل اولۇر ، ھەربى آزانى
 پردەلر ايتىردى قاندىن ، دومايدى
 بىرچىر سۈزۈر آيە بىلەن
 ۋاسىز چولاردا مەنى قاندىن ...

دەمەندى كىدەركى : « دۈنم سەنە »
 ھەربىي ۋەل ايتىدى بوسۇز اكنىكە
 بولاق ساجىلە شىندى فرەنە
 اوبرى قىزى سۈنە چۈپەندى ؟

دەمەندى كىدەركى : « نىلەندىر بارا ! »
 مۇياىز آلتى بىل بول آرادىل
 ھىرانە كىتەيلەر سۈنە قاندا
 ھىرانە دوتىنلر اوش كەندىل ؟

— قەلەتس ، كىزىن آلتى : ۱۹۱۸ .

فاروق نازى

ھانى ؟

قوزى بىلەندە بىللەر كىزەن ،
 بىر بىلەر ، قىلەندە ھىران دىنكەن ،
 اوزىدا ساجىلە ھىچ اوتۇنمەن بىن
 كۈزۈلكەك دالاركن باقىشەك ھانى ؟

ساراي چولۇركەك كۈكەندە جوشان ،
 بىر بىر بىل اولىكە قىلەنە مۇشاق ،
 سى اېلەك كۈردىكەك اودم اوزالدىن ،
 روچەنە نە طاقىل آققەك ھانى ؟

سولاركن ، ساجىلەر كۈزلى آلا
 تۈرەندى ساجىلەر بىر قۇمىمال رۇيا ،
 بىتىنور مەكەك اچىندە ھالا ،
 اوسۈز آلتىلە باقىشەك ھانى ...

بویوک غازی به

سن که هم آسیا، هم اوروپاده،
ملک ایلجیسی سین ،
اوله لر صاحب قدرت ده بو کون
سفرانک نه اهمیتی وار ؟
ب
بو مصائبزده جمیعته سن
یکیدن برون ایتدک ایدان ،
کورویور شوق طوعکله سنک
یکی بر عید خضر استانبول ،
کندی آثار دهانک بلکه
سن ده حیرتجیسی سین !
کائناتده تجلی بویوردان
خالق سنده اوناصیتی وار !

عبدالمی حامد

سن که خلقت دینل همانک
اک بویوک ایلیسی سین ،
او بو علوی وطنک طالعنک
اک کوزهل ییلدیزی در ،
بردهانت که کونشدن یوکسک ،
وساوات ایلله انستی وار .
ب
سن طورور کن اوکا کلز نقصان
قایل دورطوبرانی زدهکله سنک ،
هبرها کاری دکل، ای غازی،
بو مسلح وطنک سن عهده
ابدی بکجیسی سین ،
اوتک اتجیق سکا منیتی وار !
ب
بزه دیرلر که یاقلری یوق .

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında Trabzon'da doğdu. 1986'da Trabzon Yirmi Yedi Mayıs(Millî Egemenlik) İlkokulunu, 1989'da Trabzon Kanunî Ortaokulunu, 1992'de Akçaabat Endüstri Meslek Lisesi Elektronik Bölümünü bitirdi. 1993'te Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümünü kazandı. 1995'te bu bölümden kendi isteğiyle ayrılıp aynı yıl kazandığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kayıt yaptırdı. 1999'da lisans öğrenimini tamamlayıp aynı yıl Trabzon - Pelitli Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulunda göreve başladı. 2000'de Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünce açılan yüksek lisans sınavını kazandı ve bu bölüme kayıt yaptırdı. Öğretmenlik mesleğini sürdürmekte olan Mustafa HACIOSMANOĞLU'nun yabancı dili İngilizcedir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ